

Instruire în ceea ce privește aplicarea legislației în domeniul ajutorului de stat pentru beneficiarii FESI de la nivel local”, Cod proiect 1.1.005

Proiect co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2014-2020

SUPPORT DE CURS

Implementarea eficientă a reglementărilor privind ajutorul de stat de către autoritățile locale

CUPRINS

1. ISTORICUL APARIȚIEI REGLEMENTĂRILOR ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT	5
2. EȘECUL DE PIAȚĂ ȘI AJUTORUL DE STAT	6
2.1. Obiectivul întreprinzătorului în economia de piață	6
2.2. Obiectivul statului/societății	7
2.3. Contradicția dintre obiectivul întreprinzătorului și obiectivul statului/ societății	8
2.4. Modalități de soluționare a eșecurilor de piață	9
2.5. Categoriile de eșecuri de piață și ajutoarele de stat utilizate pentru diminuarea acestora	10
2.6. Necesitatea și elementele unei analize de oportunitate	15
3. REGLEMENTĂRI COMUNITARE ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT	16
3.1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)	16
3.2. Orientări, regulamente și comunicări comunitare	17
4. REGLEMENTĂRI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT - ORDONANȚA DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 77/2014	18
4.1. Domeniul de aplicare	18
4.2. Dispoziții generale	18
4.3. Procedura de notificare și informare	22
4.4. Monitorizarea ajutoarelor de stat și a ajutoarelor <i>de minimis</i>	23
4.5. Rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului ilegal și a ajutorului de stat utilizat abuziv	24
4.6. Obligațiile furnizorilor de ajutor de stat/ <i>de minimis</i> față de Consiliul Concurenței	25
4.7. Obligațiile furnizorilor referitoare la asigurarea transparenței măsurilor de natura ajutorului de stat	26
4.8. Contravenții și sancțiuni aplicabile furnizorilor de ajutor de stat/ <i>de minimis</i>	26
5. DEFINIREA AJUTORULUI DE STAT	28
6. ELIMINAREA INCIDENTEII AJUTORULUI DE STAT	41
6.1. Stabilirea conformității cu condițiile de piață	41
6.2. Principiul investitorului privat prudent	45
7. AJUTOARE DE STAT ACORDATE DIRECT ȘI INDIRECT	51
8. AJUTORUL DE STAT LA CREAREA DE ELEMENTE DE INFRASTRUCTURĂ	55
8.1. Condiții care exclud ajutorul de stat în cazul finanțării publice pentru realizarea unei infrastructuri	55
8.2. Incidența ajutorului de stat în cazul finanțării publice pentru realizarea unei infrastructuri	56
9. TIPURI DE MĂSURI DE AJUTOR DE STAT ȘI PROCEDURA DIN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT SPECIFICĂ ACESTORA	72
9.1. Ajutoare notificabile și procedura națională și comunitară în cazul ajutoarelor notificabile	72
9.2. Ajutoare exceptate de la obligația de notificare și procedura națională și comunitară în cazul acestei categorii de ajutoare	84
9.3. Ajutoare <i>de minimis</i> și procedura națională în cazul acestei categorii de ajutoare	86
10. DEFINIȚII ȘI CONCEPTE DIN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT	89
10.1. Furnizorul de ajutor de stat/ <i>de minimis</i>	89
10.2. Administratorul unei măsuri de ajutor de stat/ <i>de minimis</i>	89

10.3. Beneficiarul de ajutor de stat/ <i>de minimis</i>	90
10.4. Schema de ajutor de stat/ <i>de minimis</i> și alocarea individuală	91
10.5. Obiectivele ajutoarelor de stat	95
10.6. Intensitatea ajutorului	96
10.7. Cumulul ajutoarelor de stat/ <i>de minimis</i>	96
10.8. Întreprinderea mică sau mijlocie	96
10.9. Întreprinderea în dificultate	100
10.10. Ajutorul legal/ilegal	101
10.11. Ajutorul compatibil/incompatibil	102
10.12. Ajutorul utilizat abuziv	102
11. ELEMENTE OBLIGATORII ALE UNEI SCHEME DE AJUTOR DE STAT	103
11.1. Baza legală a schemei	103
11.2. Domeniul de aplicare	104
11.3. Obiectivul schemei	104
11.4. Furnizorul și administratorul schemei	105
11.5. Criteriile de eligibilitate	106
11.6. Bugetul schemei	108
11.7. Forma ajutorului	109
11.8. Intensitatea ajutorului	109
11.9. Durata măsurii de ajutor	109
11.10. Numărul maxim de beneficiari ai schemei	110
11.11. Necesitatea respectării regulilor de cumul din domeniul ajutorului de stat/ <i>de minimis</i>	110
11.12. Reglementările privind monitorizare și raportarea ajutoarelor de stat/ <i>de minimis</i>	111
12. MONITORIZAREA AJUTOARELOR DE STAT	112
12.1. Prevederi naționale privind monitorizare, controlul și raportarea ajutoarelor de stat	112
12.2. Monitorizarea ajutoarelor de stat efectuată de către Consiliul Concurenței	114
12.3. Monitorizarea ajutoarelor de stat din perspectiva furnizorului	115
12.4. Procedura de raportare a ajutoarelor de stat/ <i>de minimis</i> de către furnizorii de ajutor	116
13. RECUPERAREA AJUTOARELOR DE STAT	119
13.1. Prevederi comunitare în domeniul recuperării ajutoarelor de stat	120
13.2. Executarea unei decizii de recuperare de către instanțele naționale	121
13.3. Conținutul deciziilor de recuperare	122
13.4. Decizii de recuperare	125
14. AJUTORUL DE MINIMIS	128
14.1. Baza legală	128
14.2. Pragul <i>de minimis</i>	128
14.3. Conceptul de întreprindere unică	129
14.4. Domeniul de aplicare	130
14.5. Cumulul ajutoarelor <i>de minimis</i>	133
14.6. Procedura de acordare și monitorizare a ajutoarelor <i>de minimis</i>	134
15. AJUTORUL DE STAT REGIONAL	135
15.1. Ajutorul de stat regional pentru investiții exceptat de la notificare	135
15.2. Ajutorul de stat regional care face obiectul notificării la Comisia Europeană	142
16. ALTE CATEGORII DE AJUTOARE PREVĂZUTE DE REGULAMENTUL GENERAL DE EXCEPTĂRI PE CATEGORII 2014-2020 (GBER) - LA ÎNDEMÂNA AUTORITĂȚILOR	151

PUBLICICE LOCALE	
16.1. Ajutoarele regionale pentru dezvoltare urbană	151
16.2. Ajutoarele pentru infrastructurile sportive și pentru infrastructurile de agrement multifuncționale	153
16.3. Ajutoarele pentru infrastructurile locale	154
17. SERVICIUL PUBLIC ȘI SERVICIUL DE INTERES ECONOMIC GENERAL	156
18. COMPENSAȚIA PENTRU PRESTAREA OBLIGAȚIEI DE SERVICIU PUBLIC ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR CĂRORA LE-A FOST ÎNCREDINȚATĂ PRESTAREA UNUI SIEG	159
18.1. Acordarea compensației pentru obligația de serviciu public	159
18.2. Condiții de acordare a compensației pentru prestarea obligației de serviciu public	159
18.3. Condițiile în care compensația pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat	163
19. SERVICIUL DE INTERES ECONOMIC GENERAL EXCEPTAT DE LA OBLIGAȚIA DE NOTIFICARE	167
19.1. Domeniul de aplicare	167
19.2. Controlul supracompensării	168
20. REGULAMENTUL (UE) NR. 360/2012 - AJUTOARE DE MINIMIS ACORDATE PENTRU PRESTAREA SIEG	170
20.1. Domeniul de aplicare	170
20.2. Cumulul ajutoarelor <i>de minimis</i>	171
21. REGULAMENTUL (CE) NR. 1370/2007	173
21.1. Domeniul de aplicare	173
21.2. Definiții	173
21.3. Modalitatea de prestare a serviciilor publice de transport feroviar și rutier de călători	174
21.4. Atribuirea prestării serviciilor publice către un operator intern	174
21.5. Atribuirea prestării serviciilor publice către un terț, altul decât un operator intern	175
21.6. Contractele de servicii publice	177
21.7. Raportare	180
21.8. Publicare	180
21.9. Perioada de tranziție	181
22. LEGEA SERVICIILOR COMUNITARE DE UTILITĂȚI PUBLICE NR. 51/2006	183
22.1. Domeniul de aplicare	183
22.2. Competențe ale autorităților administrației publice locale și centrale	184
22.3. Gestiunea serviciilor de utilități publice	185
22.4. Contractul de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice	187
22.5. Acordarea licențelor pentru furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice	189
23. Registrul ajutoarelor de stat acordate în România (RegAS)	192
23.1. Contextul creării RegAS	192
23.2. Baza legală	193
23.3. Utilizatorii sistemului informatic RegAS	193
23.4. Informațiile încărcate în baza de date RegAS	193
23.5. Acordarea accesului la informațiile încărcate în RegAS	194
23.6. Politica de acces și confidențialitate	197
23.7. Procedura de încărcare a informațiilor în RegAS	198

23.8. Răspunderea privind completitudinea, corectitudinea și promptitudinea încărcării informațiilor în RegAS	199
23.9. Versionarea informațiilor încărcate în baza de date RegAS	200
23.10. Încărcarea informațiilor istorice în baza de date RegAS	201
BIBLIOGRAFIE	203

1. ISTORICUL APARIȚIEI REGLEMENTĂRIILOR ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT

Puține persoane cunosc faptul că apariția reglementărilor în domeniul ajutorului de stat, acum mai mult de 50 de ani, se datorează subvenționării excesive acordate sectoarelor cărbunelui și oțelului în perioada celui de-al doilea război mondial.

Astfel, o dată cu înființarea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, prin *Tratatul de la Paris* din 1951, a fost inserată o prevedere prin care se stipula că este interzisă acordarea de ajutoare de stat¹.

Conceptul controlului supranațional al măsurilor de sprijin acordate mediului de afaceri de către Statele Membre a fost introdus prin *Tratatul de la Roma*, fiind unul dintre instrumentele construcției Pieței Interne. O dată cu dezvoltarea Pieței interne, controlul ajutoarelor de stat a căpătat o importanță din ce în ce mai mare. Astfel, dacă în anii '70 existau doar 13 decizii de recuperare în acest domeniu, până la sfârșitul anilor '80 au fost emise 111 decizii de recuperare a ajutoarelor de stat.

Rațiunea existenței controlului ajutorului de stat

Existența legislației în domeniul ajutorului de stat este esențială pentru funcționarea și protecția Pieței Unice, mai ales în condițiile în care pe această piață funcționează foarte multe companii care furnizează bunuri și servicii pentru peste 500 milioane de consumatori.

Existența unui mediu concurențial, în care intervențiile Statelor Membre să poată fi realizate fără respectarea unor reguli comune, va determina apariția unei piețe fragmentate, va stopa creșterea și dezvoltarea economică a întregii Piețe Unice și, nu în ultimul rând, va determina o concurență acerbă între Statele Membre în acordarea de subvenții.

---

¹ Tratatul privind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, articolul 4 litera (c).

2. EȘECUL DE PIAȚĂ ȘI AJUTORUL DE STAT

2.1. Obiectivul întreprinzătorului în economia de piață

Unul dintre conceptele cele mai des întâlnite în teoria economică este cel al interacțiunii continue dintre cerere și ofertă, mecanism considerat fundamental pentru buna funcționare a economiei de piață.

În esență, nevoile și dorințele oamenilor și ale societății, în general, sunt cele care definesc cererea. Cererea solvabilă reprezintă acea componentă a cererii pentru care clientul/intermediarul/consumatorul (persoană fizică sau juridică, entitate de stat sau privată) poate plăti efectiv.

Tendința cumpărătorilor este, întotdeauna, de a achiziționa cât mai multe bunuri și servicii, de o calitate cât mai înaltă, la un preț cât mai mic.

Oferta, pe de altă parte, grupează producătorii și comercianții, adică acele entități care produc bunurile și serviciile care fac obiectul nevoilor și dorințelor consumatorilor, indiferent de forma acestora. Aceștia oferă mărfuri sau servicii pe piață, într-un efort continuu de a satisface într-o măsură cât mai mare pretențiile consumatorilor, atât în ceea ce privește calitatea, diversitatea, adaptabilitatea, cât și prețul produselor solicitate.

Dorința ofertanților este, întotdeauna, de a vinde cantități cât mai mari de produse, de a crește cifra de afaceri a întreprinderii, cota de piață a produsului și de a crește prețul bunurilor și serviciilor comercializate.

Cele două tendințe sunt antagoniste. Dorinței producătorilor de a crește prețurile i se opune dorința consumatorilor de a reduce cheltuielile. Pe de altă parte, dimensiunile piețelor sunt limitate de nevoile și resursele cumpărătorilor.

Concurența într-o economie funcțională de piață se manifestă atât pe piețele produselor/serviciilor, cât și la nivel geografic, în zone a căror întindere variază funcție de caracteristicile produselor (dimensiune, preț, perisabilitate, costuri de transport).

Mecanismele cererii și ofertei sunt cele care asigură stabilirea unui preț de echilibru, preț care asigură acoperirea rezonabilă a cererii și care este suportabil pentru consumatori, dar care, pe de altă parte, asigură un nivel acceptabil de profitabilitate pentru producători.

Limitele cererii și existența unui număr semnificativ de producători pe o piață, de dimensiuni sensibil egale, independența ofertanților și manifestarea liberă a concurenței dintre aceștia influențează oferta, în sensul că toți participanții de pe piață îi supun pe fiecare dintre competitori unei presiuni concurențiale benefice.

Concurența între producătorii de bunuri și servicii similare se manifestă la nivelul prețului. Fiecare producător va încerca să își atragă un număr cât mai mare de clienți reducând prețul de comercializare a produselor și serviciilor proprii.

Concurența îi face pe toți producătorii să caute să ajungă la o valoare de echilibru între calitatea, costul de producție și prețul produsului final, scopul final fiind acela de a acoperi, în cel mai înalt grad cu putință, cererea ce se manifestă pe piață.

Nevoia de a își asigura competitivitatea îi va determina pe producătorii raționali să reducă, pe cât posibil, costurile de producție. De aceea, un producător rațional va încerca să limiteze costurile de producție la minimum necesar pentru obținerea produsului/serviciului comercializat, fără a efectua costuri suplimentare, indiferent care ar fi raționamentul, altul decât cel economic, care ar justifica respectivele costuri.

Numai acest gen de comportament poate contribui la atingerea obiectivului investitorului/producătorului rațional care va fi, întotdeauna, maximizarea profiturilor generate de propria afacere.

2.2. Obiectivul statului/societății

Rolul statului constă, în principiu, în asigurarea, apărarea și promovarea interesului public, a bunăstării privite atât la nivel individual, cât și la nivelul grupurilor constitutive ale societății, considerate în ansamblul ei.

Obiectivul statului/societății va fi, întotdeauna, asigurarea, apărarea și promovarea interesului public.

Definirea "binelui comun" este complexă și implică atât aspecte economice, cum ar fi bunăstarea cetățenilor, asigurarea locurilor de muncă și a condițiilor corespunzătoare de desfășurare a activității persoanelor angajate, existența unui sistem corespunzător de protecție socială și de sănătate, cât și aspecte ne-economice, cum ar fi calitatea mediului, accesul la cultură, facilități de petrecere a timpului liber etc.

De aceea, statul va fi, întotdeauna, interesat să creeze sau să contribuie la crearea unei societăți în care:

- ❖ dezvoltarea economică a unui stat să fie echilibrată, fără a se crea sau menține zone subdezvoltate, neatractive din punct de vedere economic și social;
- ❖ locurile de muncă să fie suficiente, bine remunerate și reglementate din punctul de vedere al protecției muncii;
- ❖ personalul angajat sau potențial angajabil să fie bine pregătit, iar cunoștințele sale să fie adaptate la cerințele în continuă schimbare de pe piața muncii;
- ❖ produsele și serviciile, de orice natură, să fie diverse, moderne, adecvate nevoilor consumatorilor, iar costurile lor de achiziție să fie cât mai reduse, astfel încât numărul celor care își permit să le achiziționeze să fie cât mai mare;

- ❖ utilitățile, de orice natură, să fie de calitate și disponibile tuturor cetățenilor la prețuri rezonabile;
- ❖ infrastructurile să permită derularea, în bune condiții, a vieții economice și sociale;
- ❖ numărul persoanelor neangajabile să fie redus la minimum, iar persoanele defavorizate din punctul de vedere al angajabilității să poată să fie integrate, în anumite condiții, pe piața muncii;
- ❖ mediul în care cetățenii își desfășoară activitatea să fie unul curat, nepoluat, propice vieții umane și favorabil menținerii diversității biologice;
- ❖ educația și cultura să fie disponibilă unui număr cât mai mare de cetățeni etc.

Statul are resurse proprii pentru atingerea unei părți din obiectivele anterior menționate. Pentru atingerea celorlalte obiective, statul are nevoie de implicarea mediului economic.

2.3. Contradicția dintre obiectivul întreprinzătorului și obiectivul statului/societății

Derularea, în bune condiții, a activității economice determină întreprinzătorii să adopte măsuri care contribuie, prin ele însele, la atingerea unei părți dintre obiectivele statului/societății.

Astfel, crearea de noi locuri de muncă, menținerea lor, asigurarea unor condiții corespunzătoare de desfășurare a activității lucrătorilor la locul de muncă este, de cele mai multe ori, în interesul întreprinzătorilor, iar aceștia, prin derularea activității curente, contribuie și la îndeplinirea interesului public.

De asemenea, nevoia de a crea noi produse și servicii este resimțită de întreprinzător ca un element care contribuie la creșterea competitivității produselor comercializate pe o piață concurențială și determină întreprinzătorul să investească în cercetare și inovare.

În plus, nevoia de a își asigura personal bine pregătit, capabil să opereze noi utilaje și să implementeze noi tehnologii, determină întreprinzătorii să investească în formarea profesională a propriilor angajați.

Problema este că investițiile întreprinzătorilor sunt limitate la acele sectoare care pot genera valoare adăugată propriilor afaceri, iar nivelul investițiilor este limitat de nivelul resurselor financiare disponibile și de nevoia constantă de a reduce costul producției proprii și, implicit, prețurile de comercializare, în vederea menținerii și îmbunătățirii competitivității propriilor produse și servicii pe piața concurențială.

Orice depășire de către întreprinzători a acestor niveluri minime de investiții, în vederea atingerii unor obiective de interes public, va conduce la creșterea costurilor și a prețurilor de comercializare a propriilor produse și servicii, la diminuarea competitivității acestora.

În condițiile în care prețurile de comercializare sunt limitate atât de concurența manifestată pe piață, cât și de existența unor praguri de dezirabilitate/suportabilitate a prețurilor la nivelul cumpărătorilor, orice majorare a costurilor de producție afectează nivelul profitabilității activităților economice și, în consecință, va afecta îndeplinirea obiectivului întreprinzătorului, acela de maximizare a profiturilor.

Obiectivul întreprinzătorului intră în contradicție cu obiectivul statului/societății și nu contribuie la îndeplinirea sa!

De asemenea, există zone în care întreprinzătorii, din considerente economice, nu intenționează să investească deoarece riscurile asociate investițiilor sunt prea mari, iar potențialele beneficii sunt prea reduse sau chiar inexistente.

Eșecurile de piață se definesc ca acele zone în care concurența nu se manifestă sau nu conduce la îndeplinirea interesului public.

2.4. Modalități de soluționare a eșecurilor de piață

Eșecurile de piață, prin însăși natura lor, nu sunt sau nu pot fi soluționate de întreprinzători acționând din proprie inițiativă sau mobilizând propriile resurse. Aceștia nu au interesul economic să investească în soluționarea lor și, pe de altă parte, sunt conștienți că orice investiție în direcția diminuării eșecurilor de piață le va afecta competitivitatea și le va diminua profiturile.

De aceea, rolul soluționării sau diminuării eșecurilor de piață revine statului.

Statul are la îndemână două mari opțiuni:

- a.** reglementarea legală a anumitor sectoare/domenii/activități/categorii de probleme în care se manifestă eșecurile de piață;
- b.** compensarea financiară a anumitor eșecuri de piață.

Reglementarea legală a anumitor sectoare/domenii/activități/categorii de probleme în care se manifestă eșecurile de piață implică stabilirea unor norme legale obligatorii pentru toți actorii economici. În această situație, întreprinzătorii sunt obligați să contribuie la îndeplinirea interesului public, în mod echitabil, în raport cu activitatea desfășurată și cu potențialele sale efecte, pozitive și/sau negative, asupra societății.

De exemplu, statul impune reglementări pe piața muncii care stabilesc condițiile minime obligatorii care trebuie respectate de angajatori (stabilește nivelul salariului minim pe economie, numărul minim de zile de concediu, durata normală a zilei de muncă etc). De asemenea, statuează faptul că angajatorul are obligația să își instruiască proprii angajați, utilizând propriile resurse financiare, în domeniul securității în muncă și al protecției muncii.

Pe de altă parte, statul și organismele internaționale stabilesc condiții și standarde minime de protecție a mediului prin care obligă producătorii să limiteze nivelul emisiilor gazoase sau al pulberilor generate de anumite procese de producție.

Și într-un caz și în celălalt, nerespectarea normelor legale sau a standardelor atrage după sine penalități imputabile întreprinzătorului și, în anumite cazuri, chiar răspunderea penală a acestuia.

Acestea sunt exemple care demonstrează modul în care statul poate interveni, utilizând norme legale, în soluționarea sau diminuarea unor eșecuri ce se manifestă pe piața concurențială. Important, în acest caz, este faptul că toți actorii de pe piață au obligația de a respecta normele legale respective, ceea ce nu afectează concurența dintre aceștia și nu favorizează unii competitori în dauna celorlalți.

A doua modalitate de acțiune a statului vizează compensarea parțială a unor eșecuri de piață. În aceste cazuri, statul intervine prin acordarea unor avantaje cuantificabile financiar întreprinderilor, în scopul creșterii interesului acestora de a investi propriile resurse în derularea anumitor activități, în realizarea anumitor investiții care, la momentul inițial, nu sunt considerate rentabile sau care comportă riscuri prea mari pentru a fi atractive pentru investitori. Acordarea facilităților respective, în beneficiul întreprinderilor, poate îmbrăca forma ajutoarelor de stat.

Important este faptul că, întotdeauna, trebuie să existe o legătură cauzală între acordarea ajutoarelor de stat și eșecurile de piață cărora acestea li se adresează.

Acordarea ajutoarelor de stat este justificabilă doar în zonele/domeniile în care se manifestă diferitele eșecuri de piață, iar cuantumul/nivelul ajutoarelor acordate trebuie să fie proporțional cu nivelul eșecului care trebuie compensat.

Orice sume excedentare acordate întreprinderilor au potențialul de a acorda acestora un avantaj economic nejustificat, de natură a afecta, în mod excesiv, concurența de pe piață. În această situație, efectele negative ale acordării ajutoarelor de stat tind să depășească efectele pozitive ale acordării lor.

Oportunitatea acordării ajutoarelor, cuantumul acestora, precum și modalitatea concretă sau instrumentul cel mai potrivit de acordare trebuie să fie stabilite prin studii și analize de oportunitate derulate înainte de instituirea efectivă a facilităților.

Prevalența efectelor pozitive ale acordării ajutoarelor față de cele negative reprezintă unul dintre principalele criterii luate în considerare de către Comisia Europeană atunci când analizează compatibilitatea diferitelor categorii de ajutoare.

2.5. Categoriile de eșecuri de piață și ajutoarele de stat utilizate pentru diminuarea acestora

a. Zonele mai puțin dezvoltate atrag mai puține investiții:

La nivel european și național se manifestă diferențe între nivelul de dezvoltare al diferitelor arii geografice.

Există zone mai dezvoltate, favorabile activităților economice, caracterizate prin infrastructura dezvoltată, nivelul înalt al veniturilor populației și al producției raportate la numărul de locuitori, existența unor oportunități de afaceri materializate în acces facil la resursele necesare derulării

proceselor tehnologice, inclusiv existența unei forțe de muncă numeroase și bine pregătite și existența unor importante piețe de desfacere a produselor și serviciilor.

Pe de altă parte, există zone mai puțin dezvoltate, caracterizate prin infrastructura insuficientă, nivelul redus al veniturilor populației și al producției raportate la numărul de locuitori, inexistența sau existența unor oportunități reduse de afaceri, acces dificil la resursele materiale și financiare necesare derulării proceselor tehnologice, forța de muncă redusă numeric și/sau insuficient pregătită și existența unor piețe de desfacere a produselor și serviciilor insuficient dezvoltate și neatractive pentru investitori.

Atunci când un potențial investitor va studia oportunitatea amplasării unei noi capacități de producție sau de prestare de servicii, acesta va lua în considerare atractivitatea diferitelor zone prin raportare la avantajul competitiv pe care acestea îl prezintă.

Un investitor rațional va evita să demareze o nouă activitate în zonele neatractive și se va orienta către zonele mai dezvoltate din punct de vedere economic. În acest fel, decalajul de dezvoltare dintre regiunile dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate va crește.

Dat fiind faptul că statul are interesul de a promova dezvoltarea echilibrată a zonelor țării, acesta poate apela la acordarea de facilități întreprinzătorilor care acceptă să investească în zonele mai puțin atractive. Rolul facilităților acordate este de a diminua dezavantajul competitiv asumat de investitor în momentul în care decide să investească într-o zonă mai puțin dezvoltată.

Această categorie de facilități poartă numele de **ajutoare de stat regionale pentru investiții**.

b. Sectoare economice sunt sub-finanțate sau se confruntă cu crize de supraproducție:

Investițiile necesare pentru derularea activității în anumite sectoare sunt, de multe ori, semnificative. În această situație, investitorii aleg să își dezvolte activitatea doar în zone în care recuperarea investițiilor este garantată datorită numărului semnificativ de potențiali clienți.

Este cazul, de exemplu, al furnizării serviciilor de comunicații electronice în bandă largă, unde investitorii își dezvoltă propriile rețele, cu preponderență, în zonele urbane sau în zonele adiacente acestora și, în general, în zonele cu o populație semnificativă. Datorită costurilor semnificative implicate de dezvoltarea unei infrastructuri de comunicații electronice în bandă largă, investitorii evită să investească în zonele mai puțin populate, situate mai departe de rețelele magistrale sau acolo unde nivelul veniturilor populației nu creează condițiile existenței unui număr semnificativ de potențiali clienți solvabili pentru furnizarea respectivului serviciu.

De aceea, statul poate interveni prin subvenționarea unei părți din costurile aferente creării infrastructurii de comunicații în bandă largă sau poate acoperi o parte din costurile conectării utilizatorilor finali la rețelele deja create. Este cazul **ajutoarelor de stat pentru dezvoltarea rapidă a rețelelor de comunicații în bandă largă**.

Pe de altă parte, anumite sectoare se confruntă cu o criză de supra-capacitate. Din diferite motive, o serie de produse sau de materii prime nu mai sunt solicitate de piață sau nivelul cererii scade dramatic, raportat la nivelul cererii anterioare.

Este cazul sectorului carbonifer, unde reducerea consumului de cărbune a determinat, în ultima perioadă, sistarea activității unui număr semnificativ de mine. În această situație, statul poate interveni prin finanțarea costurilor de închidere a minelor de cărbune care și-au sistat activitatea, caz în care acordarea ajutoarelor are și rolul de a asigura protejarea mediului înconjurător și evitarea potențialelor dezastre determinate de deteriorarea infrastructurii miniere neutilizate. Ambele cazuri prezentate anterior constituie exemple de **ajutoare de stat sectoriale**.

c. întreprinderile mici și mijlocii au acces dificil la finanțare:

Este cunoscut faptul că demararea unei activități economice presupune, în primul rând, existența unor resurse financiare relativ importante la dispoziția investitorului. De asemenea, investitorul este conștient de faptul că recuperarea investiției inițiale se va face într-o perioadă de timp mai scurtă sau mai lungă, funcție de specificul activității și de volumul investiției inițiale.

De aceea, investitorul apelează, de multe ori, la resurse financiare atrase de pe piața financiară, în special din sectorul bancar.

Cu toate acestea, băncile tind să acorde credite investitorilor doar în condițiile în care aceștia dispun de garanții suficiente pentru rambursarea sumelor împrumutate și de un istoric bancar pozitiv, condiții dificil de îndeplinit de un întreprinzător care încearcă să demareze o nouă activitate.

De aceea, statul, ținând cont de importanța sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru economia națională, poate decide să acorde facilități întreprinzătorilor pentru dezvoltarea propriilor activități, fie prin acordarea de subvenții, fie prin acordarea de credite subvenționate sau garanții cu un cost redus față de nivelul practicat de băncile comerciale.

Este cazul ajutoarelor de stat pentru IMM-uri.

d. Întreprinderile în dificultate se confruntă cu imposibilitatea continuării activității:

În anumite cazuri, întreprinderile se confruntă cu dificultăți financiare de natură să determine încetarea activității, mai ales în cazul în care nu se intervine rapid în vederea eliminării factorilor care au condus la apariția situației de dificultate.

Unele dintre aceste întreprinderi pot fi salvate în situația în care se modifică semnificativ modul de derulare a proceselor economice și tehnologice derulate în cadrul lor (restructurare tehnologică), în paralel cu injectarea de capital nou.

Dacă statul acordă fonduri sau facilitează obținerea de credite sau garanții, în beneficiul întreprinderilor aflate în dificultate, la prețuri mai reduse decât cele practicate pe piață, având în

vederea salvarea și restructurarea acestora, fondurile acordate îmbracă **forma ajutoarelor de stat pentru salvare și restructurare.**

e. Utilitățile/anumite servicii nu sunt furnizate populației sau prețul lor pe piață este prea mare:

De multe ori, o serie de utilități care sunt furnizate populației (de exemplu, energia termică) au un preț de producție relativ ridicat, ceea ce face costul furnizării acestora servicii prohibitiv pentru familiile cu venituri reduse.

Cu toate acestea, statul are obligația să asigure un nivel minim de confort cetățenilor săi, astfel încât reglementează furnizarea respectivului serviciu, stabilind un preț maximal de furnizare al acestuia, preț situat, uneori, sub nivelul prețului de cost înregistrat de producători.

Pentru ca producătorul să continue să își desfășoare activitatea în condiții de calitate și rentabilitate economică, statul poate compensa o parte din costul de producție a respectivului serviciu. **Este cazul compensărilor acordate întreprinderilor pentru prestarea unei obligații de serviciu public/a unui serviciu de interes economic general.**

f. Lucrătorii din categoriile defavorizate nu sunt angajați de întreprinzători:

Anumite categorii de lucrători sunt considerate defavorizate din punctul de vedere al angajabilității. Este cazul, de exemplu, persoanelor care nu a avut un loc de muncă stabil remunerat în ultimele 6 luni; sau au vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani; sau nu au absolvit o formă de învățământ liceal sau nu dețin o calificare profesională; sau se află în primii doi ani de la absolvirea unui ciclu de învățământ cu frecvență și nu a avut încă niciun loc de muncă stabil remunerat; sau au vârsta de peste 50 de ani; sau trăiesc singuri, având în întreținerea sa una sau mai multe persoane etc.

De asemenea, un număr de lucrători se înscriu în categoria lucrătorilor cu dizabilități/cu handicap.

Ambele categorii de persoane se confruntă cu dificultăți în a intra pe piața muncii deoarece costurile implicate de angajarea lor tind să fie superioare costurilor ocazionate de angajarea altor categorii de persoane.

Întreprinzătorii vor trebui să cheltuiască suplimentar, de exemplu, prin asigurarea unei formări profesionale, dezvoltarea anumitor abilități sau vor trebui să suporte costuri suplimentare direct legate de asigurarea condițiilor speciale de muncă necesare personalului cu dizabilități.

Pe de altă parte, este de așteptat ca persoanele defavorizate din punctul de vedere al angajabilității și persoanele cu dizabilități să genereze venituri mai reduse angajatorilor, fie datorită experienței reduse în muncă, fie datorită vârstei, fie datorită handicapului cu care se confruntă.

Pentru a compensa aceste dezavantaje și a determina angajatorii să încadreze în muncă personal din cadrul categoriilor defavorizate și cu dizabilități, statul poate acorda **ajutoare pentru recrutarea și încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.**

g. Formarea profesională nu reprezintă o prioritate pentru firme:

Întreprinderile tind să țină sub control costurile de producție, de așa manieră încât să reducă prețul produselor și serviciilor comercializate, să crească competitivitatea acestora, să acapareze piața și, finalmente, să maximizeze profiturile obținute din activitatea economică.

În această situație, întreprinderile tind să investească sume reduse în formarea propriului personal, cunoștințele furnizate având, de cele mai multe ori, legătură directă cu activitatea pe care persoana angajată o desfășoară sau urmează să o desfășoare în cadrul firmei.

Pe de altă parte, statul are printre obiectivele sale creșterea nivelului de pregătire a întregii populații angajate și angajabile și, de aceea, poate subvenționa, total sau parțial, costurile formării profesionale, prin acordarea de **ajutoare de stat pentru formare profesională.**

h. Cercetarea nu este încurajată:

În mod similar formării profesionale, întreprinderile vor investi în cercetare doar sporadic, în limitele necesității imediate de dezvoltare de noi produse și servicii.

Mai mult, procesele de cercetare care se vor derula la nivelul întreprinderilor vor avea o componentă extrem de aplicativă, cuantificabilă financiar într-un orizont de timp rezonabil, asigurând investitorilor nu numai recuperarea rapidă a investiției inițiale, dar și obținerea de noi produse și servicii inovative, de natură a întări poziția întreprinderii pe piață, a crește vânzările și de a genera venituri și profituri suplimentare.

Și în acest caz, statul poate subvenționa o parte din costurile cercetării derulate de către întreprinderi prin acordarea de **ajutoare de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare.**

Nivelul subvenționării va fi cu atât mai mare cu cât activitatea de cercetare se situează mai departe de procesul efectiv de producție, recuperarea investiției fiind dificilă sau chiar imposibilă în perioade rezonabile de timp.

i. Mediul nu este protejat:

Derularea proceselor tehnologice implică, de multe ori, generarea de emisii de gaze și pulberi care contribuie la deteriorarea mediului înconjurător, poluarea apelor curgătoare, a lacurilor sau a celor de adâncime sau poluarea mărilor/oceanelor.

Pentru eradicarea acestui fenomen, au fost instituite reglementări la nivel național, comunitar și mondial, care stabilesc responsabilitățile întreprinderilor, atât în ceea ce privește reducerea cantităților de poluanți generate de activitățile economice, cât și penalitățile care vor fi suportate de contravenienți în cazul încălcării regulilor stabilite.

Statul nu va acorda finanțări pentru acoperirea costurilor pe care întreprinderile trebuie să le suporte în virtutea obligațiilor impuse lor prin reglementările legale naționale sau internaționale.

Cu toate acestea, statul poate subvenționa întreprinderile în vederea depășirii nivelelor minime de protecție a mediului stabilite prin normele aflate în vigoare, a alinierii mai rapide la obligațiile stabilite, înainte de intrarea în vigoare a standardelor, sau poate acorda facilități în vederea îmbunătățirii protecției mediului în domeniile care nu au făcut, până în prezent, obiectul reglementării.

De asemenea, statul poate acorda facilități în vederea creșterii eficienței energetice sau în vederea promovării producerii de energie din surse regenerabile sau în co-generare, domenii direct legate de protecția mediului și de reducerea poluării industriale.

Facilitățile la care am făcut anterior referire pot îmbrăca **forma ajutoarelor de stat pentru protecția mediului și eficiență energetică.**

2.6. Necesitatea și elementele unei analize de oportunitate

Dat fiind faptul că acordarea ajutoarelor este justificată de contribuția lor la remedierea unor eșecuri de piață, devine necesar ca, la instituirea și acordarea ajutoarelor să se elaboreze analize de oportunitate.

Acest aspect a fost introdus, începând din 2014, în legislația națională din domeniul ajutorului de stat (*OUG nr. 77/2014 privind procedurile naționale din domeniul ajutorului de stat*).

Menționăm câteva aspecte care caracterizează o analiză de oportunitate a acordării ajutoarelor de stat:

- ❖ analiza de oportunitate trebuie să identifice eșecul de piață;
- ❖ analiza de oportunitate trebuie să justifice faptul că acordarea ajutorului va contribui la soluționarea sau diminuarea eșecului de piață identificat;
- ❖ analiza de oportunitate trebuie să justifice faptul că modalitatea de sprijin aleasă este cea mai potrivită pentru soluționarea eșecului de piață;
- ❖ analiza de oportunitate trebuie să justifice nivelul sprijinului acordat.

Esențialmente, o analiză de oportunitate trebuie să justifice utilizarea eficientă a banului public.

3. REGLEMENTĂRI COMUNITARE ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT

3.1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)

Punctul de plecare al politicii Uniunii Europene privind ajutoarele de stat îl constituie articolul 107 alineatul (1) din TFUE care menționează următoarele: *“cu excepția derogărilor prevăzute de tratate, sunt incompatibile cu Piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre.”*

Conform acestei prevederi, măsurile de ajutor care îndeplinesc toate criteriile prevăzute sunt, în principiu, incompatibile cu Piața comună, însă aceasta incompatibilitate nu presupune o interzicere totală. Există situații² (articolul 107 alineatul (2) și articolul 107 alineatul (3) din TFUE) în care ajutorul de stat poate fi considerat compatibil („excepții”).

Astfel, art. 107 alin. (3) din TFUE precizează categoriile de ajutoare care pot fi considerate compatibile cu Piața internă:

- ❖ ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut, precum și a regiunilor prevăzute la articolul 349, avându-se în vedere situația lor structurală, economică și socială;
- ❖ ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui Stat Membru;
- ❖ ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu aduc modificări condițiilor schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;
- ❖ ajutoarele destinate să promoveze cultura și conservarea patrimoniului, în cazul în care acestea nu aduc modificări condițiilor schimburilor comerciale și ale concurenței în Comunitate într-o măsură care contravine interesului comun;
- ❖ alte categorii de ajutoare stabilite prin decizie a Consiliului, care hotărăște la propunerea Comisiei.

Trebuie reținut faptul că măsurile care intră sub incidența art. 107 din TFUE sunt permise numai în măsura în care efectul acestora este sau poate fi considerat benefic pentru Uniunea Europeană.

Obiectivul principal al controlului ajutorului de stat este de a distinge între *“ajutorul de stat bun”* și *“ajutorul de stat rău”* din perspectiva întregii Uniuni Europene. Această distincție trebuie făcută punându-se în balanță efectele pozitive și cele negative ale măsurii de ajutor asupra concurenței și funcționării Pieței Unice pe de-o parte și efectele pozitive asupra realizării unui obiectiv de interes comun sau a corectării unui eșec de piață.

² Conform articolul nr. 107 (2) și articolul nr. 107 (3) din TFUE;

Existența acestor excepții justifică, de asemenea, verificarea de către Comisia Europeană a măsurilor de ajutor de stat pe care un Stat Membru intenționează să le acorde: „Comisia, împreună cu Statele Membre, verifică permanent regimurile ajutoarelor existente în aceste state [...]”³. Conform articolului 108, alineatul (2), „în cazul în care, [...], Comisia constată că ajutorul acordat de un stat sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu Piața internă în conformitate cu articolul 107 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta hotărăște desființarea sau modificarea ajutorului de către statul în cauză în termenul stabilit de Comisie”.

În baza prevederilor articolului 109 din TFUE, „Consiliul, la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, poate adopta toate regulamentele utile pentru aplicarea articolelor 107 și 108, și poate stabili, în special, condițiile de aplicare a articolului 108 alineatul (3) și categoriile de ajutoare care sunt exceptate de la această procedură”.

Trebuie menționat faptul că ajutoarele sociale acordate consumatorilor individuali nu fac obiectul monitorizării din perspectiva ajutorului de stat, acestea adresându-se persoanelor și nu întreprinderilor.

Clauza care vizează interdicția acordării acestei categorii de ajutoare în condițiile în care se introduce o discriminare din punctul de vedere al originii produselor sau serviciilor puse la dispoziție persoanelor, cu titlu gratuit, are rolul de a evita acordarea unor facilități de natura ajutorului de stat în beneficiul producătorilor respectivelor produse sau servicii.

3.2. Orientări, regulamente și comunicări comunitare

În aplicarea prevederilor TFUE, Comisia Europeană a elaborat legislația secundară⁴ în domeniu care stabilește condițiile care sunt necesar a fi îndeplinite pentru ca o măsură de sprijin să fie considerată compatibilă cu Piața internă.

Reglementările în cauză stabilesc criterii în ceea ce privește, în principal, regulile de procedură și punere în aplicare (notificare, raportare, recuperarea ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv etc.), exceptarea de la obligația notificării către Comisia Europeană, compatibilitatea ajutoarelor orizontale (dezvoltare regională, pentru IMM-uri, pentru cercetare, dezvoltare și inovare, formare profesională, pentru lucrătorii defavorizați și pentru lucrătorii cu handicap, pentru protecția mediului, pentru salvare – restructurare etc.) și a celor sectoriale (pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului, siderurgie, construcții navale, fibre sintetice, comunicații în bandă largă, transport etc.), instrumente specifice (garanții, vânzări de terenuri și clădiri, ajutor fiscal etc) sau compensațiile pentru prestarea serviciilor de interes economic general.

Legislația comunitară, primară și secundară, se aplică direct în toate Statele Membre (inclusiv în România). Nu este necesară transpunerea acesteia în legislația națională.

³ Conform articolul nr. 108 (1) din TFUE;

⁴ Legislația incidentă domeniului ajutorului de stat poate fi consultată pe pagina de web a Comisiei Europene - DG Concurență (http://ec.europa.eu/index_en.htm) și pe pagina de web a Rețelei Naționale de Ajutor de Stat – ReNAS (<http://www.renascc.eu/>);

4. REGLEMENTĂRI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT - ORDONANȚA DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 77/2014

4.1. Domeniul de aplicare:⁵

Prevederile *OUG nr. 77/2014* nu se aplică ajutorului de stat sau ajutoarelor *de minimis* pentru agricultură și piscicultură, ajutoare pentru care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale îndeplinește rolul de autoritate națională de contact în raporturile dintre Comisia Europeană și autoritățile și instituțiile publice, alți furnizori de ajutor.

4.2. Dispoziții generale:

4.2.1. Definirea termenilor uzuali folosiți în domeniul ajutorului de stat:⁶

Pentru a se asigura o mai bună cunoaștere și înțelegere a termenilor specifici utilizați în domeniul ajutorului de stat, atât la nivel comunitar, cât și la nivel național, au fost introduse definiții ale termenilor uzuali folosiți.

Astfel, în cadrul *OUG nr. 77/2014* sunt definite următoarele noțiuni:

- ❖ **activitate economică** - orice activitate care constă în furnizarea de bunuri, servicii și lucrări pe o piață;
- ❖ **administrator** - orice entitate delegată de către un furnizor să deruleze proceduri în domeniul ajutorului de stat/*de minimis* în numele furnizorului;
- ❖ **ajutor de minimis** - ajutor limitat conform normelor Uniunii Europene la un nivel care nu distorsionează concurența și/sau comerțul cu Statele Membre;
- ❖ **ajutor de stat** - avantaj economic acordat din surse sau resurse de stat sau gestionate de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acesta afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre;
- ❖ **ajutor exceptat** - măsură de ajutor de stat care îndeplinește criteriile precizate în regulamentul de exceptare pe categorii;
- ❖ **ajutor ilegal** - ajutorul acordat fără respectarea procedurilor naționale și ale Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat;
- ❖ **ajutor utilizat abuziv** - ajutorul utilizat de beneficiar fără respectarea condițiilor de acordare;
- ❖ **alocarea specifică de ajutor** - acordarea unui ajutor individual în baza unei scheme de ajutor de stat/*de minimis*;
- ❖ **avantaj economic** - orice formă de acordare a unui avantaj cuantificabil în bani, indiferent de forma acestuia: subvenții, anularea de datorii sau preluarea pierderilor, exceptări, reduceri sau amânări de la plata taxelor și impozitelor, renunțarea la obținerea unor venituri normale de pe urma fondurilor publice, inclusiv acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale, garanții

⁵ Articolul 49, alin (2) din *OUG nr. 77/2014*.

⁶ Articolul 2 din *OUG nr. 77/2014*.

acordate în condiții preferențiale, participări cu capital ale statului, ale autorităților publice centrale sau locale ori ale altor organisme care administrează surse ale statului sau ale colectivităților locale, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent, reduceri de preț la bunurile furnizate și la serviciile prestate de către autorități publice centrale sau locale ori de către alte organisme care administrează surse ale statului sau ale colectivităților locale, inclusiv vânzarea unor terenuri aparținând domeniului privat al statului sau autorităților publice locale, sub prețul pieței, crearea unei piețe sau întărirea poziției beneficiarului pe o piață, etc.

- ❖ **beneficiar** - orice întreprindere căreia i se acordă un ajutor de stat sau *de minimis*;
- ❖ **clauza suspensivă** - interdicția de a aproba o măsură de ajutor de stat/*de minimis* înaintea verificării compatibilității cu regulile în domeniu;
- ❖ **data acordării ajutorului de stat** – data la care dreptul legal de a primi ajutorul este conferit beneficiarului, în conformitate cu regimul juridic național aplicabil, indiferent de data la care ajutorul se plătește întreprinderii respective;
- ❖ **data plății ajutorului de stat** – data la care beneficiarul intră efectiv în posesia ajutorului;
- ❖ **documentație** - proiectul de act normativ sau administrativ prin care se instituie măsura de sprijin, precum și orice alt act relevant pentru analiza compatibilității măsurii cu regulile Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat;
- ❖ **finalizarea etapei de prenotificare** - reprezintă poziția transmisă de Comisia Europeană cu privire la prenotificarea transmisă;
- ❖ **furnizor** - orice entitate deținută de stat sau care administrează resurse ale statului sau, după caz, deținută de către o unitate administrativ-teritorială sau care administrează resurse ale unei unități administrativ-teritoriale, care acordă întreprinderilor facilități de natura ajutorului de stat sau *de minimis*;
- ❖ **inițiator** - orice entitate publică care inițiază o măsură de ajutor de stat sau *de minimis* prin intermediul unui act normativ sau administrativ, după caz;
- ❖ **informarea** - formularul specific ce urmează să fie transmis Comisiei Europene conform prevederilor regulamentului de exceptare pe categorii, însoțit de documentația aferentă;
- ❖ **întreprindere** - orice entitate, indiferent de statutul juridic și de modul de finanțare, inclusiv entitățile nonprofit, care desfășoară o activitate economică;
- ❖ **notificare** - formularul specific însoțit de documentația aferentă ce urmează să fie transmisă Comisiei Europene în vederea stabilirii caracterului de ajutor de stat și analizării compatibilității proiectelor măsurilor de sprijin cu legislația europeană;
- ❖ **prenotificare** - notificarea prealabilă către Comisia Europeană a unui proiect de măsuri de sprijin în scopul clarificării aspectelor legate de caracterul de ajutor de stat sau de compatibilitatea măsurii de sprijin;
- ❖ **procedura de informare** - procedura de comunicare către Comisia Europeană a unei fișe de prezentare a măsurii de natura ajutorului de stat, prin intermediul sistemului interactiv de notificare a ajutoarelor de stat SANI (State Aid Notification Interactive);
- ❖ **procedura de notificare** - procedura de comunicare către Comisia Europeană, prin intermediul sistemului interactiv de notificare a ajutoarelor de stat SANI, a unei măsuri susceptibile să reprezinte ajutor de stat în vederea analizării compatibilității acesteia cu legislația în domeniul ajutorului de stat;
- ❖ **regulament de exceptare pe categorii** - act cu caracter normativ al Comisiei Europene, cu aplicabilitate directă, care permite instituirea unei măsuri de natura ajutorului de stat fără a fi necesară o autorizare prealabilă din partea Comisiei Europene;

❖ **surse și resurse de stat** – fonduri publice sau ale autorităților, instituțiilor sau întreprinderilor publice.

4.2.2. Elemente obligatorii pe care trebuie să le conțină o schemă de ajutor:⁷

Instituirea măsurilor de ajutor de stat sau *de minimis* se va face în urma unor analize de oportunitate și impune inițiatorului/furnizorului, după caz, elaborarea unor acte normative sau administrative prin care se instituie scheme de ajutor de stat sau *de minimis* sau ajutoare de stat individuale sau *de minimis*, care trebuie să prevadă cel puțin următoarele elemente: obiectivul, modalitatea acordării ajutorului de stat sau *de minimis*, beneficiari, perioada de aplicare, cuantumul fondurilor alocate în acest scop din bugetul furnizorului, prevederea europeană aplicabilă în temeiul căreia a fost instituită măsura de ajutor de stat sau *de minimis*, în conformitate cu legislația în domeniu.

4.2.3. Procedura în fața Consiliului Concurenței:

4.2.3.1. Măsuri asiguratorii privind utilizarea eficientă a banilor publici:

În cazul autorităților publice locale, acestea trebuie să prezinte dovada informării Instituției Prefectului și a Consiliului Județean din județul respectiv. Prefectul va putea solicita informații de la Consiliul Concurenței în cazul în care constată implementarea unor măsuri de sprijin fără avizul autorității de concurență.

În acest fel, se realizează o mai bună și eficientă cheltuire a banilor publici, în concordanță cu politicile economico-bugetare și financiare și strategiile de dezvoltare ale României, prin evitarea dublării schemelor de ajutor de stat/*de minimis*, mai ales între schemele finanțate din fonduri naționale și cele finanțate din fonduri europene.

4.2.3.2. Introducerea unei etape de consultări prealabile între furnizorii de ajutor de stat/*de minimis* și experții Consiliului Concurenței:⁸

Reglementarea procedurală națională preia modelul existent la Comisia Europeană referitor la derularea procedurii de pre-notificare. Etapa se derulează înainte ca furnizorii/inițiatorii să solicite Consiliului Concurenței, în mod formal, un aviz pentru facilitatea pe care doresc să o instituie.

În perioada consultărilor prealabile au loc discuții tehnice între experții Consiliului Concurenței și cei ai furnizorului/inițiatorului, cu scopul încadrării măsurilor ce se intenționează a fi instituite, prin respectivele acte, în categoria ajutoarelor de stat sau *de minimis*, precum și a identificării condițiilor în care respectiva măsură poate fi implementată.

Pe parcursul consultărilor prealabile cu Consiliul Concurenței, autoritățile române pot iniția, cu sprijinul și prin intermediul autorității de concurență, consultări prealabile și cu Comisia Europeană, utilizând așa-numita procedură de pre-notificare.

⁷ Articolul 3, alin (4) din OUG nr. 77/2014.

⁸ Articolul 8 din OUG nr. 77/2014.

Autoritatea de concurență se pronunță cu privire la documentația primită (în 10-20 zile lucrătoare de la data la care documentația este completă) și sugerează autorității emitente modalități de îmbunătățire a acesteia, invitând, ulterior, dacă este cazul, furnizorii/inițiatorii să trimită Consiliului Concurenței cererile formale de avizare a măsurilor propuse a fi instituite.

Avantajele procesului de consultări prealabile vizează:

- clarificarea, din timp, a anumitor aspecte tehnice privind facilitatea a cărei implementare este intenționată de către autoritățile române;
- elaborarea măsurilor de sprijin cu respectarea legislației în domeniul ajutorului de stat;
- reducerea numărului de avize ale Consiliului Concurenței conținând propuneri de modificări ale măsurilor de sprijin;
- emiterea avizelor Consiliului Concurenței într-un termen redus;
- implementarea cu celeritate și cu mai multă certitudine juridică a unor măsuri de ajutor de stat sau non ajutor.

4.2.3.3. Emiterea avizului Consiliului Concurenței. Necesitatea existenței unei justificări din partea furnizorului în cazul în care nu ține cont de acest aviz:⁹

Avizul emis de Consiliul Concurenței privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația europeană în domeniul ajutorului de stat, este consultativ și se emite în 10-30 zile de la primirea cererii de avizare sau 15 zile, în cazul în care au fost finalizate consultările prealabile și procedura de prenotificare în fața Comisiei Europene.

Totuși, având în vedere faptul că, în România, Consiliul Concurenței este punctul de contact cu Comisia Europeană în domeniul ajutorului de stat, în cazul în care autoritatea de concurență propune modificări ale măsurilor de ajutor de stat, iar furnizorul nu ține cont de ele, este necesar ca furnizorul să justifice neacceptarea modificărilor propuse, justificare bazată exclusiv pe aspecte legate de compatibilitatea măsurii cu legislația în domeniul ajutorului de stat.

Consiliul Concurenței va analiza documentele transmise de inițiator/furnizor, după caz, și va emite un nou aviz, într-un termen de maximum 30 de zile de la primirea documentului.

4.2.3.4. Avizarea măsurilor de ajutor *de minimis* și a serviciilor de interes economic general:¹⁰

Noua obligație de avizare s-a introdus pentru a se evita cazurile în care sunt implementate măsuri care nu respectă legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat și a se reduce astfel riscul de a fi impuse decizii de recuperare a ajutoarelor *de minimis* acordate sau în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (SIEG).

Recent, *Legea nr. 51/2006 a utilităților publice*, cu modificările și completările ulterioare, a introdus explicit necesitatea ca autoritățile publice să solicite avizul Consiliului Concurenței în cazul încredințării directe a serviciilor publice.

⁹ Articolele 11 – 14 din *OUG nr. 77/2014*.

¹⁰ Articolul 20 din *OUG nr. 77/2014*.

Astfel, obligațiile aplicabile ajutoarelor de stat, la care am făcut referire anterior, sunt aplicabile și ajutoarelor *de minimis* și serviciilor de interes economic general.

4.3. Procedura de notificare și informare:

Procedura propriu-zisă de notificare presupune transmiterea notificării sau a informării la Comisia Europeană, în formatul stabilit în legislația europeană în domeniu (electronic, prin intermediul aplicației SANI II - State Aid Notification Interactive).

Transmiterea documentației din domeniul ajutorului de stat către Comisia Europeană se face, în exclusivitate, prin intermediul Consiliului Concurenței și al Reprezentanței României pe lângă Uniunea Europeană.

4.3.1. Retragera notificării/informării:

Date fiind cazurile în care inițiatorul/furnizorul, chiar dacă a obținut avizul Consiliului Concurenței, nu dorește continuarea procedurii la nivel comunitar, din diverse motive, reglementarea procedurală prevede că transmiterea documentației (notificării sau a informării) către Comisia Europeană se realizează doar la solicitarea autorităților furnizoare/inițitoare, transmisă Consiliului Concurenței, în termen de 30 de zile de la primirea avizului. În cazul în care acest termen a fost depășit, se consideră că furnizorul/inițiatorul a renunțat la intenția sa de a notifica sau de a transmite o informare Comisiei Europene.

După expirarea termenului de 30 de zile de la avizare, inițiatorul/furnizorul poate solicita transmiterea notificării sau informării la Comisia Europeană doar după reluarea întregii proceduri de avizare.¹¹

Prin introducerea acestor dispoziții se intenționează evitarea situației în care, ulterior emiterii avizului Consiliului Concurenței, documentația destinată Comisiei Europene suferă modificări de natură a afecta analiza derulată deja de autoritatea de concurență¹².

4.3.2. Procedura națională de reprezentare în fața Comisiei Europene:

Termenul în care furnizorii transmit Consiliului Concurenței informațiile necesare pentru derularea procedurilor în fața Comisiei Europene este de 10 zile lucrătoare.¹³

Furnizorii, beneficiarii și inițiatorii ajutorului de stat și orice alte întreprinderi au obligația să transmită Consiliului Concurenței, în termenele stabilite de acesta, toate informațiile necesare pentru derularea procedurilor în fața Comisiei Europene. Termenele stabilite de Consiliul Concurenței nu pot fi mai mici de 10 zile lucrătoare, cu excepția situației în care datele, informațiile și documentele cu privire la ajutoarele de stat sunt solicitate de Comisia Europeană sau reglementările Uniunii Europene în termene mai scurte.

¹¹ Articolul 16 din *OUG nr. 77/2014*.

¹² Până la intrarea în vigoare a *OUG nr. 77/2014*, termenul era de 10 zile de la primirea avizului.

¹³ Articolul 22 din *OUG nr. 77/2014*.

Prin reducerea termenului minim de răspuns al autorităților la solicitările de informații ale Consiliului Concurenței se dorește creșterea intervalului de timp pe care Consiliul Concurenței îl are la dispoziție pentru analiza și eventuala îmbunătățire a acestor materiale, în scopul creșterii calității documentelor de poziție/răspunsurilor la solicitările de informații/explicațiilor furnizate de România la cererea Comisiei Europene și al facilitării soluționării cazurilor naționale de ajutor de stat aflate în atenția forului comunitar.

4.4. Monitorizarea ajutoarelor de stat și a ajutoarelor *de minimis*:

4.4.1. Clarificarea procesului de monitorizare a ajutoarelor de stat:¹⁴

Monitorizarea ajutoarelor de stat sau *de minimis* acordate se realizează, pentru fiecare măsură în parte, de către furnizorul/administratorul măsurii, după caz. Aceștia pot să realizeze controale la fața locului și sunt obligați să verifice respectarea condițiilor de acordare a ajutoarelor și să dispună măsurile ce se impun în situația în care aceste condiții nu au fost respectate.

Cadrul legislativ existent anterior a fost completat cu prevederi care să permită experților Consiliului Concurenței:

- ❖ solicitarea de informații de la beneficiari și concurenții acestora – rezultatul fiind o mai bună cunoaștere a mediului concurențial și a posibilului efect pe care îl au ajutoarele de stat acordate în România;
- ❖ derularea, împreună cu reprezentanții furnizorului, de controale la fața locului - acțiuni care vor avea ca efect o mai bună aplicare a legislației în domeniu.

În cazul acțiunilor de control derulate de Consiliul Concurenței, concluziile acestora se consemnează într-un raport prin care se va solicita furnizorului să întreprindă măsurile ce se impun pentru a fi asigurată respectarea legislației în domeniul ajutoarelor de stat. Furnizorul poate formula, într-un termen de 20 de zile lucrătoare, obiecțiuni care vor fi transmise Consiliului Concurenței spre analiză și opinie.

De asemenea, furnizorul este obligat să informeze Consiliul Concurenței, în termen de 30 de zile lucrătoare de la momentul transmiterii obiecțiunilor la care am făcut anterior referire, cu privire la stadiul implementării măsurilor dispuse de Consiliul Concurenței. În cazul neimplementării măsurilor, în același termen prevăzut mai sus, furnizorul va motiva corespunzător acest lucru.

Neimplementarea măsurilor recomandate de către Consiliul Concurenței prin raportul de control are ca urmare informarea Guvernului, de către autoritatea de concurență, cu privire la acest aspect și cu privire la motivația transmisă de furnizor.

Aceste prevederi au în vedere atât ajutoarelor de stat, cât și cele *de minimis* acordate/instituite fără respectarea procedurilor prevăzute de *OUG nr. 77/2014*.¹⁵

¹⁴ Articolul 26, alin (1) – (6) din *OUG nr. 77/2014*.

¹⁵ Articolul 26, alin (11) din *OUG nr. 77/2014*.

4.4.2. Competența Consiliului Concurenței de a emite decizii de recuperare în cazul ajutoarelor *de minimis*:¹⁶

Introducerea acestei noi prevederi va asigura o mai bună respectare a legislației în domeniu și posibilitatea ca o autoritate națională să intervină în cazurile în care furnizorul nu respectă legislația specifică.

4.4.3. Specializarea instanțelor naționale:¹⁷

Procesele referitoare la aspectele legate de ajutor de stat se vor derula la nivelul Curților de Apel, asigurându-se pe această cale o mai bună specializare a judecătorilor în acest domeniu. De asemenea, se clarifică rolul instanțelor naționale în domeniul ajutorului de stat.

4.4.4. Instituirea ReGAS – registrul ajutoarelor de stat:¹⁸

Actualmente, furnizorii au la dispoziție un mecanism care permite verificarea ex-ante a eligibilității potențialilor beneficiari de ajutoare de stat/*de minimis* prin accesarea unei baze de date actualizate permanent cu facilitățile acordate de către toate entitățile care acordă ajutoare în România, atât din fonduri naționale, cât și din fonduri comunitare.

Obligația utilizării acestui mecanism, la nivel național, este instituită prin *OUG nr. 77/2014*. Detaliile referitoare la funcționarea bazei de date, drepturile și obligațiile furnizorilor/inițiatorilor/administratorilor de măsuri de natura ajutorului de stat sunt detaliate într-un regulament specific, care va fi prezentat ulterior.

4.5. Rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului ilegal și a ajutorului de stat utilizat abuziv:

4.5.1. Rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului ilegal și a ajutorului de stat utilizat abuziv dispusă de Comisia Europeană:

Beneficiarul unui ajutor de stat este obligat să ramburseze suma reprezentând echivalentul ajutorului de stat a cărui recuperare a fost dispusă de Comisia Europeană, cu excepția situației în care punerea în aplicare a deciziei Comisiei Europene a fost suspendată, în conformitate cu reglementările Uniunii Europene.

Pentru restabilirea situației inițiale și corectarea oricăror potențiale distorsiuni asupra piețelor ocazionate de acordarea unui ajutor ilegal sau de utilizarea abuzivă a acestuia, ajutorul de stat care trebuie rambursat sau recuperat include și dobânda aferentă, datorată de la data plății acestuia până la data recuperării sau a rambursării integrale.

¹⁶ Articolul 26, alin (7), articolul nr. 46 din *OUG nr. 77/2014*.

¹⁷ Articolul 26, alin (10) din *OUG nr. 77/2014*.

¹⁸ Articolul 29 din *OUG nr. 77/2014*.

Procedura de calcul al dobânzii se stabilește prin instrucțiuni emise de Consiliul Concurenței. Rata dobânzii aplicabile este cea stabilită potrivit prevederilor *Regulamentului (CE) nr. 659/1999*.

Noua reglementare preia, în textul său, principiul Deggendorf care stipulează că beneficiarul unui ajutor ilegal sau care a utilizat, în mod abuziv, un ajutor acordat legal, nu mai poate primi niciun alt ajutor de stat/*de minimis* până la recuperarea efectivă a ajutorului acordat (cu dobânzile aferente).

4.5.2. Rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului ilegal și a ajutorului de stat utilizat abuziv dispusă de furnizori:

Furnizorii monitorizează, în mod permanent, ajutoarele acordate din fondurile proprii. În cazul în care constată nerespectarea condițiilor de acordare a ajutoarelor, furnizorul sau administratorul, după caz, va emite decizii prin care se dispune stoparea sau recuperarea ajutoarelor de stat acordate. Aceste decizii au caracter de titlu executoriu.

Pentru a putea emite decizii de stopare sau recuperare a ajutoarelor acordate, furnizorii emit, prin acte normative/administrative, norme metodologice proprii care vor fi transmise Consiliului Concurenței spre informare în termen de 5 zile lucrătoare de la momentul adoptării.

Furnizorii trebuie să informeze Consiliul Concurenței asupra deciziilor proprii sau deciziile pronunțate de instanțele naționale prin care se dispune recuperarea ajutoarelor de stat/*de minimis*.¹⁹

Obligațiile furnizorului sau, după caz, ale inițiatorului pot fi delegate, în condițiile legii, administratorului măsurii de ajutor de stat sau *de minimis*.

Termenul de transmitere la Consiliul Concurenței a unei informări este de maximum 5 zile lucrătoare de la pronunțarea instanțelor naționale sau de la adoptarea deciziilor furnizorilor prin care se dispune recuperarea ajutoarelor de stat/*de minimis*.

4.6. Obligațiile furnizorilor de ajutor de stat/*de minimis* față de Consiliul Concurenței²⁰:

Furnizorul sau, după caz, administratorul unei măsuri de ajutor de stat sau *de minimis* are obligația informării Consiliului Concurenței cu privire la intrarea în vigoare a măsurilor de sprijin, precum și a oricărei modificări aduse măsurii de sprijin, în termen de maximum 5 zile de la momentul la care acest eveniment a avut loc.

De asemenea, furnizorul/administratorul, după caz, al unei măsuri de ajutor de stat sau *de minimis* are obligația păstrării unei evidențe a informațiilor despre ajutoarele acordate pentru o perioadă de minimum 10 ani de la data la care a fost acordată ultima alocare specifică. Această evidență trebuie să conțină informațiile necesare pentru a demonstra respectarea tuturor condițiilor impuse prin actul de acordare, cum sunt, dar fără a se limita la: datele de identificare a

¹⁹ Articolele 39 – 41 din *OUG nr. 77/2014*.

²⁰ Articolul 42 din *OUG nr. 77/2014*.

beneficiarului, durata, cheltuielile eligibile, valoarea, momentul și modalitatea acordării ajutorului, originea acestuia, durata, metoda de calcul al ajutoarelor acordate.

În mod similar, și beneficiarul măsurii de ajutor are obligația de a păstra întreaga documentație referitoare la ajutoarele primite, pentru o perioadă de minimum 10 ani de la data la care a fost acordată ultima alocare specifică.

4.7. Obligațiile furnizorilor referitoare la asigurarea transparenței măsurilor de natura ajutorului de stat:²¹

Furnizorii/Administratorii măsurilor de ajutor au obligația publicării pe propriile pagini de internet a măsurilor de ajutor de stat și *de minimis*.

4.8. Contravenții și sancțiuni aplicabile furnizorilor de ajutor de stat/*de minimis*:²²

Constituie contravenții și se sancționează cu amendă cuprinsă între 5.000 lei și 40.000 lei următoarele fapte ale furnizorilor/administratorilor, după caz:

- ❖ furnizarea de informații și documente incomplete, precum și nefurnizarea informațiilor și documentelor solicitate în termenele stabilite de Consiliul Concurenței;
- ❖ neîndeplinirea obligațiilor privind:

- (i) supunerea avizării în cazul oricărei modificări a actelor normative/administrative și a documentelor subsecvente care implementează ajutoare de stat sau *de minimis*;
- (ii) transmiterea spre informare, la Consiliul Concurenței, în termen de 5 zile lucrătoare de la momentul adoptării normelor metodologice proprii privind stoparea sau recuperarea ajutoarelor de stat acordate;
- (iii) luarea măsurilor legale necesare pentru aplicarea deciziei Comisiei Europene prin care s-a dispus recuperarea ajutorului de stat ilegal sau a ajutorului utilizat abuziv;
- (iv) transmiterea la Consiliul Concurenței, spre informare, în termen de maximum 5 zile lucrătoare de la adoptare, a deciziilor proprii prin care se dispune recuperarea ajutoarelor de stat sau *de minimis*;
- (v) informarea Consiliului Concurenței cu privire la intrarea în vigoare a măsurilor de sprijin, precum și a oricărei modificări aduse măsurii de sprijin, în termen de maximum 5 zile de la momentul la care acest eveniment a avut loc.

- ❖ neîndeplinirea obligației de organizare a evidenței specifice privind ajutoarele de stat acordate.

Constatarea contravențiilor prevăzute mai sus și aplicarea sancțiunilor se fac de către persoanele împuternicite de Consiliul Concurenței.

²¹ Articolul nr. 44, alin (3) din OUG nr. 77/2014.

²² Articolul nr. 45, alin (2), (4) din OUG nr. 77/2014.

Instituirea măsurilor de ajutor de stat sau de minimis se va face în urma unor analize de oportunitate și impune inițiatorului/furnizorului, după caz, elaborarea unor acte normative sau administrative prin care se instituie scheme de ajutor de stat sau de *minimis* sau ajutoare de stat individuale sau *de minimis*, care trebuie să prevadă cel puțin următoarele elemente: obiectivul, modalitatea acordării ajutorului de stat sau *de minimis*, beneficiari, perioada de aplicare, cuantumul fondurilor alocate în acest scop din bugetul furnizorului, prevederea europeană aplicabilă în temeiul căreia a fost instituită măsura de ajutor de stat sau *de minimis*, în conformitate cu legislația în domeniu.

Ajutoarele de stat individuale, fie autorizate de Comisia Europeană ca urmare a unei notificări individuale sau a unei scheme, fie cele inițiate în baza prevederilor regulamentului de exceptare pe categorii, pot fi acordate numai dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de actul de aprobare a acordării ajutorului.

5. DEFINIREA AJUTORULUI DE STAT

Pornind de la prevederile articolului 107 alineatul (1) al TFUE, ajutorul de stat se definește ca reprezentând o măsură care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

1. creează un avantaj economic sau financiar pentru beneficiari:

Avantajul reprezintă orice beneficiu economic pe care întreprinderea în cauză nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață, și anume, în absența intervenției statului. Doar efectul măsurii asupra întreprinderii este relevant, nefiind importantă cauza sau obiectivul intervenției statului. Ori de câte ori situația financiară a unei întreprinderi este îmbunătățită ca rezultat al intervenției statului, se consideră că acesteia i-a fost acordat un avantaj.

Trebuie menționat faptul că termenul de avantaj economic nu se limitează la sumele acordate direct beneficiarilor (subvenții nerambursabile, granturi etc). O modalitate des utilizată de către state o reprezintă scutirea de sarcinile economice care cad în sarcina acestora.

Din acest punct de vedere, putem include în categoria facilităților care acordă un avantaj economic întreprinderilor și următoarele instrumente de acordare:

- ❖ anularea de datorii/preluarea pierderilor;
- ❖ excepții/reduceri/amânări de la plata taxelor și impozitelor;
- ❖ acordarea de împrumuturi cu dobânzi preferențiale;
- ❖ garanții acordate de stat, în condiții preferențiale;
- ❖ participări cu capital ale statului în întreprinderea vizată, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală;
- ❖ reduceri de preț la bunurile furnizate și la serviciile prestate întreprinderii (inclusiv vânzarea unor terenuri aparținând domeniului privat al statului sau autorităților publice locale, sub prețul pieței).

Modalități mai puțin cunoscute de acordare a unor avantaje economice se referă la:

- ❖ crearea unei piețe de desfacere unui furnizor de bunuri/servicii;
- ❖ acordarea de sprijin declarativ unei întreprinderi, având ca efect consolidarea poziției acesteia, la un moment dat, pe o piață²³.

2. implică un transfer de resurse de stat sau gestionate de către stat:

Ajutorul este acordat de stat sau din resurse de stat. Conceptul de „stat” este larg și include toate nivelurile de autorități publice, indiferent că vorbim de autorități centrale, locale sau regionale²⁴.

²³ Vezi Cazul France Telecom, 2001;

²⁴ Vezi cazul C-248/84 Germania vs. Comisia Europeană, 1987;

În categoria surselor de stat sau gestionate de către stat se regăsesc:

- ❖ bugetul de stat;
- ❖ bugetele locale;
- ❖ bugetele instituțiilor/autorităților de stat/gestionate de stat, organizate la nivel național sau local;
- ❖ resursele gestionate de băncile sau instituțiile financiare de stat;
- ❖ fondurile de investiții gestionate de stat;
- ❖ alte surse bugetare gestionate de stat (inclusiv fondurile europene);
- ❖ resursele companiilor deținute de stat.

Nu trebuie făcută diferența între ajutorul acordat de stat (sursă de stat) și cel acordat din resurse de stat.

Conform jurisprudenței comunitare, *„Interdicția menționată în articolul 107 alineatul (1) se referă la toate ajutoarele acordate de stat sau prin resurse de stat fără să se facă diferența dacă ajutorul este acordat direct de stat sau prin intermediul unor entități publice sau private desemnate să administreze ajutorul.”*²⁵

Distincția este importantă doar pentru a identifica ajutorul acordat direct, față de cel acordat indirect. Un exemplu tipic de ajutor acordat indirect se referă la ajutorul acordat prin intermediul unor agenți economici²⁶. În cazul Stardust Marine²⁷, Tribunalul de Primă Instanță stabilește pentru prima dată faptul că toate resursele companiilor publice pot constitui resurse de stat în înțelesul articolului 107 al TFUE: *„Art. 87 (1) EC²⁸ vizează toate formele prin care autoritățile publice pot sprijini întreprinderile, indiferent dacă acestea se află sau nu permanent la dispoziția statului. Așadar, chiar dacă sumele aferente ajutorului nu se află permanent la dispoziția statului, prin simplul fapt că acestea se află sub control public, și astfel la dispoziția autorităților naționale competente, este suficient pentru a fi catalogate ca fiind resurse de stat. Statul poate să își exercite influența dominantă asupra acestor companii publice și să direcționeze o parte din resursele acestora pentru a acorda un avantaj economic, atunci când este necesar, altor întreprinderi.”*

Acest lucru nu înseamnă că, întotdeauna când o companie publică renunță la o parte din veniturile sale, măsura este ajutor de stat. Nu reprezintă ajutor de stat o decizie a unei companii care are la bază interese pur comerciale, neputând fi demonstrată imputabilitatea statului, respectiv că renunțarea companiei la respectivele venituri este urmare a exercitării de către stat a influenței sale dominante.

În acest sens, tot în cazul Stardust Marine, Tribunalul de Primă Instanță a stabilit că:

---

²⁵ Vezi cazul 78/76 Steinike&Weinlig vs. Germania, 1977, Cazul 290/83 Comisia Europeană vs. Franța, 1985;

²⁶ Directiva privind transparența relațiilor financiare între Statele Membre și companiile publice, definește companiile publice ca fiind „orice întreprindere asupra căreia statul poate să exercite, direct sau indirect, o influență dominantă prin acționariat, participarea financiară în companie sau prin regulile care o guvernează”;

²⁷ Vezi cazul C 482/99 Franța vs Comisia Europeană, 2002;

²⁸ Actualul art. 107 (1) TFUE;

„Chiar dacă statul controlează și poate să exercite o influență dominantă asupra operațiunilor unei companii, exercitarea efectivă a acestei influențe nu trebuie prezumată automat. O companie publică poate să acționeze și independent, în conformitate cu nivelul de independență pe care i-l permite statul. (...). Așadar, simplul fapt că o companie publică este controlată de către stat nu este suficient pentru ca acțiunile companiei, cum ar fi măsurile financiare în discuție, să fie imputabile statului. Trebuie să se analizeze dacă autoritățile publice au fost implicate, în orice fel posibil, în adoptarea acestor măsuri.”

Jurisprudența a arătat foarte clar faptul că imputabilitatea statului este separată de existența resurselor de stat. Cele două condiții sunt separate, însă trebuie îndeplinite în mod cumulativ pentru a fi în prezența unei măsuri de ajutor de stat²⁹.

3. vizează o întreprindere:

Conceptul de întreprindere nu trebuie confundat cu conceptul de agent economic.

La nivel comunitar, Curtea de Justiție a definit întreprinderile ca fiind entități care desfășoară o activitate economică, indiferent de statutul juridic și de modul de finanțare al acestora³⁰. Încadrarea unei anumite entități în categoria întreprinderilor depinde astfel, în totalitate, de natura activităților sale.

Definiția oferită de Curtea de Justiție are trei consecințe importante:

În primul rând, statutul entității în dreptul intern sau modul ei de finanțare nu este determinant.³¹ De exemplu, o entitate care, în dreptul intern, are statut de asociație sau de club sportiv poate, cu toate acestea, să fie considerată ca fiind o întreprindere în sensul articolului 107 alineatul (1) al TFUE. Singurul criteriu care va fi luat în considerare va fi acela referitor la faptul că entitatea desfășoară sau nu o activitate economică.

De asemenea, în categoria întreprinderilor intră atât entitățile finanțate din surse private, cât și cele finanțate din surse de stat.

În al doilea rând, aplicarea în sine a normelor în materie de ajutoare de stat nu este condiționată de existența unui scop lucrativ al entității instituite. Conform jurisprudenței Curții de Justiție și a Tribunalului, și entitățile care nu au scop lucrativ pot furniza bunuri și servicii pe o piață³².

În al treilea rând, clasificarea unei entități ca întreprindere se face întotdeauna în raport cu o activitate specifică. O entitate care desfășoară atât activități economice, cât și activități

---

²⁹ Vezi cazul C 482/99 Franța vs Comisia Europeană, 2002, ECR p. I-4397, para. 52, T-351/02 Deutsche Bahn vs Comisia Europeană, 2006, ECR p.II-1047, para 103;

³⁰ Vezi cauzele conexe C-180/98 la C-184/98 Pavlov și alții, Pavel Pavlov and Others v Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten ECLI:EU:C:2000:428, paragraf 74;

³¹ Vezi cazul C-41/90 Höfner & Fritz Elser v Macrotron GmbH ECLI:EU:C:1991:161, paragraf 21 și cauzele conexe C-180/98 la C-184/98 Pavlov și alții, Pavel Pavlov and Others v Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten ECLI:EU:C:2000:428, paragraf 74;

³² Vezi cauzele conexe 209/78-215/78 și 218/78 Van Landewyck, Rec. 1980, p. 3125, punctul 21; cauza C244/94, FFSA și alții, Rec. 1995, p. I-4013; cauza C-49/07 MOTOE, Rep. 2008, p. I-4863, punctele 27 și 28;

neeconomice trebuie considerată ca fiind o întreprindere numai în ceea ce privește prima categorie de activități.³³

Din acest punct de vedere, în cazul în care o entitate care desfășoară atât activități economice, cât și activități neeconomice, devine esențială separarea contabilă a activităților, în vederea evitării subvenționării încrucișate a activităților economice prin subvenționarea aparentă a celor cu caracter neeconomic.

Menționăm și faptul că definiția acordată de Curtea de Justiție conceptului de activitate economică precizează că în această categorie intră orice activitate care constă în furnizarea de bunuri și servicii pe o piață³⁴. Simplul fapt că o entitate nu urmărește un profit nu înseamnă neapărat că operațiunile sale nu sunt de natură economică.³⁵

De aceea, existența unei piețe deschise concurenței este determinantă pentru încadrarea unei activități în categoria activităților economice.

Data fiind complexitatea arhitecturii europene și diversitatea modurilor de organizare a sistemelor economice, jurisprudența europeană nu oferă o clasificare clară și exhaustivă a activităților economice, respectiv neeconomice.

Există totuși, o serie de criterii pe care jurisprudența comunitară le ia în considerare atunci când încadrează o activitate în categoria activităților neeconomice, respectiv:

a. cazurile în care statul acționează „prin exercitarea prerogativelor de autoritate publică” sau cazurile în care autoritățile din statul respectiv acționează „în calitatea lor de autorități publice”:

În acest sens, activitățile legate de exercitarea următoarelor funcții ale statului nu sunt considerate a avea un caracter economic:

- ❖ armată sau poliție³⁶;
- ❖ siguranța și controlul navigației aeriene³⁷;
- ❖ controlul și siguranța traficului maritim³⁸;

---

³³ Vezi cazul C-82/01 P *Aéroports de Paris v Commission of the European Communities* ECLI:EU:C:2002:617, paragraf 74 și cazul C-49/07 *Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE) v Elliniko Dimosio* ECLI:EU:C:2008:376, paragraf 25;

³⁴ Vezi cazul C-118/85 *Commission of the European Communities v Italian Republic* ECLI:EU:C:1987:283, paragraf 7 și cazul C-35/96 *Commission of the European Communities v Italian Republic* ECLI:EU:C:1998:303, paragraf 36;

³⁵ Vezi cazul C-49/07 *Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE) v Elliniko Dimosio* ECLI:EU:C:2008:376, paragraf 27 și cazul C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance, Société Paternelle-Vie, Union des Assurances de Paris-Vie and Caisse d'Assurance et de Prévoyance Mutuelle des Agriculteurs v Ministère de l'Agriculture et de la Pêche* ECLI:EU:C:1995:392, paragraf 21;

³⁶ Vezi Decizia Comisiei din 7 decembrie 2011 privind ajutorul de stat SA.32820 (2011/NN) – Regatul Unit – Ajutor pentru serviciile de medicină legală (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 29, 2.2.2012, p. 4), punctul 8;

³⁷ Vezi Hotărârea Curții de Justiție din 19 ianuarie 1994, *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punctul 27 și Hotărârea Curții de Justiție din 26 martie 2009, *Selex Sistemi Integrati/Comisia*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, punctul 71;

- ❖ supravegherea antipoluare³⁹;
- ❖ organizarea, finanțarea și executarea pedepselor cu închisoarea⁴⁰;
- ❖ dezvoltarea și revitalizarea terenurilor publice de către autoritățile publice⁴¹;
- ❖ colectarea de date pentru a fi utilizate în scopuri publice pe baza unei obligații legale impuse întreprinderilor în cauză de a dezvălui acest tip de date⁴².

b. anumite activități din sectorul securității sociale:

În acest sens, Curtea de Justiție și Tribunalul utilizează o serie de criterii pentru a stabili dacă un sistem de securitate socială este bazat pe principiul solidarității și nu implică, așadar, o activitate economică:

- ❖ dacă afilierea la sistem este obligatorie sau nu;
- ❖ dacă sistemul urmărește un obiectiv exclusiv social sau nu;
- ❖ dacă sistemul are sau nu un scop lucrativ;
- ❖ dacă prestațiile acordate depind sau nu de contribuțiile făcute;
- ❖ dacă prestațiile acordate nu sunt neapărat proporționale cu câștigurile salariale ale persoanei asigurate;
- ❖ dacă sistemul este supus sau nu controlului statului.

Trebuie să se facă distincția între astfel de sisteme bazate pe principiul solidarității și sistemele care implică o activitate economică. Acestea din urmă sunt, de regulă, caracterizate prin:

- (a) caracterul opțional al afilierii;
- (b) principiul capitalizării (corelarea drepturilor cu contribuțiile plătite și cu rezultatele financiare ale sistemului);
- (c) caracterul lor lucrativ; și
- (d) acordarea unor drepturi care sunt în plus față de cele acordate de un sistem de bază.

Unele sisteme combină caracteristici din ambele categorii. În astfel de cazuri, clasificarea sistemului depinde de o analiză a diferitelor elemente și a importanței lor respective.

³⁸ Vezi Decizia Comisiei din 16 octombrie 2002 privind ajutorul de stat N 438/02 – Belgia – Ajutor acordat autorităților portuare (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 284/21.11.2002, p. 2);

³⁹ Vezi Hotărârea Curții de Justiție din 18 martie 1997, Calì&Figli, C-343/95, punctul 2;

⁴⁰ Vezi Decizia Comisiei din 19 iulie 2006 privind ajutorul de stat N 140/06 – Lituania – Acordarea de subvenții pentru întreprinderile de stat din cadrul penitenciarelor (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 244, /11.10.2006, p. 12);

⁴¹ Vezi Decizia Comisiei din 27 martie 2014 privind ajutorul de stat SA.36346 – Germania – **schema GRW** de amenajare a terenurilor pentru uz industrial și comercial (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 141, 9.5.2014, p. 1). În contextul unei măsuri de sprijinire a revitalizării (inclusiv a decontaminării) terenurilor publice de către autoritățile publice, Comisia a constatat că pregătirea terenului public pentru construcție și asigurarea faptului că acesta este conectat la rețeaua de utilități (apă, gaze, canalizare și electricitate) și la rețelele de transport (feroviare și rutiere) nu constituie o activitate economică, ci face parte din sarcinile publice ale statului, și anume furnizarea și controlul terenurilor în conformitate cu planurile de amenajare urbană și teritorială locale;

⁴² Vezi Hotărârea Curții de Justiție din 12 iulie 2012, Compass-Datenbank GmbH, C-138/11, punctul 40;

c. anumite activități din domeniul asistenței medicale:

Curtea de justiție și Tribunalul au stabilit că spitalele publice care reprezintă parte integrantă a unui serviciu național de sănătate și sunt bazate aproape în totalitate pe principiul solidarității, sunt finanțate direct din contribuțiile de securitate socială și din alte resurse de stat și furnizează serviciile respective gratuit pentru persoanele afiliate, pe baza principiului acoperirii universale, pot fi considerate a nu presta activitate economică.

În cazul în care există această structură, chiar și acele activități care în sine ar putea avea un caracter economic, dar care se desfășoară doar cu scopul de a furniza un alt serviciu neeconomic, nu au un caracter economic.

În multe alte situații, spitalele și alți furnizori de servicii medicale își oferă serviciile contra unei remunerații obținute fie direct de la pacienți, fie de la societatea de asigurări la care sunt afiliați aceștia. În cadrul acestor sisteme, există un anumit grad de concurență între spitale în ceea ce privește furnizarea serviciilor medicale. Acolo unde se întâmplă acest lucru, faptul că un serviciu medical este furnizat de un spital public nu este suficient pentru ca activitatea respectivă să fie clasificată ca fiind neeconomică.⁴³

d. anumite activități din domeniul învățământului:

Conform jurisprudenței Uniunii, învățământul public organizat în cadrul sistemului național de învățământ finanțat și controlat de stat poate fi considerat o activitate neeconomică. Caracterul neeconomic al învățământului public nu este, în principiu, afectat de faptul că elevii și părinții lor sunt nevoiți uneori să plătească taxe de înscriere sau de studii care contribuie la cheltuielile de funcționare ale sistemului.

Pe de altă parte, instituțiile publice pot oferi și servicii educaționale care, având în vedere natura lor, structura lor financiară și existența unor organizații private concurente, trebuie considerate ca având un caracter economic. În această categorie se înscriu întreprinderile comerciale care oferă cursuri de învățământ superior finanțate în întregime de studenți. Astfel de contribuții financiare reprezintă adeseori doar o fracțiune din costurile reale ale serviciului și, prin urmare, pot să nu fie considerate drept o remunerație pentru serviciul furnizat. Prin urmare, acestea nu afectează caracterul neeconomic al unui serviciu de învățământ general finanțat în principal din fonduri publice. Aceste principii pot viza serviciile de învățământ public, cum ar fi formarea profesională, școlile primare și grădinițele publice și private, activitățile de învățământ cu titlu accesoriu desfășurate în universități, precum și cursurile predate în universități.

Trebuie să se facă distincția între furnizarea unor astfel de servicii de învățământ public și serviciile care sunt finanțate, în principal, de către părinți sau elevi ori din venituri comerciale. De exemplu, cursurile de învățământ superior finanțate în întregime de studenți se încadrează evident în această ultimă categorie. În anumite cazuri, instituțiile publice oferă servicii educaționale care, având în vedere natura lor, structura lor financiară și existența unor organizații private concurente, trebuie considerate ca având un caracter economic.

---

⁴³ Vezi Decizia Comisiei Europene din 05.07.2016 privind ajutorul de stat SA.19864 - 2014/C (ex 2009/NN54) implementat de Belgia prin finanțarea spitalelor publice IRIS din Bruxelles;

Având în vedere principiile menționate mai sus, Comisia consideră că anumite activități ale universităților și ale organizațiilor de cercetare nu intră în domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat. Este vorba despre activitățile de bază ale acestora, și anume:

- (a) activitățile de formare în vederea sporirii și îmbunătățirii calificării resurselor umane;
- (b) desfășurarea de activități independente de cercetare și dezvoltare în vederea dobândirii unor cunoștințe mai vaste și a unei mai bune înțelegeri, inclusiv activități de cercetare și dezvoltare în colaborare;
- (c) diseminarea rezultatelor cercetării.

Comisia consideră că activitățile de transfer de cunoștințe (acordarea de licențe, crearea de spin-off-uri sau alte forme de gestionare a cunoștințelor create de către organizația sau infrastructura de cercetare) nu au un caracter economic în cazul în care activitățile respective sunt desfășurate fie de organizația de cercetare sau de infrastructura de cercetare (inclusiv departamentele și filialele acestora), fie în comun cu astfel de entități, fie în numele acestora, și toate veniturile din activitățile respective sunt reinvestite în activitățile de bază ale organizațiilor sau infrastructurilor de cercetare în cauză.

e. Cultură și conservarea patrimoniului, inclusiv conservarea naturii:

Domaniul culturii și al conservării patrimoniului acoperă o gamă largă de obiective și activități, printre care: muzee, arhive, biblioteci, centre sau spații artistice și culturale, teatre, opere, săli de concert, situri arheologice, monumente, situri și clădiri istorice, obiceiuri tradiționale și artizanat, festivaluri și expoziții, precum și activități de educație culturală și artistică. Această arie include și conservarea biodiversității, a habitatelor și a speciilor.

Ținând seama de caracterul special al acestora, anumite activități legate de cultură și de conservarea patrimoniului și a naturii pot fi organizate într-un mod necomercial, neavând astfel un caracter economic. Finanțarea publică a acestora ar putea, prin urmare, să nu constituie ajutor de stat. Comisia Europeană consideră că finanțarea publică a unei activități culturale sau de conservare a patrimoniului accesibilă publicului larg, în mod gratuit, îndeplinește un scop pur social și cultural, care are un caracter neeconomic. În aceeași ordine de idei, faptul că vizitatorii unei instituții culturale sau participanții la o activitate culturală sau de conservare a patrimoniului, inclusiv de conservare a naturii, deschisă publicului larg, trebuie să plătească o contribuție bănească care acoperă numai o fracțiune din costurile reale, nu afectează caracterul neeconomic al activității respective, deoarece această contribuție nu poate fi considerată drept o remunerație veritabilă pentru serviciul furnizat.

Spre deosebire de cele expuse mai sus, activitățile culturale sau de conservare a patrimoniului (inclusiv de conservare a naturii) finanțate preponderent din taxele plătite de vizitatori sau de utilizatori sau prin alte mijloace comerciale (de exemplu, expoziții cu caracter comercial, cinematografe, evenimente muzicale și festivaluri cu caracter comercial, precum și școli de artă finanțate în principal din taxele de școlarizare) ar trebui să fie calificate ca având caracter economic. Similar, activitățile culturale sau de conservare a patrimoniului de care beneficiază exclusiv anumite întreprinderi, iar nu publicul larg (de exemplu, restaurarea unei clădiri istorice

utilizate de o companie privată) ar trebui în mod normal să fie calificate ca având un caracter economic.

În plus, multe activități culturale sau de conservare a patrimoniului sunt nesubstituibile în mod obiectiv (de exemplu, păstrarea arhivelor publice care dețin documente unice) și, prin urmare, exclud existența unei piețe reale. În opinia Comisiei Europene, astfel de activități ar putea fi calificate, de asemenea, ca neavând un caracter economic.

În cazurile în care o entitate desfășoară activități culturale sau de conservare a patrimoniului, dintre care unele sunt activități neeconomice și unele sunt activități economice, finanțarea publică pe care o primește va intra sub incidența normelor privind ajutoarele de stat numai în măsura în care aceasta acoperă costurile legate de activitățile economice.

De asemenea, Comisia consideră că finanțarea publică a serviciilor uzuale care sunt furnizate în contextul activităților neeconomice culturale și de conservare a patrimoniului (de exemplu, un magazin, un bar sau un vestiar cu plată într-un muzeu) nu are, în mod normal, niciun efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre.

4. acordarea este selectivă:

Măsura este selectivă dacă se referă la anumite afaceri, locații, tipuri de societăți (de exemplu IMM), regiuni sau la un sector specific de activitate.

Selectivitatea *de jure* rezultă direct din criteriile legale pentru acordarea unei măsuri care este rezervată în mod oficial anumitor întreprinderi (de exemplu, cele care au o anumită dimensiune, sunt situate într-o anumită zonă, își desfășoară activitatea în anumite sectoare, având o anumită formă juridică, întreprinderile constituite într-o anumită perioadă, care aparțin unui grup având anumite caracteristici sau întreprinderile cărora li s-au încredințat anumite funcții în cadrul unui grup).

Măsurile cu aplicare pur generală, care nu favorizează doar anumite întreprinderi sau doar producția de anumite bunuri, nu intră în sfera de aplicare a articolului 107 alineatul (1) din Tratat. Cu toate acestea, în jurisprudență se precizează că, chiar și intervențiile care, la prima vedere, se aplică întreprinderilor în general pot fi într-o anumită măsură selective și, în consecință, pot să fie considerate măsuri menite să favorizeze anumite întreprinderi sau producția anumitor bunuri.

Selectivitatea *de facto* poate fi stabilită în cazul în care, deși criteriile oficiale de aplicare a măsurii sunt formulate în termeni generali și obiectivi, structura măsurii este de așa natură încât efectele sale favorizează în mod semnificativ un anumit grup de întreprinderi. Selectivitatea *de facto* poate fi rezultatul unor condiții sau obstacole impuse de Statele Membre pentru a împiedica anumite întreprinderi să beneficieze de pe urma măsurii. De exemplu, aplicarea unei măsuri fiscale (cum ar fi un credit fiscal) numai pentru investițiile care depășesc un anumit prag ar putea însemna că măsura este rezervată de facto întreprinderilor care dețin resurse financiare semnificative.

Numărul mare de întreprinderi eligibile (care pot include toate întreprinderile dintr-un anumit sector) și diversitatea și dimensiunea sectoarelor de care aparțin nu oferă temeiuri pentru a concluziona că o măsură de stat constituie o măsură generală de politică economică, dacă de pe urma acesteia nu pot beneficia toate sectoarele economice. Faptul că ajutorul nu se adresează unuia sau mai multor beneficiari specifici, definiți în prealabil, ci face obiectul unei serii de criterii obiective în conformitate cu care acesta poate fi acordat, în contextul unui buget a cărui alocare globală este prestabilită, unui număr nedefinit de beneficiari care, inițial, nu sunt identificați în mod individual, este suficient pentru a aduce în discuție caracterul selectiv al măsurii.

O situație specială o constituie cea a *amnistiiilor fiscale*⁴⁴. În general, o măsură de amnistie fiscală care se aplică întreprinderilor poate fi considerată o măsură generală dacă sunt îndeplinite condițiile de mai jos.

În primul rând, măsura este deschisă efectiv oricărei întreprinderi din orice sector sau de orice dimensiune care are obligații fiscale restante datorate la data stabilită de măsură, fără a privilegia un grup prestabilit de întreprinderi.

În al doilea rând, măsura nu conduce la o selectivitate *de facto* în favoarea anumitor întreprinderi sau sectoare de activitate.

În al treilea rând, acțiunea administrației fiscale este limitată la punerea în aplicare a amnistiei fiscale, fără nicio putere discreționară de a interveni în acordarea sau intensitatea măsurii. În cele din urmă, măsura nu presupune o derogare de la verificare.

Aplicarea limitată în timp a amnistiiilor fiscale, care se aplică doar pentru o scurtă perioadă, obligațiilor fiscale care erau scadente înainte de o dată stabilită în prealabil, și care sunt încă scadente la momentul introducerii amnistiei fiscale, este inerentă conceptului de amnistie fiscal, al cărei obiectiv este de a îmbunătăți atât colectarea impozitelor, cât și conformitatea contribuabililor.

De asemenea, măsurile de amnistie fiscală pot fi considerate măsuri generale dacă acestea urmează obiectivul legiuitorului național de a asigura conformitatea cu un principiu general de drept, cum ar fi principiul conform căruia o hotărâre trebuie să fie pronunțată într-o perioadă rezonabilă de timp.

5. denaturează sau amenință să denatureze concurența și afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre:

Conform sentinței pronunțată de Curtea Europeană în cazul Philip Morris⁴⁵, concurența este distorsionată atunci când măsura de sprijin în cauză întărește poziția competitivă a beneficiarului prin reducerea costurilor sale în comparație cu competitorii săi. Distorsionarea nu trebuie să fie

---

⁴⁴ De regulă, amnistiiile fiscale implică imunitatea la sancțiuni penale, amenzi și plăți în contul dobânzilor (parțial sau total). În timp ce unele amnistii presupun plata integrală a impozitelor datorate, altele implică renunțarea parțială la valoarea impozitului datorat. A se vedea OUG nr. 44/2015 privind acordarea unor facilitati fiscale;

⁴⁵ Vezi cazul 730/97 Philip Morris Holland BV vs Comisia Europeană, 1980, paragraf 11;

efectivă, fiind suficient ca aceasta să aibă un caracter potențial. În principiu, nu poate exista distorsionarea concurenței acolo unde piața nu este liberalizată.

Din acest punct de vedere, trebuie subliniat faptul că cele mai multe produse și servicii sunt comercializate între Statele Membre și, astfel, o măsură de sprijin pentru o întreprindere sau pentru un sector de activitate are efecte și asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre.

Sprijinul public este de natură să denatureze concurența chiar dacă acesta nu ajută întreprinderea beneficiară să se extindă și să obțină cote de piață. Este suficient că ajutorul îi permite să mențină o poziție competitivă mai puternică decât cea pe care ar fi menținut-o dacă ajutorul nu ar fi fost acordat. În acest context, pentru ca ajutorul să fie susceptibil a denatura concurența, în mod normal, este suficient ca ajutorul să ofere beneficiarului un avantaj prin scutirea de cheltuieli pe care, în caz contrar, acesta ar fi trebuit să le suporte în cursul operațiunilor comerciale de rutină.

Definiția ajutorului de stat nu presupune ca denaturarea concurenței sau efectul asupra schimburilor comerciale să fie semnificativ sau material. Faptul că valoarea ajutorului este scăzută sau că întreprinderea beneficiară este mică, nu va exclude în sine o denaturare a concurenței sau o amenințare a acesteia.

Sprijinul public poate fi considerat în măsură să afecteze schimburile comerciale din cadrul Uniunii Europene inclusiv în cazul în care beneficiarul nu este direct implicat în comerțul transfrontalier. De exemplu, subvenția poate îngreuna pătrunderea pe piață pentru operatori din alte state prin menținerea sau creșterea gradului de aprovizionare locală.

Chiar și o subvenție publică acordată unei întreprinderi care furnizează doar servicii locale sau regionale și care nu furnizează servicii în afara statului său de origine poate avea totuși o incidență asupra schimburilor comerciale între Statele Membre în cazul în care întreprinderile din alte State Membre ar putea furniza serviciile respective și o astfel de posibilitate nu este doar ipotetică.

Așa cum s-a demonstrat în cazul Tubemeuse⁴⁶, un ajutor poate distorsiona concurența și în cazul în care întreprinderea care primește ajutorul exportă întreaga producție în afara Uniunii Europene.

Comisia nici nu trebuie să demonstreze faptul că ajutorul distorsionează concurența sau afectează comerțul între Statele Membre. Nu este necesară definirea, de către Comisia Europeană a pieței relevante, și nu trebuie demonstrată distorsionarea concurenței⁴⁷ și a comerțului⁴⁸. Aceste aspecte sunt prezumate.

---

⁴⁶ Vezi cazul C 142/87, Belgia vs Comisia Europeană, 1990;

⁴⁷ Vezi cazurile comune T-298/97, T -312/97, T-313/97, T-600/97 la T -607/97, T-1/98, T-3/98 la T- 6/98 și T-23/98 Alzetta mauro și alții vs Comisia Europeană, 2000, para 95;

⁴⁸ Vezi cazurile comune T-204/97 și T-270/97 Empresa para a Agroalimentacao e Cereais, SA vs Comisia Europeană, 2000, para 85;

Conform jurisprudenței comunitare, nu există un prag sau procent sub care concurența să nu poată fi considerată ca fiind afectată. Valoarea relativ mică a ajutorului sau dimensiunea redusă a întreprinderii beneficiare nu înseamnă, a priori, că ajutorul nu distorsionează concurența sau nu afectează comerțul între Statele Membre. Singura excepție o reprezintă ajutorul *de minimis*, ce va fi prezentat într-un capitol ulterior.

Cu toate acestea, în unele cazuri, Comisia a considerat că, având în vedere situațiile specifice, anumite activități sprijinite au avut un impact pur local⁴⁹ și, în consecință, nu au afectat schimburile comerciale dintre Statele Membre.

Iată câteva exemple:

- ❖ infrastructurile sportive și recreative (bazine de înot, piscină de agrement, porturi de agrement, cluburi de golf) care deserveșc în principal un public local și care nu sunt susceptibile să atragă clienți sau investiții din alte State Membre⁵⁰;
- ❖ muzeele sau alte infrastructuri culturale puțin susceptibile să atragă vizitatori transfrontalieri;
- ❖ spitalele și alte unități de asistență medicală care furnizează gama obișnuită de servicii medicale destinate unei populații locale și care nu sunt susceptibile să atragă clienți sau investiții din alte State Membre⁵¹;
- ❖ presa și/sau produsele culturale care, din motive geografice și lingvistice, au o audiență restrânsă la nivel local⁵²;
- ❖ aeroporturile⁵³ sau porturile⁵⁴ mici care deserveșc în principal utilizatori locali, limitând astfel concurența în ceea ce privește serviciile oferite la nivel local, și al căror impact asupra investițiilor transfrontaliere este cu adevărat cel mult marginal;

---

⁴⁹ impactul asupra investițiilor transfrontaliere este cu adevărat cel mult marginal;

⁵⁰ Vezi Deciziile Comisiei Europene privind cazurile de ajutor de stat N 258/2000 Piscina de agrement Dorsten (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 172, 16.6.2001, p. 16); C 10/2003 – Țările de Jos – Porturi de ambarcațiuni de agrement fără scop lucrativ (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 34/06.02.2004, p. 63); SA.37963 – Regatul Unit – Presupunus ajutor de stat în favoarea Glenmore Lodge (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 277/21.08.2015, p. 3); SA.38208 – Regatul Unit – Presupunus ajutor de stat în favoarea cluburilor de golf din Regatul Unit deținute de membri (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 277/21.08.2015, p. 4); SA.43983 – Germania – BLSV Sportcamp Nordbayern;

⁵¹ Vezi Deciziile Comisiei Europene în cazurile privind ajutorul de stat N 543/2001 Irlanda – Alocarea de capital pentru spitale (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 154, 28.6.2002, p. 4); SA.34576 Portugalia – Centrul de nord-est pentru îngrijire continuă Jean Piaget (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 73, 13.3.2013, p. 1); SA.37432 – Republica Cehă – Finanțarea spitalelor publice din regiunea Hradec Králové (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 203, 19.6.2015, p. 2); SA.37904 – Germania – Presupunus ajutor de stat în favoarea centrului medical din Durmersheim (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 188, 5.6.2015, p. 2); SA.38035 – Germania – Presupunus ajutor în favoarea unei clinici de reabilitare specializată pentru ortopedie și chirurgie traumatică Landgrafen-Klinik (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 188, 5.6.2015, p. 3);

⁵² Vezi Deciziile Comisiei Europene în cazurile SA.44942 - Local media in the Basque language și SA.45512 - Valencian language in the press;

⁵³ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul privind ajutorul de stat SA.38441 – Regatul Unit – Insulele Scilly – Legături aeriene (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 5, 9.1.2015, p. 4);

⁵⁴ Vezi Deciziile Comisiei Europene în cazurile privind ajutorul de stat SA.39403 – Țările de Jos – Investiție în portul Lauwersoog (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 259, 7.8.2015, p. 4); SA.42219 – Germania – Renovarea cheiului Schuhmacher în portul Maasholm (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 426, 18.12.2015, p. 5); SA.44692 - renovation and modernisation of infrastructure in the port of Föhr;

- ❖ evenimente culturale și entități care desfășoară activități economice care, totuși, nu sunt susceptibile să atragă utilizatori sau vizitatori de la oferte similare din alte State Membre. Comisia consideră că numai finanțările acordate instituțiilor și evenimentelor culturale de mari dimensiuni și de renume dintr-un Stat Membru, care sunt promovate pe scară largă în afara regiunii lor de origine, au potențialul de a afecta schimburile comerciale dintre Statele Membre;
- ❖ centru de informare local care oferă informații gratuite, servicii de consiliere și consultanță pentru persoane fizice interesate, firmele nou create și IMM-uri, în scopul creșterii atractivității și a activității economice într-o localitate⁵⁵;
- ❖ centru pentru cursuri de certificare pentru antrenori și instructori și de formare în competențe montane și sporturile montane pentru publicul larg⁵⁶;
- ❖ păstrare și revitalizare site istoric - conservarea patrimoniului cultural⁵⁷;
- ❖ centru pentru servicii de asistență socială pentru persoanele în vârstă și cu handicap, precum și alte servicii de îngrijire pe termen lung⁵⁸;
- ❖ un centru de conferințe, în cazul căruia este puțin probabil ca amplasarea și efectul potențial al ajutorului asupra prețurilor să devieze utilizatorii de la alte centre din alte State Membre⁵⁹;
- ❖ finanțarea anumitor instalații pe cablu (și, în special, a teleschiurilor) în regiuni care dispun de puține instalații și care au o capacitate turistică limitată. Comisia a clarificat faptul că, în mod normal, următorii factori sunt luați în considerare pentru a face o distincție între instalațiile care sprijină o activitate de natură să atragă utilizatori din afara locului și care sunt în general considerate a avea un efect asupra schimburilor comerciale și instalațiile legate de sport în regiuni care dispun de puține instalații și care au o capacitate turistică limitată, în cazul cărora sprijinul public nu poate avea un efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre⁶⁰:

- amplasarea instalației (de exemplu, în orașe sau sate de legătură);
- programul de funcționare;
- utilizatorii predominant locali (proportia numărului de bilete valabile pentru o zi în raport cu numărul de bilete valabile pentru o săptămână);
- numărul total și capacitatea instalațiilor în raport cu numărul de utilizatori rezidenți;
- alte facilități turistice din zonă.

Cu adaptările necesare, factori similari ar putea să fie relevanți, de asemenea, pentru alte tipuri de instalații.

Există situații în care anumite infrastructuri nu sunt în concurență directă cu alte infrastructuri de același tip sau cu alte infrastructuri de natură diferită care oferă servicii cu un grad semnificativ de substituibilitate sau cu astfel de servicii în mod direct⁶¹.

⁵⁵ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul SA.33149 - Städtische Projektgesellschaft "Wirtschaftsbüro Gaarden - Kiel";

⁵⁶ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul SA.37963 - Glenmore Lodge ("National Outdoor Training Centre");

⁵⁷ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul SA.34891 - Development of the Przemysł Stronghold historical area for the purpose of cultural tourism;

⁵⁸ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul SA.38920 - Santa Casa da Misericórdia de Tomar;

⁵⁹ Vezi Decizia Comisiei Europene în cazul privind ajutorul de stat N 486/2002 Suedia – Sala Congresului din Visby (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 75/27.03.2003, p. 2);

⁶⁰ Comunicarea Comisiei către Statele Membre și alte părți interesate privind ajutorul de stat N 376/01 – Sistemul de ajutor pentru instalațiile pe cablu (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 172/18.07.2002, p. 2);

⁶¹ De ex., serviciile oferite de operatorii de feriboturi comerciale pot fi în concurență cu un pod sau un tunel cu taxă;

Lipsa concurenței directe între infrastructuri este adesea specifică infrastructurilor de rețele globale⁶² care sunt monopoluri naturale, și anume în cazul cărora o reproducere ar fi nerentabilă. În mod similar, pot exista sectoare în care finanțarea privată pentru construirea de infrastructuri este ne semnificativă⁶³.

Comisia consideră că un efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre sau denaturarea concurenței este, în mod normal, exclusă în ceea ce privește construcția de infrastructuri în cazurile în care, în același timp:

- (i) o infrastructură nu se confruntă în mod normal cu o concurență directă;
- (ii) finanțarea privată este ne semnificativă în sectorul și în Statul Membru în cauză; și
- (iii) infrastructura nu este concepută pentru a favoriza în mod selectiv o întreprindere sau un sector anume, ci să ofere beneficii pentru societate în general.

---

⁶² Într-o infrastructură de rețea, diferitele elemente ale rețelei se completează reciproc, în loc să concureze între ele;

⁶³ Pentru a stabili dacă finanțarea pe piață are doar un caracter ne semnificativ într-un anumit sector, evaluarea trebuie să se efectueze la nivelul Statului Membru în cauză, mai degrabă decât la nivel regional sau local, în mod similar cu evaluarea existenței unei piețe într-un Stat Membru (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Tribunalului din 26 noiembrie 2015, Spania/Comisia, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, punctul 44);

6. ELIMINAREA INCIDENTEI AJUTORULUI DE STAT

6.1. Stabilirea conformității cu condițiile de piață

Ordinea juridică a Uniunii este neutră în ceea ce privește regimul proprietății și nu aduce în niciun fel atingere dreptului Statelor Membre de a acționa ca operatori economici. Cu toate acestea, atunci când autoritățile publice, în mod direct sau indirect, efectuează tranzacții economice sub orice formă, acestea sunt supuse normelor Uniunii privind ajutoarele de stat.

Tranzacțiile economice efectuate de organisme publice (inclusiv întreprinderi publice) nu conferă un avantaj pentru contrapartidă și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat în cazul în care acestea sunt efectuate conform condițiilor normale de piață.

Pentru a evalua dacă anumite tranzacții sunt în conformitate cu condițiile pieței este necesar să se facă distincția între situațiile în care conformitatea tranzacției cu condițiile de piață poate fi stabilită în mod direct pe baza unor date de piață specifice tranzacției și situațiile în care, având în vedere lipsa unor astfel de date, conformitatea tranzacției cu condițiile de piață trebuie să fie evaluată pe baza altor metode disponibile.

6.1.1. Stabilirea în mod direct a conformității cu condițiile de piață

Conformitatea unei tranzacții cu condițiile pieței poate fi stabilită în mod direct prin informații de piață specifice tranzacției în următoarele situații:

- (i) atunci când tranzacția este efectuată „*pari passu*” de entități publice și operatori privați; sau
- (ii) atunci când tranzacția se referă la vânzarea și cumpărarea de active, bunuri și servicii (sau alte tranzacții comparabile) prin intermediul unei proceduri de ofertare deschise, transparente, nediscriminatorii și necondiționate.

În astfel de cazuri, dacă informațiile de piață specifice privind tranzacția arată că aceasta nu este în conformitate cu condițiile pieței, în mod normal, nu ar fi potrivit să se utilizeze alte metode de evaluare pentru a ajunge la o concluzie diferită.

6.1.1.1. Tranzacții „*pari passu*”:

Atunci când o tranzacție este efectuată în aceiași termeni și în aceleași condiții (și, prin urmare, cu același nivel de risc și de recompense) de către organismele publice și operatorii privați care sunt într-o situație comparabilă (o tranzacție „*pari passu*”)⁶⁴, astfel cum se poate întâmpla în cadrul parteneriatelor public-privat, în mod normal, se poate deduce că o astfel de tranzacție este în concordanță cu condițiile pieței. În schimb, în cazul în care un organism public și operatorii privați care sunt într-o situație comparabilă participă la aceeași tranzacție în același timp, dar în

---

⁶⁴ Nu se poate considera că termenii și condițiile sunt aceleași în cazul în care organismele publice și operatorii privați intervin în aceleași condiții, dar la momente diferite, ca urmare a unei modificări în situația economică care este relevantă pentru tranzacție.

termeni sau condiții diferite, în mod normal, aceasta indică faptul că intervenția organismului public nu este în conformitate cu condițiile de piață⁶⁵.

Pentru a considera o tranzacție drept „pari passu”, trebuie evaluate, în special, următoarele criterii:

- (a) dacă intervenția organismelor publice și a operatorilor privați este sau nu decisă și efectuată în același timp sau dacă a existat sau nu a existat un interval de timp și o schimbare a circumstanțelor economice între intervenții;
- (b) dacă termenii și condițiile tranzacției sunt sau nu sunt aceiași pentru organismele publice și toți operatorii privați interesați, luând, de asemenea, în considerare posibilitatea măririi sau a reducerii nivelului de risc de-a lungul timpului;
- (c) dacă intervenția operatorilor privați are sau nu are o importanță economică reală și nu este doar simbolică sau marginală⁶⁶; și
- (d) dacă poziția de pornire a organismelor publice și a operatorilor privați interesați este sau nu este comparabilă în ceea ce privește tranzacția, luând în considerare, de exemplu, expunerea economică anterioară a acestora față de întreprinderile în cauză, eventualele sinergii care pot fi obținute⁶⁷, măsura în care diferiții investitori suportă costuri de tranzacționare similare⁶⁸ sau orice alte circumstanțe specifice pentru organismul public sau operatorul privat care ar putea afecta condițiile de comparare.

Condiția „pari passu” poate să nu fie aplicabilă în unele cazuri în care intervenția publică (având în vedere caracterul său sau amploarea sa unică) este de așa natură încât ar putea în practică să nu fie reprodusă de către un operator economic privat în economia de piață.

---

⁶⁵ Cu toate acestea, în cazul în care tranzacțiile sunt diferite și nu sunt efectuate în același timp, simplul fapt că termenii și condițiile sunt diferite nu oferă nicio indicație decisivă (pozitivă sau negativă) privind conformarea tranzacției efectuate de organismul public cu condițiile de piață.

⁶⁶ De exemplu, în cazul Citynet Amsterdam, Comisia a considerat că cei doi operatori privați care au preluat o treime din totalul investițiilor într-o întreprindere (având în vedere, de asemenea, structura acționariatului și faptul că acțiunile lor sunt suficiente pentru a forma o minoritate de blocare cu privire la orice decizie strategică a întreprinderii) ar putea fi considerați semnificativi din punct de vedere economic (a se vedea Decizia 2008/729/CE a Comisiei din 11 decembrie 2007 privind ajutorul de stat C53/2006 Citynet Amsterdam, Țările de Jos (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 247, 16.9.2008, p. 27), considerentele 96-100. Dimpotrivă, în cazul N429/2010 Banca Agricolă a Greciei (ATE) (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 317, 29.10.2011, p. 5), participarea privată a atins numai 10 % din investiție, față de participarea statului de 90 %, astfel încât Comisia a concluzionat că nu au fost îndeplinite condițiile „pari passu” deoarece infuzia de capital de stat nu a fost însoțită de o participare comparabilă a unui acționar privat și nici nu a fost proporțională cu numărul de acțiuni deținute de stat. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2000, Alitalia/Comisia, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, punctul 81.

⁶⁷ Aceștia trebuie să aibă, de asemenea, aceleași rațiuni industriale;

⁶⁸ Costurile de tranzacționare se pot referi la costurile pe care investitorii respectivi le suportă pentru evaluarea și selecția proiectului de investiții, stabilirea clauzelor contractului sau monitorizarea performanței pe durata contractului. De exemplu, în cazul în care băncile cu capital de stat suportă în mod sistematic costurile legate de analiza proiectelor de investiții pentru finanțarea împrumuturilor, simplul fapt că investitorii privați coinvestesc la aceeași rată a dobânzii nu este suficient pentru a exclude ajutorul.

6.1.1.2. Proceduri de ofertare deschise, transparente, nediscriminatorii și necondiționate:

În cazul în care vânzarea și cumpărarea de active, bunuri și servicii (sau alte tranzacții comparabile⁶⁹) sunt efectuate în urma unei proceduri de ofertare **competitive⁷⁰, transparente, nediscriminatorii și necondiționate**, în conformitate cu principiile al TFUE privind achizițiile publice, se poate presupune că tranzacțiile respective sunt conforme cu condițiile de piață, dacă s-au utilizat criteriile adecvate de selectare a cumpărătorului sau a vânzătorului, astfel cum sunt descrise în continuare.

O procedură de ofertare trebuie să fie *competitivă* pentru a permite tuturor ofertanților interesați și calificați să participe la proces.

Procedura trebuie să fie *transparentă*, pentru a permite tuturor ofertanților interesați să fie informați în mod egal și adecvat în fiecare etapă a procedurii de ofertare. Accesibilitatea informațiilor, o perioadă de timp suficientă pentru ofertanții interesați și claritatea selecției și a criteriilor de selecție sunt toate elemente esențiale ale unei proceduri de selecție transparente.

O procedură de ofertare trebuie să fie *suficient de bine promovată*, astfel încât toți ofertanții potențiali să poată lua act de aceasta. Publicitatea necesară pentru a se asigura o promovare suficientă într-un anumit caz depinde de caracteristicile activelor, bunurilor și serviciilor. Activele, bunurile și serviciile care, datorită valorii ridicate sau altor caracteristici, pot să atragă ofertanți care operează la scară europeană sau internațională, ar trebui să fie publicate astfel încât să atragă potențialii ofertanți care operează la scară europeană sau internațională.

Tratamentul *nediscriminatoriu* al tuturor ofertanților în toate etapele procedurii și criteriile de selecție și de atribuire obiective stabilite înaintea procesului sunt condiții indispensabile pentru a asigura conformitatea tranzacției cu condițiile pieței. Pentru a garanta egalitatea de tratament, criteriile de atribuire a contractului trebuie să permită compararea și evaluarea ofertelor în mod obiectiv.

Utilizarea și respectarea procedurilor privind achizițiile publice pot fi considerate suficiente pentru a îndeplini cerințele de mai sus, sub rezerva îndeplinirii tuturor condițiilor pentru utilizarea procedurii respective. Acest demers nu se aplică în circumstanțe specifice care fac imposibilă stabilirea unui preț de piață, cum ar fi recurgerea la procedura de negociere fără publicarea unui anunț de participare.

---

⁶⁹ De exemplu, închirierea anumitor bunuri sau acordarea de concesiuni pentru exploatarea comercială a resurselor naturale

⁷⁰ Instanțele Uniunii se referă adesea, în contextul ajutoarelor de stat, la o procedură de ofertare „deschisă” (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Tribunalului din 5 august 2003, P&O European Ferries (Vizcaya)/Comisia, cauzele conexe T-116/01 și T-118/01, ECLI:EU: T:2003:217, punctele 117 și 118 și Hotărârea Curții de Justiție din 24 octombrie 2013, Land Burgenland/Comisia, cauzele conexe C- 214/12 P, C-215/12 P și C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punctul 94). Utilizarea termenului de procedură „deschisă” nu se referă însă la o procedură specifică în temeiul Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE și în temeiul Directivei 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE. Prin urmare, termenul „competitivă” pare mai adecvat. Nu se intenționează abaterea de la condițiile de fond stabilite în jurisprudență.

În cazul în care se depune doar o ofertă, procedura nu ar fi în mod normal suficientă pentru a garanta un preț de piață, cu excepția cazului în care fie (i) există garanții extrem de solide în conceperea procedurii care să asigure concurența veritabilă și efectivă și nu este evident faptul că numai un singur operator este în mod realist în măsură să prezinte o ofertă credibilă, fie (ii) autoritățile publice verifică prin mijloace suplimentare că rezultatul corespunde prețului pieței.

O procedură de ofertare pentru vânzarea de active, bunuri sau servicii este *necondiționată* atunci când un cumpărător potențial are, în general, libertatea de a achiziționa activele, bunurile și serviciile care urmează a fi vândute și de a le utiliza în scopuri proprii, indiferent dacă desfășoară sau nu anumite activități. În cazul în care există o condiție conform căreia cumpărătorul trebuie să își asume obligații speciale în beneficiul autorităților publice sau în interesul public general, pe care un vânzător privat nu le-ar fi solicitat – altele decât cele care decurg din dreptul intern general sau dintr-o decizie a autorităților de planificare, oferta nu poate fi considerată necondiționată.

Atunci când organismele publice vând active, bunuri și servicii, singurul criteriu pertinent pentru selectarea cumpărătorului trebuie să fie prețul cel mai ridicat, ținând seama, de asemenea, de dispozițiile contractuale solicitate (de exemplu, garanția vânzătorului sau alte angajamente ulterioare vânzării). Se vor lua în considerare doar ofertele credibile și obligatorii.

Atunci când organismele publice cumpără active, bunuri și servicii, orice condiții specifice referitoare la procedura de ofertare ar trebui să fie nediscriminatorii și să se refere în mod exact și obiectiv la obiectul și la obiectivul economic specific al contractului. Acestea ar trebui să permită ca oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic să corespundă valorii de piață. Prin urmare, criteriile ar trebui să fie definite astfel încât să permită o procedură de ofertare concurențială efectivă, care asigură ofertantului câștigător o rentabilitate normală, iar nu mai mult. În practică, aceasta presupune utilizarea unor proceduri care pun accentul în principal pe componenta de „preț” a ofertei sau care pot în alt mod să genereze concurență (de exemplu, anumite proceduri de ofertare inverse, având criterii de atribuire suficient de bine definite).

6.1.2. Stabilirea conformității pe baza altor metode disponibile

În cazul în care o tranzacție nu a fost realizată prin intermediul unei proceduri de ofertare sau în cazul în care intervenția organismelor publice nu este „pari passu” cu cea a operatorilor privați, aceasta nu înseamnă în mod automat că tranzacția nu este conformă cu condițiile pieței. În aceste cazuri conformitatea cu condițiile pieței poate fi totuși evaluată prin: (i) analiză comparativă sau (ii) alte metode de evaluare.

6.1.2.1. Analiza comparativă

Pentru a stabili dacă o tranzacție este în conformitate cu condițiile pieței, tranzacția respectivă poate fi evaluată din perspectiva termenilor în care operatorii privați comparabili au efectuat tranzacții comparabile, în situații comparabile (analiză comparativă).

Pentru a identifica o valoare de referință adecvată, este necesar să se acorde o atenție deosebită tipului de operator în cauză (de exemplu, un holding, un fond speculativ sau un investitor pe

termen lung care dorește să obțină profituri sigure pe termen lung), tipul tranzacției în cauză (de exemplu, participarea la capital sau tranzacție de împrumut) și piața sau piețele în cauză (de exemplu, piețele financiare, piețele cu dezvoltare rapidă din domeniul tehnologiei, piețele de utilități sau infrastructură).

Calendarul tranzacțiilor este, de asemenea, deosebit de relevant atunci când au avut loc evoluții economice semnificative.

După caz, ar putea fi necesar ca valorile de referință disponibile pe piață să fie ajustate în funcție de caracteristicile specifice ale tranzacției de stat (de exemplu, situația întreprinderii beneficiare și a pieței relevante).

Analiza comparativă poate să nu fie o metodă adecvată pentru a stabili prețurile de piață dacă valorile de referință disponibile nu au fost definite în ceea ce privește considerentele de piață sau prețurile existente sunt semnificativ denaturate datorită intervenției publice.

Adeseori analiza comparativă nu stabilește o valoare de referință exactă, ci stabilește mai degrabă o serie de valori posibile prin evaluarea unui set de tranzacții comparabile. În cazul în care scopul evaluării este de a analiza dacă acțiunea statului este sau nu în conformitate cu condițiile pieței, de obicei este oportun să se aibă în vedere măsuri de tendință centrală, cum ar fi media sau mediana setului de tranzacții comparabile.

6.1.2.2. Alte metode de evaluare:

Măsura în care o tranzacție este în conformitate cu condițiile pieței poate fi stabilită, de asemenea, pe baza unei metode de evaluare standard, general acceptată. O astfel de metodă trebuie să se bazeze pe date disponibile obiective, verificabile și fiabile, care ar trebui să fie suficient de detaliate și ar trebui să reflecte situația economică la momentul în care a fost decisă tranzacția, ținând seama de nivelul de risc și de previziuni.

În funcție de valoarea tranzacției, soliditatea evaluării ar trebui, în mod normal, să fie susținută de efectuarea unei analize a sensibilității, evaluând diferite scenarii de afaceri, pregătind planificări pentru situații neprevăzute și comparând rezultatele cu metode de evaluare alternative. Ar putea fi necesară o nouă evaluare (*ex-ante*) în cazul în care tranzacția este întârziată și trebuie să se țină cont de modificările recente ale condițiilor de piață.

În cazul vânzărilor de terenuri, o evaluare efectuată de un expert independent înainte de negocierea vânzării, pentru a stabili valoarea de piață pe baza indicatorilor de piață și a standardelor de evaluare general acceptate este, în principiu, satisfăcătoare.

6.2. Principiul investitorului privat prudent

După cum am menționat anterior, tranzacțiile economice efectuate de organisme publice (inclusiv întreprinderi publice) nu constituie ajutor de stat pentru întreprinderile partenere în

tranzacție, în cazul în care acestea sunt efectuate conform condițiilor normale de piață. Acest principiu a fost dezvoltat cu privire la diferite tranzacții economice.

Instanțele Uniunii au dezvoltat „*principiul investitorului în economia de piață*” pentru a identifica prezența ajutoarelor de stat în cazuri de investiții publice (în special, infuziile de capital): pentru a determina dacă investiția unui organism public constituie ajutor de stat, este necesar să se evalueze dacă, în împrejurări similare, un investitor privat de dimensiune comparabilă, care își desfășoară activitatea în condițiile normale ale unei economii de piață, ar fi putut fi determinat să facă investiția în cauză.⁷¹

În mod similar, instanțele Uniunii au elaborat „*testul creditorului privat*” pentru a analiza dacă renegocierea unei datorii de către creditorii publici implică ajutor de stat, făcând o comparație între comportamentul unui creditor public și cel al creditorilor privați ipotetici care se găsesc într-o situație similară.⁷²

De asemenea, a fost elaborat „*testul vânzătorului privat*”, pentru a evalua dacă o vânzare efectuată de un organism public implică ajutor de stat, analizând dacă un vânzător privat, în condiții normale de piață, ar fi putut obține același preț sau un preț mai bun.⁷³

Aceste teste sunt variații ale aceluiași concept de bază, conform căruia comportamentul organismelor publice ar trebui să fie comparat cu cel al operatorilor economici similari din sectorul privat, în condiții normale de piață, pentru a stabili dacă tranzacțiile economice efectuate de organisme respective constituie un avantaj pentru contrapartide.

Prin urmare, în cele ce urmează, se va face referire, în termeni generali, la „*testul operatorului economic privat în economia de piață*” („OEP”) ca metodă relevantă pentru a evalua dacă o serie de tranzacții economice efectuate de către organisme publice au loc în condiții normale de piață și, prin urmare, dacă acestea implică acordarea unui avantaj (care nu ar fi fost posibil în condiții normale de piață) pentru contrapartide. Principiile generale privind aplicarea testului OEP sunt enumerate în continuare.

Scopul testului OEP este de a evalua dacă statul a acordat un avantaj unei întreprinderi prin faptul că nu a acționat ca un operator economic privat în economia de piață în ceea ce privește o anumită tranzacție. În această privință, nu este relevant dacă intervenția constituie un mijloc rațional pentru organismele publice de a urmări considerentele de politică publică (de exemplu,

---

⁷¹ Vezi, de exemplu, Hotărârea Curții de Justiție din 21 martie 1990, Belgia/Comisia („Tubemeuse”), C-142/87, ECLI:EU: C:1990:125, punctul 29, Hotărârea Curții de Justiție din 21 martie 1991, Italia/Comisia („Alfa Romeo”), C-305/89, ECLI:EU: C:1991:142, punctele 18 și 19, Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 1998, Cityflyer Express/Comisia, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, punctul 51, Hotărârea Tribunalului din 21 ianuarie 1999, Neue Maxhütte Stahlwerke și Lech-Stahlwerke/Comisia, cauzele conexate T-129/95, T-2/96 și T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, punctul 104 și Hotărârea Tribunalului din 6 martie 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale și Land Nordrhein-Westfalen/Comisia, cauzele conexate T-228/99 și T-233/99;

⁷² Vezi Hotărârea Curții de Justiție din 22 noiembrie 2007, Spania/Comisia, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698, Hotărârea Curții de Justiție din 24 ianuarie 2013, Frucona/Comisia, C-73/11 P și Hotărârea Curții de Justiție din 29 iunie 1999, DMTransport, C-256/97;

⁷³ Hotărârea Tribunalului din 28 februarie 2012, Land Burgenland și Austria/Comisia, cauzele conexate T-268/08 și T-281/08;

ocuparea forței de muncă). În mod similar, rentabilitatea sau lipsa rentabilității beneficiarului nu reprezintă, în sine, un indicator decisiv pentru a stabili dacă tranzacția economică în cauză este sau nu conformă cu condițiile de piață. Elementul decisiv este dacă organismele publice au acționat sau nu la fel ca un operator în economia de piață aflat într-o situație similară. În caz negativ, întreprinderii beneficiare i-a fost acordat un avantaj economic pe care aceasta nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață, ceea ce îi conferă un statut mai favorabil în raport cu concurenții săi.

În scopul testului OEP, doar beneficiile și obligațiile statului în calitate de operator economic – cu excepția celor legate de calitatea sa de autoritate publică – vor fi luate în considerare. Testul OEP nu se aplică, în mod normal, dacă statul acționează în calitate de autoritate publică și nu ca operator economic. De exemplu, în cazul în care o intervenție a statului este determinată de motive de politică publică (de exemplu, din motive de ordin social sau de dezvoltare regională), comportamentul statului, deși rațional din perspectiva politicii publice, ar putea, în același timp, să includă considerente pe care un operator economic privat în economia de piață nu le-ar avea în vedere în mod normal.

În consecință, testul OEP ar trebui aplicat făcând abstracție de toate considerentele care se referă exclusiv la rolul unui stat membru în calitate de autoritate publică (de exemplu considerente de ordin social, regional sau de politică sectorială).

Examinarea conformității intervenției statului cu condițiile pieței trebuie să aibă loc pe o bază *ex-ante*, având în vedere informațiile disponibile la momentul în care a fost decisă intervenția respectivă. De fapt, orice operator economic privat în economia de piață, care este prudent, ar efectua, în mod normal, propria sa evaluare *ex-ante* a strategiei și a perspectivelor financiare ale unui proiect, de exemplu, prin intermediul unui plan de afaceri.

Nu este suficient să se recurgă la evaluări economice *ex-post* care implică o constatare retrospectivă cu privire la faptul că investițiile realizate de statul membru în cauză au fost într-adevăr profitabile.

În cazul în care o entitate publică consideră că a acționat în calitate de operator economic privat în economia de piață, dacă există dubii, acesta trebuie să furnizeze dovezi care arată că decizia de a efectua tranzacția a fost luată pe baza unor evaluări economice comparabile cu cele pe care, în circumstanțe similare, le-ar fi efectuat un operator economic privat în economia de piață, rațional (având caracteristici similare cu cele ale organismului public în cauză), pentru a determina rentabilitatea sau avantajele economice ale tranzacției.⁷⁴

---

⁷⁴ Hotărârea Curții de Justiție din 5 iunie 2012, Comisia/EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punctele 82-85. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Curții de Justiție din 24 octombrie 2013, Land Burgenland/Comisia, cauzele conexe C-214/12 P, C-215/12 P și C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punctul 61. Nivelul de sofisticare a unei astfel de evaluări *ex ante* poate varia în funcție de complexitatea tranzacției în cauză și de valoarea activelor, bunurilor sau serviciilor. În mod normal, evaluările *ex ante* ar trebui efectuate cu sprijinul unor experți având competențele și experiența corespunzătoare. Evaluările ar trebui să se bazeze întotdeauna pe criterii obiective și nu ar trebui să fie afectate de considerente de politică. Evaluările realizate de experți independenți ar putea permite o coroborare suplimentară pentru credibilitatea evaluării;

Stabilirea măsurii în care o tranzacție este sau nu în concordanță cu condițiile pieței trebuie să se facă printr-o evaluare globală a efectelor tranzacției asupra întreprinderii în cauză, fără a lua în considerare dacă mijloacele specifice utilizate pentru a efectua tranzacția sunt disponibile pentru operatorii economici privați în economia de piață. De exemplu, aplicabilitatea testului OEP nu poate fi exclusă doar pentru că mijloacele folosite de stat sunt de natură fiscală.

În anumite cazuri, mai multe măsuri consecutive de intervenție a statului, în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratat, pot să fie considerate drept o singură intervenție. Aceasta este situația, în special, în cazul în care intervențiile consecutive sunt atât de strâns legate între ele, având în vedere mai ales istoricul, scopul acestora și situația întreprinderii la momentul intervențiilor, încât acestea sunt inseparabile. De exemplu, o serie de intervenții ale statului care au loc în legătură cu aceeași întreprindere, într-o perioadă de timp relativ scurtă, sunt legate între ele sau au fost toate planificate sau previzibile la momentul primei intervenții, pot să fie evaluate drept o singură intervenție. Pe de altă parte, în cazul în care intervenția ulterioară a fost rezultatul unor evenimente neprevăzute la momentul intervenției anterioare, cele două măsuri ar trebui, în mod normal, să fie evaluate în mod separat.

Pentru a evalua dacă anumite tranzacții sunt în conformitate cu condițiile pieței, ar trebui să fie luate în considerare toate circumstanțele relevante ale cazului respectiv. De exemplu, pot exista circumstanțe excepționale, în care achiziția de bunuri sau servicii de către o autoritate publică, chiar dacă are loc la prețurile pieței, nu poate fi considerată conformă cu condițiile de piață.⁷⁵

Conformitatea unei măsuri de natura majorării de capital cu condițiile pieței poate fi stabilită, în general, (i) în mod direct prin informații de piață specifice unei tranzacții care este efectuată în condiții de „*pari passu*” de către entități publice și operatori privați, (ii) pe baza unei analize comparative⁷⁶ sau (iii) a altor metode de evaluare care au în vedere rentabilitatea investiției.

Despre primele două modalități⁷⁷ de stabilire a conformității cu condițiile pieței am discutat anterior.

Referitor la cea de a treia⁷⁸, pentru a evalua dacă investiția este realizată în condițiile pieței, rentabilitatea investiției trebuie comparată cu randamentul normal preconizat al pieței⁷⁹.

⁷⁵ În Hotărârea din 28 ianuarie 1999, BAI/Comisia, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, punctele 74-79, Tribunalul, a statuat că, având în vedere circumstanțele specifice ale cauzei, s-a putut concluziona că achiziționarea de vouchere de călătorie de către autoritățile naționale de la P&O Ferries nu a îndeplinit o nevoie reală, și prin urmare, autoritățile naționale nu au acționat într-un mod similar unui operator privat în condiții normale de economie de piață. În consecință, achiziția respectivă a constituit un avantaj pentru P&O Ferries pe care aceasta nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață și toate sumele plătite în executarea contractului de cumpărare constituie ajutor de stat;

⁷⁶ Pentru a stabili dacă o tranzacție este în conformitate cu condițiile pieței, tranzacția respectivă poate fi evaluată din perspectiva termenilor în care operatorii privați comparabili au efectuat tranzacții comparabile, în situații comparabile.

⁷⁷ *Pari passu* și analiză comparativă;

⁷⁸ Rentabilitatea investiției;

⁷⁹ O metodă standard acceptată la scară largă pentru a determina randamentul (anual) al investițiilor este de a calcula rata internă de rentabilitate (RIR). Decizia de a investi se poate evalua, de asemenea, pe baza valorii sale actualizate nete (VAN), care produce rezultate echivalente cu cele ale RIR în majoritatea cazurilor. Există o corelație perfectă între VAN și RIR în cazurile în care RIR este egală cu costul de oportunitate pentru investitor. În cazul în care VAN a unei investiții este pozitivă, aceasta implică faptul că proiectul are o RIR care depășește rata rentabilității

Randamentul normal preconizat (sau costul de capital al investiției) poate fi definit ca randamentul mediu estimat pe care piața îl impune investiției pe baza criteriilor general acceptate, în special riscul de investiție, luând în considerare poziția financiară a întreprinderii și trăsăturile specifice ale sectorului de activitate, ale regiunii etc.

În cazul în care randamentul normal nu poate fi preconizat în mod rezonabil, cel mai probabil, investiția nu va fi efectuată în condițiile pieței. În general, cu cât proiectul prezintă un risc mai ridicat, cu atât este mai mare rata randamentului cerut de furnizorii de fonduri, cu alte cuvinte cu atât este mai mare costul capitalului.

Metoda de evaluare adecvată ar putea depinde de situația pieței⁸⁰, de disponibilitatea datelor sau de tipul de tranzacție. De exemplu, în timp ce un investitor urmărește să genereze un profit prin investiții în întreprinderi (caz în care RIR sau VAN se consideră a fi cea mai adecvată metodă), un creditor urmărește să obțină plata sumelor care îi sunt datorate (suma principală și dobânzi) de către un debitor pe o perioadă stabilită contractual și legal (caz în care evaluarea garanțiilor reale, de exemplu, valoarea activelor, ar putea fi mai relevantă).

Metodele de stabilire a RIR sau VAN pentru o investiție nu conduc, de regulă, la o valoare exactă care ar putea fi acceptată, ci mai degrabă la o serie de valori posibile (în funcție de împrejurările economice, juridice și de alte împrejurări speciale ale tranzacției, inerente metodei de evaluare).

De regulă, operatorii economici privați în economia de piață care sunt prudenți își evaluează intervențiile prin utilizarea mai multor metode (de exemplu, calculele VAN sunt validate prin metodele analizei comparative). Metodele diferite care conduc la obținerea aceleiași valori vor oferi un indiciu suplimentar pentru stabilirea unui preț de piață real. Astfel, prezența metodelor de evaluare complementare care își susțin reciproc constatările va fi considerată drept o indicație pozitivă atunci când evaluează dacă o tranzacție este sau nu în conformitate cu condițiile pieței.

În cazul unei intervenții privind capitalurile proprii sau datoriile într-o întreprindere publică aflată în dificultate, rentabilitatea preconizată a unei asemenea investiții ar trebui să fie comparată cu randamentul preconizat în scenariul contrafactual al lichidării întreprinderii.

În cazul în care lichidarea prevede un nivel mai ridicat al câștigurilor sau un nivel mai scăzut al pierderilor, un operator economic privat în economia de piață, care este prudent, ar alege opțiunea respectivă. În acest scop, costurile de lichidare care trebuie luate în considerare nu ar

---

cerută (costul de oportunitate pentru investitor). În acest caz, investiția merită pusă în aplicare. În cazul în care proiectul are o VAN egală cu zero, RIR a proiectului este egală cu rata rentabilității cerută. În acest caz, este irelevant dacă investitorul efectuează investiția sau investește în altă parte. În cazul în care VAN este negativă, RIR este mai mică decât costul de capital. Investiția nu este suficient de rentabilă, întrucât există alte oportunități mai bune în altă parte. În cazul în care valorile RIR și VAN conduc la decizii de investiții diferite (de exemplu, în special la proiectele care se exclud reciproc ar putea apărea o diferență de rezultat), în principiu, este de preferat metoda VAN, în conformitate cu practica pieței, cu excepția cazului în care există o incertitudine semnificativă în ceea ce privește rata de actualizare adecvată.

⁸⁰ De exemplu, în cazul lichidării unei întreprinderi, o evaluare bazată pe valoarea de lichidare sau pe valoarea activului ar putea fi metoda de evaluare cea mai adecvată;

trebui să includă costurile legate de responsabilitățile autorităților publice, ci doar costurile pe care un operator economic privat în economia de piață, care este rațional, ar urma să le suporte, ținând seama, de asemenea, de evoluția contextului social, economic și de mediu în care își desfășoară activitatea.

Precum în cazul oricăror alte tranzacții, împrumuturile și garanțiile acordate de organisme publice (inclusiv întreprinderi publice) pot reprezenta ajutor de stat în cazul în care acestea nu sunt în conformitate cu condițiile pieței.

În absența datelor specifice de pe piață cu privire la o anumită tranzacție cu creanțe, conformitatea instrumentului de creanță cu condițiile de piață poate fi stabilită pe baza unei comparații cu tranzacțiile comparabile de pe piață (și anume, prin analiză comparativă).

În cazul împrumuturilor și al garanțiilor, informațiile privind costurile de finanțare ale întreprinderii ar putea, de exemplu, să fie obținute din alte împrumuturi (recente) contractate de întreprinderea în cauză, din randamentul obligațiunilor emise de întreprindere sau din marjele swap-ului pe riscul de credit în cazul întreprinderii respective. Tranzacțiile comparabile de pe piață pot fi, de asemenea, tranzacții de împrumut sau de garantare similare efectuate de un eșantion de întreprinderi de referință, obligațiuni emise de un eșantion de întreprinderi de referință sau marjele swap-ului pe riscul de credit pe un eșantion de întreprinderi de referință.

În cazul garanțiilor, dacă nu sunt disponibile prețuri de referință corespunzătoare pe piețele financiare, costul total de finanțare al împrumutului garantat, care include rata dobânzii aferentă creditului și prima de garanție, trebuie comparat cu prețul de piață al unui credit similar, negarantat.

Pentru a facilita evaluarea conformității unei măsuri cu testul OEP, Comisia a elaborat substituenți (rate de referință) pentru a determina caracterul de ajutor al împrumuturilor și garanțiilor.

7. AJUTOARE DE STAT ACORDATE DIRECT ȘI INDIRECT

Instituirea unei măsuri de sprijin de către o autoritate publică poate avea ca efect, dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile menționate în articolul nr. 107 al TFUE, acordarea atât a unui ajutor de stat direct, dar și acordarea, în anumite cazuri a unui ajutor de stat indirect.

Ajutorul de stat direct reprezintă o modalitate ușor identificabilă de transfer al unui avantaj către o întreprindere, fie că este vorba de plata unui sume nerambursabile, fie de scutirea de la plata unei obligații fiscale. Compania⁸¹ nominalizată în textul măsurii este și în fapt beneficiarul avantajului.

Ajutorul indirect se caracterizează prin faptul că avantajul este transferat printr-un intermediar care poate fi sau nu, la rândul său, beneficiar de ajutor, deoarece există posibilitatea de a conferi un avantaj altor întreprinderi decât celor cărora le sunt transferate resursele de stat în mod direct (avantaj indirect).

O măsură poate, de asemenea, să constituie un avantaj direct pentru întreprinderea beneficiară și un avantaj indirect pentru alte întreprinderi, de exemplu, pentru întreprinderile care operează la niveluri ulterioare de activitate. Beneficiarul direct al avantajului poate să fie o întreprindere sau o entitate (persoană fizică sau juridică) care nu este angajată într-o activitate economică.

Ar trebui să se facă diferența între astfel de avantaje indirecte și simplele efecte economice secundare, care sunt inerente în aproape toate măsurile de ajutor de stat (de exemplu, prin creșterea producției). În acest scop, efectele previzibile ale măsurii ar trebui examinate din perspectivă *ex-ante*. Un avantaj indirect este prezent în cazul în care măsura este concepută astfel încât să își direcționeze efectele secundare către întreprinderi sau grupuri de întreprinderi identificabile. Acest lucru se întâmplă, de exemplu, în cazul în care ajutorul direct este, *de facto* sau *de jure*, condiționat de achiziționarea de bunuri sau servicii produse doar de anumite întreprinderi (de exemplu, doar întreprinderile care își au sediul în anumite zone).

În schimb, un simplu efect economic secundar sub forma creșterii productivității (care nu reprezintă ajutor indirect) poate fi întâlnit atunci când ajutorul este pur și simplu direcționat prin intermediul unei întreprinderi (de exemplu, un intermediar financiar) care îl transferă mai departe pe deplin beneficiarului ajutorului.

În cazul în care o întreprindere intermediară este doar un vehicul pentru transferul avantajului către beneficiar și nu se bucură de niciun avantaj, aceasta nu ar trebui să fie considerată, în mod normal, drept un beneficiar al ajutorului de stat.

În privința ajutorului acordat indirect, practica Comisiei Europene și jurisprudența comunitară distinge trei tipuri de astfel de ajutor:

---

⁸¹ *tipul de companie* în cazul unei scheme de ajutor;

a. cazul în care resursele de stat sunt acordate unei întreprinderi și se transformă în ajutor și pentru alte întreprinderi:

Exemplul 1: Ajutor pentru creditor⁸².

În cazul garanțiilor publice, chiar dacă, de obicei, beneficiarul ajutorului este persoana creditată, nu se poate exclude faptul că, în anumite situații, inclusiv creditorul beneficiază în mod direct de pe urma ajutorului. În special, de exemplu, dacă o garanție de stat este acordată *ex-post* în legătură cu un împrumut sau altă obligație financiară deja contractată, fără să se ajusteze condițiile împrumutului sau ale obligației financiare sau dacă se utilizează un împrumut garantat pentru rambursarea unui alt împrumut, negarantat, către aceeași instituție creditoare, se poate considera că este un ajutor pentru creditor, în măsura în care crește siguranța creditorilor.

Atunci când garanția conține un ajutor pentru creditor, trebuie atrasă atenția asupra faptului că, în principiu, acest ajutor ar putea constitui un ajutor de exploatare.

Exemplul 2: Schema de turism din Sicilia⁸³.

În acest caz, autoritățile italiene acordau tour-operatorilor și agențiilor de turism granturi pentru a scădea costurile de transport aferente turiștilor ce veneau în această zonă. Practic, de această subvenție beneficiau, indirect, transportatorii din acea zonă. Comisia Europeană a recunoscut că acordarea inițială a subvențiilor are un efect indirect asupra transportatorilor, însă acest ajutor nu poate fi cuantificat și reprezintă ajutor compatibil.

b. cazul în care resursele de stat nu sunt acordate unei întreprinderi, însă beneficiază indirect unele întreprinderi.

Exemplul 1: Facilități fiscale pentru investitorii individuali de tip business angel⁸⁴.

În acest caz, autoritățile finlandeze acordau stimulente financiare sub forma unor reduceri de la plata impozitului pe venitul de capital, pentru investitorii persoane fizice care investeau capital în întreprinderi mici.

Deși măsura menționează în clar scutirea de la plata unei obligații, beneficiarii acesteia nu sunt subiecți de ajutor de stat deoarece sunt persoane fizice și nu întreprinderi.

Cu toate acestea, măsură induce și ajutor de stat, beneficiarii acestuia fiind întreprinderile care primesc majorarea de capital din partea investitorilor. Decizia Comisiei menționează că: *“Prin acordarea unei amânări fiscale pentru persoanele fizice cu condiția ca acestea să investească direct în întreprinderile țintă, aceste întreprinderi primesc investiții în cantități și în condiții diferite de ceea ce s-ar fi putut obține în condiții normale de piață. Prin urmare, măsura facilitează furnizarea*

---

⁸² Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții - publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 155/2008;

⁸³ Decizia 1999/99/EC din 03.06.1998;

⁸⁴ Decizia privind măsura de ajutor de stat SA. 35401 (2013/N) – Finland Tax deferral of taxable capital income for Business Angels Scheme;

de capital de risc pentru întreprinderile țintă care altfel nu ar fi disponibile, sau, cel puțin, nu în aceeași măsură, în absența măsurii. Prin urmare, măsura conferă un avantaj întreprinderilor țintă.

În plus, din moment ce măsura implică o amânare de impozitare, ar trebui considerată ca reprezentând resurse de stat, deoarece implică venituri fiscale neîncasate de către statul finlandez. Această măsură ar trebui să fie, de asemenea, considerată selectivă, deoarece numai investițiile în anumite IMM-uri calificate sunt eligibile pentru deducere [...]. În cele din urmă, din moment ce nu poate fi exclus faptul că întreprinderile vizate sunt active în comerțul intra-UE, măsura ar trebui considerată de natură să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența și poate afecta schimburile comerciale dintre Statele Membre.”

Exemplul 2: sprijin pentru achiziționarea de decodoare digitale⁸⁵

În acest caz, autoritățile italiene, prin legea bugetului de stat pentru anii 2004 și 2005, au acordat câte 150 euro pentru fiecare persoană care își cumpăra un decodor pentru televiziunea digitală și prin cablu. Subvenția nu se acorda pentru televiziunea transmisă prin satelit.

Comisia Europeană a constatat că, întrucât subvenția se acorda persoanelor fizice care puteau să își cumpere decodor de la orice producător, măsura nu reprezintă ajutor de stat pentru aceștia. Atenția forului european s-a îndreptat către beneficiarul principal al avantajului, furnizorii de televiziune digitală și operatorii de cablu care furnizau servicii de televiziune cu plată, pentru care audiența este esențială în obținerea veniturilor din aceste servicii.

Astfel, Comisia a concluzionat că, prin această subvenție, furnizorii de televiziune digitală și operatorii de cablu au beneficiat de un avantaj economic întrucât nu au mai fost obligați să pună gratuit la dispoziție decodoare consumatorilor, practică obișnuită în industrie pentru a atrage audiență.

În acest caz, Comisia a considerat sprijinul ca reprezentând un ajutor de stat indirect pentru televiziunile digitale și operatorii de cablu și, totodată, un ajutor incompatibil, dispunând recuperarea acestuia. Este primul caz în care Comisia Europeană a dispus recuperarea unui ajutor de stat indirect.

c. cazul în care resursele de stat sunt acordate acționarilor unei companii și devin ajutor indirect pentru întreprinderea la care aceștia sunt acționari.

Exemplul: Decizia New German Lander⁸⁶.

În acest caz, autoritățile germane, prin legea anuală privind impozitarea, au introdus o excepție de la taxa de concesiune pentru investițiile în întreprinderile care au sediul central în zona German Lander și Berlin.

Comisia a stabilit că *“schema de taxare conferă un avantaj direct persoanelor fizice și juridice, care sunt beneficiarii direcți, pentru a achiziționa anumite active de la anumite întreprinderi, care sunt*

⁸⁵ Decizia 2007/374/EC din 24.01.2007;

⁸⁶ Decizia 98/476/EC din 21.01.1998;

astfel beneficiarii indirecti. Pe cale de consecință, numărul acțiunilor în aceste întreprinderi va crește, sau condițiile în care pot fi cumpărate acțiuni în aceste întreprinderi (comparație între prețul normal al acțiunilor raportat la valoarea nominală, situația întreprinderii, rata de profit etc) va fi în favoarea acestor întreprinderi, sau ambele situații vor apărea.” Astfel, Comisia a stabilit că măsura reprezintă un ajutor indirect pentru aceste întreprinderi. Decizia Comisiei Europene a fost susținută și de Curtea Europeană de Justiție.

8. AJUTORUL DE STAT LA CREAREA DE ELEMENTE DE INFRASTRUCTURĂ

8.1. Condiții care exclud ajutorul de stat în cazul finanțării publice pentru realizarea unei infrastructuri

Comisia Europeană apreciază, de regulă, că proiectele de infrastructură publică au caracter general și nu conțin elemente de ajutor de stat dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- ❖ utilizarea infrastructurii este permisă tuturor persoanelor interesate, fără discriminare;
- ❖ încredințarea drepturilor de exploatare a infrastructurii se face prin procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie;
- ❖ eventualele taxe/tarife pentru utilizarea infrastructurii trebuie stabilite în mod transparent, pe baze nediscriminatorii și să fie orientate către costuri.

În mod normal, realizarea unei infrastructuri publice, precum un pod sau o autostradă, nu ridică probleme de ajutor de stat dacă o asemenea infrastructură nu este construită și exploatată de către o anumită întreprindere. Pentru a se situa în afara sferei ajutorului de stat, facilitățile acordate pentru realizarea infrastructurii nu trebuie să favorizeze anumite întreprinderi în detrimentul altora.

Totodată, investițiile în infrastructură fac ca anumite regiuni să devină mai atractive pentru întreprinderi. Atunci când acest avantaj este conferit prin intermediul statului, acest beneficiu este, în principiu, disponibil pentru toate întreprinderile localizate în zona respectivă. Prezența ajutorului de stat intervine totuși dacă facilitățile respective nu sunt disponibile pentru toți utilizatorii potențiali, pe baze nediscriminatorii.

Un parc de afaceri, spre exemplu, trebuie să fie deschis tuturor agenților economici interesați, în aceleași condiții. Terenurile de sport și locurile de desfășurare a evenimentelor ar trebui să fie multifuncționale și, prin urmare, accesibile diferitelor categorii de utilizatori. Mai mult, taxele de administrare pentru utilizatori ar trebui să fie nediscriminatorii.

Accesibilitatea trebuie să existe nu numai în legislație, ci și în fapt deoarece, în realitate, există situații în care infrastructura este teoretic deschisă tuturor utilizatorilor dar, în realitate, aceasta poate fi utilizată doar de către o singură întreprindere.

Comisia a analizat astfel de situații, în care realizarea infrastructurii a ridicat probleme de ajutor de stat. De referință în acest sens este cazul realizării unui parc de afaceri dedicat unui singur agent economic⁸⁷, deoarece acesta era adaptat strict nevoilor acelei companii. Parcul a fost

---

⁸⁷ Comunicarea Comisiei către statele membre și alte părți interesate privind ajutorul de stat C 20/94 (NN 27/94) France (94/C 170/07) - Ajutorul pentru dezvoltarea site-ului ocupat de Kimberly Clark Industries la Toul/Villey-St-Étienne (Meurthe-et-Moselle), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 170/1994;

construit lângă un râu, ceea ce facilita activitatea unei fabrici de hârtie, prin asigurarea necesarului de apă atât pentru producție, cât și pentru instalațiile de tratare a apei uzate.

În timp ce parcul era teoretic deschis oricăror afaceri, în realitate acesta era destinat unei singure întreprinderi.

Trebuie menționat că nu orice avantaj de care beneficiază o companie prin utilizarea exclusivă a infrastructurii unui parc constituie automat ajutor de stat. Pentru a exista suspiciunea unui ajutor de stat, avantajul trebuie să fie exclusiv, în sensul că alte întreprinderi care ar fi localizate ulterior în parc s-ar afla în imposibilitatea de a se folosi de respectiva infrastructură. În cazul în care accesul discriminator la facilități conferă un avantaj unui utilizator sau unui grup de utilizatori, aceștia ar trebui să plătească un preț de piață pentru utilizarea exclusivă a infrastructurii.

În cazul infrastructurii publice, pentru a exclude ajutorul de stat, realizarea acesteia trebuie să fie solicitată de responsabilitățile publice ale statului, piața să nu poată furniza această facilitate în aceleași condiții, infrastructura realizată să nu favorizeze o anumită întreprindere/ anumite întreprinderi și să fie disponibilă tuturor potențialilor utilizatori, fără discriminare. În cazul în care infrastructura este construită special pentru anumite întreprinderi sau grupuri de utilizatori, aceștia trebuie să plătească un preț de piață adecvat și nediscriminatoriu.

În anumite situații, Comisia a considerat, având în vedere împrejurările specifice ale situației în care s-a realizat o anumită proiect de infrastructură, că sprijinul public nu era susceptibil să afecteze schimburile comerciale dintre Statele Membre și, pe cale de consecință, nu reprezintă ajutor de stat, în sensul articolului 107 al TFUE. Exemple ale practicii decizionale a Comisiei în acest sens sunt enumerate în cadrul Capitolului *Definirea ajutorului de stat*.

Un alt caz relevant se referă la dezvoltarea și revitalizarea terenurilor în scopul dezvoltării, ulterioare, de infrastructură industrială sau comercială⁸⁸, situație în care Comisia Europeană a stabilit că acest demers nu constituie o activitate economică, iar finanțarea oferită de autoritățile publice locale pentru derularea unor astfel de activități nu implică acordarea de ajutoare de stat în favoarea deținătorului terenului.

8.2. Incidența ajutorului de stat în cazul finanțării publice pentru realizarea unei infrastructuri

Proiectele de infrastructură implică adesea mai multe categorii de actori și orice ajutor de stat implicat poate eventual să fie în folosul construcției (inclusiv extinderile sau îmbunătățirile), al exploatării sau utilizării infrastructurilor. Prin urmare, este util să se facă distincția între dezvoltatorul și/sau primul proprietar („dezvoltator/proprietar”⁸⁹) al unei infrastructuri,

⁸⁸ A se vedea capitolul 7.2.7. *Decizia GRW*;

⁸⁹ „Proprietar” înseamnă orice entitate care își exercită drepturile de proprietate efectivă asupra infrastructurii și care beneficiază de avantajele economice care derivă din acestea. De exemplu, în cazul în care proprietarul delegă dreptul său de proprietate unei entități separate (de ex., unei autorități portuare) care gestionează infrastructura în numele proprietarului, prin aceasta se poate înțelege înlocuirea proprietarului în scopul controlului ajutoarelor de stat;

operatorii (și anume întreprinderile care utilizează infrastructura, în mod direct, pentru a oferi servicii utilizatorilor finali, inclusiv întreprinderile care achiziționează infrastructura de la dezvoltator/proprietar pentru a o exploata în scopuri economice sau care obțin o concesiune sau un contract de închiriere pentru utilizarea și exploatarea infrastructurii) și utilizatorii finali ai unei infrastructuri, deși aceste roluri se pot suprapune în unele cazuri.

8.2.1. Ajutor pentru dezvoltator/proprietar

Finanțarea publică a multor infrastructuri a fost în mod tradițional considerată ca neintrând sub incidența normelor privind ajutoarele de stat, întrucât construirea și exploatarea acestora erau considerate drept măsuri generale de politică publică și nu activități cu caracter economic.

Mai recent, mai mulți factori, cum ar fi liberalizarea, privatizarea, integrarea pieței și progresele tehnologice au sporit însă posibilitățile de exploatare comercială a infrastructurilor.

În hotărârea pronunțată în cauza *Aéroports de Paris*⁹⁰, Tribunalul a recunoscut această evoluție, clarificând faptul că exploatarea unui aeroport trebuie considerată drept o activitate economică. Mai recent, hotărârea pronunțată în cauza *Leipzig/Halle*⁹¹ a confirmat că construcția unei piste în cadrul unui aeroport comercial este o activitate economică în sine.

Deși cauzele respective se referă în mod specific la aeroporturi, principiile dezvoltate de instanțele Uniunii par a se preta unei interpretări mai ample și, prin urmare, par să fie aplicabile construirii altor infrastructuri legate în mod indisociabil de o activitate economică.

Pe de altă parte, finanțarea unei infrastructuri care nu este destinată exploatării comerciale este exclusă, în principiu, de la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat. Aceasta vizează, de exemplu, infrastructuri utilizate pentru activități pe care statul le desfășoară în mod normal în exercitarea prerogativelor sale de autoritate publică (de exemplu, instalații militare, controlul traficului aerian în aeroporturi, faruri și alte echipamente pentru necesitățile navigației generale, inclusiv pe căi navigabile interioare, protecția împotriva inundațiilor și gestionarea apelor de mică adâncime în interesul public, activități ale poliției și ale autorităților vamale) sau care nu sunt utilizate pentru oferirea de bunuri sau de servicii pe o piață (de exemplu, drumuri puse la dispoziție pentru uz public gratuit). Astfel de activități nu au caracter economic și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat.

În cazul în care o infrastructură utilizată inițial pentru activități neeconomice este ulterior reafectată uzului economic (de exemplu, în cazul în care un aeroport militar este transformat pentru uz civil), doar costurile suportate pentru transformarea infrastructurii în scopuri

---

⁹⁰ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2000, *Aéroports de Paris/Comisia*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, punctul 125, confirmată în recurs în Hotărârea Curții de Justiție din 24 octombrie 2002, *Aéroports de Paris/Comisia*, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 2008, *Ryanair/Comisia*, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, punctul 88;

⁹¹ Hotărârea Tribunalului din 24 martie 2011, *Freistaat Sachsen și Land Sachsen-Anhalt și alții/Comisia*, cauzele conexe T-443/08 și T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, în special punctele 93 și 94, confirmată în recurs prin Hotărârea Curții de Justiție din 19 decembrie 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG și Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Comisia*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, în special punctele 40-43 și 47;

economice vor fi luate în considerare pentru evaluarea conform normelor privind ajutorul de stat.

În cazul în care o infrastructură este utilizată pentru activități atât economice, cât și neeconomice, finanțarea publică pentru construcția sa va intra sub incidența regulilor de ajutor de stat doar în măsura în care aceasta se referă la costurile legate de activități economice.

În cazul în care o entitate desfășoară activități economice și neeconomice, finanțarea publică acordată pentru activitățile neeconomice nu poate fi utilizată pentru subvenționarea încrucișată a activităților economice. Acest lucru poate fi asigurat, în special, prin limitarea finanțării publice la costul net (inclusiv costul capitalului) al activităților neeconomice, care trebuie identificat pe baza unei separări clare a conturilor.

Atunci când, în cazul utilizării mixte, infrastructura este utilizată aproape exclusiv pentru o activitate neeconomică, Comisia consideră că întreaga finanțare ar putea să nu intre sub incidența normelor privind ajutorul de stat, cu condiția ca utilizarea economică să își păstreze caracterul strict auxiliar, și anume, o activitate care este direct legată de exploatarea infrastructurii și necesară pentru aceasta sau intrinsec legată de utilizarea principală neeconomică a acesteia. Ar trebui să se considere că se respectă acest criteriu atunci când activitățile economice consumă aceiași factori de producție (de exemplu, materiale, echipamente, forță de muncă sau capital fix) ca activitățile neeconomice principale.

Activitățile economice auxiliare trebuie să rămână limitate, ca sferă, în ceea ce privește capacitatea infrastructurii.⁹² Exemple de astfel de activități economice auxiliare pot include o organizație de cercetare care, ocazional, închiriaza echipamentele și laboratoarele proprii unor parteneri industriali⁹³.

De asemenea, Comisia consideră că finanțarea publică acordată serviciilor uzuale (de exemplu, restaurante, magazine sau parcuri cu plată) ale infrastructurilor care sunt utilizate aproape exclusiv pentru o activitate neeconomică nu are în mod normal niciun efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre, întrucât este puțin probabil ca aceste servicii uzuale să atragă clienți din alte State Membre și ca finanțarea lor să aibă un efect mai mult decât marginal asupra investițiilor sau stabilirii transfrontaliere.

Astfel cum a confirmat Curtea de Justiție în hotărârea Leipzig/Halle, construirea unei infrastructuri, sau a unei părți a acesteia, poate intra sub incidența exercitării prerogativelor de autoritate publică ale statului⁹⁴. În astfel de cazuri, finanțarea publică a infrastructurii (sau a părții relevante din infrastructură) nu face obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

---

⁹² În acest sens, utilizarea infrastructurii în scopuri economice poate fi considerată auxiliară atunci când capacitatea alocată în fiecare an activității respective nu depășește 20 % din capacitatea anuală totală a infrastructurii;

⁹³ Dacă activitățile nu rămân auxiliare, și activitățile economice secundare pot face obiectul normelor privind ajutoarele de stat (a se vedea Hotărârea Curții de Justiție din 12 septembrie 2013, Germania/Comisia, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, privind vânzarea lemnului și activitățile de turism ale organizațiilor de conservare a naturii);

⁹⁴ Hotărârea Curții de Justiție din 19 decembrie 2012, Mitteldeutsche Flughafen AG și Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Comisia, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, punctul 47;

8.2.1.1. Infrastructura aeroportuară

Infrastructura aeroportuară constă în diferite tipuri de infrastructură. Pe baza jurisprudenței instanțelor Uniunii, este bine stabilit faptul că cea mai mare parte a infrastructurii aeroportuare⁹⁵ este destinată furnizării de servicii aeroportuare pentru companiile aeriene în schimbul unei plăți, servicii care pot fi considerate activități economice, și că, prin urmare, finanțarea acestora face obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

În mod similar, în cazul în care o infrastructură este destinată furnizării de servicii comerciale neaeronautice către alți utilizatori, finanțarea sa publică face obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

Întrucât aeroporturile concurează adesea între ele, finanțarea infrastructurilor aeroportuare este, de asemenea, de natură să afecteze schimburile comerciale dintre Statele Membre. În schimb, finanțarea publică a infrastructurilor destinate activităților care țin de responsabilitatea statului, în exercitarea prerogativelor sale de autoritate publică, nu intră sub incidența normelor privind ajutoarele de stat. Controlul traficului aerian, operațiunile de salvare și de stingere a incendiilor în aeronave, activitățile cadrelor de poliție și a celor vamale, precum și activitățile necesare pentru protejarea aviației civile în cadrul unui aeroport împotriva actelor de intervenție ilicită sunt, în general, considerate a nu avea un caracter economic.

8.2.1.2. Infrastructura portuară

În conformitate cu practica decizională a Comisiei Europene⁹⁶, finanțarea publică a infrastructurilor portuare favorizează o activitate economică și, prin urmare, face, în principiu, obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

Ca și în cazul aeroporturilor, porturile pot concura între ele și finanțarea infrastructurilor portuare este, de asemenea, de natură să afecteze schimburile comerciale dintre Statele Membre.

Cu toate acestea, investițiile pentru infrastructura necesară activităților care țin de responsabilitatea statului, în exercitarea prerogativelor sale de autoritate publică, nu fac obiectul controlului ajutoarelor de stat.

Controlul traficului maritim⁹⁷, protecția și rezistența la condițiilor meteorologice extreme (curenții litorali, valuri, maree, inundații și eroziune de coastă), stingerea incendiilor, activitățile

---

⁹⁵ Cum ar fi pistele și sistemele lor de iluminat, terminalele, platformele, căile de rulare aeroportuare sau infrastructura centralizată de handling la sol, de exemplu benzile transportatoare;

⁹⁶ Decizia Comisiei din 27 martie 2014 privind ajutorul de stat SA.38302 – Italia – Portul Salerno, Decizia Comisiei din 22 februarie 2012 privind ajutorul de stat SA.30742 (N/2010) – Lituania – Construirea infrastructurii pentru terminalul de feriboturi pentru pasageri și marfă în Klaipeda (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 121, 26.4.2012, p. 1) și Decizia Comisiei din 2 iulie 2013 privind ajutorul de stat SA.35418 (2012/ N) – Grecia – Extinderea portului Pireu (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 256, 5.9.2013, p. 2);

⁹⁷ Decizia Comisiei din 25 iunie 2014 privind ajutorul de stat SA. 38048 – Greece – Upgrading of the Port of Patras, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 280, 22.08.2014, p. 20;

cadrelor de poliție⁹⁸ și a celor vamale⁹⁹, supraveghere anti poluare¹⁰⁰, controlul și securitatea navigației¹⁰¹, inclusiv farul maritim sunt, în general, considerate a nu avea un caracter economic.

Întreținerea, înlocuirea, modernizarea sau construirea de infrastructuri de acces la porturi (de exemplu, drumuri publice, căi ferate, ecluze, dragarea râurilor, căi de acces și canale etc.), care sunt disponibile în mod gratuit și în condiții egale și nediscriminatorii tuturor utilizatorilor, este, în mod normal, considerată ca fiind o măsură generală, efectuată de către stat în cadrul responsabilității sale pentru planificarea și dezvoltarea unui sistem de transport maritim.

În cazul în care o infrastructură de acces se află în afara zonei portuare și este accesibilă publicului larg, Comisia Europeană, în mod normal, ia în considerare, cu excepția cazului în care caracteristicile specifice ale proiectului conduc la o concluzie diferită, că ea este benefică pentru societate în general și că finanțarea publică nu constituie un ajutor de stat. Într-un astfel de caz, atât costurile investițiilor, precum și cele de întreținere, pot fi acoperite cu fonduri publice.

Spre exemplu, Comisia a constatat că dragarea într-un estuar, care ar îmbunătăți accesul la râu, și de care beneficiază toți operatorii situați în estuarul și de-a lungul unei căi navigabile interioare, a constituit o măsură generală, în beneficiul comunității maritime ca un întreg. Prin urmare, finanțarea publică nu implică ajutor de stat¹⁰².

Pe de altă parte, în cazul unei infrastructuri de acces situate în zona unui port, Comisia consideră că activitățile economice din acel port beneficiază de aceasta și, drept urmare, finanțarea publică constituie un ajutor de stat, cu excepția cazului în care este vorba de o parte a unei infrastructuri de acces care traversează portul și care servește și alte destinații decât portul în sine (cum ar fi un râu care traversează un port și care duce de asemenea la alte porturi).

Un exemplu de infrastructură care a implicat acordarea unui ajutor de stat a fost construirea legăturilor feroviare și a liniilor electrice de alimentare cu energie electrică amplasate direct în zona unui terminal într-un port și utilizate exclusiv în contextul exploatării economice a acestei terminal¹⁰³. În mod similar, în cazul construcției unui drum situat direct în zona unui terminal și utilizat exclusiv în legătură cu activitatea economică a terminalului, s-a constatat că acesta constituie infrastructura dedicată și, prin urmare, finanțarea construcției acestuia a constituit ajutor de stat¹⁰⁴.

---

⁹⁸ Decizia Comisiei din 30 aprilie 2015 privind ajutorul de stat SA.39637 – Germany - Extension of the cruise ship terminal in Wismar, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 203, 19.06.2015, p. 3;

⁹⁹ Decizia Comisiei din 19 iunie 2013 privind ajutorul de stat SA. 35738 – Greece - Aid for the upgrading of Katakolo port, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 204, 18.07.2013, p. 3;

¹⁰⁰ A se vedea cazul C-343/95 *Cali & Figli v Servizi ecologici porto di Genova*, paragrafele 22 and 23.

¹⁰¹ Decizia Comisiei din 15 Decembrie 2009 privind ajutorul de stat SA. C 39/2009 (ex N 385/2009) – Latvia - Public financing of a port infrastructure in Ventspils Port, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 62, 13.03.2010, p. 7

¹⁰² Decizia Comisiei din 11 martie 2014, privind ajutorul de stat SA. 35720 - Marea Britanie - Liverpool City Council Cruise Terminal Liner, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 120, 23.04.2014, p. 4, considerentele 64-69;

¹⁰³ Decizia Comisiei din 30 aprilie 2015, privind ajutorul de stat SA.39608 - Germania - extinderea portului Marea Wismar, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 203, 19.06.2015, p. 3, considerentul 31;

¹⁰⁴ Decizia Comisiei privind ajutorul de stat SA.39637 - Germania - Extinderea terminalului navei de croazieră în Wismar.

În cazul în care infrastructura portuară este utilizată atât pentru activități economice, cât și pentru cele non-economice, fondurile publice pentru construcția acestora vor intra sub incidența normelor privind ajutoarele de stat numai în măsura în care aceasta acoperă costurile legate de activitățile economice.

8.2.1.3. Infrastructura de bandă largă (internet)

Infrastructura de bandă largă este folosită pentru a permite furnizarea de conectivitate pentru telecomunicații utilizatorilor finali. Furnizarea de conectivitate către utilizatorii finali contra cost constituie o activitate economică.

Infrastructura de bandă largă este, în multe cazuri, construită de către operatori fără nicio finanțare din partea statului, ceea ce atestă existența unei finanțări de piață semnificative, iar în multe zone geografice mai multe rețele ale unor operatori diferiți sunt în concurență. Infrastructurile de bandă largă fac parte din rețele mari, interconectate și exploatate comercial. Din aceste motive, finanțarea publică a infrastructurii de bandă largă pentru furnizarea de conectivitate către utilizatorii finali face obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

În schimb, conectarea exclusivă a autorităților publice este o activitate neeconomică și, prin urmare, finanțarea publică a așa-numitelor „rețele închise” nu constituie ajutor de stat.

8.2.1.4. Infrastructura energetică

Infrastructura energetică¹⁰⁵ este utilizată pentru furnizarea de servicii energetice contra cost, ceea ce reprezintă o activitate economică. Aceasta este, în mare măsură, construită de către actorii de pe piață, ceea ce dovedește existența unei finanțări de piață semnificative, și este finanțată prin tarifele impuse utilizatorilor. Prin urmare, finanțarea publică a infrastructurii energetice favorizează o activitate economică și este probabil să aibă un efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre; prin urmare, ea face, în principiu, obiectul regulilor de ajutor de stat.

8.2.1.5. Infrastructura de cercetare

Finanțarea publică a infrastructurilor de cercetare face obiectul normelor privind ajutoarele de stat, în măsura în care infrastructura este de fapt destinată desfășurării de activități economice (cum ar fi închirierea de echipamente sau de laboratoare către întreprinderi, furnizarea de servicii către întreprinderi sau desfășurarea de activități de cercetare contractuală).

În schimb, finanțarea publică a infrastructurilor de cercetare utilizate pentru activități neeconomice, cum ar fi cercetarea independentă, în vederea dobândirii unor cunoștințe mai vaste și a unei înțelegeri mai bune a unor fenomene sau concepte, nu intră sub incidența normelor privind ajutoarele de stat.

---

¹⁰⁵ Infrastructura energetică include, în special, infrastructurile de transport, de distribuție și de depozitare a energiei electrice, gazelor și petrolului;

8.2.1.6. Infrastructura feroviară

Deși exploatarea infrastructurii feroviare¹⁰⁶ poate constitui o activitate economică,¹⁰⁷ construirea infrastructurii feroviare care este pusă la dispoziția potențialilor utilizatori în condiții egale și nediscriminatorii – spre deosebire de exploatarea infrastructurii – îndeplinește, în mod normal, condițiile privind inexistența unei concurențe directe cu alte infrastructuri de același tip sau cu alte infrastructuri de natură diferită, care oferă servicii cu un grad semnificativ de substituibilitate, sau cu astfel de servicii, în mod direct, și, prin urmare, finanțarea sa nu afectează, în general, schimburile comerciale dintre Statele Membre și nu denaturează concurența.

Același raționament se aplică în cazul investițiilor în poduri feroviare, tuneluri feroviare și infrastructuri de transport urban¹⁰⁸.

8.2.1.7. Drumuri, poduri, tuneluri și căi navigabile interioare

Deși drumurile puse la dispoziție gratuit publicului sunt infrastructuri generale și finanțarea lor publică nu intră sub incidența normelor privind ajutorul de stat, exploatarea drumurilor pentru care se percep taxe reprezintă, în multe cazuri, o activitate economică.

Cu toate acestea, construirea în sine a infrastructurii rutiere¹⁰⁹, inclusiv a drumurilor pentru care se percep taxe – spre deosebire de exploatarea unui drum pentru care se percep taxe și cu condiția ca acesta să nu constituie o infrastructură specializată – îndeplinește în mod normal condițiile (monopol) pentru ca finanțarea sa să nu afecteze, în general, schimburile comerciale dintre Statele Membre și să nu denatureze concurența¹¹⁰.

---

¹⁰⁶ Cum ar fi liniile de cale ferată și gările;

¹⁰⁷ Această observație nu aduce atingere evaluării cu scopul de a stabili dacă orice avantaj acordat de către stat operatorului unei infrastructuri constituie ajutor de stat. De exemplu, în cazul în care exploatarea infrastructurii face obiectul unui monopol legal și în cazul în care este exclusă concurența pe piață pentru exploatarea infrastructurii, un avantaj acordat operatorului infrastructurii de către stat nu poate denatura concurența și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat. În cazul în care proprietarul sau operatorul desfășoară activități pe o altă piață liberalizată, acesta ar trebui, pentru a evita subvențiile încrucișate, să țină evidențe contabile separate, să aloce costurile și veniturile într-un mod adecvat și să garanteze faptul că finanțarea publică nu favorizează alte activități;

¹⁰⁸ Cum ar fi liniile pentru tramvaie sau mijloace de transport în comun subterane;

¹⁰⁹ Inclusiv drumuri pentru conectarea terenurilor care pot fi exploatate comercial, a se vedea Decizia Comisiei din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.36147 – Presupus ajutor pentru infrastructură în favoarea Propapier și Decizia Comisiei din 8 ianuarie 2016 privind ajutorul de stat SA.36019 – Măsuri privind infrastructura rutieră în vecinătatea unui proiect imobiliar – Uplace;

¹¹⁰ Situație atipică în care ajutorul de stat nu poate fi exclus ar fi, de exemplu, un pod sau un tunel între două state membre, care oferă un serviciu în mare măsură substituibil serviciului oferit de operatorii de feriboturi comerciale sau construcția unui drum pentru care se percep taxe și care este în concurență directă cu un alt drum pentru care se percep taxe (de exemplu, două drumuri pentru care se percep taxe exploatate în paralel, oferind astfel servicii în mare măsură substituibile);

8.2.1.8. Rețele de alimentare cu apă și de evacuare a apelor uzate

Deși exploatarea rețelelor de alimentare cu apă și de evacuare a apelor uzate¹¹¹ constituie o activitate economică, construirea unei rețele cuprinzătoare de alimentare cu apă și de evacuare a apelor uzate ca atare îndeplinește de regulă condițiile (monopol) pentru ca finanțarea sa să nu denatureze, în general, concurența și nici să nu afecteze schimburile comerciale dintre Statele Membre.

Un efect asupra schimburilor comerciale dintre Statele Membre sau o denaturare a concurenței este în mod normal, exclusă în ceea ce privește construcția infrastructurii, în cazurile în care, în același timp:

- (i) o infrastructură nu se confruntă, în mod obișnuit, cu nicio concurență directă,
- (ii) finanțarea privată este nesemnificativă în acest sector, în Statul Membru în cauză și
- (iii) infrastructura nu este destinată să favorizeze în mod selectiv o întreprindere sau un sector specific, ci oferă beneficii pentru societate în general.

8.2.2. Ajutor pentru operatori

În cazul în care sunt îndeplinite toate elementele de la articolul 107 alineatul (1) al TFUE cu privire la dezvoltatorul/proprietarul unei infrastructuri, dezvoltatorul/proprietarul infrastructurii beneficiază de ajutor de stat, indiferent dacă utilizează în mod direct infrastructura pentru a oferi ei înșiși bunuri ori servicii sau dacă pun infrastructura la dispoziția unui operator terț care, la rândul său, oferă servicii utilizatorilor finali ai infrastructurii (de exemplu, în cazul în care proprietarul unui aeroport acordă o concesiune pentru prestarea de servicii în aeroport).

Operatorii care utilizează infrastructura care beneficiază de ajutor în vederea furnizării de servicii utilizatorilor finali primesc un avantaj în cazul în care utilizarea infrastructurii le oferă un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață. De obicei, acesta este cazul atunci când suma plătită pentru dreptul de a exploata infrastructura este mai mică decât cea pe care ar plăti-o pentru o infrastructură comparabilă în condiții normale de piață.

Comisia Europeană consideră că un avantaj economic în favoarea unui operator poate fi exclus în special în cazul în care concesiunea pentru exploatarea infrastructurii (sau a unor părți a acesteia) se atribuie la un preț pozitiv, prin intermediul unei proceduri de ofertare de ofertare competitive, transparente, nediscriminatorii și necondiționate¹¹².

---

¹¹¹ Rețelele de alimentare cu apă și de evacuare a apelor uzate includ infrastructura pentru distribuția de apă și transportul apelor uzate, cum ar fi conductele aferente;

¹¹² Vezi Decizia Comisiei Europene din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.38478 – Ungaria – Dezvoltarea portului public național Győr-Gönyű. În schimb, un avantaj pentru dezvoltatorul/proprietarul unei infrastructuri nu poate fi exclus printr-o procedură de ofertare, aceasta reducând doar la minimum ajutorul acordat;

8.2.3. Ajutor pentru utilizatorii finali

În cazul în care operatorul unei infrastructuri a primit ajutor de stat sau în cazul în care resursele sale reprezintă resurse de stat, el are posibilitatea de a acorda un avantaj utilizatorilor infrastructurii (dacă aceștia sunt întreprinderi), cu excepția cazului în care condițiile de utilizare respectă testul *operatorului economic privat în economia de piață*¹¹³, și anume infrastructura este pusă la dispoziția utilizatorilor în condițiile pieței.

Avantajul acordat utilizatorilor, în astfel de cazuri, poate fi exclus atunci când taxele de utilizare a infrastructurii au fost stabilite prin intermediul unei proceduri de ofertare competitive, transparente, nediscriminatorii și necondiționate.

Atunci când astfel de dovezi specifice nu sunt disponibile, conformitatea tranzacției cu condițiile de piață poate fi evaluată în funcție de termenii și condițiile în baza cărora operatorii privați comparabili încredințează utilizarea unei infrastructuri comparabile în situații comparabile (analiză comparativă), cu condiția ca această comparație să fie posibilă.

În cazul în care nu se poate aplica niciunul dintre criteriile de evaluare de mai sus, faptul că o tranzacție este în conformitate cu condițiile pieței poate fi stabilit pe baza unei metode de evaluare standard, general acceptată.

Comisia consideră că testul *operatorului economic privat în economia de piață* poate fi întrunit pentru finanțarea publică a infrastructurilor deschise care nu sunt destinate unui anumit utilizator (unor anumiți utilizatori) în cazul în care utilizatorii lor contribuie în mod incremental, dintr-o perspectivă *ex-ante*, la rentabilitatea proiectului/operatorului. Aceasta este situația atunci când operatorul infrastructurii încheie acorduri comerciale cu utilizatorii individuali care permit acoperirea tuturor costurilor ce decurg din aceste acorduri, inclusiv o marjă de profit rezonabilă, pe baza unor perspective solide pe termen mediu. Această evaluare ar trebui să ia în considerare toate veniturile marginale și toate costurile marginale preconizate suportate de operator în legătură cu activitatea utilizatorului specific¹¹⁴.

8.2.4. Parteneriatul public privat în cazul proiectelor de infrastructură publică (PPP)

Ca urmare a resurselor publice limitate, Statele Membre au început să implice din ce în ce mai mult sectorul privat în finanțarea și operarea infrastructurii.

Parteneriatul public privat injectează în sectorul public nu numai capital, ci și know-how-ul tehnic și managerial de care dispun companiile private.

Un PPP îmbracă frecvent două forme: fie un contract pe baza de cooperare, fie o societate pe acțiuni în care acționariatul este compus din organisme publice și private. Atunci când desfășoară

---

¹¹³ Vezi capitolul 3;

¹¹⁴ Vezi Decizia Comisiei din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.36147, *Presupus ajutor pentru infrastructură în favoarea Propapier*. Vezi, de asemenea, Orientările privind ajutoarele de stat destinate aeroporturilor și companiilor aeriene (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 99, 4.4.2014, p. 3), considerentele 61-64.

o activitate economică, agenții economici implicați în realizarea infrastructurii sunt supuși controlului privind ajutorul de stat.

8.2.4.1. Eșecul pieței

Autoritățile recurg la parteneriat cu un investitor privat atunci când există un eșec al pieței. În practică, se cunosc două cauze ale eșecului unei piețe: eșecul din cauza structurii pieței și eșecul din cauza mecanismelor pieței.

Eșecul din cauza structurii pieței se manifestă atunci când nu este asigurată condiția concurențială a mai multor producători într-un domeniu. Este cazul piețelor telecomunicațiilor, distribuției de energie, apei etc, în care tarifele sau profiturile firmelor cu poziție de monopol sunt supuse unor reglementări guvernamentale.

Eșecul pieței se produce totodată din cauza mecanismelor pieței, cum ar fi: externalitățile¹¹⁵, elementele de patrimoniu cărora nu li se poate asocia un preț, bunurile publice¹¹⁶, drepturile de proprietate, incertitudinea etc.

8.2.4.2. Procedura de licitație

a) Procedură deschisă

Favorizarea unei întreprinderi poate fi exclusă dacă autoritatea publică acționează în același mod cu un investitor privat prudent, adică dacă investitorul privat plătește prețul de piață pentru respectiva infrastructură. Prețul de piață este prezumat dacă partenerul privat este selectat printr-o procedură de licitație, deschisă, transparentă și nediscriminatorie. În particular, dacă sunt îndeplinite prevederile naționale și comunitare în domeniul achizițiilor publice, se poate evita ca procedura de licitație să implice ajutor de stat. O procedură de licitație, deschisă, transparentă și nediscriminatorie favorizează o concurență loială pentru câștigarea unui contract și asigură o selecție obiectivă a celei mai bune oferte. Prin respectarea acestor principii se poate evita notificarea unui ajutor, cu excepția cazului în care proiectul cade în aria serviciilor de interes economic general, domeniu în care trebuie de asemenea îndeplinite și așa numitele condiții Altmark. Condițiile cu privire la o procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie se aplică chiar și în afara sferei de acțiune a reglementărilor comunitare în domeniul achizițiilor publice, adică sub pragurile prevăzute de legislație.

Cerința cu privire la o procedură deschisă nu trebuie confundată cu procedura deschisă de licitație prevăzută de legislația în domeniul achizițiilor publice. În acest caz, acest principiu

---

¹¹⁵ Externalitatea se manifestă atunci când un individ sau o întreprindere adoptă un comportament antisocial, fără să suporte sancțiuni. Responsabilii trebuie să internalizeze externalitățile, făcându-i pe cei vinovați să plătească costul acțiunilor lor ilicite față de terța parte. Externalitățile negative generează costuri (de exemplu cele legate de poluare);

¹¹⁶ Bunurile publice rezultă din investiții ale statului, după ce piața competitivă și-a dovedit ineficiența. Bunurile publice pot fi interpretate ca externalități pozitive, după ce au fost produse, deoarece nimeni nu va fi exclus de la beneficiile generate de acestea. Cu toate acestea, nefiindu-i refuzat dreptul de folosire, utilizatorul poate fi cu greu determinat să plătească. Pentru un investitor privat nu va fi rentabil să aloce investiții pentru bunurile publice, deoarece va fi dificil să-și recupereze investiția de la utilizatorii resursei;

trebuie interpretat ca o deschidere către concurență printr-un grad adecvat de publicitate, astfel încât toate părțile interesate să poată participa la licitație.

În cazul proiectelor deosebit de complexe se poate aplica "dialogul competitiv", atunci când autoritatea publică este, în mod obiectiv, incapabilă să definească mijloacele tehnice cele mai adecvate nevoilor sale, sau forma juridică sau financiară a proiectului.

b) Transparență

În ceea ce privește transparența procedurii de selecție, aceasta semnifică faptul că toți ofertanții trebuie să aibă acces la toate informațiile relevante, cum ar fi procedurile, termenele limită și criteriile de selecție. Gradul de publicitate care asigură participarea tuturor celor interesați să depună o ofertă depinde de valoarea contractului. Dacă pentru respectivul proiect există interes potențial și din partea unor alte State Membre, publicitatea națională nu este suficientă. Criteriile de selecție nu trebuie să fie discriminatorii, favorizând anumiți ofertanți, de exemplu ofertanții locali.

c) Procedură nediscriminatorie

Nediscriminarea se referă la tratamentul egal acordat ofertanților, fie că provin din alte State Membre, fie că aparțin țării de origine. Criteriile de atribuire trebuie să nu fie discriminatorii în favoarea furnizorilor locali și același lucru este valabil în cazul condițiilor și obligațiilor legate de atribuirea contractului. Egalitatea de tratament trebuie să se acorde în toate aspectele de fapt și de drept ale ofertei.

Caracterul necondiționat este, în general, menit să excludă orice formă de discriminare cu privire la caracterul întreprinderii, altele decât cele solicitate de ordinea publică, protecția mediului și cerințele de urbanism. Cu toate acestea, o obligație atașată la atribuirea contractului nu constituie o condiție discriminatorie dacă toate părțile potențial interesate sunt capabile și obligate să o îndeplinească.

8.2.5. GBER - Ajutoarele pentru infrastructurile locale¹¹⁷

Ajutoarele pentru infrastructuri locale sunt compatibile cu Piața internă, în temeiul articolului 107 alineatul (3) din Tratat, și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la Capitolul I din *Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei (GBER)*¹¹⁸, precum și cele ale articolului 56 din același regulament, detaliate în continuare.

Pragul de notificare pentru ajutoarele pentru investiții în infrastructuri locale este de 10 milioane euro valoare a ajutorului sau 20 de milioane euro costuri totale pentru aceeași infrastructură.

---

¹¹⁷ Articolul nr. 56 din GBER;

¹¹⁸ Regulamentul (CE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 187 din 26.06.2014;

ATENȚIE!

Aceste prevederile nu se aplică ajutoarelor pentru infrastructuri specifice, infrastructuri care fac obiectul altor secțiuni ale Capitolului III al GBER, cu excepția Secțiunii 1 a GBER¹¹⁹ și nici infrastructurilor aeroportuare sau portuare.

Este obligatoriu ca infrastructura să fie pusă la dispoziția utilizatorilor interesați în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu, iar prețul perceput pentru utilizarea sau vânzarea infrastructurii să fie prețul pieței.

Concesionarea sau exploatarea infrastructurii se atribuie în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu, cu respectarea normelor de achiziții publice.

Costurile eligibile sunt costurile de investiții în active corporale și necorporale.

Valoarea ajutorului este limitată la diferența dintre costurile eligibile și profitul din exploatare aferent investiției, profit care se deduce din costurile eligibile ex ante, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare.

8.2.6. GBER - Ajutoarele pentru pentru infrastructurile sportive și pentru infrastructurile de agrement multifuncționale¹²⁰

Ajutoarele pentru infrastructuri locale sunt compatibile cu Piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din Tratat, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la Capitolul I din *Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei (GBER)*, precum și cele ale articolului 55 din același regulament, detaliate în continuare.

Infrastructura sportivă nu este rezervată unui singur utilizator din mediul sportiv profesionist. Utilizarea infrastructurii sportive de către alți utilizatori profesioniști sau neprofesioniști reprezintă, anual, cel puțin 20% din capacitate, în termeni de timp de utilizare. În cazul în care infrastructura este folosită de mai mulți utilizatori simultan, se calculează fracțiunile de timp corespunzătoare utilizării capacității respective.

Infrastructurile de agrement multifuncționale constau în instalații de agrement cu caracter multifuncțional, care oferă, în special, servicii culturale și de agrement, cu excepția parcurilor de distracții și a instalațiilor hoteliere.

Accesul la infrastructurile sportive și la infrastructurile de agrement multifuncționale este deschis pentru mai mulți utilizatori și se acordă pe bază transparentă și nediscriminatorie. Întreprinderile care au finanțat cel puțin 30% din costurile de investiții corespunzătoare infrastructurii pot beneficia de un acces preferențial la infrastructura respectivă, în condiții mai favorabile, însă doar dacă aceste condiții sunt făcute publice.

¹¹⁹ Secțiunea 1 - Ajutoarele regionale;

¹²⁰ Articolul nr. 55 din GBER;

În cazul în care infrastructura sportivă este folosită de cluburi sportive profesioniste, Statele Membre se asigură că sunt făcute publice condițiile tarifare pentru utilizarea infrastructurii.

Orice concesiune sau alt tip de contract prin care un terț este însărcinat cu construirea, modernizarea și/sau exploatarea infrastructurii sportive sau a infrastructurii de agrement multifuncționale se atribuie în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu, ținându-se seama în mod corespunzător de normele aplicabile în materie de achiziții publice.

Ajutoarele pot fi acordate sub formă de:

- (a) ajutoare pentru investiții, inclusiv ajutoare pentru construirea sau modernizarea infrastructurii sportive sau a infrastructurii de agrement multifuncționale;
- (b) ajutoare de exploatare pentru infrastructura sportivă.

În cazul ajutoarelor *pentru investiții* destinate infrastructurilor sportive și infrastructurilor de agrement multifuncționale, costurile eligibile sunt costurile de investiție în active corporale și necorporale.

În cazul ajutoarelor *de exploatare* pentru infrastructura sportivă, costurile eligibile sunt costurile de exploatare corespunzătoare furnizării de servicii de către infrastructură. Printre aceste costuri de exploatare se numără costuri precum costurile cu personalul, materialele, serviciile contractate, comunicațiile, energia, întreținerea, chiria, gestionarea etc., însă sunt excluse costurile de amortizare și costurile de finanțare în cazul în care acestea au fost acoperite de ajutorul pentru investiții.

În cazul ajutoarelor pentru investiții destinate infrastructurilor sportive și infrastructurilor de agrement multifuncționale, valoarea ajutoarelor nu trebuie să depășească diferența dintre costurile eligibile și profitul din exploatare aferent investiției. Profitul din exploatare se deduce din costurile eligibile ex ante, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare.

În cazul ajutoarelor de exploatare pentru infrastructurile sportive, valoarea ajutoarelor nu trebuie să depășească pierderile din exploatare pe perioada relevantă. Acest lucru se asigură ex ante, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare.

Pentru ajutoarele care nu depășesc 1 milion euro, valoarea maximă a ajutorului poate fi stabilită, ca alternativă la metodele menționate anterior, la 80% din costurile eligibile.

Pragul de notificare aferent ajutorului pentru investiții este de 15 milioane euro sau costuri investiționale totale care depășesc 50 milioane euro/proiect, iar cel aferent ajutorului pentru exploatare este de 2 milioane euro/infrastructură/an.

8.2.7. Decizia GRW¹²¹

Trebuie precizat faptul că, urmare notificării de către autoritățile germane, în anul 2002, a unei prime forme a măsurii, Comisia Europeană a concluzionat că dezvoltarea și revitalizarea terenurilor în scopul dezvoltării, ulterioare, de infrastructură industrială sau comercială, nu constituie o activitate economică, iar finanțarea oferită de autoritățile publice locale pentru derularea unor astfel de activități nu implică acordarea de ajutoare de stat în favoarea deținătorului terenului.

Deși natura măsurii nu s-a modificat, urmare jurisprudenței recente¹²², autoritățile germane au decis să re-notifice măsura către Comisia Europeană pentru obținerea certitudinii juridice.

Concret, atât vechea, cât și noua măsură vizează acordarea de finanțare publică, în vederea dezvoltării și revitalizării terenurilor de către autoritățile publice locale, în scopul utilizării lor ulterioare pentru realizarea de infrastructură industrială și comercială. Ulterior revitalizării terenurilor, acestea sunt vândute unor terți beneficiari.

Beneficiarii direcți ai finanțării sunt organismele responsabile pentru implementarea proiectelor selectate de către autoritățile centrale pentru finanțare (autorități publice locale, organizații non-profit sau asocieri de municipalități/organizații non-profit cu întreprinderi deținute, în majoritate, de autoritățile locale sau organizații non-profit). De cele mai multe ori, beneficiarii direcți ai finanțării sunt și proprietarii terenurilor. În cazul în care organismele responsabile pentru implementarea proiectelor nu dețin terenurile respective, este obligatorie încheierea unor înțelegeri între părți care să confere organismelor responsabile dreptul de a achiziționa sau utiliza, ulterior derulării lucrărilor, terenurile reabilite. Eventualele profituri vor fi înregistrate de către organismele responsabile și se recuperează.

Organismele responsabile încredințează derularea lucrărilor unor dezvoltatori selectați prin procedură de licitație deschisă, transparentă și nediscriminatorie.

Finanțarea, acordată sub formă de subvenție, acoperă un procent de 60 - 90% din costul activităților eligibile pentru finanțare, respectiv:

- ❖ pregătirea terenului pentru construcția ulterioară de infrastructură;
- ❖ realizarea de lucrări de infrastructură stradală, iluminat stradal, bariere anti-zgomot, amenajare peisagistică;
- ❖ conectarea terenului la rețeaua principală de apă, electricitate, gaz și canalizare;
- ❖ derularea de lucrări de protecție a mediului și de decontaminare, cu condiția respectării principiului "poluatorul plătește";
- ❖ îndepărtarea construcțiilor existente pe vechile amenajări industriale și comerciale (vechi fabrici, clădiri militare sau instalații de alimentare).

---

¹²¹ Decizia Comisiei din 27 martie 2014 privind ajutorul de stat SA.36346 – Germania – schema GRW de amenajare a terenurilor pentru uz industrial și comercial (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 141/09.05.2014, p. 1);

¹²² Cazul *Leipzig-Halle GmbH v Commission*;

În cadrul măsurii nu se acordă finanțare pentru dezvoltarea unei zone conform cerințelor unor întreprinderi identificate anterior.

Evaluarea Comisiei Europene s-a derulat la următoarele nivele:

a. la nivelul organismelor responsabile pentru implementarea proiectelor:

a.1. cazul terenurilor dezvoltate de către autoritățile locale:

Măsura vizează acordarea de fonduri pentru dezvoltarea, decontaminarea (cu respectarea principiului "poluatorul plătește") și revitalizarea terenului care va fi utilizat, ulterior, pentru dezvoltarea de infrastructuri industriale sau comerciale de interes local. Măsura nu finanțează finanțarea de construcții sau clădiri sau orice alt tip de structuri și nici managementul sau administrarea terenurilor/clădirilor, ci doar pregătirea terenului pentru construcția, ulterioară, de infrastructură și asigurarea conectării terenului la diverse tipuri de rețele de utilități (apă, gaz, canalizare, electricitate) sau rețele de transport (rutiere sau feroviare).

Comisia a considerat că derularea lucrărilor anterior menționate este inclusă în obligația statului de a acționa, în calitate sa de autoritate publică, în vederea ducerii la îndeplinire a unor planuri de dezvoltare locale sau regionale și, în consecință, nu poate fi considerată ca reprezentând o activitate economică.

Mai mult, beneficiarii finanțării sunt autoritățile publice locale, iar transferul de fonduri de la autoritățile publice centrale la cele locale a fost considerat ca un transfer de fonduri bugetare între autoritățile naționale.

În consecință, Comisia Europeană nu a identificat acordarea de ajutoare de stat la acest nivel.

a.2. cazul terenurilor dezvoltate de către alte entități:

În acest caz, măsura nu mai poate fi considerată ca reprezentând un transfer de fonduri între autoritățile statului. Cu toate acestea, dat fiind faptul că organismele responsabile pentru implementarea proiectelor au obligația restituirii eventualelor profituri, se elimină posibilitatea acordării de ajutoare de stat în beneficiul acestor entități.

a.3. cazul terenurilor care nu sunt în proprietatea organismelor responsabile:

În acest caz, obligația asumată de proprietarii terenurilor de a transfera orice avantaj economic către organismele responsabile, inclusiv cel care rezultă din creșterea valorii terenurilor ca urmare a reabilitării și dezvoltării acestuia, elimină orice posibilitate de acordare a unui ajutor de stat în beneficiul proprietarilor.

b. la nivelul dezvoltatorilor:

Deoarece dezvoltatorii sunt selectați prin procedură de licitație deschisă, transparentă și nediscriminatorie, nu există suspiciunea acordării unor ajutoare de stat în beneficiul acestora.

c. la nivelul entităților care achiziționează terenurile reabilite:

Deoarece terenul este vândut prin procedură de licitație deschisă, transparentă și nediscriminatorie, nu există suspiciunea acordării unor ajutoare de stat în beneficiul acestora.

9. TIPURI DE MĂSURI DE AJUTOR DE STAT ȘI PROCEDURA DIN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT SPECIFICĂ ACESTORA

În condițiile în care Comisia Europeană este singura autoritate abilitată să se pronunțe asupra compatibilității unei măsuri de sprijin cu regulile în materia ajutorului de stat, experții forului comunitari au elaborat o serie de comunicări și regulamente prin care au fost stabilite condițiile principale în funcție de care se judecă compatibilitatea unei măsuri de sprijin și s-a stabilit că numai anumite măsuri vor fi analizate la nivel comunitar.

Astfel, în funcție de baza legală comunitară avută în vedere, măsurile de sprijin se clasifică în:

- ❖ ajutoare pentru care este necesară notificarea;
- ❖ ajutoare care sunt exceptate de la obligația notificării;
- ❖ ajutoare *de minimis*.

9.1. Ajutoare notificabile și procedura națională și comunitară în cazul ajutoarelor notificabile

Ajutoarele care au potențial mare de a distorsiona concurența și comerțul între Statele Membre trebuie notificate Comisiei Europene în vederea autorizării. Astfel, înainte de implementarea unei măsuri de ajutor de stat, este necesară autorizarea din partea Comisiei Europene.

Extrem de important este faptul că ajutorul de stat pentru care este necesară notificarea Comisiei Europene nu se poate acorda fără o decizie de autorizare din partea forului comunitar (așa-numita "clauză suspensivă").

Necesitatea notificării unei măsuri de ajutor se determină prin raportarea cuantumului maxim al ajutorului pe care Statele Membre intenționează să le acorde la pragurile de notificare stabilite în cadrul *Regulamentului (UE) nr. 651/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața comună în aplicarea articolelor 107 și 108 al TFUE* (Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare - **GBER**).

Ajutoarele individuale acordate în cadrul unei scheme notificate continuă să facă obiectul obligației de notificare în temeiul articolului 108 alineatul (3) al TFUE, dacă ajutoarele acordate beneficiarului din toate sursele depășesc pragurile de notificare anterior menționate.

9.1.1. Procedura națională în cazul ajutoarelor de stat notificabile

La nivel național, procedura privind notificarea unei măsuri de ajutor de stat este stabilită de *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat*.

Etapele elaborării și transmiterii notificării către Comisia Europeană sunt următoarele:

- ❖ elaborarea proiectului schemei de ajutor/măsurii de ajutor ad-hoc;
- ❖ elaborarea notificării;
- ❖ avizarea notificării de către Consiliul Concurenței;
- ❖ transmiterea notificării la Comisia Europeană.

9.1.1.1. Elaborarea proiectului schemei de ajutor/măsurii de ajutor ad-hoc

Consiliul Concurenței acordă asistență tehnică de specialitate inițiatorilor (atât formal, cât și informal) în procesul de elaborare a proiectului măsurii de ajutor, ulterior existenței Memorandumului.

9.1.1.2. Elaborarea notificării

Notificările sunt documente tipizate care vor fi completate de inițiator. Forma documentului de informare este stabilită prin reglementări comunitare. Documentele tipizate de notificare poate fi accesat la următoarea adresă de internet: <http://www.renascce.eu/?pag=103>.

Consiliul Concurenței acordă asistență tehnică de specialitate inițiatorilor în procesul de elaborare a notificărilor.

9.1.1.3. Avizarea notificării de către Consiliul Concurenței

Procedura de avizare presupune parcurgerea următoarelor etape:

i. notificările privind măsurile de ajutor de stat, însoțite de proiectul măsurii și de Memorandumul aprobat de Guvern cu privire la încadrarea în politicile economico-bugetare și fiscale ale statului (dacă e cazul) se transmit Consiliului Concurenței, care emite un aviz privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația comunitară;

ii. cererea de aviz va fi transmisă Consiliului Concurenței de către inițiator, instituția urmând să emită avizul în termen de 30 de zile de la primirea cererii, cu excepția cazurilor în care acesta solicită, în scris, prelungirea termenelor pentru completarea notificării;

iii. în cazul în care a fost parcursă procedura de consultare prealabilă (inclusiv cu Comisia Europeană), Consiliul Concurenței poate să emită avizul în termen de 15 zile;

iv. Consiliul Concurenței poate solicita inițiatorului date și informații suplimentare, în vederea fundamentării analizei sale;

v. dacă informațiile solicitate nu sunt transmise în termenul stabilit de Consiliul Concurenței, acesta emite avizul în baza datelor care i-au fost puse la dispoziție;

vi. în cazul în care notificările suferă modificări după emiterea avizului Consiliului Concurenței, dar înainte de transmiterea acestora către Comisia Europeană, modificările trebuie transmise Consiliului Concurenței în vederea unei noi avizări;

vii. în situația în care, prin aviz, nu au fost propuse modificări, Consiliul Concurenței transmite notificarea, de îndată, Comisiei Europene, în forma avizată, după comunicarea avizului către inițiator;

viii. dacă, prin avizul Consiliului Concurenței, au fost propuse modificări, iar inițiatorul este de acord cu acestea, acesta va înainta Consiliului Concurenței notificarea modificată conform avizului, în termen de 10 zile de la primirea acestuia, în scopul transmiterii către Comisia Europeană;

ix. în situația în care inițiatorul nu este de acord cu modificările propuse de Consiliul Concurenței, acesta trebuie să justifice motivele pentru care nu ține cont de modificările propuse;

x. în baza argumentației inițiatorului, Consiliul Concurenței va emite un nou aviz.

9.1.1.4. Transmiterea notificării la Comisia Europeană

Notificările se transmit Comisiei Europene prin intermediul Reprezentanței Permanente a României pe lângă Uniunea Europeană. Transmiterea se face electronic, prin utilizarea aplicației SANI II (State Aid Notification Interactive).

Sistemul interactiv de notificare a ajutoarelor de stat (SANI) a fost realizat în scopul de a facilita transmiterea electronică, de către Statele Membre, către Comisie, a următoarelor documentații:

- ❖ notificările, pre-notificările și notificările simplificate;
- ❖ fișele de informare care trebuie completate pentru acele ajutoare de stat care beneficiază de exceptarea de la obligația de notificare.

Aplicația permite diferențierea informațiilor în funcție de tipul de măsură (ajutor individual sau sistem/schemă) și de obiectiv principal și secundar (ajutor de stat pentru dezvoltare regională, salvare-restructurare, CDI, broadband, mediu etc.). De asemenea, aplicația permite transformarea unei pre-notificări într-o notificare formală.

SANI este o aplicație cu acces securizat prin parolă, disponibilă în limbile tuturor Statelor Membre din Uniunea Europeană.

Încărcarea inițială a informațiilor în SANI se realizează de către inițiatorul măsurii (care va avea rolul de "**utilizator**"). Acesta va încărca în formularul de notificare un grup de lucru creat de administratorul național al aplicației (din cadrul Consiliului Concurenței), grup de lucru care va include utilizatori (din cadrul instituției inițiatoare), *semnatari* (din cadrul Consiliului Concurenței) și un **validator** (din cadrul Reprezentanței României pe lângă Uniunea Europeană).

Odată finalizată încărcarea, de către utilizator, a grupului de lucru în aplicație, toți membrii săi vor avea posibilitatea să vizualizeze informațiile încărcate.

Utilizatorul are posibilitatea de a salva înregistrările introduse și de a reveni asupra lor pentru completare/corectare. Odată încărcarea informațiilor terminată, utilizatorul va finaliza notificarea. Din acest moment, utilizatorul nu mai poate opera modificări asupra acesteia.

Finalizarea notificării va genera transmiterea automată a unui e-mail către semnatar.

Semnatarul notificării este un expert din cadrul Consiliului Concurenței. În cazul în care formularul de notificare nu este complet sau este incorect completat, semnatarul va opera modificări în cadrul acestuia și va transmite formularul corectat către validator.

Semnarea notificării va genera transmiterea automată a unui e-mail către validatorul măsurii și către utilizatorii responsabili cu încărcarea inițială a informațiilor.

Validatorul notificării este un angajat al Reprezentanței României pe lângă Uniunea Europeană. În cazul în care formularul de notificare nu este complet sau este incorect completat, validatorul va opera modificări în cadrul acestuia și va transmite formularul corectat către Registratura Comisiei Europene.

Validarea notificării va genera transmiterea automată a unui e-mail către semnatarul măsurii și către utilizatorii responsabili cu încărcarea inițială a informațiilor.

Odată înregistrată notificarea la Registratura Comisiei Europene, toate cele trei categorii de utilizatori (utilizatorii simpli din cadrul instituției inițitoare, semnatarul și validatorul) vor primi prin e-mail o confirmare automată de primire cu indicarea numărului cazului.

Aplicația SANI este disponibilă la următoarea adresă web:
<https://webgate.ec.europa.eu/competition/sani2/index.gsp>.

9.1.2. Procedura comunitară în cazul ajutoarelor de stat notificabile

Comisia Europeană examinează notificarea imediat după primirea acesteia.

9.1.2.1. Transmiterea notificării la Comisia Europeană

În primă fază, Comisia Europeană va verifica dacă informațiile transmise de Statul Membru sunt suficiente pentru analiza compatibilității ajutorului. Dacă informațiile furnizate sunt incomplete, Comisia solicită informațiile suplimentare.

Dacă informațiile nu sunt transmise în termenul stabilit sau nu sunt complete, Comisia transmite o atenționare Statului Membru și acordă un termen suplimentar pentru furnizarea informațiilor. Notificarea se consideră retrasă dacă informațiile solicitate nu sunt furnizate în termenul stabilit. Excepție fac cazurile când, înainte de expirarea termenului, termenul a fost prelungit de comun

acord de Comisie și de Statul Membru sau Statul Membru informează Comisia că apreciază notificarea ca fiind completă.

Dacă notificarea se consideră retrasă, Comisia informează Statul Membru asupra acestui fapt.

Urmare analizei preliminare a cazului, Comisia Europeană poate emite următoarele decizii:

- ❖ decizie de non-ajutor - în cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că măsura notificată nu constituie un ajutor. În acest caz, măsura de ajutor poate fi implementată;
- ❖ decizie de a nu ridica obiecțiuni - în cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că nu există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu Piața comună. Și în acest caz, măsura de ajutor poate fi implementată;
- ❖ decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare - în cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu Piața comună.

Deciziile Comisiei Europene vor fi emise în termen de două luni de la data primirii unei notificări complete. Notificarea este considerată completă dacă, în termen de două luni de la primirea acesteia sau de la primirea oricărei informații suplimentare solicitate, Comisia nu mai solicită alte informații. Termenul poate fi prelungit prin acordul atât al Comisiei, cât și al Statului Membru în cauză.

Dacă termenul general este depășit, ajutorul se consideră a fi autorizat de către Comisie. Statul Membru poate pune în aplicare măsurile respective, după informarea prealabilă a Comisiei cu privire la aceasta, cu excepția cazului în care Comisia adoptă o decizie în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea informării.

9.1.2.2. Procedura oficială de investigare

Decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare include evaluarea preliminară a Comisiei cu privire la caracterul de ajutor de stat al măsurii propuse și indică îndoielile privind compatibilitatea acesteia cu Piața comună, precum și o solicitare adresată Statului Membru și celorlalte persoane interesate să-și prezinte observațiile într-un termen stabilit (de regulă, nu depășește o lună). În cazuri întemeiate, Comisia poate prelungi termenul stabilit.

Observațiile primite de la terți sunt transmise Statului Membru. Dacă o parte interesată o cere, în mod justificat, identitatea acesteia nu este dezvăluită.

Statul Membru poate răspunde observațiilor transmise într-un termen stabilit (de regulă, nu depășește o lună). În cazuri întemeiate, Comisia poate prelungi termenul stabilit.

Modificările recente ale legislației comunitare au introdus un nou instrument care permite Comisiei Europene colectarea de informații suplimentare, utile pentru analiza cazurilor de mare complexitate, respectiv cererea de informații adresată altor surse decât Statul Membru.

Astfel, Comisia poate solicita oricărui alt Stat Membru, oricărei întreprinderi sau asociații de întreprinderi să furnizeze toate informațiile referitoare la piață necesare pentru a-i permite să își finalizeze evaluarea măsurii aflate în discuție.

În acest caz, întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi din Statul Membru care furnizează Comisiei informații referitoare la piață transmit răspunsul lor simultan Comisiei și Statului Membru.

Comisia Europeană poate solicita aceste informații suplimentare folosind:

a. o cerere simplă de informații, care va menționa:

- ❖ temeiul juridic și scopul cererii;
- ❖ informațiile solicitate;
- ❖ termenul de transmitere;
- ❖ amenziile prevăzute pentru furnizarea de informații incorecte sau eronate.

În acest caz, Comisia transmite simultan Statului Membru o copie a cererii de informații, în care va preciza și criteriile aplicate pentru a selecta destinatarul cererii de informații.

b. o decizie de furnizare de informații, care va menționa :

- ❖ temeiul juridic și scopul cererii;
- ❖ informațiile solicitate;
- ❖ termenul de transmitere;
- ❖ amenziile prevăzute pentru furnizarea de informații incorecte sau eronate;
- ❖ penalitățile cu titlu cominatoriu pentru furnizarea incompletă sau incorectă a informațiilor;
- ❖ dreptul întreprinderii/asociației de a solicita reexaminarea deciziei de către Curtea Europeană de Justiție.

Și în acest caz, Comisia transmite simultan Statului Membru o copie a cererii de informații, în care va preciza și criteriile aplicate pentru a selecta destinatarul cererii de informații.

În cadrul procedurii de investigare formală, Comisia Europeană va evalua compatibilitatea măsurii de ajutor cu reglementările comunitare în domeniul ajutorului de stat.

Pentru a evalua dacă o măsură de ajutor notificată poate fi considerată compatibilă cu Piața internă, Comisia analizează, în general, dacă prin structura măsurii se garantează că impactul pozitiv al ajutorului în direcția unui obiectiv de interes comun este mai mare decât eventualele efecte negative ale măsurii de ajutor asupra schimburilor comerciale și a concurenței.

Comisia va considera o măsură de ajutor compatibilă cu TFUE doar dacă îndeplinește fiecare dintre criteriile următoare:

- ❖ contribuția la un obiectiv de interes comun bine definit;
- ❖ necesitatea intervenției statului;

- ❖ adecvarea măsurii de ajutor;
- ❖ efectul de stimulare;
- ❖ proporționalitatea ajutoarelor (ajutorul limitat la un nivel minim);
- ❖ evitarea efectelor negative necorespunzătoare asupra concurenței și a schimburilor comerciale dintre Statele Membre;
- ❖ transparența ajutorului.

Urmare derulării analizei efectuate în etapa de investigare, Comisia Europeană poate emite următoarele decizii:

- ❖ decizie de non-ajutor - dacă Comisia, în urma informațiilor suplimentare furnizate de Statul Membru, constată că măsura notificată nu constituie ajutor de stat;
- ❖ decizie pozitivă - dacă Comisia constată că, în urma informațiilor suplimentare furnizate de Statul Membru, au fost eliminate îndoielile privind compatibilitatea măsurii notificate cu Piața comună;
- ❖ decizie condiționată – dacă Comisia impune condiții care trebuie respectate și monitorizate pentru ca un ajutor să poată fi considerat compatibil cu Piața comună;
- ❖ decizie negativă – dacă Comisia constată că ajutorul notificat nu este compatibil cu Piața comună.

În măsura posibilităților, Comisia adoptă o decizie în termen de 18 luni de la inițierea procedurii. Termenul poate fi prelungit prin acord comun între Comisie și Statul Membru.

După expirarea termenului de 18 luni, la cererea Statului Membru, Comisia adoptă o decizie în termen de două luni, pe baza informațiilor care i-au fost puse la dispoziție.

Subliniem faptul că netransmiterea informațiilor suplimentare solicitate de Comisia Europeană sau evitarea răspunsurilor incomode nu reprezintă o soluție. Dacă este cazul, în lipsa unor informații suficiente pentru a stabili compatibilitatea, Comisia adoptă o decizie negativă.

Comisia poate revoca o decizie adoptată, după ce a acordat Statului Membru posibilitatea de a-și prezenta observațiile, în cazul în care decizia s-a bazat pe informații eronate furnizate în cursul procedurii, determinante în adoptarea deciziei. Înainte de revocarea unei decizii și de adoptarea uneia noi, Comisia inițiază procedura oficială de investigare.

Menționăm, de asemenea, faptul că Statele Membre au posibilitatea de a își retrage notificarea în orice moment, înaintea adoptării de către Comisie a unei decizii. În acest caz, Comisia încheie procedura oficială de investigare dacă aceasta a fost deschisă.

9.1.2.3. Procedura de prenotificare

Comisia Europeană recomandă Statelor Membre ca, înainte de demararea procedurii de notificare formală a unui ajutor, să facă apel la o facilitate oferită de forul comunitar, așa-numita fază preliminară de prenotificare.

Procedura permite Comisiei și Statelor Membre, să determine, într-un stadiu incipient, instrumentele relevante ale Comisiei sau deciziile anterioare care vor fi utilizate în faza formală de notificare, gradul de complexitate posibil al evaluării de către Comisia Europeană a măsurii de ajutor, precum și sfera și volumul de informații necesare Comisiei pentru a face o evaluare completă a cazului.

În această fază, Statul Membru nu este obligat să transmită Comisiei formularul de notificare completat integral. Transmiterea formularului de prenotificare se face, actualmente, tot prin intermediul aplicației electronice SANI. Transformarea formularului electronic de prenotificare în unul de notificare se realizează prin completarea integrală a informațiilor solicitate de către Comisia Europeană (dacă nu au fost deja completate în faza de prenotificare) și apăsarea unui singur buton care va schimba încadrarea acestuia din formular de prenotificare în formular de notificare.

În faza de prenotificare, datele transmise nu sunt finale și pot fi ajustate, în funcție de rezultatul discuțiilor cu Comisia. De asemenea, Comisia va colabora cu Statul Membru atât formal, în scris, cât și informal, prin e-mail, prin conferințe telefonice sau prin organizarea de reuniuni, în baza unei cereri speciale a Statului Membru, în vederea completării informațiilor necesare pentru evaluarea cazului și pentru îmbunătățirea documentației.

În concluzie, se poate aprecia faptul că utilizarea procedurii de prenotificare, anterior etapei formale de notificare, oferă Statelor Membre o serie de avantaje, dintre care menționăm:

- ❖ scurtează durata procesului de analiză a notificării propriu-zise;
- ❖ oferă posibilitatea discutării informale cu Comisia a unor scenarii, soluții, probleme întâmpinate;
- ❖ poate conduce la identificarea unor soluții alternative, compatibile cu legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat.

De aceea, în cazurile complicate, este recomandabil ca, înainte de notificarea formală a unei măsuri de ajutor, să se apeleze la derularea inițială a unei proceduri formale de prenotificare.

9.1.2.4. Notificarea simplificată a unui ajutor

Comisia Europeană a instituit, urmare experienței considerabile acumulate în analiza cazurilor de ajutor de stat, o procedură simplificată de notificare, în cadrul căreia forul comunitar intenționează să examineze, în strânsă cooperare cu Statele Membre vizate și într-o perioadă scurtă de timp, anumite tipuri de măsuri de ajutor de stat care necesită doar verificarea de către Comisie a conformității măsurii cu normele și practicile existente, fără a exercita nicio competență discreționară.

În principiu, pot face obiectul aplicării procedurii simplificate următoarele categorii de ajutoare de stat:

a. ajutoarele de stat incluse în secțiunile privind „evaluarea standard” din cadrele și orientările comunitare în domeniul ajutorului de stat existente:

Precizăm faptul că, în secțiunile privind „evaluarea standard” din cadrele și orientările comunitare în domeniul ajutorului de stat existente sunt incluse acele ajutoare care, prin cuantumul lor și modalitatea efectivă de implementare, oferă suficiente garanții, urmare unei analize relativ sumare, că potențialul lor distorsionant nu este de natură a afecta piața de o manieră excesivă, contrară interesului comun al Uniunii Europene.

Procedura simplificată se va aplica doar în cazul în care Comisia se asigură, după încheierea fazei de notificare prealabilă, că sunt respectate toate cerințele procedurale și de fond stabilite în secțiunile aplicabile ale instrumentelor în cauză.

Aceasta presupune că faza de notificare prealabilă a confirmat că ajutorul de stat notificat îndeplinește, la prima vedere, condițiile relevante specificate în fiecare din instrumentele orizontale aplicabile, condiții referitoare la:

- ❖ tipul de beneficiari;
- ❖ cheltuielile eligibile;
- ❖ intensitățile ajutoarelor și bonusurile;
- ❖ pragul individual de notificare sau valoarea maximă a ajutorului;
- ❖ tipul de instrument de ajutor utilizat;
- ❖ dispozițiile în materie de cumul;
- ❖ efectul stimulat;
- ❖ cerințele privind transparența;
- ❖ excluderea beneficiarilor care fac obiectul unui ordin de recuperare - principiul Deggendorf.

În această categorie, Comisia este pregătită să ia în considerare aplicarea procedurii simplificate, în special, pentru următoarele tipuri de măsuri:

- ❖ măsurile privind investițiile în capital de risc, sub o altă formă decât participarea la un fond de investiții în societăți necotate;
- ❖ ajutoarele pentru protecția mediului;
- ❖ ajutoarele pentru întreprinderi nou-create inovatoare;
- ❖ ajutoarele pentru centre de inovare;
- ❖ ajutoarele pentru inovare în materie de procese și inovare în domeniul organizării serviciilor;
- ❖ ajutoarele regionale ad hoc care sunt sub pragul de notificare individuală;
- ❖ ajutoarele pentru salvare acordate industriei prelucrătoare și sectoarelor de servicii (cu excepția sectorului financiar);
- ❖ schemele de salvare și restructurare pentru întreprinderile mici;
- ❖ ajutoarele ad hoc de restructurare pentru IMM-uri.

b. măsuri care corespund practicii decizionale consacrate a Comisiei:

Pot face, în principiu, obiectul aplicării procedurii simplificate, măsurile de ajutor ale căror caracteristici corespund celor aprobate în cel puțin trei decizii anterioare ale Comisiei și a căror evaluare poate fi realizată rapid în baza practicii decizionale a Comisiei.

Doar deciziile Comisiei adoptate în ultimii 10 ani care precedă data notificării prealabile pot fi considerate „decizii anterioare”.

Cu toate acestea, procedura simplificată se va aplica doar în cazurile în care Comisia este asigurată, după notificarea prealabilă, că sunt îndeplinite condițiile de fond și procedurale care au stat la baza deciziilor anterioare, în special în ceea ce privește:

- ❖ obiectivele și concepția generală a măsurii;
- ❖ tipurile de beneficiari;
- ❖ cheltuielile eligibile;
- ❖ pragurile de notificare individuale;
- ❖ intensitățile ajutoarelor, plus primele aplicabile, dacă este cazul;
- ❖ dispozițiile privind cumulul;
- ❖ efectul stimulat;
- ❖ cerințele în materie de transparență.

Comisia va reveni la procedura obișnuită atunci când de măsura de ajutor notificată ar putea beneficia o întreprindere care face obiectul unui ordin de recuperare restant în urma unei decizii anterioare a Comisiei care declară un ajutor ilegal și incompatibil cu Piața comună.

Tipurile de măsuri pentru care Comisia este pregătită să ia în considerare aplicarea procedurii simplificate sunt, în special, următoarele:

- ❖ măsurile de ajutor pentru conservarea patrimoniului cultural național privind activități legate de situri antice și istorice sau de monumente naționale;
- ❖ schemele de ajutor pentru teatru, dans și activități muzicale;
- ❖ schemele de ajutor pentru promovarea limbilor minoritare;
- ❖ măsurile de ajutor în favoarea industriei de publicații;
- ❖ măsurile de ajutor în favoarea realizării de conexiuni în bandă largă în zonele rurale;
- ❖ schemele de garantare pentru finanțarea sectorului construcțiilor navale;
- ❖ măsurile de ajutor care îndeplinesc toate celelalte prevederi aplicabile din Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare, dar care sunt excluse din sfera sa de aplicare întrucât:

- măsurile reprezintă un ajutor ad-hoc;
- ajutoarele sunt prevăzute într-o formă puțin transparentă, însă echivalentul-subvenție brut este calculat pe baza unei metodologii aprobate de Comisie în trei decizii individuale adoptate după 1 ianuarie 2007.

- ❖ măsurile de sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii locale care nu constituie un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) al TFUE, având în vedere faptul că, luând în considerare particularitățile cazului, măsura în cauză nu ar avea niciun efect asupra comerțului intracomunitar;
- ❖ prelungirea și/sau modificarea schemelor existente în afara sferei de aplicare a procedurii simplificate care va fi prezentată ulterior.

Prezenta listă este indicativă, întrucât sfera de aplicare exactă a acestei categorii poate evolua în același timp cu practica decizională a Comisiei.

c. prelungirea sau extinderea ajutoarelor existente:

În conformitate cu articolul 4 din *Regulamentul (CE) nr. 794/2004*¹²³ „[...] următoarele modificări ale ajutorului existent se notifică prin intermediul formularului de notificare simplificat prevăzut la Anexa II:

- creșterile bugetului unei scheme de ajutor autorizate care depășesc 20%;
- prelungirea, cu până la șase ani, a unei scheme de ajutor existente autorizate, cu sau fără o creștere a bugetului;
- adoptarea unor criterii mai stricte de aplicare a unei scheme de ajutor autorizate, reducerea intensității ajutorului sau reducerea cheltuielilor eligibile”.

Procedura simplificată de notificare poate dura o lună și presupune derularea următoarelor etape:

- ❖ Comisia Europeană va publica pe Internet un rezumat al notificării care precizează că, în baza informațiilor oferite de Statul Membru, măsura de ajutor ar putea face obiectul aplicării procedurii simplificate;
- ❖ părțile interesate vor avea la dispoziție 10 zile lucrătoare pentru a prezenta observații, în special privind împrejurările care ar putea necesita o investigație mai detaliată;
- ❖ în cazul în care părți interesate ar exprima îndoieli justificate privind măsura notificată, Comisia va reveni la procedura normală și va informa Statele Membre și partea/părțile interesate vizate despre acest fapt;
- ❖ Statul Membru va fi informat cu privire la orice temeri justificate și va avea posibilitatea să își prezinte observațiile.

9.1.2.5. Procedura comunitară privind ajutorul ilegal

În cazul ajutoarelor ilegale, Comisia poate iniția măsuri din proprie inițiativă sau urmare unei plângeri depuse de persoanele interesate.

În situația în care informațiile disponibile nu sunt suficiente pentru analiza cazului, Comisia Europeană poate solicita informații Statului Membru. Dacă informațiile nu sunt furnizate complet

---

¹²³ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 140 din 30.04.2004, cu modificările și completările ulterioare.

sau în termenul stabilit, Comisia poate emite o decizie preliminară care precizează informațiile necesare și stabilește termenul de furnizare al acestora.

Decizia preliminară este emisă de către Comisia Europeană după ce aceasta oferă Statului Membru posibilitatea de a își prezenta observațiile și poate fi însoțită de un:

- ❖ ordin de suspendare - decizie prin care se solicită Statului Membru să suspende acordarea oricărui ajutor ilegal până la adoptarea de către Comisie a unei decizii privind compatibilitatea ajutorului;
- ❖ ordin de recuperare - decizie prin care se solicită Statului Membru recuperarea provizorie a oricărui ajutor ilegal, până la adoptarea unei decizii privind compatibilitatea ajutorului.

Pentru emiterea unui ordin de recuperare, este necesar să fie îndeplinite, cumulativ, următoarele criterii:

- ❖ conform jurisprudenței, nu există îndoieli cu privire la caracterul de ajutor al măsurii în cauză;
- ❖ o intervenție este urgentă;
- ❖ există un risc serios de prejudiciere semnificativă și ireparabilă a unui concurent.

Dacă Statul Membru nu respectă un ordin de suspendare sau de recuperare, Comisia este îndreptățită, în cursul examinării fondului chestiunii pe baza informațiilor disponibile, să sesizeze direct Curtea de Justiție și să îi solicite acesteia să declare că nerespectarea constituie o încălcare a tratatului.

După solicitarea informațiilor suplimentare necesare pentru analiza cazului, dacă această etapă este necesară, Comisia va derula procedurile într-o manieră similară analizei unui ajutor nou notificat de către Statul Membru.

9.1.2.6. Procedura comunitară de tratare a plângerilor privind ajutoare ilegale sau utilizate abuziv

Părțile interesate pot depune plângeri la Comisia Europeană referitoare la potențiale măsuri de ajutor acordate ilegal de către Statele Membre sau utilizate abuziv de către beneficiari, utilizând un formular de plângere standard elaborat de Comisia Europeană și disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/competition/forms/sa_complaint_en.html.

Dacă partea interesată nu respectă elementele obligatorii din formularul de plângere sau elementele de fapt și de drept invocate de partea interesată nu oferă motive suficiente pentru a demonstra, pe baza unei examinări prima facie, existența unui ajutor ilegal sau utilizarea abuzivă a ajutorului, Comisia informează partea interesată cu privire la acest lucru și solicită acesteia să prezinte observații într-un termen stabilit, care în mod normal nu depășește o lună. Dacă partea interesată nu își prezintă observațiile în termenul prevăzut, se va considera că plângerea a fost retrasă, iar Comisia va informa Statul Membru cu privire la aceasta.

Comisia va transmite reclamantului o copie a deciziei adoptate în orice dosar legat de subiectul plângerii.

Din punct de vedere procedural, modul de tratare a plângerilor este similar cu cel de tratare a ajutoarelor ilegale.

9.2. Ajutoare exceptate de la obligația de notificare și procedura națională și comunitară în cazul acestei categorii de ajutoare

Comisia Europeană consideră că ajutoarele care respectă condițiile prevăzute de un regulament de exceptare sunt compatibile cu mediul concurențial și nu este necesară solicitarea unei autorizări din partea Comisiei Europene, fiind suficientă o simplă informare.

9.2.1. Procedura națională în cazul ajutoarelor de stat exceptate de la obligația de notificare

La nivel național, procedura privind implementarea unei măsuri de ajutor de stat exceptată de la obligația de notificare este stabilită în *OUG nr. 77/2014*.

Etapele elaborării și transmiterii fișei de informare către Comisia Europeană sunt următoarele:

- ❖ elaborarea proiectului schemei de ajutor;
- ❖ elaborarea fișei de informații/Informării;
- ❖ avizarea informării de către Consiliul Concurenței;
- ❖ adoptarea schemei de ajutor;
- ❖ transmiterea la Comisia Europeană a Informării și a Planului de evaluare (dacă e cazul).

9.2.1.1. Elaborarea proiectului schemei de ajutor

Consiliul Concurenței acordă asistență tehnică de specialitate inițiatorilor (atât formal, cât și informal) în procesul de elaborare a proiectului măsurii de ajutor, ulterior existenței Memorandumului.

9.2.1.2. Elaborarea Informării

Informările sunt documente tipizate care vor fi completate de inițiator. Forma documentului de informare este stabilită prin reglementări comunitare (Anexa II la **GBER**).

Consiliul Concurenței acordă asistență tehnică de specialitate inițiatorilor în procesul de elaborare a Informărilor.

9.2.1.3. Avizarea Informării de către Consiliul Concurenței

Procedura de avizare presupune parcurgerea următoarelor etape:

- ❖ Informările privind măsurile de ajutor de stat exceptate de la obligația de notificare se transmit Consiliului Concurenței, care emite un aviz privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația comunitară;

- ❖ Cererea de aviz va fi transmisă Consiliului Concurenței de către inițiator, instituția urmând să emită avizul în termen de 30 de zile de la primirea cererii, cu excepția cazurilor în care acesta solicită, în scris, prelungirea termenelor pentru completarea Informării;
- ❖ în cazul în care a fost parcursă procedura de consultare prealabilă, Consiliul Concurenței poate să emită avizul în termen de 15 zile;
- ❖ Consiliul Concurenței poate solicita inițiatorului date și informații suplimentare, în vederea fundamentării analizei sale;
- ❖ dacă informațiile solicitate nu sunt transmise în termenul stabilit de Consiliul Concurenței, acesta emite avizul în baza datelor care i-au fost puse la dispoziție;
- ❖ în situația în care Informările suferă modificări după emiterea avizului Consiliului Concurenței, dar înainte de transmiterea acestora către Comisia Europeană, modificările trebuie transmise Consiliului Concurenței în vederea unei noi avizări;
- ❖ în situația în care, prin aviz, nu au fost propuse modificări, inițiatorul poate implementa măsura de ajutor;
- ❖ dacă, prin avizul Consiliului Concurenței, au fost propuse modificări, iar inițiatorul este de acord cu acestea, acesta va putea implementa măsura de ajutor de stat, cu îndeplinirea prevederilor legale în vigoare;
- ❖ în situația în care inițiatorul nu este de acord cu modificările propuse de Consiliul Concurenței, acesta trebuie să justifice motivele pentru care nu ține cont de modificările propuse;
- ❖ în baza argumentației inițiatorului, Consiliul Concurenței va emite un nou aviz.

9.2.1.4. Adoptarea schemei de ajutor

Adoptarea schemei de ajutor se poate realiza de către inițiator prin intermediul oricărui tip de act normativ/administrativ (Lege, Ordonanță de Guvern, Ordonanță de Urgență a Guvernului, Hotărâre de Guvern, Ordin de ministru, Norme, Norme metodologice, Proceduri, Hotărâri ale Consiliului Local/Județean/ Orășenesc/Municipal, Dispoziții/Decizii ale diverselor autorități etc).

9.2.1.5. Transmiterea la Comisia Europeană a Informării și a Planului de evaluare (dacă e cazul)

Informările se transmit Comisiei Europene prin intermediul Reprezentanței Permanente a României pe lângă Uniunea Europeană, în termen de maxim 20 de zile de la data intrării în vigoare a unei scheme de ajutoare exceptate. Transmiterea se face electronic, prin utilizarea aplicației SANI II (State Aid Notification Interactive) - aplicație a cărei mod de funcționare a fost prezentat anterior.

În cazul în care unei scheme îi este alocat un buget mediu anual ce depășește 150 milioane euro, autoritățile publice sunt obligate să notifice Comisiei Europene un plan de evaluare privind derularea și efectele măsurii.

9.2.2. Procedura comunitară în cazul ajutoarelor de stat exceptate de la obligația de notificare

După primirea Informării, Comisia Europeană transmite Statului Membru, de îndată, o confirmare de primire și publică fișele de informații în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și pe site-ul internet al Comisiei.

Chiar dacă procedura de exceptare de la obligația de notificare presupune faptul că autoritățile naționale pot implementa măsura fără a aștepta rezultatul unei analize derulate de către Comisia Europeană, aceasta verifică, după transmiterea fișei de informații conformitatea măsurii cu prevederile incluse în regulamentul de exceptare pe categorii de ajutoare. De asemenea, urmare publicării fișei de informații pe Internet și în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, părțile interesate au posibilitatea de a contesta măsura și de a solicita Comisiei Europene o analiză detaliată a acesteia.

Mai mult, Comisia Europeană monitorizează schemele de ajutoare exceptate de la obligația de notificare, periodic, selectând acele măsuri cu potențial mărit de distorsionare a mediului concurențial, evidențiat, de exemplu, prin bugetul semnificativ al măsurii de sprijin.

9.3. Ajutoare *de minimis* și procedura națională în cazul acestei categorii de ajutoare

Ca și concept comunitar, ajutoarele *de minimis* au apărut în anul 1992 și au fost create, inițial, în beneficiul exclusiv al întreprinderilor mici și mijlocii.

Ulterior, aria de acoperire a acestei categorii de ajutoare a fost extinsă și la întreprinderile mari, în condițiile în care cuantumurile reduse asociate acestei categorii de ajutoare se consideră că nu distorsionează sau distorsionează într-o măsură foarte redusă mediul concurențial și concurența de pe piețe.

La ora actuală, valoarea maximă a ajutorului *de minimis* de care poate beneficia o întreprindere, cumulată, într-o perioadă de 3 ani fiscali (anul de bază și cei doi ani fiscali anteriori), este de 200.000 euro (echivalentul în lei), respectiv 100.000 euro pentru agenții economici care activează în domeniul transporturilor de marfă în numele terților sau contra cost.

Menționăm faptul că, în cazul ajutoarelor *de minimis*, nu există obligativitatea notificării acestora la Comisia Europeană și nici obligația informării forului comunitar după momentul punerii în aplicare a unei asemenea măsuri. Normele procedurale asociate ajutoarelor *de minimis* sunt, în exclusivitate, stabilite la nivelul Statului Membru.

Din acest punct de vedere, OUG nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat precizează următoarele etape de implementare a unei măsuri de ajutor *de minimis*:

- ❖ elaborarea proiectului schemei de ajutor/ajutorului ad-hoc;
- ❖ avizarea proiectului schemei/ajutorului ad-hoc de către Consiliul Concurenței;

- ❖ adoptarea schemei de ajutor/ajutorului ad-hoc;
- ❖ transmiterea măsurii adoptate, spre informare, Consiliului Concurenței.

9.3.1. Elaborarea proiectului schemei de ajutor/ajutorului ad-hoc

Măsurile elaborate de autoritățile locale trebuie însoțite, în vederea avizării de către Consiliul Concurenței, de către dovada informării Instituției Prefectului și a Consiliului Județean competent.

Consiliul Concurenței acordă asistență tehnică de specialitate inițiatorilor (atât formal, cât și informal) în procesul de elaborare a proiectului măsurii de ajutor, ulterior existenței Memorandumului/dovezilor referitoare la informarea Instituției Prefectului și a Consiliului Județean competent.

9.3.2. Avizarea proiectului măsurii de ajutor de către Consiliul Concurenței

Procedura de avizare presupune parcurgerea următoarelor etape:

- ❖ proiectul măsurii de ajutor *de minimis*, însoțit de documentația precizată anterior, se transmite Consiliului Concurenței, care emite un aviz privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația comunitară;
- ❖ Cererea de aviz va fi transmisă Consiliului Concurenței de către inițiator, instituția urmând să emită avizul în termen de 30 de zile de la primirea cererii, cu excepția cazurilor în care acesta solicită, în scris, prelungirea termenelor pentru completarea documentației;
- ❖ în cazul în care a fost parcursă procedura de consultare prealabilă, Consiliul Concurenței poate să emită avizul în termen de 15 zile;
- ❖ Consiliul Concurenței poate solicita inițiatorului date și informații suplimentare, în vederea fundamentării analizei sale;
- ❖ dacă informațiile solicitate nu sunt transmise în termenul stabilit de Consiliul Concurenței, acesta emite avizul în baza datelor care i-au fost puse la dispoziție;
- ❖ în situația în care proiectul suferă modificări după emiterea avizului Consiliului Concurenței, modificările trebuie transmise Consiliului Concurenței în vederea unei noi avizări;
- ❖ dacă, prin aviz, nu au fost propuse modificări, inițiatorul poate implementa măsura de ajutor de minimis;
- ❖ în situația în care, prin avizul Consiliului Concurenței, au fost propuse modificări, iar inițiatorul este de acord cu acestea, acesta va putea implementa măsura de ajutor *de minimis*, cu îndeplinirea prevederilor legale în vigoare;
- ❖ în situația în care inițiatorul nu este de acord cu modificările propuse de Consiliul Concurenței, acesta trebuie să justifice motivele pentru care nu ține cont de modificările propuse;
- ❖ în baza argumentației inițiatorului, Consiliul Concurenței va emite un nou aviz.

9.3.3. Adoptarea schemei de ajutor *de minimis*/ajutorului ad-hoc

Adoptarea schemei de ajutor/ajutorului ad-hoc se poate realiza de către inițiator prin intermediul oricărui tip de act normativ/administrativ (Lege, Ordonanță de Guvern, Ordonanță de Urgență a Guvernului, Hotărâre de Guvern, Ordin de ministru, Norme, Norme metodologice,

Proceduri, Hotărâri ale Consiliului Local/ Județean/Orășenesc/Municipal, Dispoziții/Decizii ale diverselor autorități etc).

9.3.4. Transmiterea măsurii adoptate, spre informare, Consiliului Concurenței

Forma finală a actelor normative sau administrative care implementează ajutoare *de minimis* se transmite spre informare Consiliului Concurenței, în termen de 15 zile de la data adoptării, și se publică pe pagina de internet a furnizorului și a Consiliului Concurenței.

10. DEFINIȚII ȘI CONCEPTE DIN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT

Pentru completa înțelegere a domeniului ajutorului de stat și pentru evitarea oricăror confuzii, este utilă definirea unor termeni, extrem de utilizați. Subliniem faptul că terminologia din domeniul ajutorului de stat diferă de terminologia proprie fondurilor structurale, iar transferarea semnificației unui concept dintr-un domeniu în altul poate conduce la confuzii grave, mergând până la afectarea caracterului de legalitate a acordării unei anume măsuri de ajutor.

De aceea, vom defini următoarele concepte prin raportare la definițiile incluse în textul *OUG nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat*:

10.1. Furnizorul de ajutor de stat/*de minimis*

Furnizorul de ajutor de stat/*de minimis* reprezintă orice entitate deținută de stat sau care administrează resurse ale statului sau, după caz, deținută de către o unitate administrativ-teritorială sau care administrează resurse ale unei unități administrativ-teritoriale, care acordă întreprinderilor facilități de natura ajutorului de stat sau *de minimis*.

Esențialmente, furnizorul este entitatea care acordă finanțarea/dispune de fonduri în vederea finanțării unei măsuri de natura ajutorului de stat/*de minimis*.

În cazul fondurilor structurale din România, autoritățile de management vor îndeplini întotdeauna rolul de furnizor.

10.2. Administratorul unei măsuri de ajutor de stat/*de minimis*

Administratorul reprezintă orice entitate delegată de către un furnizor să deruleze proceduri în domeniul ajutorului de stat/*de minimis* în numele furnizorului.

Furnizorul are posibilitatea (nu și obligația) de a delega o serie de atribuții administrative unei terțe entități (de exemplu, colectarea cererilor de finanțare, analiza acestora din punctul de vedere al eligibilității, încheierea contractelor de finanțare cu beneficiarii, monitorizarea derulării contractelor, centralizarea datelor colectate urmare activității de monitorizare, întocmirea unor situații/rapoarte/raportări etc).

În acest caz, administratorul măsurii va diferi de furnizorul de ajutor, iar terța entitate va juca rolul de administrator al măsurii. În cazul fondurilor structurale din România, organismele intermediare vor îndeplini întotdeauna rolul de administrator.

În cazul în care furnizorul alege să nu delege aceste atribuții, acesta va juca, simultan, atât rolul de furnizor, cât și pe cel de administrator al măsurii.

10.3. Beneficiarul de ajutor de stat/*de minimis*

Beneficiarul este reprezentat de orice întreprindere căreia i se acordă un ajutor de stat sau *de minimis*.

Esențială, din punctul de vedere al ajutorului de stat, este identificarea clară a beneficiarului de ajutor de stat (beneficiarului avantajului economic).

Din acest punct de vedere, în anumite cazuri, trebuie făcută diferența între beneficiarul unei finanțări (aplicantul/deponentul cererii de finanțare), întreprinderea care beneficiază de avantajul economic și eventualele alte entități (altele decât întreprinderile) care beneficiază și ele de acordarea ajutorului.

În cazul concret al Schemei de ajutor *de minimis* "Dezvoltarea economiei sociale", puse în aplicare de către Autoritatea de Management pentru Programul Operațional "Dezvoltarea Resurselor Umane" 2007-2013¹²⁴, cererea de finanțare este depusă de un aplicant care va juca, ulterior, rolul de administrator secundar, în sensul că este responsabil pentru înființarea unor întreprinderi sociale. Întreprinderile pot fi înființate în cadrul aplicantului, al partenerilor săi sau de către terțe entități.

În acest caz, aplicantul și partenerii săi sunt beneficiari de finanțare provenind din fondurile structurale dar, dacă nu înființează întreprinderi sociale în cadrul propriilor structuri, nu sunt beneficiari de ajutor. Beneficiarii de ajutor vor fi doar acele entități care înființează structuri de economie socială.

Un alt exemplu este cazul în care un aplicant solicită fonduri pentru a derula, în mod gratuit, activități de formare dedicate atât șomerilor, cât și personalului unor întreprinderi. Un alt exemplu este cazul în care un aplicant solicită fonduri pentru a derula, în mod gratuit, activități de formare dedicate atât șomerilor, cât și personalului unor întreprinderi.

În alt caz, un aplicant solicită fonduri pentru a derula, în mod gratuit, activități de formare dedicate atât șomerilor, cât și personalului unor întreprinderi.

În această situație, beneficiarul de finanțare este aplicantul, beneficiare de ajutor sunt întreprinderile al căror personal beneficiază de formare gratuită, iar beneficiarii de formare sunt toate persoanele care au participat la cursurile gratuite, indiferent de faptul că sunt persoane angajate sau șomeri.

---

¹²⁴ http://www.ajutordestat.ro/documente/scheme_docs/303_Economie%20sociala%202014.pdf.

10.4. Schema de ajutor de stat/*de minimis* și alocarea individuală

10.4.1. Schema de ajutor de stat/*de minimis*

Esențialmente, schema de ajutor reprezintă acel act juridic unic care stabilește condițiile de calificare pentru accesarea unei finanțări de natura ajutorului de stat/*de minimis* unui număr de două sau mai multe întreprinderi definite în mod general și abstract.

O schemă de ajutor de stat/*de minimis* nu va stabili denumirea viitorilor beneficiarii ai ajutoarelor de stat, cuantumurile ajutoarelor care vor fi acordate acestora, condițiile asociate ajutoarelor individuale etc.

Schema de ajutor stabilește doar condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un potențial beneficiar pentru a fi eligibil pentru acordarea finanțării.

Un caz particular de schemă de ajutor¹²⁵ se referă la acel act juridic unic prin care un ajutor, care nu este legat de un proiect anume, poate fi acordat uneia sau mai multor întreprinderi pentru o perioadă nedefinită de timp și într-o valoare nedefinită.

Acest caz se referă la acele acte juridice care pun în aplicare facilități de tip fiscal, aplicabile automat beneficiarilor care îndeplinesc o serie de criterii de calificare.

În România, o asemenea măsură a fost introdusă prin efectul *OUG nr. 14/2014 pentru completarea art. 176 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal*¹²⁶, prin care se acorda o reducere a accizei la motorină de 40 de euro/1.000 litri față de nivelul standard, respectiv cu 47,34 euro/tonă, ceea ce înseamnă o reducere de 4 eurocenți/litru pentru motorina utilizată drept combustibil pentru motor în următoarele cazuri:

- ❖ transportul rutier de mărfuri în cont propriu sau pentru alte persoane, cu autovehicule sau ansambluri de vehicule articulate destinate exclusiv transportului rutier de mărfuri și cu o greutate brută autorizată de cel puțin 7,5 tone;
- ❖ transportul de călători, regulat sau ocazional, exclusiv transportul public de călători, cu un autovehicul din categoria M2 sau M3¹²⁷.

Conform actului normativ, reducerea ratei de impozitare a accizei se acorda către operatorii economici licențiați în Uniunea Europeană prin restituirea sumelor reprezentând diferența dintre nivelul standard de accize și nivelul de accize diferențiat.

---

¹²⁵ Articolul 1 litera d din Regulamentul 659.

¹²⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 241 din 4 aprilie 2014.

¹²⁷ Definit în *Directiva 2007/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 septembrie 2007 de stabilire a unui cadru pentru omologarea autovehiculelor și remorcilor acestora, precum și a sistemelor, componentelor și unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective*; aceste categorii se referă la autovehiculele construite pentru transportul de persoane, care au mai mult de 8 locuri, diferența fiind că cele din categoria M2 au o masă de până la 5 tone, iar cele din categoria M3 o masă de peste 5 tone.

În acest caz, actul juridic stabilea doar gama de beneficiari și cheltuieli eligibile pentru acordarea ajutorului, fără a impune alte restricții. Facilitatea se acorda beneficiarilor, într-un cuantum nedefinit, pe întreaga perioadă de funcționare a schemei de ajutor¹²⁸.

10.4.2. Alocarea individuală în cadrul unei scheme de ajutor de stat

Prin alocare individuală în cadrul unei scheme de ajutor de stat se înțelege ajutorul acordat unui întreprinderi în baza unei scheme de ajutor de stat/*de minimis*.

Practic, prin elaborarea și implementarea unei scheme de ajutor se crează cadrul legal pentru acordarea unui număr mare de ajutoare individuale, fără a fi necesară reluarea tuturor procedurilor impuse de legislația în domeniu pentru fiecare caz individual. Teoretic, numărul maxim de alocări individuale este egal cu numărul de beneficiari prevăzuți în schemă.

În acest caz, trebuie avut în vedere ca, pentru fiecare alocare individuală toate condițiile prevăzute în schemă să fie respectate. Menționăm faptul că, chiar dacă ajutorul individual este acordat în baza unei scheme autorizate, Comisia poate verifica, pe parcursul implementării schemei sau ulterior, dacă respectivul ajutor respectă condițiile impuse în schema autorizată.

În cazul în care condițiile impuse în decizia de autorizare a schemei nu sunt respectate, Comisia Europeană poate, în același timp cu verificarea compatibilității ajutorului individual, să analizeze și schema inițială însă, așa cum a fost stabilit în jurisprudența comunitară¹²⁹, o asemenea analiză a unei scheme deja autorizate ar putea avea ca efect încălcarea principiilor așteptărilor legitime și a certitudinii legale.

Totuși, în unele cazuri, chiar dacă este vorba de un ajutor individual alocat în baza unei scheme autorizate de Comisia Europeană, forul comunitar poate solicita notificarea prealabilă a respectivului ajutor. Această solicitare de notificare derivă fie din regulamentele specifice, fie din decizia de autorizare a schemei.

10.4.3. Ajutorul ad-hoc

De foarte multe ori, autoritățile intenționează sprijinirea individuală a unui anumit agent economic, prin acordarea unui ajutor ad-hoc (ajutor individual acordat în afara unei scheme de ajutor).

În cazul în care nu există o schemă de ajutor de stat în care să poată fi încadrat respectivul ajutor, legislația comunitară prevede obligativitatea notificării către Comisia Europeană a ajutorului ad-hoc în vederea analizării modului în care facilitatea pe care autoritățile intenționează să o instituie respectă reglementările din domeniul ajutorului de stat.

---

¹²⁸ Începând cu 01.02.2017, suprataxa pe motorină a fost eliminată, ceea ce face ca schema să nu mai fie funcțională;

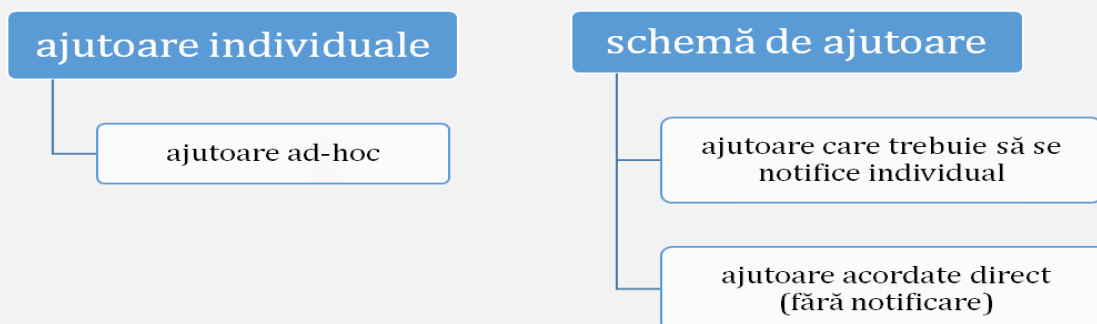
¹²⁹ Cazul C 47-91 *Italia vs Comisia Europeană*.

România a notificat, până în prezent, mai multe ajutoare ad-hoc, între care putem menționa:

- ❖ acordarea ajutorului regional pentru investiții către Ford Craiova - cazul SA.24773¹³⁰;
- ❖ acordarea unui ajutor pentru formare profesională către Ford Craiova - cazul N148/2008¹³¹;
- ❖ acordarea unui ajutor sub formă de garanții de stat lui Ford Craiova - cazul N478/2009¹³²;
- ❖ acordarea unui ajutor pentru închiderea minelor necompetitive de cărbune către Compania Națională a Huilei Petroșani - cazul SA.33033 (2011/N)¹³³;
- ❖ acordarea unui ajutor pentru Complexul Energetic Hunedoara – cazul SA.41318¹³⁴;
- ❖ acordarea unui ajutor pentru Centrala electrică eoliană Fântânele Vest - cazul SA.37169¹³⁵;
- ❖ acordarea unui ajutor pentru Centrala Electrică Eoliană Cogealac – cazul SA.36728¹³⁶;

În concluzie, există mai multe categorii de ajutoare individuale:

- ❖ ajutoare *ad hoc*;
- ❖ ajutoare acordate direct în cadrul unei scheme de ajutoare;
- ❖ ajutoare acordate pe baza unei scheme de ajutoare care trebuie notificate individual.

10.4.4. Modalități de implementare a unei scheme/ajutor ad-hoc

Schemele/ajutoarele ad-hoc se instituie prin acte juridice ce pot îmbrăca forme diverse, ca de exemplu:

- ❖ Lege;
- ❖ Ordonanță de Guvern;
- ❖ Ordonanță de Urgență a Guvernului;
- ❖ Hotărâre de Guvern;
- ❖ Ordin de ministru;
- ❖ Norme metodologice;
- ❖ Hotărâre a Consiliului Local, Județean, Orășenesc, Municipal;
- ❖ Dispoziții / decizii ale diverselor autorități etc.

¹³⁰ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/223442/223442_856609_62_2.pdf.

¹³¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/227400/227400_865859_17_1.pdf.

¹³² http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/232631/232631_1068339_55_2.pdf.

¹³³ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/241737/241737_1352989_67_3.pdf.

¹³⁴ http://www.renascce.eu/documente/N_SA_1262ro.41318_EN_EN.pdf.

¹³⁵ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/262135/262135_1779480_124_2.pdf.

¹³⁶ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/262134/262134_1779465_153_2.pdf.

10.4.5. Conceptul de schemă umbrelă

Există două categorii de scheme-umbrelă:

a. schema de ajutor cu obiective multiple/instituie mai multe categorii de ajutoare:

Un exemplu, din acest punct de vedere, este *Schema de ajutor de stat pentru sprijinirea și implementarea operațiunii "Dezvoltarea structurilor de sprijin al afacerilor de interes național și internațional – Poli de competitivitate"* din cadrul DMI 1.3 "Dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului" al POS CCE¹³⁷, schemă care instituie următoarele categorii de ajutoare:

- ❖ ajutoare regionale pentru investiții și ocuparea forței de muncă;
- ❖ ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM;
- ❖ ajutoare pentru participarea IMM la târguri;
- ❖ ajutoare pentru cercetare și dezvoltare;
- ❖ ajutoare pentru studii de fezabilitate tehnice;
- ❖ ajutoare pentru drepturile de proprietate ale IMM;
- ❖ ajutoare pt. întreprinderi nou-create inovatoare;
- ❖ ajutoare pentru consultanță în domeniul inovării;
- ❖ ajutoare pt. închirierea de personal înalt calificat.

b. schema de ajutor finanțată din surse bugetare multiple:

Există posibilitatea ca mai multe autorități ale statului să își unească resursele și să elaboreze o schemă de ajutor având un obiectiv comun/oferind o singură categorie de ajutoare. Exemplul elocvent este reprezentat de schemele¹³⁸ instituite de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice pentru sprijinirea realizării de investiții în parcurile industriale.

Ambele situații prezentate anterior instituie scheme de ajutor de tip umbrelă.

Avantajul instituirii unor asemenea scheme se materializează în reducerea încărcării administrative a autorităților emitente, în sensul că este necesară îndeplinirea procedurilor din domeniul ajutorului de stat o singură dată, comparativ cu cazul în care facilitățile ar fi instituite prin scheme separate, caz în care fiecare schemă ar trebui adoptată după îndeplinirea întregului set de formalități procedurale și legale.

Mai mult, în anumite cazuri, autoritățile intenționează acordarea mai multor categorii de facilități unui singur beneficiar. Utilizând o schemă-umbrelă, beneficiarul are posibilitatea accesării unice și simultane a tuturor facilităților, în comparație cu cazul în care ar trebui să depună cereri de finanțare multiple, diferențiate pe fiecare categorie de ajutor.

---

¹³⁷ http://www.ajutordestat.ro/documente/scheme_docs/158_ORDIN%20nr%20363%20din%202012.pdf.

¹³⁸ A se vedea *Ordinul nr. 1451 din 7 august 2014 pentru modificarea și completarea anexelor la Ordinul viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, nr. 2.980/2013 privind aprobarea condițiilor de acordare a măsurilor de sprijin pentru investițiile realizate în parcurile industriale*, publicat în Monitorul Oficial cu numărul 610 din data de 18 august 2014.

10.5. Obiectivele ajutoarelor de stat

Pentru a fi considerate compatibile cu Piața internă, ajutoarele de stat trebuie să se circumscrie unor anumite obiective.

Conform articolului 107 alineatul (2) din TFUE, sunt compatibile cu Piața internă:

- ❖ ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără discriminare în funcție de originea produselor;
- ❖ ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare;
- ❖ ajutoarele acordate economiei anumitor regiuni ale Republicii Federale Germania afectate de divizarea Germaniei, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate de această divizare.

Totodată, conform articolului 107 alineatul (3) din TFUE, există o serie de ajutoare ce pot fi considerate compatibile cu Piața internă:

- ❖ ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut, precum și a regiunilor prevăzute la articolul 349, avându-se în vedere situația lor structurală, economică și socială;
- ❖ ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui Stat Membru;
- ❖ ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu aduc modificări condițiilor schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;
- ❖ ajutoarele destinate să promoveze cultura și conservarea patrimoniului, în cazul în care acestea nu aduc modificări condițiilor schimburilor comerciale și ale concurenței în Comunitate într-o măsură care contravine interesului comun;
- ❖ alte categorii de ajutoare stabilite prin decizie a Consiliului, care hotărăște la propunerea Comisiei.

Pornind de la aceste prevederi, orientările, regulamentele și comunicările comunitare au reglementat ajutoare de stat al căror obiectiv este orizontal (ajutoare pentru dezvoltare regională, pentru cercetare, dezvoltare și inovare, pentru IMM-uri, formare profesională, pentru lucrătorii defavorizați și pentru lucrătorii cu handicap, pentru protecția mediului, pentru salvare – restructurare etc.), sectorial (ajutoare pentru cultură și conservarea patrimoniului, pentru siderurgie, construcții navale, fibre sintetice, comunicații în bandă largă, transport etc.) sau pentru prestarea serviciilor de interes economic general.

10.6. Intensitatea ajutorului

Intensitatea ajutorului reprezintă valoarea actualizată a ajutorului exprimată în procentaj din valoarea actualizată a costurilor eligibile.

Subliniem faptul că este vorba despre un procentaj raportat la costurile eligibile pentru acordarea ajutorului, nu la costurile eligibile pentru acordarea finanțării. Observația este cu atât mai importantă cu cât, în anumite cazuri, finanțarea acordată beneficiarului implică atât acordarea de facilități de natura ajutorului de stat/*de minimis*, cât și de facilități care nu se încadrează în definiția ajutorului de stat.

10.7. Cumulul ajutoarelor de stat/*de minimis*

Cumulul ajutoarelor de stat/*de minimis* reprezintă totalitatea ajutoarelor *de minimis* acordate unui agent economic sau toate ajutoarele de stat de care beneficiază un agent economic pentru același proiect sau aceleași cheltuieli eligibile.

Cele două reguli de cumul la care am făcut referire anterior vor fi detaliate în secțiunile dedicate ajutorului *de minimis*, respectiv ajutoarelor de stat exceptate de la obligația de notificare.

10.8. Întreprinderea mică sau mijlocie

Din punctul de vedere al ajutorului de stat, este foarte importantă împărțirea întreprinderilor în funcție de dimensiunea lor, dat fiind faptul că, cu cât întreprinderea este mai mică, cu atât eșecul de piață cu care se confruntă este mai semnificativ, iar reglementările comunitare în domeniul ajutorului de stat instituie condiții mai favorabile de acordare a ajutorului în beneficiul întreprinderilor mici și mijlocii în raport cu întreprinderile mari.

10.8.1. Definirea întreprinderilor mici și mijlocii

În legislația națională, întreprinderile mici și mijlocii (IMM) sunt definite de *Legea nr. 346/2004*¹³⁹, care transpune în legislația națională *Recomandarea CE nr. 361 din data 6 mai 2003*¹⁴⁰.

În conformitate cu prevederile respectivului act normativ, o întreprindere mică sau mijlocie are un număr de până la 249 de angajați și realizează o cifră de afaceri anuală netă de până la 50 milioane euro sau dețin active totale de până la 43 milioane euro, echivalent în lei.

În cadrul categoriei de IMM-uri există mai multe categorii de întreprinderi. Sintetic, *Legea nr. 346/2004* clasifică IMM-urile după cum urmează:

¹³⁹ *Legea nr. 346/2004* privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 681/29.07.2004

¹⁴⁰ Publicată în Jurnalul Oficial al UE nr. L124/20 mai 2003.

	Întreprinderi mijlocii	Întreprinderi mici	Microîntreprinderi
Nr. angajați	50 -249	10 -49	≤9
și			
CA netă(mil. euro)	≤50	≤10	≤2
sau			
Active totale (mil. euro)	≤43	≤10	≤2

Menționăm faptul că informațiile financiare se calculează pe bază anuală, fiind valabile valorile din bilanțurile depuse la închiderea exercițiului financiar.

De asemenea, pentru evaluarea eligibilității unei întreprinderi pentru acordarea de finanțare, evaluarea caracterului de IMM se realizează la data încheierii contractului de finanțare!

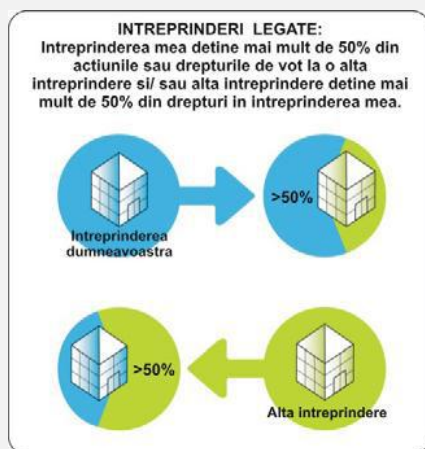
Pentru evaluarea caracterului de IMM sunt foarte importante sunt și următoarele considerente:

- ❖ dacă, la data închiderii exercițiului financiar, o întreprindere depășește sau se situează sub pragurile financiare, acest lucru nu determină automat pierderea sau dobândirea calității de întreprindere mijlocie, mică sau microîntreprindere; acest lucru se întâmplă doar dacă pragurile financiare sunt depășite timp de 2 ani consecutivi;
- ❖ în cazul întreprinderilor nou-create (care nu au depus niciun bilanț până la momentul evaluării), estimarea caracterului de întreprindere mică, mijlocie sau microîntreprindere se realizează pe baza cifrelor din anul curent;
- ❖ o întreprindere în care statul deține mai mult de 25% din capital nu este considerată IMM.

10.8.2. Categoriile de întreprinderi

10.8.2.1. Întreprinderile legate

Întreprinderile legate sunt întreprinderile care formează un grup prin controlul direct sau indirect al majorității drepturilor de vot al unei întreprinderi sau prin abilitatea de a exercita o influență dominantă asupra unei întreprinderi¹⁴¹.

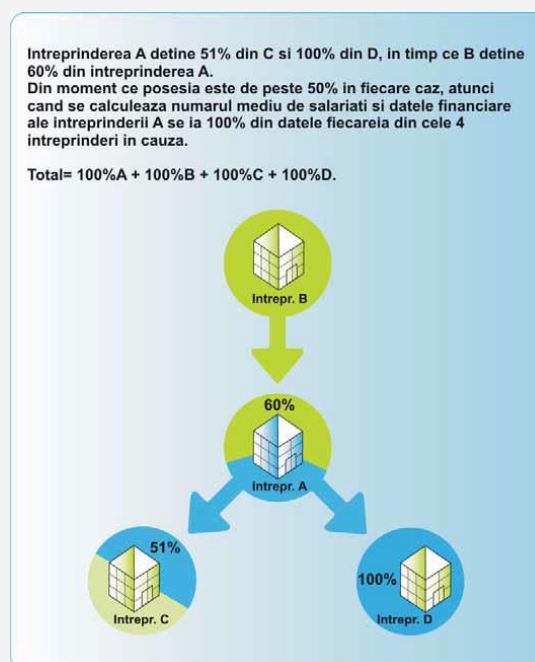

¹⁴¹ A se vedea Manualul utilizatorului pentru definiția IMM-urilor - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/15582/attachments/1/translations>.

Astfel, două întreprinderi, **A** și **B** sunt considerate legate dacă:

- ❖ **A** deține majoritatea acțiunilor/drepturilor de vot ale acționarilor/asociaților lui **B**;
- ❖ **A** are dreptul de a numi/revoca majoritatea membrilor consiliului de administrație/conducere/ supraveghere ai **B**;
- ❖ **A** are dreptul de a exercita o influență dominantă asupra lui **B**, în temeiul unui contract încheiat cu **B** sau al unei clauze din statutul lui **B**;
- ❖ **A** este acționară/asociată a lui **B** și deține singură, în baza unui acord cu alți acționari/asociați ai lui **B**, majoritatea drepturilor de vot ale acționarilor/asociaților, direct sau prin intermediul altei întreprinderi.

Calculul în acest caz, pentru a stabili încadrarea în categoria de IMM, se face prin însumarea în proporție de 100% a datelor întreprinderilor implicate:

10.8.2.2. Întreprinderile partenere

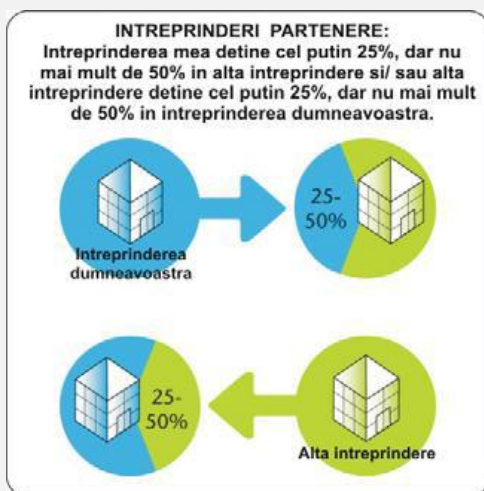
În cazul în care o întreprindere realizează parteneriate financiare majore cu alte întreprinderi, fără ca una dintre întreprinderi să aibă control direct sau indirect asupra celeilalte, cele două întreprinderi sunt considerate partenere.

Întreprinderile partenere sunt întreprinderile care nu sunt nici autonome, nici legate una de cealaltă.

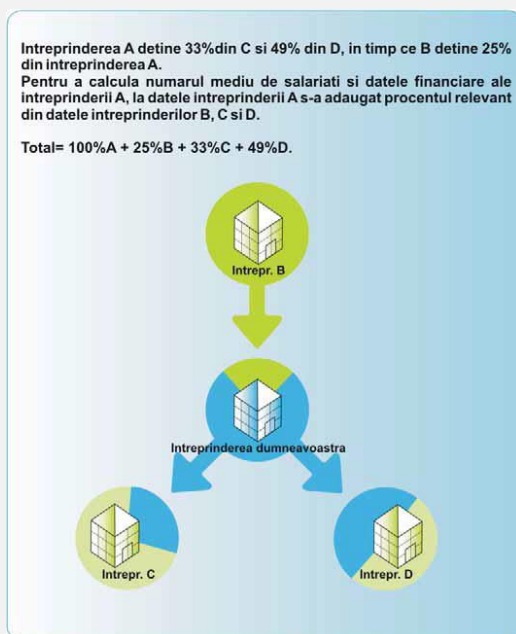
Două întreprinderi, **A** și **B** sunt considerate partenere dacă:

- ❖ capitalul social și/sau drepturile de vot deținute de întreprinderea **A** la **B** sunt egale sau mai mari de 25% și/sau **B** deține mai mult de 25% din capitalul social sau drepturile de vot ale întreprinderii **A**;

❖ întreprinderea **A** nu este legată de altă întreprindere. Aceasta înseamnă, printre altele, ca drepturile de vot deținute de **A** în cealaltă întreprindere să nu fie mai mari de 50% (și vice versa).

Calculul în acest caz, pentru a stabili încadrarea în categoria de IMM, se face prin agregarea datelor în funcție de participarea la capital sau a drepturilor de vot.

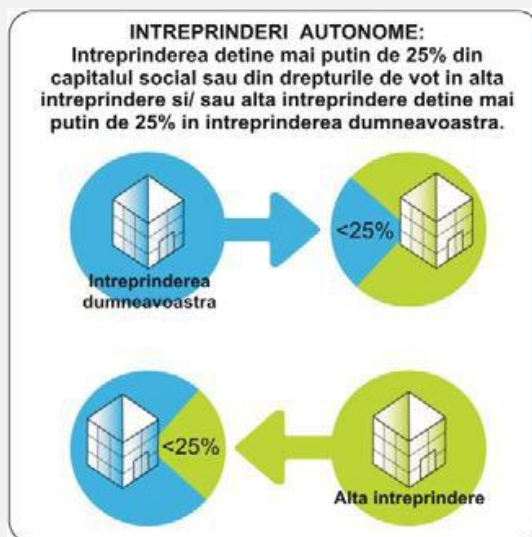
10.8.2.3. Întreprinderile autonome

Întreprinderea autonomă este întreprinderea care nu este legată sau parteneră.

Întreprinderea **A** este considerată autonomă dacă:

❖ întreprinderea **A** nu deține capital social sau drepturi de vot în nicio altă întreprindere și nicio altă întreprindere nu deține capital social sau drepturi de vot în întreprinderea **A**;

- ❖ întreprinderea **A** deține mai puțin de 25% din capitalul social sau din drepturile de vot (oricare dintre acestea e mai mare) în una sau mai multe întreprinderi și/sau o altă întreprindere nu deține mai mult din 25% din capitalul social sau din drepturile de vot în întreprinderea **A**;
- ❖ dacă întreprinderea **A** are mai mulți investitori, fiecare deținând sub 25% din întreprindere, aceasta rămâne independentă dacă investitorii nu sunt legați. În caz contrar, întreprinderea **A** poate fi considerată întreprindere parteneră sau legată.

Calculul în acest caz, pentru a stabili încadrarea în categoria de IMM, se face prin raportare doar la datele întreprinderii analizate.

10.9. Întreprinderea în dificultate

În principiu, o întreprindere este în dificultate în cazul în care nu este capabilă, din resurse proprii sau cu fonduri pe care le poate obține de la proprietarii/ acționarii sau creditorii săi, să oprească pierderile care, fără intervenția din exterior a autorităților publice, o vor condamna, aproape sigur, la ieșirea din afaceri în termen scurt sau mediu.

Concret, o „întreprindere în dificultate” înseamnă o întreprindere care se află în cel puțin una din situațiile următoare:

a. în cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată (alta decât un IMM care există de mai puțin de trei ani sau, în sensul eligibilității pentru ajutor pentru finanțare de risc, un IMM aflat în primii 7 ani de la prima sa vânzare comercială care se califică pentru investiții pentru finanțare de risc în urma unui proces de diligență efectuat de un intermediar financiar selectat), atunci când mai mult de jumătate din capitalul său social subscris a dispărut din cauza pierderilor acumulate.

Această situație survine atunci când deducerea pierderilor acumulate din rezerve (și din toate celelalte elemente considerate în general ca făcând parte din fondurile proprii ale societății) conduce la un rezultat negativ care depășește jumătate din capitalul social subscris. În sensul

acestei dispoziții, „societate cu răspundere limitată” se referă în special la tipurile de societăți menționate în *Anexa I* la *Directiva 2013/34/UE*¹⁴², iar „capital social” include, dacă este cazul, orice capital suplimentar.

b. în cazul unei societăți comerciale în care cel puțin unii dintre asociați au răspundere nelimitată pentru creanțele societății (alta decât un IMM care există de mai puțin de trei ani sau, în sensul eligibilității pentru ajutor pentru finanțare de risc, un IMM aflat în primii 7 ani de la prima sa vânzare comercială care se califică pentru investiții pentru finanțare de risc în urma unui proces de diligență efectuat de un intermediar financiar selectat), atunci când mai mult de jumătate din capitalul propriu așa cum reiese din contabilitatea societății a dispărut din cauza pierderilor acumulate.

Astfel, „o societate comercială în care cel puțin unii dintre asociați au răspundere nelimitată pentru creanțele societății” se referă în special la acele tipuri de societăți menționate în *Anexa II* la *Directiva 2013/34/UE*.

c. atunci când întreprinderea face obiectul unei proceduri colective de insolvență sau îndeplinește criteriile prevăzute în dreptul intern pentru ca o procedură colectivă de insolvență să fie deschisă la cererea creditorilor săi.

d. atunci când întreprinderea a primit ajutor pentru salvare și nu a rambursat încă împrumutul sau nu a încetat garanția sau a primit ajutoare pentru restructurare și face încă obiectul unui plan de restructurare.

e. în cazul unei întreprinderi care nu este un IMM, atunci când, în ultimii doi ani:

1. raportul datoriei/capitaluri proprii al întreprinderii este mai mare de 7,5; și
2. capacitatea de acoperire a dobânzilor calculată pe baza EBITDA se situează sub valoarea 1,0.

10.10. Ajutorul legal/ilegal

Ajutorul care a fost implementat cu respectarea procedurilor naționale și ale Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat are caracter legal.

Prin opoziție, ajutorul ilegal reprezintă ajutorul acordat fără respectarea procedurilor naționale și ale Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat.

---

¹⁴² *Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului.*

10.11. Ajutorul compatibil/incompatibil

Ajutorul pus în aplicare cu îndeplinirea procedurilor naționale și ale Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat și care respectă reglementările comunitare în materia ajutorului de stat este considerat compatibil.

Prin opoziție, ajutorul care nu respectă reglementările comunitare în materia ajutorului de stat este considerat incompatibil.

Se observă faptul că există posibilitatea ca o măsură de ajutor să fie pusă în aplicare fără respectarea procedurilor naționale și/sau comunitare în domeniul ajutorului de stat, dar să îndeplinească condițiile prevăzute de reglementările comunitare în materie. Un astfel de ajutor este ilegal și compatibil. Compatibilitatea acestuia este recunoscută, în mod exclusiv, doar de Comisia Europeană.

10.12. Ajutorul utilizat abuziv

Ajutorul utilizat abuziv este ajutorul utilizat de beneficiar fără respectarea condițiilor de acordare, indiferent că acestea au fost stabilite prin decizia Comisiei Europene sau printr-un act care instituie scheme de ajutor/ajutoare ad-hoc care nu sunt supuse obligației de notificare către Comisia Europeană.

11. ELEMENTE OBLIGATORII ALE UNEI SCHEME DE AJUTOR DE STAT

Articolul 3 alineatul (4) al *OUG nr. 77/2014* prevede că "instituirea măsurilor de ajutor de stat sau *de minimis* [...] impune inițiatorului/furnizorului, după caz, elaborarea unor acte normative sau administrative prin care se instituie scheme de ajutor de stat sau *de minimis* sau ajutoare de stat individuale sau *de minimis*, care trebuie să prevadă cel puțin următoarele elemente: obiectivul, modalitatea acordării ajutorului de stat sau *de minimis*, beneficiari, perioada de aplicare, cuantumul fondurilor alocate în acest scop din bugetul furnizorului, prevederea europeană aplicabilă în temeiul căreia a fost instituită măsura de ajutor de stat sau *de minimis*, în conformitate cu legislația în domeniu".

În mod concret, o măsură de ajutor ar trebui să includă, în principiu, următoarele categorii de informații:

- ❖ baza legală a schemei;
- ❖ domeniul de aplicare;
- ❖ obiectivul schemei;
- ❖ furnizorul și administratorul schemei;
- ❖ criteriile de eligibilitate;
- ❖ bugetul schemei;
- ❖ forma ajutorului;
- ❖ intensitate/cuquantum maxim al ajutorului;
- ❖ durata schemei;
- ❖ numărul maxim de beneficiari ai schemei;
- ❖ cumulul ajutoarelor de stat;
- ❖ reglementările privind monitorizarea și raportarea ajutoarelor de stat.

În mod evident, o măsură care instituie un ajutor ad-hoc nu va include toate elementele la care am făcut referire anterior, dat fiind faptul că unicul beneficiar este deja identificat.

11.1. Baza legală a schemei

Baza legală a schemei face referire la două categorii de reglementări legale:

a. baza legală comunitară:

Baza legală comunitară va face trimitere la regulamentul comunitar în baza căruia se instituie schema de ajutor de stat. Menționarea bazei legale comunitare este obligatorie. Fără menționarea acesteia, măsura de ajutor nu este valabilă și nu va putea fi analizată în vederea stabilirii compatibilității ei cu reglementările comunitare.

b. baza legală națională:

Baza legală națională face referire la acel act/acele acte juridice care dau dreptul furnizorului de ajutor de stat/*de minimis* să acorde respectiva facilitate.

Baza legală națională este diferită și complementară în raport cu cea comunitară.

11.2. Domeniul de aplicare

În această secțiune vor fi introduse elemente referitoare la potențialii beneficiari ai schemei de ajutor de stat, respectiv la domeniile de activitate în care aceștia pot activa pentru a fi considerați eligibili pentru acordarea ajutorului.

Fiecare reglementare comunitară din domeniul ajutorului de stat/*de minimis* are o secțiune care face referire la domeniile în care nu se poate acorda respectiva categorie de ajutoare. Din acest punct de vedere, inițiatorul unei măsuri de sprijin de natura ajutorului de stat/*de minimis* poate fi mai restrictiv decât respectiva reglementare comunitară, dar nu poate fi mai permisiv.

Domeniile exceptate diferă, funcție de reglementarea de ajutor de stat/*de minimis* vizată de schemă. Sunt vizate, în general, domeniile care se confruntă cu o criză de supracapacitate (siderurgie, industrie carboniferă, industrie textilă, industria construcțiilor de nave etc).

În plus, toate reglementările comunitare din domeniul ajutorului de stat/*de minimis* interzic ajutoarele destinate susținerii exporturilor sau cele condiționate de utilizarea preferențială a produselor naționale față de cele importate.

O parte din reglementările comunitare din domeniul ajutorului de stat/*de minimis* prevăd că nu se vor acorda ajutoare în domeniile producției primare de produse agricole, pescuitului sau acvaculturii. Interdicția este instituită deoarece acordarea ajutoarelor în aceste domenii este prevăzută în norme speciale.

O schemă de ajutor poate să vizeze un întreg sector sau să aibă ca obiectiv dezvoltarea unei regiuni prin determinarea agenților economici de a se stabili într-o anumită zonă.

Menționăm faptul că anumite reglementări comunitare din domeniul ajutorului de stat nu permit elaborarea de scheme sectoriale.

11.3. Obiectivul schemei

Schema de ajutor de stat trebuie să aibă un obiectiv bine definit, fundamentat pe studii de piață, analize de impact, consultări publice etc, pentru a se asigura eficiența schemei în raport cu prioritățile autorității care a inițiat măsura sau cu problemele pieței.

De asemenea, obiectivul schemei trebuie să fie în concordanță cu reglementarea comunitară din domeniul ajutorului de stat la care am făcut anterior referire.

În funcție de destinația lor, obiectivele acordării ajutoarelor de stat se clasifică în obiective orizontale, sectoriale și regionale.

Sunt considerate ca având un **obiectiv orizontal** ajutoarele de stat acordate beneficiarilor, indiferent de domeniul de activitate al acestora, pentru realizarea în bune condiții a unor acțiuni cum ar fi: *cercetare-dezvoltare și inovare, protecția mediului înconjurător (inclusive economisirea energiei), susținerea și promovarea întreprinderilor mici și mijlocii, promovarea culturii și a patrimoniului cultural, ocuparea forței de muncă, instruirea angajaților, salvarea și restructurarea firmelor în dificultate.*

Obiectivul sectorial al unei scheme de ajutor de stat se regăsește în cazul în care facilitățile sunt destinate unui anumit sector de activitate, clasificarea lor pe grupe punând în evidență sectoarele sensibile din punct de vedere concurențial, respectiv cele cu probleme de supracapacitate: *industria prelucrătoare (oțel, construcții navale, autovehicule, fire și fibre sintetice), transporturi, turism, servicii financiare, media și cultură.*

Obiectivele regionale au în vedere ajutoarele de stat destinate eliminării decalajelor de dezvoltare economică între diverse regiuni, prin susținerea investițiilor și crearea de locuri de muncă, prin promovarea dezvoltării, modernizării și diversificării activității agenților economici localizați în acele regiuni, prin încurajarea înființării de noi firme în regiune.

De obicei, prin schemele de ajutor de stat se urmăresc mai multe obiective, care sunt în egală măsură folositoare. Pentru ca schemele de ajutor de stat să aibă efectele urmărite, trebuie făcută o alegere bazată pe interesele strategice în ansamblu. Fiecare schemă trebuie să aibă un obiectiv considerat principal, obiectiv în funcție de care va fi analizată compatibilitatea schemei cu regulile de ajutor de stat. În situația în care o schemă are mai multe obiective, dintre care unul este regional, acesta este, întotdeauna, considerat obiectiv principal.

11.4. Furnizorul și administratorul schemei

Fiecare schemă va trebui să menționeze furnizorul - entitatea care acordă avantajul economic - și administratorul - entitatea care administrează schema de ajutor.

În multe cazuri, furnizorul de ajutor este identic cu administratorul măsurii, dar acest lucru nu este obligatoriu. Furnizorul poate delega administrarea măsurii unei alte entități, caz în care este obligatorie menționarea acesteia. De asemenea, schema de ajutor va trebui să menționeze modul de implementare al măsurii și rolul pe care îl va juca administratorul în selectarea beneficiarilor, verificarea eligibilității acestora, acordarea efectivă a ajutoarelor, monitorizarea alocărilor individuale, raportarea acestora etc.

11.5. Criteriile de eligibilitate

Există mai multe categorii de criterii de eligibilitate:

- ❖ criterii de eligibilitate aferente proiectelor;
- ❖ criterii de eligibilitate aferente activităților;
- ❖ criterii de eligibilitate aferente beneficiarilor;
- ❖ criterii de eligibilitate aferente cheltuielilor.

11.5.1. Criterii de eligibilitate aferente proiectelor

De obicei, această categorie de criterii de eligibilitate este proprie furnizorului/inițiatorului unei măsuri de ajutor, care are posibilitatea să stabilească ce proiecte dorește să finanțeze, în acord cu obiectivele și indicatorii pe care îi are de îndeplinit.

Exemple de criterii de eligibilitate aferente proiectelor instituite de inițiatori:

- ❖ proiectul este relevant pentru obiectivele specifice ale Axei Prioritare 3, respectiv ale DMI 3.2;
- ❖ grupul/grupurile țintă și activitățile proiectului sunt în concordanță cu condițiile Axei Prioritare 3, respectiv ale DMI 3.2 și ale cererii de propuneri de proiecte;
- ❖ bugetul proiectului respectă limitele prevăzute de prezenta schemă;
- ❖ proiectul respectă prevederile comunitare și naționale privind informarea și publicitatea;
- ❖ proiectul respectă perioada maximă de implementare și perioada de transmitere a cererilor de finanțare;
- ❖ proiectul este implementat în România.

Cu toate acestea, există și în domeniul ajutorului de stat praguri maxime pentru acordarea unei anumite categorii de ajutoare, în condițiile respectării unei anumite proceduri din domeniul ajutorului de stat (exceptare de la obligația de notificare, acordarea de ajutoare *de minimis*). În consecință, schemele de ajutor vor indica cuantumul maxime ale ajutorului care poate fi acordat în cadrul unui proiect și, în consecință, dimensiunea maximă a proiectului care poate fi finanțat.

De exemplu, dacă o schemă de ajutor de stat regional este destinată, în exclusivitate, proiectelor mici de investiții, inițiatorul va menționa în textul acesteia că nu vor fi eligibile pentru finanțare proiectele caracterizate de costuri investiționale mai mari de 50 milioane euro.

Inițiatorul măsurii poate fi mai restrictiv decât reglementarea comunitară, dar nu poate fi mai permisiv.

11.5.2. Criterii de eligibilitate aferente activităților

Criteriile de eligibilitate aferente activităților sunt stabilite în funcție de reglementările comunitare aplicabile în domeniul ajutorului de stat. Criterii suplimentare pot fi stabilite de furnizori. Criteriile suplimentare pot fi mai stricte decât reglementarea comunitară, dar nu mai permissive.

Exemple de criterii de eligibilitate aferente activităților:

- ❖ asigurarea sănătății și securității la locul de muncă;
- ❖ prevenirea bolilor profesionale;
- ❖ informarea și instruirea lucrătorilor în domeniul sănătății și securității în muncă;
- ❖ asigurarea cadrului organizatoric și a mijloacelor necesare securității și sănătății în muncă.

11.5.3. Criterii de eligibilitate aferente beneficiarilor

Și în acest caz, criteriile de eligibilitate sunt stabilite în funcție de reglementările comunitare aplicabile în domeniul ajutorului de stat, dar criteriile suplimentare pot fi stabilite de furnizori. Criteriile suplimentare pot fi mai stricte decât reglementarea comunitară, dar nu mai permissive.

Exemple de criterii de eligibilitate stabilite pentru întreprinderi funcție de reglementarea comunitară în domeniul ajutorului de stat:

- ❖ nu sunt "întreprinderi în dificultate" conform *Liniilor directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate*;
- ❖ nu au fost subiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei Europene privind declararea unui ajutor de stat ca fiind ilegal și incompatibil cu Piața comună sau, în cazul în care a făcut obiectul unei astfel de decizii, aceasta a fost deja executată și ajutorul a fost integral recuperat, inclusiv dobânda de recuperare aferentă;
- ❖ respectă regula *de minimis*;
- ❖ îndeplinesc și alte condiții specificate în cererea de propuneri de proiecte și în Ghidul solicitantului, fără a aduce atingere prevederilor în materie de ajutor de stat/*de minimis*.

Exemple de alte criterii de eligibilitate stabilite pentru întreprinderile beneficiare:

- ❖ sunt legal constituite în România și își desfășoară activitatea în România;
- ❖ sunt eligibile pentru finanțare conform prevederilor Documentului Cadru de Implementare pentru POS DRU și ale Ghidului Solicitantului;
- ❖ nu sunt în stare de insolvență, nu au afacerile administrate de un judecător sindic, nu au nici o restricție asupra activității comerciale, nu sunt subiectul unor aranjamente între creditori, sau nu se află într-o altă situație similară cu cele menționate anterior, reglementate prin lege;
- ❖ nu înregistrează datorii publice și și-au plătit la timp taxele, obligațiile și alte contribuții la bugetul de stat, bugetele speciale și bugetele locale prevăzute de legislația în vigoare;
- ❖ reprezentantul legal al întreprinderii nu a fost supus unei condamnări definitive în ultimii 3 ani, de către nicio instanță de judecată, din motive profesionale sau etic-profesionale;
- ❖ reprezentantul legal al întreprinderii nu a fost condamnat definitiv pentru fraudă, corupție, implicare în organizații criminale sau în alte activități ilegale, în detrimentul intereselor financiare ale Comunității Europene;
- ❖ reprezentantul legal al întreprinderii nu furnizează informații false;
- ❖ este direct responsabilă de pregătirea și implementarea proiectului și nu acționează ca intermediar pentru proiectul propus a fi finanțat.

11.5.4. Criterii de eligibilitate aferente cheltuielilor

Criteriile de eligibilitate aferente cheltuielilor se referă strict la produsele/serviciile/activitățile care sunt finanțate. Marea majoritate a reglementărilor comunitare în domeniul ajutorului de stat/*de minimis* prevăd, în mod clar, categoriile de cheltuieli care sunt considerate eligibile pentru acordarea ajutorului.

De aceea, cheltuielile eligibile pentru acordarea ajutorului în cadrul unei scheme sunt stabilite funcție de reglementările comunitare aplicabile în domeniul ajutorului de stat. În mod evident, furnizorii pot restricționa gama de produse/ servicii/activități finanțate, impunând reguli mai stricte decât reglementarea comunitară, dar nu mai permissive.

Exemple de cheltuieli eligibile:

- ❖ costuri salariale ale angajatorului (salariul brut, inclusiv contribuțiile obligatorii);
- ❖ costuri investiționale (imobilizări corporale și necorporale – terenuri, clădiri, instalații, mașini, echipamente, mijloace de transport și drepturi de brevet, licențe, know-how, cunoștințe tehnice ne brevetate);
- ❖ costuri de adaptare a spațiilor;
- ❖ costuri juridice, de consiliere, de consultanță, de traducere, pentru realizarea de studii, costurile altor servicii;
- ❖ dobânzi și prime de garantare;
- ❖ taxe, impozite, chirii, redevențe;
- ❖ utilități (energie, electrică, apă, energie termică);
- ❖ impozite;
- ❖ cheltuieli administrative;
- ❖ amortizări;
- ❖ costurile îngrijirii copilului și îngrijirii părinților, costurile legate de concediul pentru îngrijirea copilului;
- ❖ costuri de deplasare.

11.6. Bugetul schemei

Fiecare schemă de ajutor de stat trebuie să aibă prevăzut bugetul alocat pentru respectiva măsură de sprijin. Acesta trebuie să fie menționat atât ca sumă globală, cât și defalcat pentru fiecare an de implementare a schemei.

În cazul în care ajutorul se acordă sub forma facilităților fiscale, trebuie indicate veniturile previzionate (anual și pe toată durata schemei) la care statul renunță prin acordarea măsurilor de sprijin respective.

În cazul în care bugetul se exprimă în valută, se va indica și bugetul echivalent în lei (curs de schimb estimat).

Precizăm faptul că este recomandabil ca bugetul schemei să fie stabilit de așa manieră încât să conducă, fără majorare, la îndeplinirea tuturor obiectivelor pe care și le-a fixat inițiatorul măsurii

la momentul inițial. Nu există obligația de a cheltui întreaga sumă prevăzută în buget dar, în cazul în care se dorește suplimentarea bugetului, inițiatorul va trebui să îndeplinească formalități proprii ajutorului de stat, mergând până la repetarea integrală a procedurilor care au fost derulate la punerea în aplicare inițială a schemei.

În cazul anumitor măsuri fiscale (extrem de rar) este posibil ca bugetul schemei de ajutor să nu poată fi estimat.

11.7. Forma ajutorului

Orice schemă de ajutor va trebui să indice forma sub care se acordă ajutoarele individuale în cadrul ei.

Astfel, este necesar să se menționeze dacă ajutorul va fi acordat sub formă de subvenții, scutiri, eşalonări, credite cu dobândă subvenționată, garanții, aport de capital etc.

11.8. Intensitatea ajutorului

O mare parte din ajutoarele care pot fi acordate unui beneficiar nu pot depăși un anumit procent din costurile eligibile pentru acordarea ajutorului. Intensitatea maxim admisibilă a diferitelor categorii de ajutoare este prevăzută în mare parte din reglementările comunitare din domeniul ajutorului de stat.

De aceea, inițiatorul măsurii de ajutor va trebui, în cazurile pe care le-am menționat, să indice în schemă nivelul maxim al intensității ajutorului pe care îl acordă, ținând seama de reglementarea comunitară direct aplicabilă categoriei de ajutor la care face referire măsura.

Subliniem faptul că inițiatorul poate fi mai restrictiv decât reglementarea comunitară, impunând beneficiarilor o cotă de cofinanțare superioară celei prevăzută de prevederile legale direct aplicabile, dar nu poate fi mai permisiv.

În acest sens, inițiatorul poate impune beneficiarului să contribuie la realizarea proiectului prin acoperirea unei cote-părți din cheltuielile eligibile ale acestuia, chiar dacă reglementarea comunitară nu impune necesitatea unei contribuții proprii sau, altfel spus, intensitatea maxim admisibilă a ajutorului este de 100%.

11.9. Durata măsurii de ajutor

Durata ajutorului se referă la perioada de timp în care se pot semna contracte de finanțare (se acordă ajutoare) în cadrul schemei de ajutor. De aceea, schema de ajutor trebuie să cuprindă prevederi referitoare la data la care intră în vigoare schema și ultima data până la care ajutorul de stat va fi acordat.

Menționăm și faptul că nu trebuie să se facă confuzie între momentul acordării ajutorului (se semnează contracte de finanțare) și momentul/ momentele în care se efectuează plăți în cadrul contractelor de finanțare încheiate. Momentul plății va fi, întotdeauna, ulterior momentului acordării ajutorului, iar perioada în care se poate realiza plata poate depăși, în anumite cazuri, durata schemei.

Avansurile care se acordă în cadrul contractelor de finanțare finanțate din fonduri structurale nu reprezintă altceva decât o primă plată în cadrul contractelor de finanțare.

11.10. Numărul maxim de beneficiari ai schemei

În cazul mării majorități a schemelor de ajutor este necesar a fi estimat numărul maxim de agenți economici care vor putea beneficia de finanțare în cadrul respectivei măsuri de ajutor.

La stabilirea numărului de beneficiari este necesar să se țină cont de bugetul schemei, perioada de implementare, precum și de orice alte condiții impuse în cadrul schemei de ajutor de stat.

De exemplu, la o schemă de ajutor *de minimis*, valabilă 3 ani, al cărei buget este de 20 milioane euro, nu pot să fie estimați un număr de 50 beneficiari, întrucât ar rezulta că fiecare beneficiar ar putea să primească 400.000 de euro, lucru care nu este permis în cazul ajutorului *de minimis* (cuantumul maxim al ajutorului *de minimis* posibil de acordat unui beneficiar este de 200.000 euro într-o perioadă de 3 ani).

Există scheme de ajutor în cazul cărora nu este posibilă estimarea numărului maxim de beneficiari. Este, de obicei, cazul măsurilor fiscale la care pot accede toate întreprinderile care îndeplinesc anumite criterii de calificare stabilite în cadrul măsurii de sprijin. În aceste cazuri, de obicei, nu poate fi estimat nici bugetul maxim al schemei de ajutor.

Este cazul schemei de ajutor instituite prin efectul prin efectul *OUG nr. 14/2014 pentru completarea articolului 176 al Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal*, schemă la care am mai făcut referire anterior, prin care se acordă o reducere de 4 eurocenți/litru pentru motorina utilizată drept combustibil pentru motor.

11.11. Necesitatea respectării regulilor de cumul din domeniul ajutorului de stat/ *de minimis*

Cumulul ajutoarelor se referă la însumarea totalității ajutoarelor *de minimis* acordate unei întreprinderi sau a tuturor ajutoarelor de stat de care beneficiază o întreprindere pentru același proiect sau cheltuieli eligibile. Sunt cumulate ajutoarele indiferent de sursa lor de finanțare (bugetul de stat, bugetele locale, fonduri comunitare etc).

Cele două reguli de cumul (regula *de minimis* și regula de cumul a ajutoarelor de stat) asigură faptul că ajutorul acordat anterior unui beneficiar, însumat cu ajutorul solicitat în cadrul unei

scheme de ajutor, nu conduce la depășirea intensităților sau cwantumurilor maxime admisibile precizate de reglementările comunitare.

Regulile privind cumulul vor fi detaliate într-un capitol ulterior.

11.12. Reglementările privind monitorizare și raportarea ajutoarelor de stat/*de minimis*

Toate schemele de ajutor de stat, indiferent de obiectivul urmărit, trebuie să cuprindă un capitol în care sunt cuprinse regulile și obligațiile de raportare, monitorizare sau recuperare a ajutoarelor de stat.

Aceste reguli se referă la modul în care trebuie să acționeze furnizorul și administratorul schemei pentru a asigura respectarea de către beneficiar a reglementărilor naționale și comunitare din domeniul ajutorului de stat și a prevederilor schemei și contractului de finanțare.

Monitorizarea derulată de furnizor/administrator va viza atât respectarea cwantumurilor/intensităților maxim admisibile ale ajutorului, cât și respectarea destinației finanțării (efectuarea, de către beneficiar, doar a acelor cheltuieli care fac obiectul schemei de ajutor), respectarea obligației de menținere a investiției și/sau locurilor de muncă (în cazul în care se impune acest lucru) etc.

De asemenea, furnizorul/administratorul și beneficiarul vor avea de îndeplinit anumite obligații referitoare la menținerea unor evidențe specifice sau de raportare a datelor către Consiliul Concurenței.

12. MONITORIZAREA AJUTOARELOR DE STAT

12.1. Prevederi naționale privind monitorizare, controlul și raportarea ajutoarelor de stat

12.1.1. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat

Așa cum am menționat anterior, începând cu 01 ianuarie 2015, a intrat în vigoare *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996¹⁴³*, act normativ care asigură cadrul general național în vederea îndeplinirii cerințelor privind monitorizarea schemelor sau ajutoarelor de stat ad-hoc.

Furnizorii de ajutor de stat sunt obligați să urmărească modul de utilizare a ajutoarelor de stat acordate, să dispună măsuri și să transmită Consiliului Concurenței toate datele și informațiile necesare pentru monitorizarea acestora.

La rândul lor, beneficiarii de ajutor de stat au obligația de a ține o evidență specifică a ajutoarelor primite și să transmită furnizorilor raportări periodice sau alte informații cu privire la ajutorul de stat acordat, conform cererii acestora.

Ordonanța menționată stabilește, de asemenea, și alte aspecte privind:

- ❖ inventarul ajutoarelor de stat;
- ❖ controlul realizat de Consiliul Concurenței;
- ❖ verificările la fața locului;
- ❖ supravegherea relațiile financiare dintre autoritățile publice și întreprinderile publice;
- ❖ transparența relațiilor financiare în cadrul întreprinderilor beneficiare de drepturi speciale sau exclusive ori cărora li s-a încredințat prestarea unor servicii de interes economic general;
- ❖ rambursarea, recuperarea, suspendarea sau recuperarea provizorie a ajutorului de stat ilegal și a ajutorului de stat utilizat abuziv;
- ❖ instituirea RegAS – bază de date care va permite verificarea ajutoarelor de stat și de minimis acordate în România;
- ❖ contravenții și sancțiuni.

12.1.2. Regulamentul privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat

Regulamentul privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat¹⁴⁴ a fost elaborat în baza prevederilor *OUG nr. 117/2006¹⁴⁵* și preluat prin *OUG nr. 77/2014*. Scopul său este instituirea

¹⁴³ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 893 din 09.12.2014.

¹⁴⁴ Aprobat prin *Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/2007* și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 436 din 28.06.2007.

¹⁴⁵ Ordonanța de urgență nr. 117 din 21 decembrie 2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1042 din 28.12.2006.

procedurilor naționale cu privire la monitorizarea ajutoarelor de stat, în condițiile statutului României de Stat Membru al Uniunii Europene, precum și redefinirea competențelor Consiliului Concurenței în domeniul ajutorului de stat, respectiv a calității de autoritate de contact în raporturile cu Comisia Europeană și cu alte organisme comunitare.

Regulamentul detaliază rolul Consiliului Concurenței și al furnizorilor în activitatea de monitorizare a ajutoarelor de stat, precum și prevederile în legătură cu:

- ❖ inventarul ajutoarelor de stat;
- ❖ întocmirea rapoartelor și transmiterea altor date și informații;
- ❖ supravegherea permanentă a ajutoarelor de stat;
- ❖ fișele de raportare a ajutoarelor de stat acordate.

12.1.3. Regulamentul privind transparența relațiilor financiare

Regulamentul privind transparența relațiilor financiare dintre autoritățile publice și întreprinderile publice, precum și transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi¹⁴⁶ reglementează procedurile privind asigurarea transparenței relațiilor financiare dintre autoritățile publice și întreprinderile publice, precum și transparența relațiilor financiare în cadrul întreprinderilor beneficiare de drepturi speciale sau exclusive ori cărora li s-a încredințat prestarea unor servicii de interes economic general.

12.1.4. Regulamentul privind Registrul ajutoarelor de stat (RegAS)

Regulamentului privind Registrul ajutoarelor de stat¹⁴⁷ stabilește detaliile privind administrarea și utilizarea aplicației și a bazei de date RegAS.

RegAS reprezintă un sistem de evidență electronică a ajutoarelor acordate tuturor categoriilor de beneficiari, indiferent de obiectivul acordării, instrumentul utilizat, categoria de fonduri implicate și de tipul sau natura furnizorului.

Scopul său este realizarea unei evidențe integrate a ajutoarelor acordate în România și asigurarea transparenței inițierii, acordării și plății acestora.

12.1.5. Alte acte normative

Prevederilor prezentate anterior li se adaugă actele normative care pot fi emise de furnizorii de ajutor de stat în vederea stabilirii procedurilor interne referitoare la modul de monitorizare a măsurilor de sprijin implementate, inclusiv în cazul stopării sau recuperării ajutoarelor de stat ilegale.

---

¹⁴⁶ Aprobabil prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 120/2004 și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 525 din data de 10.06.2004, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁴⁷ Aprobabil prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 437 din 21 iunie 2016 și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 539 din data de 19 iulie 2016.

12.2. Monitorizarea ajutoarelor de stat efectuată de către Consiliul Concurenței

Până la momentul aderării României la Uniunea Europeană, Consiliul Concurenței era instituția abilitată să autorizeze intenția furnizorilor de ajutor de stat de a implementa măsuri de sprijin în favoarea unor agenți economici. Începând cu anul 2007, aceste atribuții au fost preluate de Comisia Europeană, Consiliul Concurenței îndeplinind rolul de autoritate de contact în raporturile dintre Comisia Europeană și autoritățile publice române și beneficiarii de ajutor de stat, implicați în procedurile din domeniul ajutorului de stat.

În consecință, activitatea de monitorizare desfășurată de către Consiliul Concurenței presupune colectarea, procesarea și verificarea datelor și informațiilor transmise de către furnizorii de ajutor de stat din România, în scopul transmiterii raportării anuale către Comisia Europeană precum și în vederea elaborării Inventarului ajutoarelor de stat acordate în România.

De asemenea, prin actualul cadru național în domeniul procedurilor în domeniul ajutorului de stat, Consiliul Concurenței poate să realizeze controale la fața locului și să solicite furnizorului implementarea unor măsuri pentru a se asigura respectarea condițiilor stabilite în actele normative prin care se instituie măsuri de ajutor de stat/de minimis.

Astfel, în conformitate cu prevederile articolul 26 al *OUG nr. 77/2014*:

“(1) Consiliul Concurenței monitorizează la nivel național ajutoarele de stat și de minimis în baza raportărilor, informațiilor și datelor transmise de furnizori.

(2) Consiliul Concurenței poate solicita date și informații de la furnizor atunci când, din informațiile deținute, rezultă că nu au fost respectate condițiile de acordare a ajutoarelor de stat sau de minimis.

(3) În situația în care datele și informațiile transmise de furnizor nu clarifică aspectele sesizate, Consiliul Concurenței poate dispune o acțiune de control la întreprinderea beneficiară a măsurii de sprijin, cu respectarea prevederilor legale în vigoare. Echipa de control a Consiliului Concurenței va fi însoțită de reprezentanții furnizorului.

(4) Concluziile acțiunilor de control ale Consiliului Concurenței se consemnează într-un raport prin care, dacă este cazul, se va solicita furnizorului să întreprindă măsurile ce se impun pentru a fi asigurată respectarea legislației în domeniul ajutoarelor de stat. Furnizorul poate formula, într-un termen de 20 de zile lucrătoare, obiecțiuni care vor fi transmise Consiliului Concurenței spre analiză și opinie.

(5) Furnizorul este obligat să informeze Consiliul Concurenței în termen de 30 de zile lucrătoare de la momentul transmiterii opiniei prevăzute la alin. (4) cu privire la stadiul implementării măsurilor dispuse de Consiliul Concurenței. În cazul neimplementării măsurilor, în același termen prevăzut mai sus, furnizorul va motiva corespunzător acest lucru.

(6) În cazul în care furnizorul nu implementează măsurile prevăzute la alin. (4) și nu își respectă obligația prevăzută la alin. (5), Consiliul Concurenței informează Guvernul României în termen de 10 zile lucrătoare de la expirarea termenului prevăzut la alin. (5) cu privire la acest aspect și cu privire la motivația transmisă de furnizor

(7) În aplicarea alin. (6), Consiliul Concurenței emite decizii de stopare sau recuperare a ajutoarelor de minimis. Deciziile emise de Consiliul Concurenței reprezintă titlu executoriu.

(8) Deciziile prevăzute la alin. (7) se transmit, împreună cu confirmarea de primire a acestora de către beneficiari, în cel mult 20 de zile lucrătoare de la data adoptării, în vederea recuperării ajutoarelor de minimis organelor fiscale din subordinea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, în vederea aplicării prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, iar sumele astfel realizate se fac venit la bugetul de stat.

(9) Prevederile art. 33 alin. (2)-(4) se aplică și în cazul deciziilor emise de Consiliul Concurenței.

(10) Deciziile Consiliului Concurenței prevăzute la alin. (7) pot fi atacate la Curtea de Apel București, conform art. 19 alin. (7) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(11) Prevederile alin. (2) - (6) se aplică și în cazul în care Consiliul Concurenței identifică măsuri care pot reprezenta ajutoare de stat sau de minimis și care au fost instituite fără respectarea procedurilor prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.”

12.3. Monitorizarea ajutoarelor de stat din perspectiva furnizorului

Conform prevederilor articolului 25 al OUG nr. 77/2014:

“(1) Monitorizarea ajutoarelor de stat sau de minimis acordate se realizează, pentru fiecare măsură în parte, de către furnizorul/administratorul măsurii, după caz. Aceștia pot să realizeze, cu respectarea prevederilor legale în vigoare, controale la fața locului și sunt obligați să verifice respectarea condițiilor de acordare a ajutoarelor și să dispună măsurile ce se impun în situația în care aceste condiții nu au fost respectate”.

Astfel, furnizorul de ajutor are obligația să realizeze, simultan, la nivelul Contractului/Acordului de finanțare, următoarele categorii de monitorizare:

- ❖ monitorizarea din perspectiva ajutorului de stat;
- ❖ monitorizare din punct de vedere al altor prevederi ale Contractului/ Acordului de finanțare. Monitorizarea realizată din perspectiva ajutorului de stat va urmări următoarele aspecte:
- ❖ îndeplinirea obiectivelor schemei de ajutor/ derularea efectivă a activităților finanțate;
- ❖ efectuarea doar a cheltuielilor eligibile prevăzute în schemă;
- ❖ respectarea intensității maxime admisibile a ajutorului contractat (pe categorii de ajutoare, dacă e cazul);
- ❖ respectarea quantumului maxim al ajutorului;
- ❖ existența unei separări din punct de vedere contabil între operațiunile curente și cele finanțate din ajutorul de stat;
- ❖ respectarea ulterioară a condițiilor de acordare a ajutorului (menținerea investițiilor, a locurilor de muncă etc);
- ❖ respectarea aplicării deciziilor Comisiei Europene.

Activitatea de monitorizare derulată de furnizori vizează toate categoriile de ajutoare și este permanentă. Furnizorii au obligația de a transmite Consiliului Concurenței, în formatul solicitat de acesta, datele și informațiile necesare pentru monitorizarea ajutoarelor de stat la nivel național, inclusiv pentru întocmirea rapoartelor și informărilor necesare îndeplinirii obligațiilor

României în calitate de Stat Membru al Uniunii Europene. Furnizorii răspund, potrivit legii, pentru realitatea și corectitudinea datelor și informațiilor transmise Consiliului Concurenței.

Furnizorii au obligația de a păstra datele/informațiile/documentele privind ajutoarele acordate pentru minimum 10 ani.

Obligațiile furnizorilor își au corespondent în obligațiile legale ale beneficiarilor de ajutoare de stat/*de minimis*. Astfel, și aceștia sunt obligați să:

- ❖ țină evidențe specifice privind ajutoarele de stat primite, conform condițiilor stabilite de furnizori pentru fiecare schemă de ajutor sau ajutor individual;
- ❖ transmite toate datele, informațiile și documentele solicitate de furnizori sau de Consiliul Concurenței, în termenele stabilite de aceștia;
- ❖ mențină datele/informațiile/documentele privind acordarea ajutoarelor de stat/*de minimis* pentru minim 10 ani de la acordarea ajutorului.

Beneficiarii de ajutor de stat răspund, potrivit legii, pentru realitatea și corectitudinea datelor și informațiilor transmise Consiliului Concurenței și furnizorilor.

Monitorizarea se va derula:

- ❖ pe parcursul Contractului/Acordului de finanțare (până la ultima plată);
- ❖ ulterior, pentru verificarea condițiilor asociate acordării ajutorului.

Furnizorul va trebui să monitorizeze schema și din următoarele puncte de vedere:

- ❖ termen de valabilitate a schemei;
- ❖ încadrarea în bugetul total;
- ❖ încadrarea în numărul maxim de beneficiari;
- ❖ modificarea prevederilor naționale sau comunitare.

12.4. Procedura de raportare a ajutoarelor de stat/*de minimis* de către furnizorii de ajutor

Conform prevederilor articolului 25 alineatul 2 al *OUG nr. 77/2014*:

” Furnizorii de ajutor sunt obligați să pună la dispoziția Consiliului Concurenței, în formatul solicitat de acesta, toate datele și informațiile necesare pentru monitorizarea ajutoarelor de stat sau de minimis la nivel național, inclusiv pentru întocmirea inventarului ajutoarelor de stat și de minimis și a rapoartelor și informărilor necesare îndeplinirii obligațiilor României în calitate de Stat Membru al Uniunii Europene.”

În acest sens, prin *Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/2007* a fost pus în aplicare *Regulamentul privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat* (Regulamentul de monitorizare).

Furnizorii transmit anual Consiliului Concurenței, în vederea actualizării *Inventarului ajutoarelor de stat*, datele și informațiile prevăzute de *Regulamentul de monitorizare* în *Anexele nr. 1-5*, pentru anul de raportare, precum și date pentru 2 ani anteriori anului de raportare, până la data de 31 martie a anului următor anului de raportare.

Raportarea se transmite Consiliului Concurenței atât în format electronic editabil, cât și pe suport fizic.

Furnizorii de ajutor de stat au responsabilitatea datelor și informațiilor transmise către Consiliul Concurenței.

Datele privind ajutoarele de stat acordate pentru ultimii doi ani anteriori anului de raportare pot suferi corecții (dacă, de exemplu, pentru ultimul an, ajutorul de stat a fost estimat, în următorul an se va raporta valoarea efectiv acordată), în sensul actualizării acestora.

Furnizorii de ajutor de stat au responsabilitatea datelor și informațiilor transmise către Consiliul Concurenței. Furnizorii de ajutor de stat au responsabilitatea datelor și informațiilor transmise către Consiliul Concurenței.

Furnizorii de ajutor de stat au responsabilitatea datelor și informațiilor transmise către Consiliul Concurenței.

Astfel, în anul 2017, furnizorii vor întocmi fișele specifice prevăzute de *Regulamentul de monitorizare* și le vor transmite în format electronic, cât și pe suport fizic, până la data de 31 martie 2017 pentru ajutoarele de stat plătite/acordate efectiv/puse la dispoziția beneficiarilor în perioada 01.01.2016 – 31.12.2016, calculate în moneda națională, precum și date și informații actualizate pentru anii 2014 și 2015.

În cazul în care datele și informațiile nu sunt corecte sau sunt incomplete, Consiliul Concurenței poate solicita informații suplimentare de la furnizorii de ajutor de stat și dacă este necesar poate efectua controale la fața locului.

Regulamentul de monitorizare prevede în mod expres întocmirea a câte unei *Fișe de raportare* pentru fiecare schemă de ajutor de stat/ajutor individual.

Raportarea se concretizează prin completarea următoarelor Anexe:

- ❖ *Anexa nr. 1* – Fișă generală pentru ajutoarele de stat acordate;
- ❖ *Anexa nr. 2* – Fișă privind ajutoarele de stat din categoriile exceptate de la obligația notificării;
- ❖ *Anexa nr. 3* – Fișă privind ajutoarele *de minimis*;
- ❖ *Anexa nr. 4* - Fișă privind ajutoarele de stat acordate pentru sectorul agricultură;
- ❖ *Anexa nr. 5* – Fișă privind ajutoarele de stat acordate pentru piscicultură.

Acestea vor fi completate cu următoarele informații:

- ❖ titlul măsurii;
- ❖ baza legală;
- ❖ numărul ajutorului;
- ❖ categoria ajutorului;
- ❖ data la care a încetat acordarea ajutorului;
- ❖ cofinanțare;
- ❖ obiectivele acordării ajutorului de stat;
- ❖ regiunea;
- ❖ originea ajutorului de stat;
- ❖ modalitatea de acordare a ajutorului de stat;
- ❖ descrierea instrumentelor de acordare a ajutorului de stat;
- ❖ tipul ajutorului de stat;
- ❖ condițiile de acordare a ajutorului;
- ❖ beneficiarii ajutorului de stat;
- ❖ sectorul de activitate în care operează beneficiarii de ajutor de stat;
- ❖ cuantumul sumelor acordate ca ajutor anual, în perioada de raportat;
- ❖ date privind modul de determinare a ajutorului de stat;
- ❖ observații.

O atenție deosebită trebuie acordată în procesul de raportare, completării corecte a *Fișelor de raportare*, mai ales în ceea ce privește obiectivul avut în vedere de furnizor.

Metodele de evaluare a cuantumului ajutorului de stat se bazează pe prevederile incluse în actele normative prin care s-a instituit o schemă de ajutor de stat sau s-a acordat un ajutor individual, luând în considerare și regulamentele comunitare specifice fiecărui tip de ajutor de stat.

13. RECUPERAREA AJUTOARELOR DE STAT

Acordarea unui ajutor de stat/*de minimis* fără respectarea legislației comunitare și naționale în domeniul ajutorului de stat, respectiv acordarea unui ajutor de stat incompatibil, impune necesitatea recuperării acestuia în scopul asigurării unui mediu concurențial normal.

Curtea Europeană de Justiție a reconfirmat, în multe cazuri¹⁴⁸, faptul că scopul final al recuperării unui ajutor este restabilirea situației anterioare acordării ajutorului, respectiv eliminarea oricărui avantaj economic de care a beneficiat întreprinderea în mod ilegal. Astfel, recuperarea este o consecință logică a faptului că respectivul ajutor este incompatibil¹⁴⁹ și nu este legată de forma în care s-a acordat inițial ajutorul¹⁵⁰.

Situația ex-ante este restabilită prin recuperarea integrală a ajutorului de la întreprinderea care a beneficiat a acesta, împreună cu dobânzile aferente. Prin rambursarea ajutorului, beneficiarul renunță la avantajul pe care l-a primit în defavoarea concurenților săi¹⁵¹. Obiectivul principal al recuperării este de eliminare a distorsionării concurenței cauzată de avantajul economic acordat prin primirea unui ajutor ilegal¹⁵².

Recuperarea ajutorului trebuie să aibă loc imediat - termenul prevăzut de reglementările comunitare este de 4 luni de la momentul emiterii deciziei Comisiei Europene, timp în care Statul Membru trebuie să recupereze integral ajutorul.

Recuperarea unui ajutor de stat este un proces foarte dificil și neuniform la nivelul Uniunii Europene. Statisticile Comisiei Europene arată faptul că sunt destul de puține cazurile în care recuperarea s-a realizat imediat, existând și cazuri în care procesul a durat până la 20 de ani.

Principala motivație a acestei neuniformități este legată de conflictul de interese: pe de-o parte, Statul Membru a acordat ajutorul în mod ilegal, iar pe de altă parte acesta este obligat să lucreze, împreună cu Comisia pentru recuperarea acestuia.

Un pas important în uniformizarea procesului de recuperare a ajutorului de stat, l-a reprezentat *Comunicarea CE din 2007*¹⁵³, care a stabilit principiile după care trebuie să se realizeze punerea în aplicare a deciziilor emise de Comisia Europeană în ceea ce privește recuperarea, impunând totodată aplicarea așa numitului principiu Deggendorf¹⁵⁴.

¹⁴⁸ Cazul C 142/87 *Belgia vs Comisia Europeană*, 1990 ECR.

¹⁴⁹ Hotărârea în cazul C 277/2000 *Germania vs. Comisia Europeană*, 2004, ECR.

¹⁵⁰ Cazul C99/2002 *Italia vs Comisia Europeană* și în cazul C 207/2005 *Comisia Europeană vs Italia*.

¹⁵¹ Cazurile T-111/01 și T-133/01 *Saxonia Edelmetalle vs Comisia Europeană*.

¹⁵² Cazurile T-111/01 și T-133/01 *Saxonia Edelmetalle vs Comisia Europeană*.

¹⁵³ Comunicare din partea Comisiei - Pentru o punere în aplicare eficientă a deciziilor Comisiei de obligare a Statelor Membre să recupereze ajutorul de stat ilegal și incompatibil, publicată în Jurnalul Oficial nr. C 272 din data de 15.11.2007.

¹⁵⁴ O întreprindere nu poate să primească un ajutor de stat în cazul în care există o decizie de recuperare privind respectiva întreprindere care nu a fost pusă în aplicare.

13.1. Prevederi comunitare în domeniul recuperării ajutoarelor de stat

Reglementările europene relevante în domeniul recuperării ajutoarelor de stat ilegale sunt:

- ❖ *Regulamentul (UE) nr. 1589/2015*¹⁵⁵.
- ❖ *Comunicarea Comisiei din 2007*¹⁵⁶.

În conformitate cu reglementările comunitare în domeniul ajutorului de stat, în cazul în care Comisia Europeană constată că există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu Piața comună, după o examinare preliminară, aceasta poate decide să inițieze procedura oficială de investigație.

În cazul ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv, Comisia Europeană emite o decizie pentru ca Statul Membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar.

Atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca Statul Membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar (denumită „*decizie de recuperare*”). Comisia nu solicită recuperarea ajutorului în cazul în care aceasta ar contraveni unui principiu general de drept comunitar.

În cazul ajutoarelor ilegale care nu sunt compatibile cu Piața comună, în vederea restabilirii concurenței efective, ajutorul care urmează să fie recuperat în temeiul unei *decizii de recuperare* trebuie să includă dobânda calculată pe baza unei rate adecvate, fixate de Comisie. Dobânda se datorează de la data la care ajutorul ilegal a fost pus la dispoziția beneficiarului până la data recuperării sale.

Recuperarea se efectuează fără întârziere și în conformitate cu procedurile legislației naționale a Statului Membru în cauză, cu condiția ca acestea să permită executarea imediată și efectivă a deciziei Comisiei. În acest scop și în eventualitatea unei proceduri derulate în fața instanțelor naționale, Statele Membre în cauză parcurg toate etapele necesare permise de legislațiile naționale respective, inclusiv măsuri provizorii, fără a aduce atingere dreptului comunitar.

Deoarece utilizarea abuzivă a ajutorului poate avea asupra funcționării pieței comune efecte similare cu cele ale ajutorului ilegal, ea este tratată în temeiul unor proceduri similare.

În cazul în care Comisia are îndoieli serioase privind respectarea deciziilor sale, aceasta trebuie să aibă la dispoziția sa instrumente suplimentare care să îi permită obținerea informațiilor necesare privind stadiul recuperării. În acest scop, vizitele de control la fața locului sunt un instrument adecvat și util, mai ales în cazurile de posibilă utilizare abuzivă a ajutorului.

---

¹⁵⁵ Regulamentul (UE) nr. 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 248/24.09.2015.

¹⁵⁶ Comunicare din partea Comisiei - Pentru o punere în aplicare eficientă a deciziilor Comisiei de obligare a Statelor Membre să recupereze ajutorul de stat ilegal și incompatibil, publicată în Jurnalul Oficial nr. C 272 din data de 15.11.2007.

13.2. Executarea unei decizii de recuperare de către instanțele naționale

În cazurile în care se constată acordarea unui ajutor incompatibil, ca principiu, Comisia Europeană va dispune recuperarea acestuia. Există însă posibilitatea ca recuperarea să nu fie dispusă dacă acest lucru ar fi contrar principiilor legislației comunitare¹⁵⁷ sau în cazuri justificate¹⁵⁸.

Legislația comunitară stabilește că recuperarea unui ajutor de stat trebuie făcută de îndată și în mod efectiv. Un Stat Membru nu poate invoca aspecte de natură procedurală naționale pentru a împiedica implementarea unei decizii a Comisiei Europene.

O evaluare a jurisprudenței arată că instanțele comunitare au interpretat noțiunea de „imposibilitate absolută” într-un mod foarte restrictiv. Instanțele au confirmat în repetate ocazii că un Stat Membru nu poate invoca norme ale legislației sale naționale, cum ar fi normele naționale de prescripție¹⁵⁹ sau absența unui titlu de recuperare din legislația internă¹⁶⁰, pentru a justifica imposibilitatea respectării unei decizii de recuperare¹⁶¹. În același mod, Curtea Europeană de Justiție a susținut că obligația de recuperare nu este afectată de circumstanțe legate de situația economică a beneficiarului. Ea a precizat că o companie aflată în dificultăți financiare nu constituie dovadă că recuperarea este imposibilă¹⁶².

În aceste circumstanțe, instanța a subliniat că absența oricăror active recuperabile reprezintă singura modalitate pentru un Stat Membru de a dovedi imposibilitatea absolută de recuperare a ajutorului¹⁶³.

Într-o serie de cauze, statul membru a susținut că s-a aflat în imposibilitatea de executare a deciziei de recuperare din cauza dificultăților administrative și tehnice (de exemplu, numărul foarte ridicat de beneficiari implicați). Instanța a refuzat în mod consecvent să accepte faptul că astfel de dificultăți constituie o imposibilitate absolută de recuperare¹⁶⁴.

În cele din urmă, chiar și teama de dificultăți interne insurmontabile nu poate justifica neîndeplinirea de către un Stat Membru a obligațiilor sale conform dreptului comunitar¹⁶⁵.

---

¹⁵⁷ Articolul 14 din *Regulamentul 659/1999*.

¹⁵⁸ *Decizia CE 92/329/EEC Italia vs Comisia Europeană* – nu s-a dispus recuperarea ajutorului datorită perioadei lungi de timp care a trecut de la acordarea ajutorului până la adoptarea deciziei Comisiei.

¹⁵⁹ Cauza *C-24/95, Alcan*, [1997] ECR 1591, considerentele (34)-(37).

¹⁶⁰ Cauza *C-303/88, Italia v Comisia*, [1991] ECR I-1433.

¹⁶¹ Cauza *C-52/84, Comisia v Belgia*, [1986] ECR 89, considerentul (9).

¹⁶² Cauza *C-52/84, Comisia v Belgia*, citată la nota de subsol de mai sus, considerentul (14).

¹⁶³ Cauza *C-499/99, Comisia v Spania*, [2002] ECR I-06301.

¹⁶⁴ Cauza *C-280/95, Comisia v Italia*.

¹⁶⁵ Cauza *C-6/97, Italia v Comisia*, [1999] ECR I-2981, considerentul (34).

13.3. Conținutul deciziilor de recuperare

14.3.1. Valoarea ajutorului

În general, deciziile Comisiei Europene prin care se dispune recuperarea conțin și valoarea ajutorului de stat care trebuie recuperate, precum și dobânzile aferente stabilite până la un moment precizat în decizie. Însă, Comisia Europeană nu este obligată să stabilească această valoare, mai ales în cazurile în care valoarea ajutorului trebuie stabilită pe baza unor informații pe care Statul Membru nu le-a pus la dispoziție.

Cuantificarea ajutorului rezultă dintr-o bună colaborare între Statele Membre și Comisia Europeană. Din perspectiva forului comunitar, indicarea informațiilor necesare pentru identificarea ajutorului și a momentului de la care acesta este considerat incompatibil sunt suficiente pentru a permite Statului Membru stabilirea valorii ajutorului.

O altă posibilitate pe care o are la îndemână forul comunitar, este de a indica o valoare minimă și una maximă a ajutorului ce trebuie recuperate, lasând în sarcina Statului Membru stabilirea valorii absolute a ajutorului.

13.3.2. Dobânda

Întrucât scopul recuperării este restabilirea situației anterioare, ajutorul de stat trebuie recuperat împreună cu dobânzile aferente, calculate de la momentul la care a ajutorul a fost pus la dispoziție până la recuperarea efectivă.

În acest caz, este responsabilitatea Comisiei de a stabili momentul de la care se calculează dobânzile, rata dobânzii fiind calculate conform metodologiei stabilite de Comisie în legislația secundară¹⁶⁶:

“(1) Rata dobânzii ce urmează să se aplice este rata în vigoare la data la care ajutorul ilegal a fost pus la dispoziția beneficiarului pentru prima dată.

(2) Rata dobânzii se aplică pe o bază compusă până la data recuperării ajutorului. Dobânzile acumulate pe parcursul anului precedent produc dobânzi în fiecare an următor.

(3) Rata dobânzii prevăzută la alineatul (1) se aplică de-a lungul întregii perioade până la data recuperării. Cu toate acestea, în cazul în care trec mai mult de cinci ani de la data la care ajutorul ilegal a fost pus la dispoziția beneficiarului pentru prima dată până la data recuperării ajutorului, rata dobânzii se recalculează la intervale de cinci ani, având ca bază rata în vigoare în momentul recalculării.”

13.3.3. Termenul limită

În trecut, deciziile de recuperare ale Comisiei specificau un termen unic de două luni, perioadă în care Statului Membru în cauză i se cerea să comunice Comisiei măsurile pe care le-a luat pentru a

---

¹⁶⁶ Regulamentul 794/2004 și Comunicare al Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont.

se respecta o decizie dată. Instanța a admis că acest termen trebuie considerat ca data limită pentru executarea deciziei Comisiei¹⁶⁷.

Curtea de Justiție a hotărât, ulterior, că orice contacte sau negocieri între Comisie și Statul Membru, în contextul executării deciziei Comisiei, nu pot scuti Statul Membru de datoria de a lua toate măsurile necesare pentru executarea deciziei în limita de timp prescrisă¹⁶⁸.

Comisia admite că, în majoritatea cazurilor, termenul limită de două luni pentru executarea deciziilor sale este prea scurt. În consecință, aceasta a hotărât să prelungească la patru luni termenul limită pentru executarea deciziilor de recuperare. În concluzie, Comisia va preciza două termene în deciziile sale:

- ❖ un prim termen de două luni de la intrarea în vigoare a deciziei, perioadă în care Statul Membru trebuie să informeze Comisia cu privire la măsurile propuse sau luate,
- ❖ un al doilea termen de patru luni de la intrarea în vigoare a deciziei, perioadă în care decizia Comisiei trebuie să fie deja executată.

Dacă un Stat Membru întâmpină dificultăți mari care îl împiedică să respecte oricare din aceste două termene limită, el trebuie să informeze Comisia cu privire la aceste dificultăți, furnizând o justificare adecvată. Comisia poate decide să prelungească termenul limită, conform principiului cooperării loiale¹⁶⁹.

13.3.4. Efectul direct al deciziilor Comisiei Europene

Curtea Europeană de Justiție a stabilit că, atâta timp cât deciziile Comisiei conțin o obligație clară și precisă, acestea sunt direct aplicabile Statului Membru în cauză. O eventuală contestare a deciziei Comisiei Europene prin care se dispune recuperarea unui ajutor de stat nu are ca efect direct suspendarea executării acesteia, decât în cazul în care Curtea Europeană de Justiție a dispus, în mod explicit, acest lucru.

13.3.5. Părțile afectate de decizia Comisiei Europene

În general, ajutorul trebuie să fie rambursat autorității care l-a acordat inițial. Decizia Comisiei nu indică, în mod normal, care este această autoritate. De exemplu, în cazul în care ajutorul a fost acordat de către o companie de stat către o subsidiară, ajutorul trebuie să fie plătit de această subsidiară către compania-mamă. Nu este permis ca compania-mamă să plătească în locul subsidiarei, exceptând cazul în care se poate demonstra că aceasta a beneficiat de ajutor¹⁷⁰.

În marea majoritate a cazurilor, deciziile Comisiei indică beneficiarul ajutorului care trebuie să ramburseze ajutorul. Ajutorul trebuie recuperat de la întreprinderea care a beneficiat de acesta.

---

¹⁶⁷ Cauza *C-207/05, Comisia v Italia*, [2006] ECR I-00070, considerentele (31)-(36); a se vedea, de asemenea, cauza *C-378/98, Comisia v Belgia*, [2001] ECR I-5107, considerentul (28) și cauza *C-232/05, Comisia v Franța*.

¹⁶⁸ Cauza *C-5/86, Comisia v Belgia*, [1987] ECR 1773.

¹⁶⁹ Cauza *C-207/05, Comisia v Italia* (2006), hotărârea din 1 iunie 2006.

¹⁷⁰ Hotărârea în cauza *Bremer Vulcan*, în care Decizia Comisiei a fost anulată pentru că a calificat ca fiind beneficiară de ajutor de stat nu doar subsidiara, ci și compania mamă, dar fără a demonstra că aceasta (compania-mamă) a beneficiat de fapt de ajutor.

În cazul ajutorului utilizat abuziv, recuperarea trebuie realizată de așa manieră încât întreprinderea care a beneficiat efectiv de ajutor, și care poate să nu fie aceeași cu întreprinderea care a primit ajutorul, așa cum este stabilită în decizia de autorizare a Comisiei Europene¹⁷¹.

Există cazuri în care Comisia Europeană nu indică în mod direct beneficiarul sau cazuri în care beneficiarul s-a modificat (fuziuni, lichidări, vânzare de active). În aceste situații, Statul Membru trebuie să întreprindă toate măsurile pentru a identifica beneficiarul de ajutor de stat și să recupereze ajutorul de la acesta.

De exemplu, în cazul Alfa Romeo¹⁷², Comisia a decis că infuzia de capital făcută în 1985 și 1986 la această companie prin trustul "Finmeccanica", trust deținut de stat, reprezintă ajutor de stat ilegal și incompatibil și, în consecință, a decis recuperarea acestui ajutor împreună cu dobânzile aferente. Până la momentul emiterii deciziei de recuperare, principalele active ale companiei Alfa Romeo au fost vândute companiei Fiat. Persoana juridică care beneficiase de ajutor de stat (Alfa Romeo SpA) inițial a rămas în proprietatea Finmeccanica, pentru ca, în decembrie 1987 să fie lichidată. Comisia Europeană a hotărât că ajutorul de stat trebuie să fie recuperat de la Finmeccanica și nu de la compania Fiat, chiar dacă Fiat continua, din punct de vedere economic, activitatea pentru care compania Alfa Romeo beneficiase de ajutor de stat. Curtea Europeană de Justiție a menținut această decizie, bazându-și argumentația pe considerente legate de persoana juridică și nu pe considerente economice.

Această abordare a Comisiei Europene a fost menținută ulterior în cazul Banks¹⁷³. Argumentația în acest caz pare să fie că transferul de active între doi agenți economici independenți, făcut în condițiile pieței, elimină orice avantaj economic care a fost acordat anterior de către stat. În mod evident, acest raționament se aplică doar în cazul în care transferul a fost făcut în condițiile pieței. Ca urmare a creșterii numărului de cazuri în care agenții economici care au beneficiat de ajutor de stat ilegal și incompatibil își instrăinau activele către societăți nou create, Comisia Europeană a hotărât că eliminarea avantajului creat de acordarea unui ajutor de stat ilegal și incompatibil poate fi luată în considerare numai în cazurile în care transferul activelor a fost făcut în condiții de transparență și în cadrul unei proceduri de licitație. Plata unui preț de achiziție care corespunde prețului normal de pe piața a respectivei companii nu reprezintă o condiție suficientă, în cazul în care concurenții acelei companii nu au avut posibilitatea să achiziționeze din activele acelei societăți și să le poată folosi în activitatea desfășurată de ei.

Această abordare apare și în cazurile *SMI*¹⁷⁴ și *Seleco*¹⁷⁵, unde, pentru a preveni orice încercare de a fi evitată punerea în aplicare a deciziei, Comisia Europeană a hotărât ca persoana juridică care a

---

¹⁷¹ Cauzele unite *T-111/01 și T-133/01*. În acest caz, Comisia a autorizat un ajutor de restructurare pentru subsidiarele grupului Lintra. Ulterior, o parte din ajutoare nu au respectat decizia Comisiei Europene și au rămas la dispoziția companiei-mamă. Comisia a dispus recuperarea ajutorului de la compania-mamă și/sau subsidiarele acesteia. Sumele pentru care s-a dispus recuperarea de la subsidiare nu au fost stabilite în funcție de sumele de care acestea au beneficiat efectiv. Acesta a fost motivul pentru care Tribunalul de Primă Instanță a stabilit că abordarea Comisiei nu a fost corectă. Aceasta nu înseamnă că forul comunitar ar fi trebuit să stabilească sumele efective, ci că trebuia să solicite Statului Membru să recupereze ajutorul de la întreprinderile care au beneficiat efectiv de el.

¹⁷² ECJ, hotărârea în cazul *C-305/89 Italia vs. Comisia Europeană (Alfa Romeo)* (1991).

¹⁷³ ECJ, hotărârea în cazul *C-390/98 H.J Banks & Co Ltd vs. Autoritatea Cărbunelui și Secretariatul de Stat pentru Comerț și Industrie* (2001).

¹⁷⁴ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 238/2000.

achiziționat activele unei companii să ramburseze ajutorul de stat ilegal și incompatibil de care a beneficiat compania care și-a înstrăinat activele. Astfel, în aceste cazuri, Comisia a arătat că obligația de a rambursa ajutorul de stat ilegal și incompatibil nu trebuie să se limiteze numai la firma care a primit inițial ajutorul, ci trebuie extinsă și la compania care continuă activitatea economică desfășurată de compania beneficiară a ajutorului¹⁷⁶, în cazul în care, prin activele achiziționate, compania achizitoare continuă activitatea desfășurată de compania beneficiară de ajutor de stat.

În vederea sublinierii necesității de a fi făcută diferența între o tranzacție obișnuită de înstrăinare a activelor și tentativa de evitare a rambursării ajutorului de stat prin intermediul unei asemenea tranzacții, Comisia Europeană a arătat criteriile pe care le are în vedere în analiza acestor cazuri:

- ❖ obiectul acestei tranzacții;
- ❖ prețul tranzacției;
- ❖ identitatea acționarilor celor două companii;
- ❖ momentul în care tranzacția a avut loc (după deschiderea investigației);
- ❖ necesitatea, din punct de vedere economic, a efectuării acestei tranzacții.

În cazul aplicării acestor criterii, Comisia poate să hotărască dacă obligația de rambursare a ajutorului a fost transferată și în ce condiții poate să solicite recuperarea de la noul proprietar al activelor.

Așa cum am arătat, prin deciziile și hotărârile emise, Comisia Europeană și Curtea Europeană de Justiție, au subliniat necesitatea recuperării ajutoarelor de stat ilegale și incompatibile, în vederea creării și menținerii unui mediu concurențial normal. Această obligație de a rambursa ajutorul ilegal și incompatibil revine, după cum urmează:

- ❖ companiei care a achiziționat, în integralitate, compania beneficiară de ajutor de stat;
- ❖ companiei (companiilor) care au achiziționat din activele unei societăți beneficiare de ajutor de stat, în cazul în care prin aceasta tranzacție s-a urmărit evitarea punerii în aplicare a deciziei Comisiei Europene.

13.4. Decizii de recuperare

13.4.1. Decizii emise de Comisia Europeană

Așa cum am arătat anterior, recuperarea ajutoarelor de stat poate fi dispusă de Comisia Europeană, caz în care aceasta constituie titlu executoriu, iar furnizorul trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru a o implementa cu celeritate.

---

¹⁷⁵ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 227/2000.

¹⁷⁶ Cazurile C-328/99 și C-399/00 *Italia și SIM 2 Multimedia SpA vs. Comisia Europeană (Seleco)* (2003) ECR I- 4035.

În acest sens, în *OUG nr. 77/2014* a fost introdus articolul 38², care prevede obligativitatea furnizorului de a dispune măsuri asigurătorii în cazul în care Comisia Europeană are declanșată procedura de investigație a unui ajutor ilegal.

13.4.2. Decizii emise de furnizorii de ajutor de stat

Obligația de a se asigura existența unui mediu concurențial corect nu revine doar Comisiei Europene. În cazul în care furnizorul de ajutor de stat/*de minimis* constată că nu mai sunt îndeplinite condițiile prevăzute în actul normativ/administrativ de acordare a ajutorului de stat/*de minimis*, acesta poate dispune recuperarea ajutorului plătit.

În conformitate cu prevederile *OUG nr. 77/2014*, deciziile furnizorului prin care dispune recuperarea ajutoarelor de stat/*de minimis* acordate, au caracter de titlu executoriu.

Deciziile prin care se dispune recuperarea ajutorului de stat/*de minimis* trebuie să conțină cel puțin următoarele elemente:

- ❖ emitentul deciziei, sediul social și codul de identificare ale acestuia;
- ❖ numărul și data deciziei;
- ❖ denumirea operatorului economic;
- ❖ codul unic de înregistrare;
- ❖ domiciliul fiscal;
- ❖ obiectul deciziei;
- ❖ motivele de fapt și de drept care au condus la emiterea deciziei;
- ❖ data la care ajutorul de stat a fost pus la dispoziție beneficiarului;
- ❖ data până la care s-a calculat dobânda de recuperare;
- ❖ cuantumul ajutorului de stat, precum și al dobânzii ce trebuie recuperate;
- ❖ rata dobânzii utilizată pentru determinarea cuantumului dobânzii de recuperat;
- ❖ temeiul legal în baza căruia s-a dispus recuperarea ajutorului de stat, precum și a dobânzilor aferente;
- ❖ temeiul legal al puterii executorii a deciziei;
- ❖ organul la care se depune contestația și termenul de depunere a acesteia;
- ❖ data la care își produce efectele decizia;
- ❖ numele și semnătura ministrului finanțelor publice sau ale persoanei înlocuitoare de drept și ștampila instituției publice.

Decizia de recuperare se transmite operatorului economic beneficiar și, spre aplicare, organelor fiscale competente în administrarea beneficiarilor de ajutor de stat.

Deciziile de recuperare a ajutoarelor de stat/*de minimis* se transmit spre executare silită.

Sumele recuperate reprezentând ajutoare de stat, care se fac venit la bugetul de stat, se virează în contul 22.01.24 "Venituri din ajutoare de stat recuperate".

Recuperarea ajutoarelor de stat include și aplicarea unei dobânzi.

Mecanismul de stabilire a dobânzii este prevăzut de *Regulamentul CE nr. 794/2004* astfel:

Conform prevederilor regulamentului, **Comisia Europeană publică ratele dobânzii aplicabile recuperării ajutoarelor de stat, în vigoare și anterioare, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și, cu titlu de informare, pe Internet.**

Rata dobânzii aplicabile recuperării ajutoarelor de stat pentru România este publicată pe pagina web a Consiliului Concurenței www.ajutordestat.ro, la Secțiunea “Dobânda de referință”.

Dobânda se calculează de la data la care ajutorul de stat a fost pus la dispoziția beneficiarului, până la data recuperării efective, fiind aplicabil principiul capitalizării.

Regulamentul Comisiei (CE) nr. 271/2008 din 30 ianuarie 2008, care a modificat *Regulamentul (CE) nr. 794/2004*, prevede faptul că, **exceptând cazul în care este menționat altfel într-o decizie specifică, rata de recuperare va fi, de asemenea, calculată prin adăugarea a 100 de puncte de bază la rata de bază.**

13.4.3. Decizii emise de Consiliul Concurenței

În conformitate cu prevederile articolului 26 alineatul 7 al *OUG nr. 77/2014*, Consiliul Concurenței, atunci când constată faptul că furnizorul nu întreprinde măsurile necesare pentru recuperarea unor ajutoare *de minimis*, poate dispune recuperarea acestora. Decizia Consiliului Concurenței reprezintă titlu executoriu și poate fi contestată la Curtea de Apel București.

În cazul deciziilor emise de Consiliul Concurenței, ajutorul recuperat nu se mai face venit la bugetul furnizorului de ajutor, devenind venit la bugetul statului. Această modificare a principiilor privind recuperarea apare ca o consecință firească de sancționare a furnizorului care, deși a fost informat cu privire la necesitatea dispunerii unor măsuri de recuperare, refuză să facă acest lucru.

Deciziile Consiliului Concurenței prin care se dispune recuperarea ajutoarelor *de minimis* vor fi implementate de către ANAF.

14. AJUTORUL DE MINIMIS

14.1. Baza legală

Legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat reglementează patru categorii de ajutoare *de minimis*, respectiv:

- ❖ reglementarea generală - *Regulamentul CE nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis*;
- ❖ reglementarea privind ajutoarele *de minimis* acordate în sectorul serviciilor de interes economic general (SIEG) - *Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25.04.2012 privind aplicarea articolului 107 și 108 al TFUE în cazul ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general*;
- ❖ reglementarea privind ajutoarele *de minimis* acordate în sectoarele agricol și forestier - *Regulamentul (UE) nr. 1408/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis în sectorul agricol*;
- ❖ reglementarea privind ajutoarele *de minimis* acordate în sectoarele pisciculturii și acvaculturii - *Regulamentul (UE) nr. 717/2014 privind aplicarea articolelor 107 și 108 al TFUE ajutoarelor de minimis în sectorul pescuitului și acvaculturii*.

În continuare, ne vom ocupa, în exclusivitate, de reglementarea comunitară privind ajutorul *de minimis* general (*Regulamentul nr. 1407/2014*).

14.2. Pragul de minimis

Ajutoarele *de minimis* sunt ajutoarele acordate unei "întreprinderi unice" care, însumate într-o perioadă de 3 ani fiscali consecutivi (anul de bază și cei doi ani fiscali anteriori), nu depășesc valoarea de 200.000 euro (100.000 euro în cazul întreprinderilor care activează în sectorul transportului rutier de marfă contra cost sau în numele terților).

Perioada relevantă de trei ani trebuie evaluată pe o bază continuă astfel încât, pentru fiecare nouă acordare a ajutorului *de minimis*, trebuie determinată suma totală a ajutorului *de minimis* acordat în exercițiul financiar în cauză, precum și pe perioada ultimelor două exerciții financiare.

Plafoanele se aplică indiferent de forma ajutorului *de minimis* sau de obiectivul urmărit și indiferent dacă ajutorul acordat de Statul Membru este finanțat în totalitate sau parțial din resurse de origine comunitară.

Ajutoarele care depășesc plafonul *de minimis* nu trebuie fracționate în părți mai mici pentru a se putea încadra în domeniul de aplicare a Regulamentului *de minimis*.

Ajutorul care trebuie plătit în mai multe tranșe se actualizează la valoarea de la momentul acordării. Rata dobânzii folosită în scopul actualizării este rata de referință aplicabilă la data

acordării ajutorului, respectiv rata de bază publicată pe site-ul Comisiei Europene pentru fiecare Stat Membru, la care se adaugă 100 puncte de bază.

În cazul fuziunilor sau al achizițiilor, atunci când se stabilește dacă un nou ajutor *de minimis* acordat unei întreprinderi noi sau întreprinderii care face achiziția depășește plafonul relevant, se iau în considerare toate ajutoarele *de minimis* anterioare acordate tuturor întreprinderilor care fuzionează. Ajutoarele *de minimis* acordate legal înainte de fuziune sau achiziție rămân legal acordate.

În cazul în care o întreprindere se împarte în două sau mai multe întreprinderi separate, ajutoarele *de minimis* acordate înainte de separare se alocă întreprinderii care a beneficiat de acestea, și anume, în principiu, întreprinderii care preia activitățile pentru care au fost utilizate ajutoarele *de minimis*. În cazul în care o astfel de alocare nu este posibilă, ajutoarele *de minimis* se alocă proporțional pe baza valorii contabile a capitalului social al noilor întreprinderi la data la care separarea produce efecte.

În conformitate cu principiile comunitare, se consideră că ajutoarele *de minimis* au fost acordate în momentul în care întreprinderea a obținut dreptul legal de a primi ajutorul, în temeiul regimului juridic național aplicabil (de exemplu, în momentul încheierii contractului de finanțare dintre beneficiar și furnizor).

14.3. Conceptul de întreprindere unică

Conceptul de „întreprindere unică” include toate întreprinderile între care există cel puțin una dintre relațiile următoare:

- ❖ o întreprindere deține majoritatea drepturilor de vot ale acționarilor sau ale asociaților unei alte întreprinderi;
- ❖ o întreprindere are dreptul de a numi sau revoca majoritatea membrilor organelor de administrare, de conducere sau de supraveghere ale unei alte întreprinderi;
- ❖ o întreprindere are dreptul de a exercita o influență dominantă asupra altei întreprinderi în temeiul unui contract încheiat cu întreprinderea în cauză sau în temeiul unei prevederi din contractul de societate sau din statutul acesteia;
- ❖ o întreprindere care este acționar sau asociat al unei alte întreprinderi și care controlează singură, în baza unui acord cu alți acționari sau asociați ai acelei întreprinderi, majoritatea drepturilor de vot ale acționarilor sau ale asociaților întreprinderii respective.

Întreprinderile care întrețin, prin intermediul uneia sau a mai multor întreprinderi, relațiile la care se face referire mai sus sunt considerate întreprinderi unice.

Noțiunea de „întreprindere unică” este similară noțiunii de „întreprindere legată”, însă sfera de aplicabilitate este diferită.

Având în vedere numeroasele întrebări privind interpretarea noilor reguli privind ajutorul *de minimis*, Comisia Europeană a transmis Statelor Membre o serie de clarificări, după cum urmează:

❖ Conceptul de „întreprindere”, respectiv „întreprindere unică” se poate aplica și în cazul persoanelor fizice sau al entităților deținute de aceleași persoane fizice.

Astfel, în cazul SA.38517¹⁷⁷, Comisia Europeană menționează că:

„Așa cum a statuat Curtea de Justiție, ”în reglementarea din domeniul concurenței, termenul de ”întreprindere” trebuie înțeles ca desemnând o entitate economică...chiar dacă legea stipulează faptul că o unitate economică constă într-un număr de câteva persoane fizice sau juridice. Pentru a determina dacă câteva entități formează o unitate economică, Curtea de Justiție analizează existența unei separări funcționale sau a controlului, a legăturilor organice sau economice. Reclamanții sunt dl. Ioan Micula și dl. Viorel Micula (frații Micula) și trei companii deținute de aceștia (European Food SA; Starmill SRL; Multipack STL). Aceste trei companii sunt angajate în derularea de activități economice, fiind specializate în producția de produse alimentare, produse de morărit și ambalaje din plastic. În consecință, cele trei companii constituie întreprinderi. Frații Micula sunt unicii deținători ai celor trei companii, ca și al altor alte companii. Datorită legăturii strânse dintre frații Micula și cele trei companii, Comisia consideră că grupul de companii deținut de frații Micula, împreună cu însăși frații Micula, formează o unitate economică în scopul aplicării reglementărilor din domeniul ajutorului de stat. Această unitate economică este, de aceea, considerată întreprinderea relevantă.”

Cu toate acestea, simpla deținere a unor acțiuni nu înseamnă desfășurarea unei activități economice. Analiza se va face de la caz la caz.

❖ În ceea ce privește întreprinderile deținute de stat, acestea nu sunt considerate, în mod automat, ca fiind „întreprinderi unice” doar datorită faptului că sunt deținute de aceeași autoritate. Acestea vor fi tratate ca „întreprindere unică” în cazul în care o companie de stat deține alte companii;

❖ Conceptul de „întreprindere unică” se determină doar pe piața națională. În cazul în care legătura între două întreprinderi se face printr-o întreprindere cu sediul în alt stat, întreprinderile naționale vor fi tratate separat.

14.4. Domeniul de aplicare

Regulamentul general *de minimis* se aplică în toate sectoarele și activitățile economice, cu următoarele excepții:

❖ ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectoarele pescuitului și acvaculturii;

¹⁷⁷ Implementarea Hotărârii Curții de Arbitraj în cazul Micula vs. România din 11 decembrie 2013.

- ❖ ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul producției primare de produse agricole;
- ❖ ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul prelucrării și comercializării produselor agricole, în următoarele cazuri:
  - atunci când valoarea ajutoarelor este stabilită pe baza prețului sau a cantității unor astfel de produse achiziționate de la producători primari sau introduse pe piață de întreprinderile respective;
  - atunci când ajutoarele sunt condiționate de transferarea lor parțială sau integrală către producătorii primari.
- ❖ ajutoarelor destinate activităților legate de export către țări terțe sau către alte State Membre, respectiv ajutoarelor direct legate de cantitățile exportate, ajutoarelor destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export;
- ❖ ajutoarelor condiționate de utilizarea preferențială a produselor naționale față de produsele importate.

De asemenea, ajutoarele *de minimis* nu pot fi utilizate pentru achiziționarea de vehicule pentru transportul rutier de mărfuri.

Din practica europeană a rezultat faptul că o întreprindere activă atât în sectoarele/activitățile menționate anterior, cât și în alte sectoare, eligibile pentru acordarea ajutoarelor *de minimis*, poate primi ajutor *de minimis* pentru aceste ultime sectoare sau activități, cu condiția menținerii unor evidente financiar-contabile separate, astfel încât să se asigure transferarea finanțării de la domeniile eligibile către cele ne-eligibile (subvenționarea încrucișată).

Menționăm faptul că acordarea ajutoarelor *de minimis* este permisă doar pentru acele ajutoare al căror quantum este sau poate fi cunoscut/estimat încă de la momentul acordării finanțării (ajutoare transparente).

Ajutoarele care constau în granturi sau subvenții la dobândă se consideră ajutoare *de minimis* transparente.

Ajutoarele care constau în împrumuturi sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă:

- ❖ beneficiarul nu este supus unei proceduri de insolvență colectivă și nu îndeplinește criteriile din dreptul național pentru a fi supus unei proceduri de insolvență colectivă la cererea creditorilor săi. În cazul unei mari întreprinderi, beneficiarul se află într-o situație comparabilă cu cea pentru care se conferă un rating de credit de cel puțin B-;

și

- ❖ împrumutul este garantat cu garanții reale care acoperă cel puțin 50% din împrumut, iar împrumutul este fie de 1.000.000 euro (sau 500.000 euro pentru întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri) pe o perioadă de cinci ani, fie de 500.000 euro (sau 250.000 euro pentru întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri) pe o perioadă de zece ani; dacă un împrumut este mai mic decât aceste sume și/sau se acordă pentru o perioadă de mai

puțin de cinci, respectiv zece ani, echivalentul subvenției brută al împrumutului se calculează ca procentaj corespunzător din plafonul relevant;

sau

❖ echivalentul subvenției brută a fost calculat pe baza ratei de referință aplicabile în momentul acordării grantului.

Ajutoarele care constau în aporturi de capital sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente numai dacă suma totală a aportului de capital din sectorul public este mai mică decât plafonul *de minimis*.

Ajutoarele care constau în măsuri de finanțare prin capital de risc care iau forma unor investiții de capital sau cvasicapital sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă, pentru o întreprindere unică, capitalul furnizat nu depășește plafonul *de minimis*.

Ajutoarele care constau în garanții sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă:

❖ beneficiarul nu este supus unei proceduri de insolvență colectivă și nu îndeplinește criteriile din dreptul național pentru a fi supus unei proceduri de insolvență colectivă la cererea creditorilor săi. În cazul unei mari întreprinderi, beneficiarul se află într-o situație comparabilă cu cea pentru care se conferă un rating de credit de cel puțin B-;

și

❖ împrumutul este garantat cu garanții reale care acoperă cel puțin 80% din împrumut, iar suma garantată este de 1 500.000 euro (sau 750.000 euro pentru întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri și durata garanției este de cinci ani, fie suma garantată este de 750.000 euro (sau 375.000 euro pentru întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri) și durata garanției este de zece ani; dacă un suma garantată este mai mică decât aceste valori și/sau garanția se acordă pentru o perioadă de mai puțin de cinci, respectiv zece ani, echivalentul subvenției brută al împrumutului se calculează ca procentaj corespunzător din plafonul relevant;

sau

❖ echivalentul subvenției brută a fost calculat pe baza primelor „safe-harbour” prevăzute într-o comunicare a Comisiei;

sau

❖ înainte de a fi pusă în aplicare:

- metoda utilizată pentru calcularea echivalentului subvenției brută al garanției a fost notificată și a fost acceptată de Comisie ca respectând *Comunicarea privind garanțiile* sau orice comunicare succesivă;

și

- metoda vizează în mod explicit tipul de garanții și tipul de tranzacții aferente în contextul aplicării *Regulamentului nr. 1407/2014*.

Ajutoarele sub forma altor instrumente sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă instrumentul respectiv prevede o limită maximă care să garanteze că nu se depășește plafonul relevant.

14.5. Cumulul ajutoarelor *de minimis*

Ajutoarele *de minimis* acordate în conformitate cu prevederile *Regulamentului (UE) nr. 1407/2014* (regulamentul general) pot fi cumulate cu ajutoarele *de minimis* acordate în conformitate cu *Regulamentul (UE) nr. 360/2012* (reglementarea *de minimis* aplicabilă serviciilor de interes economic general) în limita plafonului stabilit în regulamentul respectiv.

Astfel, furnizorul/administratorul măsurii de ajutor va trebui să aibă în vedere că, în cazul în care o întreprindere derulează atât activități care fac obiectul obligațiilor de prestare a unui serviciu de interes economic general (serviciu public), cât și activități care nu se încadrează în sfera acestor servicii, este necesară verificarea simultană a respectării a două praguri *de minimis*:

- ❖ partea care nu intră în sfera de acoperire a serviciului public nu trebuie să beneficieze de un ajutor *de minimis* care să depășească 200.000 euro/3 ani fiscali (100.000 euro în cazul întreprinderilor care desfășoară activități în domeniul transportului rutier de marfă în contul terților sau contra cost) - ajutor acordat în baza *Regulamentului (UE) nr. 1407/2014*;
- ❖ alocarea *de minimis* însumată pentru întreaga întreprindere nu trebuie să depășească 500.000 euro/3 ani fiscali - ajutor combinat acordat în baza *Regulamentului (UE) nr. 1407/2014* și a *Regulamentului (UE) nr. 360/2012*.

De asemenea, ajutoarele *de minimis* acordate în baza *Regulamentului (UE) nr. 1407/2014* pot fi cumulate cu ajutoare *de minimis* acordate în conformitate cu alte regulamente *de minimis* în limita plafonului de 200.000 euro/3 ani fiscali (100.000 euro în cazul întreprinderilor care desfășoară activități în domeniul transportului rutier de marfă în contul terților sau contra cost). Este cazul ajutoarelor *de minimis* acordate în baza *Regulamentului (UE) nr. 1408/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis în sectorul agricol*, respectiv a *Regulamentului (UE) nr. 717/2014 privind aplicarea articolelor 107 și 108 al TFUE ajutoarelor de minimis în sectorul pescuitului și acvaculturii*.

Și în acest caz, furnizorul/administratorul măsurii de ajutor va trebui să aibă în vedere că, în cazul în care o întreprindere derulează atât activități care intră în sfera de aplicare a unuia dintre cele două reglementări, cât și activități care intră în sfera de aplicare a reglementării generale, este necesară verificarea simultană a respectării a două praguri *de minimis*:

- ❖ partea care vizează sectorul agricol/forestier, respectiv al pescuitului/acvaculturii nu trebuie să beneficieze de un ajutor *de minimis* care să depășească pragurile *de minimis* menționate în

reglementările specifice (15.000 euro/3 ani fiscali, în cazul agriculturii/silviculturii, respectiv 30.000 euro/3 ani fiscali, în cazul pescuitului/acvaculturii);

❖ alocarea *de minimis* însumată pentru întreaga întreprindere nu trebuie să depășească 200.000 euro/3 ani fiscali (100.000 euro în cazul întreprinderilor care desfășoară activități în domeniul transportului rutier de marfă în contul terților sau contra cost) - ajutor acordat în baza Regulamentului (UE) nr. 1407/2014.

De asemenea, ajutoarele *de minimis* se pot cumula cu alte tipuri de ajutoare de stat destinate aceluiași costuri eligibile, doar în măsura în care un astfel de cumul nu duce la depășirea intensității maxime stabilită printr-un regulament sau o decizie a Comisiei Europene.

14.6. Procedura de acordare și monitorizare a ajutoarelor *de minimis*

Fiecare Stat Membru este răspunzător pentru stabilirea instrumentelor necesare pentru asigurarea unui control eficient în ceea ce privește respectarea pragului *de minimis* cumulat. Acest lucru poate fi realizat în două moduri:

❖ fie Statul Membru creează un Registru central al ajutorului *de minimis* care să cuprindă informații complete privind toate ajutoarele *de minimis* acordate de către orice autoritate din cadrul Statului Membru (în România s-a implementat un astfel de registru începând cu luna iulie 2016¹⁷⁸).

❖ fie furnizorul informează explicit întreprinderea cu privire la caracterul *de minimis* al ajutorului acordat și obține, în schimb, de la întreprinderea respectivă informații complete despre alte ajutoare *de minimis* primite de aceasta în cursul celor doi ani fiscali anteriori și în anul fiscal curent (sistemul de declarații pe propria răspundere).

Furnizorul acordă noul ajutor *de minimis* numai după ce a verificat că acesta nu va conduce la creșterea nivelului total al ajutorului *de minimis* primit de întreprindere în perioada care acoperă exercițiul fiscal în cauză, precum și ultimele două exerciții fiscale în acel Stat Membru, până la un nivel care depășește plafonul *de minimis*.

Furnizorii au obligația să mențină evidențe privind ajutoarele *de minimis* acordate timp de 10 ani de la acordarea unui ajutor ad-hoc sau a ultimei alocări individuale în cadrul unei scheme. Totodată, aceștia trebuie să raporteze anual Consiliului Concurenței, până la data de 31 martie, ajutoarele *de minimis* acordate în anul anterior.

Beneficiarii au, de asemenea, obligația să mențină o evidență specifică a tuturor ajutoarelor de stat/*de minimis* primite, din care să reiasă suma totală a ajutorului de care au beneficiat, defalcarea pe ani, pe furnizori, pe obiective, forma ajutorului, baza legală.

---

¹⁷⁸ Ordinul nr. 437/2016 pentru aprobarea Regulamentului din 21 iunie 2016 privind Registrul ajutoarelor de stat publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 539 din 18 iulie 2016.

15. AJUTORUL DE STAT REGIONAL

Ajutoarele regionale sunt ajutoarele de stat destinate să favorizeze dezvoltarea economică a anumitor regiuni defavorizate din Uniunea Europeană.

Regiunile defavorizate/asistate sunt zonele desemnate într-o hartă a ajutoarelor regionale aprobată pentru perioada 01.07.2014 - 31.12.2020¹⁷⁹, în aplicarea articolului 107 alineatul (3) literele (a) și (c) al TFUE.

15.1. Ajutorul de stat regional pentru investiții exceptat de la notificare

Regulamentul (CE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare) statuează condițiile în care un Stat Membru poate acorda ajutoare de stat având obiective diverse (regional, protecția mediului, cercetare, dezvoltare, inovare, finanțare de risc etc.) fără a fi obligat să notifice aceste demersuri Comisiei Europene.

Prin aceste tipuri de ajutoare se regăsește și ajutorul regional pentru investiții, care permite unei întreprinderi să primească un ajutor în condițiile realizării unei proiect de investiții având impact pozitiv asupra dezvoltării regionale.

15.1.1. Domeniul de aplicare¹⁸⁰

Nu se pot acorda ajutoare de stat regionale pentru investiții, exceptate de la obligația notificării, în următoarele sectoare/activități economice:

- ❖ sectorul siderurgic,
- ❖ sectorul cărbunelui
- ❖ sectorul construcțiilor navale,
- ❖ sectorul fibrelor sintetice,
- ❖ sectorul transporturilor și al infrastructurii conexe
- ❖ sectorul producerii și distribuției de energie și al infrastructurii pentru aceasta.

Totodată, nu pot fi exceptate de la notificare schemele de ajutor regional care vizează un număr limitat de sectoare specifice de activitate economică, întrucât, în acest caz, obiectivul și efectele probabile ale schemei pot fi mai degrabă sectoriale decât orizontale.

---

¹⁷⁹ Aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 517 din 26 iunie 2014 privind intensitatea maximă a ajutorului de stat regional în perioada 2014-2020 pentru investiții inițiale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 479 din data de 28 iunie 2014;

¹⁸⁰ Articolul nr. 13 din GBER;

În accepțiunea legislației din domeniul ajutorului de stat, „*schemă care vizează un număr limitat de sectoare specifice ale activității economice*” înseamnă o schemă care acoperă activități care intră în domeniul de aplicare al unui număr mai mic de cinci clase (cod numeric de patru cifre) din clasificarea statistică NACE Rev. 2.

ATENȚIE !

Schemele de ajutoare destinate activităților turistice, infrastructurilor de bandă largă sau prelucrării și comercializării produselor agricole nu sunt considerate ca vizând sectoare specifice de activitate economică și, prin urmare, sunt exceptate de la notificare.

Ajutoarelor regionale individuale pentru investiții acordate unui beneficiar care a închis aceeași activitate sau o activitate similară în Spațiul Economic European în cei doi ani care au precedat depunerea cererii sale pentru acordarea de ajutoare regionale de investiții sau care, în momentul depunerii cererii de ajutor, are planuri concrete de a închide o astfel de activitate într-o perioadă de doi ani după finalizarea investiției inițiale pentru care solicită ajutoare, în zona în cauză nu poate fi exceptat de la notificare.

ATENȚIE !

Aceeași activitate sau o activitate similară înseamnă o activitate care face parte din aceeași clasă (cod numeric de patru cifre) NACE Rev 2.

15.1.2. Reguli de compatibilitate

Pentru a putea fi exceptate în baza GBER, ajutoarele pentru investiții trebuie să îndeplinească următoarele reguli de compatibilitate:

A. Ajutoarele trebuie să fie acordate în **zone asistate**, conform articolului 107 (3) literele a) și c) al TFUE.

În zonele asistate care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (3) litera (a) al TFUE, ajutoarele pot fi acordate pentru o investiție inițială indiferent de dimensiunea beneficiarului.

În zonele asistate care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (3) litera (c) al TFUE, ajutoarele pot fi acordate IMM-urilor pentru orice formă de investiție inițială. Ajutoarele pentru întreprinderile mari se acordă numai pentru o investiție inițială în favoarea unei noi activități economice în zona în cauză.

Investiție inițială înseamnă:

(a) o investiție în active corporale și necorporale legată de demararea unei unități noi, extinderea capacității unei unități existente, diversificarea producției unei unități prin produse care nu au fost fabricate anterior în unitate sau o schimbare fundamentală a procesului general de producție al unei unități existente; sau

(b) o achiziționare de active legate direct de o unitate, cu condiția ca unitatea să fie închisă sau să fi fost închisă dacă nu ar fi fost achiziționată și să fie cumpărată de un investitor care nu are legătură cu vânzătorul și exclude simpla achiziționare a acțiunilor unei întreprinderi.

Investiție inițială pentru o nouă activitate economică înseamnă:

(a) o investiție în active corporale și necorporale legată de demararea unei noi unități sau de diversificarea activității unei unități, cu condiția ca noua activitate să nu fie identică sau similară cu activitatea desfășurată anterior în unitatea respectivă;

(b) achiziționarea de active aparținând unei unități care a fost închisă sau care ar fi fost închisă dacă nu ar fi fost cumpărată și care este achiziționată de un investitor care nu are legătură cu vânzătorul, cu condiția ca noua activitate ce urmează a fi desfășurată utilizând activele dobândite să nu fie identică sau similară cu activitatea desfășurată în unitatea respectivă înainte de achiziție.

B. Costurile eligibile care pot fi acoperite din ajutor de stat regional exceptat sunt costurile investițiilor în active corporale și necorporale sau/și costurile salariale estimate ale locurilor de muncă nou create în urma unei investiții inițiale, calculate pe o perioadă de doi ani.

B.1. în cazul în care **costurile eligibile sunt determinate pe baza activelor**, acestea trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

Active corporale

❖ activele achiziționate trebuie să fie noi, cu excepția celor pentru IMM-uri și pentru achiziționarea unei unități.

❖ în cazul achiziționării activelor unei unități, se iau în considerare numai costurile de cumpărare a activelor de la terți care nu au legătură cu cumpărătorul. Tranzacția are loc în condițiile pieței. Dacă a fost deja acordat un ajutor pentru achiziționarea activelor înainte de cumpărarea acestora, costurile acestor active se deduc din costurile eligibile aferente achiziționării unei unități. În cazul în care un membru al familiei proprietarului inițial sau un angajat preia o întreprindere mică, condiția ca activele să fie cumpărate de la terți care nu au legătură cu cumpărătorul nu se aplică.

❖ costurile legate de închirierea de active corporale pot fi luate în considerare în cazul terenurilor și clădirilor dacă contractul de închiriere continuă cel puțin cinci ani de la data preconizată de finalizare a proiectului de investiții pentru întreprinderile mari și cel puțin timp de trei ani în cazul IMM-urilor. În cazul închirierii de instalații sau de utilaje, contractul trebuie să fie unul de leasing financiar și trebuie să conțină obligația ca beneficiarul ajutorului să achiziționeze activul la data la care expiră contractul;

❖ în cazul ajutoarelor acordate pentru o schimbare fundamentală în procesul de producție, costurile eligibile trebuie să depășească amortizarea activelor legate de activitatea care trebuie modernizată în cursul celor trei exerciții financiare precedente;

❖ în cazul ajutoarelor acordate pentru diversificarea unei unități existente, costurile eligibile trebuie să depășească cu cel puțin 200 % valoarea contabilă a activelor reutilizate, astfel cum au fost înregistrate în exercițiul financiar ce precede începerea lucrărilor.

ATENȚIE !

Achiziționarea de acțiuni nu constituie o investiție inițială.

Active necorporale

- ❖ să fie utilizate exclusiv în cadrul unității care primește ajutorul;
- ❖ să fie amortizabile;
- ❖ să fie achiziționate în condițiile pieței de la terți care nu au legături cu cumpărătorul; și să fie incluse în activele întreprinderii care beneficiază de ajutor și trebuie să rămână asociate proiectului pentru care s-a acordat ajutorul pe o perioadă de minimum cinci ani sau de trei ani în cazul IMM-urilor.
- ❖ pentru întreprinderile mari, costurile activelor necorporale sunt eligibile numai până la un plafon de 50 % din costurile totale eligibile ale investiției inițiale.

B.2. În cazul în care **costurile eligibile sunt calculate pe baza costurilor salariale**, trebuie să fie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- ❖ proiectul de investiții să determine o creștere netă a numărului de angajați în unitatea în cauză, în comparație cu media din ultimele 12 luni;
- ❖ fiecare post este ocupat în termen de trei ani de la finalizarea lucrărilor;
- ❖ fiecare loc de muncă creat ca urmare a investiției se menține în regiunea în cauză pentru o perioadă de cel puțin cinci ani sau, în cazul IMM-urilor, de trei ani de la data la care postul a fost ocupat prima dată.

C. Menținerea investiției

Investiția trebuie menținută în regiunea beneficiară pentru o perioadă de cel puțin cinci ani sau, în cazul IMM-urilor, de cel puțin trei ani de la finalizarea investițiilor. Această condiție nu împiedică înlocuirea unei instalații sau a unui echipament care a devenit depășit sau a fost distrus în această perioadă, cu condiția ca activitatea economică să fie menținută în regiunea în cauză pentru perioada minimă relevantă.

D. Intensitatea ajutorului de stat

Conform hărții ajutorului de stat regional pentru România, aprobată de Comisia Europeană și prevăzută în Hotărârea Guvernului nr. 517/2014¹⁸¹, intensitatea maximă a ajutorului regional pentru investiții în țara noastră se prezintă după cum urmează:

Zone de tip 107 (3) a)

- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, care grupează județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Satu Mare și Maramureș;

¹⁸¹ Hotărârea Guvernului nr. 517/2014 privind intensitatea maximă a ajutorului de stat regional în perioada 2014-2020 pentru investiții inițiale, publicată în Monitorul Oficial nr. 479 din 28.06.2014;

- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Centru, care grupează județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu;
- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, care grupează județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui;
- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, care grupează județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Vrancea și Tulcea;
- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia, care grupează județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman;
- ❖ 50% în Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia, care grupează județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea;
- ❖ 35% în Regiunea de Dezvoltare Vest, care grupează județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș.

Zone de tip 107 (3) c)

- ❖ 35% în județul Ilfov;
- ❖ 15% în perioada 2014-2017, respectiv 10% în perioada 2018-2020, în București.

ATENȚIE !

Intensitățile maxime enumerate anterior pot fi majorate cu maxim 20% pentru investițiile realizate de întreprinderile mici sau cu 10% pentru întreprinderile mijlocii.

Proiecte mari de investiții

În cazul proiectelor mari de investiții (ale caror costuri eligibile¹⁸² depășesc echivalentul a 50 de milioane de euro) valoarea maxima a ajutorului nu depășește valoarea ajustată, calculată după următoarea formulă:

$$\text{Valoarea maximă a ajutorului/valoarea ajustată} = R \times (A + 0,50 \times B + 0 \times C)$$

unde

R - intensitatea maximă a ajutoarelor aplicabilă în zona în cauză pentru o întreprindere mare, prevăzută în harta regională aprobată, în vigoare la data acordării ajutorului;

A - costurile inițiale eligibile în valoare de 50 de milioane euro,

B - partea din costurile eligibile cuprinsă între 50 de milioane și 100 de milioane euro;

C - partea din costurile eligibile de peste 100 de milioane euro.

ATENȚIE !

IMM-urile care realizează proiecte mari de investiții nu beneficiază de bonusuri la intensitate.

¹⁸² Calculate la prețurile/tarifele și cursul de schimb de la data acordării ajutorului;

EXEMPLU DE CALCUL!

Întreprinderea X dorește să obțină ajutor de stat pentru realizarea unei investiții inițiale în Regiunea de Dezvoltare Nord-Est. Costurile eligibile totale ale investiției ar fi de 80 de milioane euro.

Întrebare:

Care este valoarea maximă a ajutorului de stat exceptat de la obligația de notificare pe care poate să o primească întreprinderea X, presupunând că nu a mai beneficiat, până în prezent, de alte ajutoare de stat/minimis?

Răspuns:

Costurile eligibile ale investiției depășesc 50 milioane euro, deci ne aflăm în prezența unui proiect mare de investiții.

În acest caz, valoarea maximă a ajutorului se calculează conform formulei:

$$\text{Valoare ajutor} = R \times (A + 0,50 \times B + 0 \times C) = 50\% \times (50 + 0,5 \times 30) = 50\% \times 65 = \underline{32,5 \text{ mil. euro.}}$$

R = intensitatea maximă aplicabilă în Regiunea Nord Est, respectiv 50%.

A = 50 milioane euro

B = 80 - 50 = 30 milioane euro.

Orice investiție inițială demarată de același beneficiar (la nivel de grup) într-un interval de trei ani de la data de începere a lucrărilor la o altă investiție care beneficiază de ajutor în aceeași regiune de nivel NUTS 3 este considerată ca făcând parte dintr-un proiect unic de investiții. În cazul în care un astfel de proiect unic de investiții este un proiect mare de investiții, valoarea totală a ajutoarelor pentru proiectul unic de investiții nu depășește valoarea ajutorului ajustat pentru proiecte mari de investiții.

EXEMPLU DE CALCUL!

Întreprinderea Y a aplicat pentru o schemă de ajutor regional la Ministerul Finanțelor Publice pentru un proiect de investiții cu costuri eligibile în valoare de 30 de milioane euro, care va fi implementat în județul Timiș începând cu 1 martie 2015.

Menționăm că întreprinderea a mai primit, în trecut, un ajutor de stat regional în valoare de 15 milioane euro, pentru un alt proiect de investiții, situat în aceeași locație, realizat în perioada 2012-2014. Costurile eligibile ale acestui proiect erau de 40 de milioane euro, iar lucrările de investiții au demarat la 1 septembrie 2012.

Întrebare:

Care este valoarea maximă a ajutorului regional de care poate beneficia întreprinderea Y în baza schemei actuale de la MFP?

Răspuns:

Având în vedere că cel de-al doilea proiect de investiții va începe la un interval mai mic de trei ani de la demararea primului proiect de investiții, precum și faptul că ambele sunt localizate în aceeași zonă NUTS 3 (județul Timiș), cele două proiecte vor fi considerate un proiect unic de investiții, cu costuri eligibile totale de 70 milioane de euro.

Costurile eligibile ale proiectului unic de investiție sunt mai mari de 50 milioane euro, prin urmare vorbim de un proiect mare de investiții, care va putea beneficia de ajutor calculat conform formulei:

Valoare maximă ajutor = $35\% \times (50 + 0.5 \times 20) = 35\% \times 60 = 21$ milioane euro.

unde:

Intensitatea maximă a ajutorului aplicabilă în județul Timiș este 35%.

Având în vedere că pentru acest proiect unic de investiții întreprinderea X a mai primit 15 milioane de euro, mai poate beneficia, în baza schemei de la MFP, doar de diferența, respectiv $21 - 15 = 6$ milioane euro.

E. Contribuția beneficiarului

Beneficiarul ajutorului trebuie să asigure o contribuție financiară de cel puțin 25 % din costurile eligibile, fie prin resurse proprii, fie prin finanțare externă, sub o formă care să nu facă obiectul niciunui alt ajutor public.

EXEMPLU !

Un beneficiar contractează un credit de la o bancă comercială, cu garanția municipalității, pentru finanțarea unui proiect de investiții pentru care dorește să obțină ajutor de stat.

Întrebare:

Acest credit poate fi considerat contribuție proprie, neafectată de sprijin din surse publice, în sensul regulii de mai sus?

Răspuns:

Da, dacă garanția este acordată în condiții de piață, potrivit testului creditorului privat prudent. Nu, dacă garanția nu este acordată în condiții de piață și reprezintă ajutor de stat. În acest caz, întregul credit se consideră a fi afectat de sprijin public.

F. Condiții suplimentare referitoare la ajutorul regional pentru broadband și infrastructurile de cercetare

Prin noul regulament de exceptare pe categorii a fost introdusa posibilitatea de a acorda ajutor regional și pentru dezvoltarea rețelelor în bandă largă, dar numai în zonele în care nu există nicio rețea din aceeași categorie și în care este foarte puțin probabil să fie dezvoltată în condiții comerciale o astfel de rețea în termen de trei ani de la data deciziei de acordare a ajutoarelor. În aceste situații, ajutoarele se alocă pe baza unui proces de selecție concurențial, iar operatorul rețelei subvenționate trebuie să ofere acces cu ridicata activ și pasiv, în condiții echitabile și nediscriminatorii.

Ajutoarele regionale pentru infrastructurile de cercetare se acordă numai în cazul în care ajutorul este condiționat de oferirea unui acces transparent și nediscriminatoriu la infrastructura care beneficiază de ajutor.

15.2. Ajutorul de stat regional care face obiectul notificării la Comisia Europeană¹⁸³

Acest subcapitol își propune să prezinte, în plus față de aspectele prezentate anterior, regulile și principiile de evaluare suplimentare aplicabile ajutorului de stat regional care face obiectul notificării. Prevederile legate de intensitate, costuri eligibile, menținerea investiției, contribuția beneficiarului sunt similare celor menționate la ajutorul de stat regional exceptat de la obligația de notificare și nu vor mai fi reluate în cuprinsul acestui capitol.

15.2.1. Obligații de notificare

Se notifică la Comisia Europeană următoarele ajutoare regionale pentru investiții:

❖ ajutoare individuale acordate în cadrul unei scheme notificate/ajutoarele ad-hoc care depășesc următoarele praguri:

- 37,5 milioane euro pentru Regiunile de Dezvoltare cu intensitate de 50%;
- 26,25 milioane euro pentru Regiunile de Dezvoltare cu intensitate de 35%;
- 11,25 milioane euro pentru Regiunile de Dezvoltare cu intensitate de 15%;

---

¹⁸³ Conform Orientărilor privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020, publicate în Jurnalul Oficial al UE nr. C 209/2013;

➤ 7,5 milioane euro pentru Regiunile de Dezvoltare cu intensitate de 10%.

- ❖ ajutoare acordate unui beneficiar care a închis o activitate identică sau similară în SEE¹⁸⁴ într-o perioadă de doi ani imediat anterioară datei solicitării ajutoarelor sau care, la momentul solicitării ajutoarelor, are intenția de a închide o astfel de activitate în termen de doi ani după finalizarea investiției care urmează să fie subvenționată;
- ❖ ajutoarele de investiții acordate unei întreprinderi mari pentru diversificarea unei unități existente într-o zonă „c” pentru a crea noi produse;
- ❖ ajutoarele pentru construcții navale;
- ❖ schemele de ajutor de stat sectoriale.

15.2.2. Domeniul de aplicare

Regulile de acordare ale ajutorului regional sunt detaliate în *Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020*. Nu intră în domeniul de aplicare al acestor Orientări ajutoarele acordate în sectorul energetic, pescuit și acvacultura, sectorul agricol, transporturi, aeroporturi.

Nu se acorda ajutor de stat regional în domeniul siderurgic și al fibrelor sintetice, întrucât în aceste sectoare există probleme de supracapacitate.

De asemenea, nu se acordă ajutor de stat regional întreprinderilor aflate în dificultate, în sensul *Liniilor directe comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor non-financiare aflate în dificultate*.

Ajutoarele de exploatare acordate întreprinderilor a căror activitate principală se încadrează la secțiunea K — „Activități financiare și de asigurări” — sau întreprinderilor care desfășoară activități intragrup și a căror activitate principală se încadrează la clasele 70.10 — „Activități privind sediile sociale” — sau 70.22 — „Activități de consultanță în afaceri și management” — din NACE Rev 2 nu vor fi considerate compatibile cu Piața internă.

15.2.3. Evaluarea compatibilității ajutoarelor regionale supuse obligației de notificare

Comisia Europeană va considera o măsură de ajutor compatibilă cu Tratatul doar dacă îndeplinește fiecare dintre criteriile următoare:

A. Contribuția la un obiectiv de interes comun bine definit

a.1. Schemele de ajutor de stat pentru investiții notificabile

În cazul măsurilor implementate din fonduri structurale și de coeziune, acest criteriu se consideră a fi îndeplinit apriori.

Pentru măsurile din afara programelor operaționale, Statul Membru trebuie să demonstreze că acestea sunt fundamentate și contribuie la strategia de dezvoltare regională. În acest scop, Statul

---

¹⁸⁴ Spațiul Economic European;

Membru trebuie să se bazeze pe evaluări ale schemelor anterioare, studii de impact, opinii ale unor experți independenți. Totodată, este necesar ca selectarea proiectelor să se facă pe bază de scor, să se stabilească o ordine de priorități.

Atunci când acordă ajutoare pentru proiecte individuale de investiții pe baza unei scheme notificate și autorizate, autoritatea de resort trebuie să confirme faptul că proiectul selectat contribuie la atingerea obiectivului schemei și, astfel, la strategia de dezvoltare a zonei respective. În acest scop, Statul Membru se poate baza pe informațiile furnizate de solicitantul ajutorului în formularul anexat la *Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020*, în care trebuie să fie descrise efectele pozitive ale investițiilor asupra zonei în cauză.

Pentru a evita ca măsurile de ajutor de stat să aducă daune mediului, Statele Membre trebuie să asigure, de asemenea, conformitatea cu legislația Uniunii în domeniul mediului, trebuind, în special, să efectueze o evaluare a impactului asupra mediului, atunci când această măsură este impusă de lege, și să asigure obținerea tuturor autorizațiilor necesare.

a.2. Ajutoare individuale pentru investiții notificabile

Pentru a demonstra contribuția la dezvoltarea regională a ajutoarelor individuale pentru investiții notificate Comisiei, Statele Membre pot utiliza o varietate de indicatori, precum:

- ❖ numărul de locuri de muncă create direct și indirect în urma investiției;
- ❖ angajamentul beneficiarului de a participa la activități de formare de anvergură pentru a îmbunătăți calificările (generale și specifice) personalului său;
- ❖ economiile externe de scară sau alte beneficii din perspectiva dezvoltării regionale, urmare a proximității (efectul de grupare);
- ❖ transferul de tehnologie /diseminarea cunoștințelor;
- ❖ cooperarea dintre noua unitate de producție și instituțiile locale de învățământ superior;
- ❖ durata investiției și eventualele investiții ulterioare (acestea pot indica un angajament de durată al întreprinderii în regiunea în cauză).

a.3. Schemele de ajutoare de exploatare

Ajutoarele de exploatare sunt considerate a fi ajutoarele regionale care au ca scop reducerea cheltuielilor curente ale unei întreprinderi. Acestea sunt în principiu incompatibile cu Piața internă, cu excepția cazului în care sunt acordate pentru a combate anumite handicapuri specifice sau permanente cu care se confruntă întreprinderile în regiunile defavorizate.

Schemele de ajutoare de exploatare vor promova dezvoltarea zonelor defavorizate doar dacă provocările cu care se confruntă aceste zone sunt clar determinate în prealabil. Obstacolele în calea atragerii sau a menținerii activității economice trebuie să fie extreme de grave sau permanente, astfel încât să existe riscul ca zonele respective să nu se poată dezvolta dacă se acordă doar ajutoare pentru investiții.

De asemenea, ajutoarele de exploatare pot fi considerate compatibile dacă au ca scop reducerea anumitor dificultăți specifice cu care se confruntă IMM-urile în zonele deosebit de defavorizate

care intră sub incidența articolului 107 alineatul (3) litera (a) din Tratat. În acest caz, Statele Membre în cauză trebuie să dovedească existența și importanța acestor dificultăți specifice și să demonstreze că este necesară o schemă de ajutoare de exploatare, deoarece respectivele dificultăți specifice nu pot fi depășite prin ajutoarele pentru investiții.

B. Necesitatea intervenției statului

O măsură de ajutor de stat trebuie să vizeze o situație în care ajutorul poate aduce o îmbunătățire materială pe care piața nu o poate asigura pe cont propriu, de exemplu prin remedierea unei deficiențe a pieței sau abordarea unei probleme legate de echitate sau coeziune.

În cazul ajutoarelor regionale acordate conform hărților aprobate pentru fiecare Stat Membru, această condiție se consideră a fi îndeplinită a priori.

C. Caracterul adecvat al măsurii de ajutor

În cazul schemelor care pun în aplicare prioritățile programelor operaționale, instrumentul de finanțare ales este considerat de la sine a fi adecvat.

Pentru măsurile din afara programelor operaționale, Statul Membru trebuie să arate motivul pentru care ajutorul de stat regional finanțat din fonduri naționale este instrumentul care conduce cel mai bine la atingerea obiectivelor comune de echitate sau coeziune și că modalitatea aleasă de acordare a ajutorului este cea mai puțin distorsionantă.

În această privință, dacă ajutorul este acordat sub forme care presupun beneficii pecuniare directe (de exemplu, granturi directe, scutiri sau reduceri ale impozitelor, ale contribuțiilor la asigurările sociale sau ale altor taxe obligatorii ori furnizarea de terenuri, mărfuri sau servicii la prețuri avantajoase etc.), Statul Membru trebuie să demonstreze motivul pentru care nu sunt adecvate alte forme de ajutor, care au potențialul de a denatura piața într-o măsură mai mică, cum ar fi avansurile rambursabile sau tipurile de ajutoare bazate pe datorii sau de capitaluri proprii (de exemplu, împrumuturi cu dobândă mică sau bonificări ale dobânzii, garanții de stat, cumpărarea de acțiuni sau alte aporturi de capital în condiții avantajoase).

D. Efectul stimulatив al ajutorului

Ajutorul de stat se acordă doar dacă modifică comportamentul unei întreprinderi, în așa fel încât aceasta demarează o activitate suplimentară prin care contribuie la dezvoltarea unei zone, activitate care nu ar fi inițiată în absența ajutorului sau ar fi desfășurată într-o manieră ori locație diferită sau limitată.

ATENȚIE !

Ajutoarele nu trebuie să subvenționeze costurile unei activități pe care o firmă le-ar fi suportat în orice caz și nu trebuie să compenseze riscul comercial normal al unei activități economice.

Existența efectului de stimulare se poate dovedi prin două scenarii posibile:

Scenariul 1 - decizia de realizare a investiției – trebuie să se demonstreze că investiția nu ar fi fost profitabil de realizat în absența ajutorului;

Scenariul 2 - decizia privind locația – trebuie să se demonstreze că investiția nu ar fi fost realizată în locația respectivă în absența ajutorului (ajutorul este un stimulent pentru a alege să se efectueze o investiție planificată în zona respectivă, mai degrabă decât într-un alt loc, deoarece compensează dezavantajele și costurile nete asociate unei locații din zona respectivă).

d.1. Schemele de investiții notificabile

Întreprinderile trebuie să depună la autoritatea de administrare a schemei un formular standard de cerere. În formularul de cerere de ajutor, IMM-urile și întreprinderile mari trebuie să explice dintr-o perspectivă contrafactuală ce s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi primit ajutorul, indicând care dintre scenariile descrise mai sus se aplica. În plus, întreprinderile mari trebuie să prezinte documente justificative cu privire la efectul scenariului contrafactual descris în formularul de cerere.

ATENȚIE !

Lucrările de investiții pot începe numai după depunerea formularului de cerere de ajutor.

d.2. Ajutoarele individuale de investiții notificabile

În plus față de cerințele de mai sus, în cazul ajutoarelor individuale, Statele Membre trebuie să prezinte Comisiei dovezi concrete (ex. plan de afaceri, documente interne ale conducerii, evaluarea riscurilor, opiniile experților, estimări de investiții) că ajutorul are un impact real asupra realizării investiției sau alegerii locației.

În *Scenariul 1*, Statul Membru ar putea dovedi că ajutorul are un efect de stimulare furnizând documente ale întreprinderii care demonstrează că investiția nu ar fi suficient de profitabilă în absența ajutorului. Nivelul profitabilității poate fi evaluat pe baza metodelor standard aplicate în sectorul respectiv de activitate și care pot include metode de evaluare a valorii actualizate nete a proiectului (**VAN**), a ratei interne a rentabilității (**RIR**), sau a rentabilității medii a capitalului angajat. Profitabilitatea proiectului trebuie să fie comparată cu ratele normale ale rentabilității aplicate de întreprindere în alte proiecte de investiții de natură similară.

În *Scenariul 2*, Statul Membru poate demonstra că ajutorul are un efect de stimulare furnizând documente ale întreprinderii care demonstrează că a fost efectuată o comparație între costurile și beneficiile amplasării investiției în zona respectivă și cele din zona (zonele) alternativă (alternative). Comisia va verifica dacă aceste comparații sunt realiste.

d.3. Schemele de ajutoare de exploatare

În cazul schemelor de ajutoare de exploatare, se va considera că ajutorul produce un efect de stimulare dacă este probabil ca, în absența ajutorului, nivelul activității economice din zona sau

regiunea respectivă să fie redus semnificativ din cauza problemelor pe care ajutorul își propune să le soluționeze.

E. Proportionalitatea ajutoarelor (ajutorul limitat la minim)

Valoarea ajutorului trebuie să fie limitată la minimumul necesar pentru a determina realizarea investițiilor sau a activităților suplimentare în zona în cauză.

În cazul ajutoarelor individuale notificabile se consideră că ajutorul este limitat la minimum dacă nu depășește suma costurilor nete suplimentare de implementare a investiției în zona respectivă, comparativ cu scenariul contrafactual în absența ajutorului.

În situațiile de tipul *Scenariului 1* (decizia de realizare a investiției), Comisia va verifica dacă valoarea ajutorului depășește minimumul necesar pentru ca proiectul să devină suficient de profitabil.

În situațiile de tipul *Scenariului 2* (stimulente de alegere a locației), valoarea ajutorului nu ar trebui să depășească diferența dintre valoarea actualizată netă a investiției pentru zona vizată și valoarea actualizată netă a investiției în altă locație.

Tot pentru a asigura proportionalitatea ajutorului, se aplică intensitățile maxime prevăzute în Harta ajutoarelor regionale pentru fiecare Stat Membru.

În cazul proiectelor mari de investiții, valoarea maximă a ajutorului se calculează după următoarea formulă:

$$R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C), \text{ unde:}$$

R este intensitatea maximă a ajutoarelor aplicabilă în zona respectivă pentru întreprinderi mari;

B este partea din costurile eligibile cuprinsă între 50 milioane euro și 100 milioane euro;

C este partea din costurile eligibile peste 100 milioane euro.

Se observă că formula de calcul este similară cu cea aplicabilă în cazul ajutoarelor exceptate de la notificare, singura deosebire fiind că, în acest caz, se iau în calcul și valori ale ajutorului care depășesc pragul valorii maxime aplicabile pentru un proiect de investiții de 100 milioane euro costuri eligibile și care nu sunt exceptate de la notificare.

Ajutorul pentru investiții poate fi acordat concomitent în cadrul mai multor scheme de ajutoare regionale ori cumulat cu un ajutor ad hoc, cu condiția ca valoarea totală a ajutorului din toate sursele să nu depășească intensitatea maximă permisă a ajutoarelor per proiect, care trebuie calculată în prealabil de prima autoritate care acordă ajutorul.

Pentru o investiție inițială legată de proiectele privind cooperarea teritorială europeană (CTE) care îndeplinesc criteriile *Regulamentului privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea*

*Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană*¹⁸⁵, intensitatea ajutorului care se aplică zonei în care se află investiția inițială se va aplica tuturor beneficiarilor participanți la proiect. Dacă investiția inițială se află în două sau mai multe zone asistate, intensitatea maximă a ajutorului pentru investiția inițială va fi cea aplicabilă în zona asistată unde este suportată cea mai mare parte a costurilor eligibile.

F. Evitarea efectelor negative nejustificate

Dintre posibilele efecte negative ale ajutoarelor de stat amintim:

❖ *Denaturări ale piețelor de produse*

- împiedicarea mecanismului pieței să furnizeze rezultate eficiente prin recompensarea producătorilor celor mai eficienți și prin exercitarea de presiuni asupra celor mai puțin eficienți să adopte măsuri de redresare;
- crearea sau menținerea unei capacități de producție excedentare, care ar putea duce la o comprimare a marjelor de profit și la reducerea investițiilor efectuate de concurenți sau chiar la eliminarea acestora de pe piață;
- descurajarea inovării în rândul concurenților, ceea ce conduce la crearea de structuri de piață ineficiente, care pe termen lung dăunează și consumatorilor;
- creșterea sau menținerea unei puteri semnificative de piață a beneficiarului.

❖ *Afectarea locației*

Atunci când o zonă atrage o investiție în urma ajutorului, o alta pierde această oportunitate. Aceste efecte negative în zonele afectate de ajutor se pot resimți prin pierderea activității economice și pierderea de locuri de muncă, inclusiv la nivelul subcontractanților.

Efecte negative evidente

În următoarele situații se consideră că este puțin probabil ca efectele negative ale ajutorului să fie compensate de cele pozitive și, prin urmare, ca ajutorul să fie compatibil:

- i. În situațiile de tipul *Scenariului 1* (decizii de realizare a investiției), atunci când crearea capacității de către proiect intervine pe o piață care este în declin absolut din punct de vedere structural;
- ii. În situațiile de tipul *Scenariului 2* (decizii privind alegerea locației), în cazul în care, în absența ajutorului, investiția ar fi fost localizată într-o regiune cu o intensitate a ajutoarelor regionale superioară sau similară celei din regiunea vizată;

---

¹⁸⁵ Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană, publicat în Jurnalul Oficial al UE nr. L 347 din 20.12.2013;

iii. În cazul în care beneficiarul închide o activitate identică sau similară în altă zonă din SEE și mută activitatea respectivă în zona vizată, în condițiile în care există o legătură de cauzalitate între ajutor și relocare.

La evaluarea efectelor negative ale ajutoarelor care fac obiectul notificării, Comisia face distincție între cele două scenarii contrafactice.

În situațiile de tipul *Scenariului 1*, Comisia evaluează, în special, efectele negative legate de cumularea capacităților de producție excedentare în sectoarele aflate în declin, de împiedicarea ieșirii de pe piață și de conceptul de putere semnificativă de piață.

În acest sens, Statele Membre notificatoare trebuie să furnizeze dovezi care să permită Comisiei să identifice piețele de produse vizate (adică produsele afectate de schimbarea de comportament a beneficiarului ajutorului) și să identifice concurenții și clienții/consumatorii afectați.

Comisia va utiliza diverse criterii pentru a evalua aceste denaturări potențiale, cum ar fi structura pieței produsului în cauză, performanțele pieței (piață în scădere sau în creștere), procesul de selecție a beneficiarului ajutorului, barierele la intrare și la ieșire, gradul de diferențiere a produsului, poziția pe piață a beneficiarului și a concurenților săi înainte și după primirea ajutorului.

Faptul că o întreprindere apelează, în mod sistematic, la ajutoare de stat ar putea indica faptul că întreprinderea în cauză nu este în măsură să facă față concurenței fără sprijin sau că beneficiază de avantaje necuvenite comparativ cu concurenții săi.

În situațiile de tipul *Scenariului 2*, Comisia caută să evalueze, în principal, dacă proiectul are potențialul de a genera efecte negative evidente de tipul celor descrise mai sus la punctele ii) și iii).

G. Transparența procedurii de acordare a ajutoarelor

Statele Membre trebuie să publice și să păstreze cel puțin 10 ani pe un site de internet central textul integral al schemei de ajutor aprobate și dispozițiile de punere în aplicare aferente, denumirea autorității care acordă ajutorul, numele beneficiarilor individuali, cuantumul ajutorului, intensitatea ajutorului.

15.2.4. Evaluarea schemelor de ajutor regional notificate

În cazul schemelor de ajutor cu bugete mari (ex. cu buget mai mare de 1% din PIB), al celor care au caracteristici noi, sau atunci când se preconizează că vor exista schimbări semnificative ale pieței, tehnologiei sau în materie de reglementare, Comisia poate impune un termen limita de maxim 4 ani și poate solicita evaluarea acestora.

Evaluarea trebuie efectuată de către un expert independent de autoritatea care acordă ajutorul de stat pe baza unei metodologii comune pusa la dispoziție de forul comunitar și trebuie făcută publică. Evaluarea trebuie prezentată Comisiei cu suficient timp înainte pentru a permite să se

analizeze posibilitatea prelungirii schemei de ajutoare și, în orice caz, la expirarea schemei. Domeniul de aplicare și metodologia acestei evaluări vor fi specificate în decizia de aprobare a schemei de ajutoare. Orice măsură de ajutor ulterioară cu un obiectiv similar trebuie să țină seama de rezultatele evaluării.

16. ALTE CATEGORII DE AJUTOARE PREVĂZUTE DE REGULAMENTUL GENERAL DE EXCEPTĂRI PE CATEGORII 2014-2020 (GBER) – LA ÎNDEMÂNA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE

Regulamentul general de exceptări pe categorii 2014-2020 (GBER) conține diferite categorii de ajutoare (regionale, protecția mediului, cercetare, dezvoltare, inovare etc.).

În cele ce urmează, sunt prezentate principalele prevederi specifice privitoare la câteva tipuri de ajutoare de stat care pot fi utilizate, cu precădere, de autoritățile publice locale.

16.1. Ajutoarele regionale pentru dezvoltare urbană¹⁸⁶

Ajutoarele regionale pentru dezvoltare urbană sunt compatibile cu Piața internă, în sensul articolului 107 alineatul (3) din Tratat, și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din Tratat, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la Capitolul I al GBER, prezentate anterior, precum și cele ale articolului 16 al GBER, detaliate în continuare.

A. Proiectele de dezvoltare urbană îndeplinesc următoarele criterii:

- a) sunt implementate prin fonduri de dezvoltare urbană în zone asistate;
- b) sunt cofinanțate de fondurile structurale și de investiții europene;
- c) sprijină punerea în aplicare a unei „strategii de dezvoltare urbană integrată și durabilă”.

B. Investiția totală într-un proiect de dezvoltare urbană din cadrul oricărei măsuri de ajutor pentru dezvoltare urbană nu depășește 20 de milioane euro.

C. Costurile eligibile sunt costurile totale ale proiectului de dezvoltare urbană în măsura în care acestea sunt în conformitate cu articolele 65 și 37 din *Regulamentul (UE) nr. 1303/2013* al Parlamentului European și al Consiliului¹⁸⁷.

D. Forma ajutorului: Ajutorul acordat de un fond de dezvoltare urbană proiectelor eligibile de dezvoltare urbană poate fi sub formă de capital propriu, cvasicapital, împrumuturi, garanții, sau o combinație a acestora.

E. Ajutorul de dezvoltare urbană mobilizează investiții suplimentare din partea investitorilor privați la nivelul fondurilor de dezvoltare urbană sau al proiectelor de dezvoltare urbană, astfel

¹⁸⁶ Articolul nr. 16 din GBER;

¹⁸⁷ *Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013* de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 347/2013;

încât să se obțină o sumă totală care să se ridice la cel puțin 30 % din totalul finanțării acordate unui proiect de dezvoltare urbană.

F. Investitorii privați și cei publici pot furniza **numerar sau o contribuție în natură** sau o combinație a acestora pentru punerea în aplicare a unui proiect de dezvoltare urbană. O contribuție în natură se ia în calcul la valoarea sa de piață, astfel cum a fost certificată de către un expert independent calificat sau de către un organism oficial autorizat în mod corespunzător.

G. Măsurile de dezvoltare urbană îndeplinesc următoarele condiții:

(a) administratorii de fonduri de dezvoltare urbană sunt selecționați printr-o procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie, în conformitate cu legislația Uniunii și cu legislațiile naționale aplicabile. În special, nu se face niciun fel de discriminare între administratorii fondurilor de dezvoltare urbană în funcție de locul lor de stabilire sau înregistrare în orice Stat Membru. Administratorilor de fonduri de dezvoltare urbană s-ar putea să li se ceară să îndeplinească anumite criterii definite în prealabil, justificate în mod obiectiv de natura investițiilor;

(b) investitorii privați independenți sunt selectați printr-un apel deschis, transparent și nediscriminatoriu, în conformitate cu legislația Uniunii și cu legislațiile naționale aplicabile, prin care se urmărește stabilirea mecanismelor adecvate de partajare a riscurilor și profitului, iar pentru alte investiții în afară de garanții se va prefera participarea asimetrică la profit în locul protecției împotriva evoluției negative. În cazul în care investitorii privați nu sunt selectați printr-un astfel de apel, rata echitabilă de rentabilitate a investitorilor privați este stabilită de un expert independent selectat prin intermediul unui apel deschis, transparent și nediscriminatoriu;

(c) în cazul în care pierderile sunt împărțite asimetric între investitorii publici și cei privați, prima pierdere asumată de către investitorul din sectorul public este plafonată la 25 % din totalul investiției;

(d) în cazul garanțiilor către investitori privați în proiecte de dezvoltare urbană, rata de garantare este limitată la 80 %, iar pierderile totale asumate de către furnizor sunt plafonate la 25 % din portofoliul subiacent garantat;

(e) investitorilor li se permite să fie reprezentați în organismele de guvernanță ale fondului de dezvoltare urbană, cum ar fi consiliul de supraveghere sau comitetul consultativ;

(f) fondul de dezvoltare urbană se stabilește în conformitate cu legislația aplicabilă. Furnizorul prevede un proces de diligență pentru a se asigura o strategie de investiții solidă din punct de vedere comercial în scopul punerii în aplicare a măsurii de ajutor pentru dezvoltare urbană.

H. Fondurile de dezvoltare urbană sunt gestionate pe bază comercială și asigură decizii de finanțare care urmăresc **obținerea de profit**. Se consideră că acest lucru se întâmplă în cazul în care administratorii fondului de dezvoltare urbană îndeplinesc următoarele condiții:

(a) administratorii fondurilor de dezvoltare urbană sunt obligați prin lege sau contract să acționeze cu diligența unui administrator specializat și de bună credință, evitând conflictele de interese; se aplică cele mai bune practici și supravegherea prudențială;

(b) remunerația administratorilor fondurilor de dezvoltare urbană este în conformitate cu practicile pieței. Se consideră că această cerință este îndeplinită atunci când administratorul este

selectat printr-un apel competitiv, deschis, transparent și nediscriminatoriu bazat pe criterii obiective legate de experiență, cunoștințe de specialitate și capacitate operațională și financiară;

(c) administratorii fondurilor de dezvoltare urbană primesc o remunerație în funcție de performanță sau își asumă o parte din riscurile de investiții prin co-investirea de resurse proprii, astfel încât să se asigure că interesele lor sunt în permanență aliniate la interesele investitorului public;

(d) administratorii fondurilor de dezvoltare urbană stabilesc o strategie de investiții, criteriile și calendarul propus pentru realizarea investițiilor în proiecte de dezvoltare urbană, stabilind ex ante viabilitatea financiară și impactul preconizat al acestora asupra dezvoltării urbane;

(e) există o strategie de ieșire clară și realistă pentru fiecare investiție de capital și de cvasicapital.

I. În cazul în care un fond de dezvoltare urbană acordă împrumuturi sau garanții pentru proiecte de dezvoltare urbană, sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) în cazul împrumuturilor, în calculul valorii maxime a investiției (20 de milioane euro) se ia în considerare valoarea nominală a împrumutului;

(b) în cazul garanțiilor, în calculul valorii maxime a investiției (20 de milioane euro) se ia în considerare valoarea nominală a împrumutului subiacent.

J. Statul Membru poate încredința punerea în aplicare a măsurii de ajutor pentru dezvoltare urbană unei entități careia i-a fost încredințată execuția.

16.2. Ajutoarele pentru infrastructurile sportive și pentru infrastructurile de agrement multifuncționale¹⁸⁸

Aceste ajutoare sunt compatibile cu Piața internă, în sensul articolului 107 alineatul (3) din Tratat, și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din Tratat, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la Capitolul I al GBER, prezentate anterior, precum și cele ale articolului 55 al GBER, detaliate în continuare.

A. Infrastructurile de agrement multifuncționale sunt instalațiile de agrement cu caracter multifuncțional, care oferă, în special, servicii culturale și de agrement, cu excepția parcurilor de distracții și a instalațiilor hoteliere.

B. În cazul finanțării de investiții în infrastructură sportivă, pot apare elemente de ajutor de stat pe mai multe niveluri: la construcția propriu-zisă (constructorul trebuie selectat în urma unei proceduri de licitație publică) sau la administrarea și operarea infrastructurii.

C. Praguri de notificare pentru ajutoarele pentru investiții în infrastructurile sportive și multifuncționale este de 15 milioane euro sau costurile totale nu trebuie să depășească 50 de milioane euro pe proiect, respectiv 2 milioane euro pe infrastructură, anual, în cazul ajutoarelor de exploatare pentru infrastructură sportivă.

---

¹⁸⁸ Articolul nr. 55 din GBER;

D. Trebuie să se asigure accesul la infrastructurile sportive și la infrastructurile de agrement multifuncționale pentru mai mulți utilizatori, pe baze transparentă și nediscriminatorie.

E. Dacă infrastructura sportivă este folosită de cluburi sportive profesioniste, este necesară publicarea condițiilor tarifare pentru utilizarea infrastructurii.

F. Ajutoarele pot fi acordate sub formă de:

- (a) ajutoare pentru investiții, inclusiv ajutoare pentru construirea sau modernizarea infrastructurii sportive sau a infrastructurii de agrement multifuncționale;
- (b) ajutoare de exploatare pentru infrastructura sportivă.

G. Costurile eligibile sunt următoarele:

- a) în cazul ajutoarelor pentru investiții - costurile de investiție în active corporale și necorporale,
- b) în cazul ajutoarelor de exploatare - costurile de exploatare corespunzătoare furnizării de servicii de către infrastructură (de ex. costuri cu personalul, materialele, serviciile contractate, comunicațiile, energia, întreținerea, chiria, gestionarea etc.).

H. Valoarea ajutoarelor nu trebuie să depășească următoarele **praguri**:

- a) în cazul ajutoarelor pentru investiții - diferența dintre costurile eligibile și profitul din exploatare aferent investiției, dedus din costurile eligibile ex ante, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare,
- b) în cazul ajutoarelor de exploatare - pierderile din exploatare pe perioada relevantă, la fel, asigurat ex ante, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare,
- c) pentru ajutoarele care nu depășesc 1 milion euro, valoarea maximă a ajutorului poate fi stabilită, ca alternativă la metodele menționate mai sus, la 80 % din costurile eligibile.

16.3. Ajutoarele pentru infrastructurile locale¹⁸⁹

Ajutoarele pentru infrastructuri locale sunt compatibile cu Piața internă, în temeiul articolului 107 alineatul (3) din Tratat, și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din Tratat, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei, prezentate anterior, precum și cele ale articolului 56 din același regulament, detaliate în continuare.

A. Pragul de notificare pentru ajutoarele pentru investiții în infrastructuri locale este de 10 milioane euro, sau costurile totale care depășesc 20 de milioane euro pentru aceeași infrastructură.

---

¹⁸⁹ Articolul nr. 56 din GBER;

ATENȚIE!

Aceste prevederi nu se aplică ajutoarelor pentru infrastructuri specifice, infrastructuri care fac obiectul altor secțiuni ale Capitolului III al GBER, cu excepția Secțiunii 1 a GBER¹⁹⁰ și nici infrastructurilor aeroportuare sau portuare.

B. Este obligatoriu ca infrastructura să fie pusă la dispoziția utilizatorilor interesați în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu, iar prețul perceput pentru utilizarea sau vânzarea infrastructurii să fie prețul pieței.

C. Concesionarea sau exploatarea infrastructurii se atribuie în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu, cu respectarea normelor de achiziții publice.

D. Costurile eligibile sunt costurile de investiții în active corporale și necorporale.

E. Valoarea ajutorului este limitată la diferența dintre costurile eligibile și profitul din exploatare aferent investiției, profit care se deduce din costurile eligibile *ex ante*, pe baza unor estimări rezonabile, sau prin intermediul unui mecanism de recuperare.

---

¹⁹⁰ Secțiunea 1 - Ajutoarele regionale;

17. SERVICIUL PUBLIC ȘI SERVICIUL DE INTERES ECONOMIC GENERAL

După cum s-a mai precizat la capitolele anterioare, *întreprinderile* au fost definite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene ca fiind “entități care desfășoară o activitate economică, indiferent de statutul juridic și de modul de finanțare a acestora”. Pentru a clarifica distincția dintre activitățile economice și cele neeconomice, aceasta a statuat în mod constant faptul că orice activitate care constă în furnizarea de bunuri și servicii pe o piață constituie o *activitate economică*.

Existența sau nu a unei piețe pentru un anumite servicii poate depinde de modul în care acele servicii sunt organizate în Statul Membru în cauză. Regulile în materia ajutorului de stat se aplică doar serviciului în cauză pe piața avută în vedere. Atunci când o anumită activitate este furnizată într-un cadru de piață, caracterul economic al unui anumit serviciu poate, prin urmare, să varieze de la un Stat Membru la altul. În plus, în funcție de opțiunile politice sau de evoluțiile economice, clasificarea unui anumit serviciu poate varia în timp. O activitate care astăzi nu este considerată comercială poate deveni comercială în viitor și viceversa.

Decizia unei autorități de a nu permite terților să furnizeze un anumit serviciu (de exemplu, deoarece dorește să furnizeze serviciul prin mijloace proprii) nu exclude existența unei activități economice. În ciuda unei astfel de închideri a pieței, *o activitate economică poate exista atunci când alți operatori sunt dispuși și capabili să furnizeze serviciul în cauză pe piața avută în vedere*. Astfel, faptul că un anumit serviciu este furnizat prin mijloace proprii nu are relevanță pentru natura economică a activității. Întrucât distincția dintre un serviciu economic și un serviciu neeconomic depinde de specificitățile politice și economice ale Statului Membru în cauză, este imposibil să se întocmească o listă completă a activităților care a priori nu vor avea niciodată un caracter economic. O astfel de listă nu ar oferi o securitate juridică reală și, prin urmare, ar avea o utilitate limitată.

Așadar, **serviciile de interes general** se referă la serviciile comerciale și ne-comerciale considerate de autoritățile publice ca fiind de interes general și subiect al obligației de serviciu public, în timp ce **serviciile de interes economic general** se referă la serviciile comerciale la care sunt obligate statele ca rezultat al obligației de serviciu public, în virtutea criteriului interesului general. Serviciul public se referă atât la entitatea care furnizează serviciul, cât și la rolul atribuit acestora în vederea satisfacerii unui interes general.

Noțiunea de serviciu de interes economic general este o noțiune în continuă evoluție, care depinde, printre altele, de nevoile cetățenilor, de progresele tehnologice și ale pieței, precum și de preferințele sociale și politice din statul membru în cauză. Curtea de Justiție a stabilit că *serviciile de interes economic general (denumite în continuare SIEG) se definesc ca servicii care prezintă caracteristici speciale comparativ cu cele ale altor activități economice*. Acestea nu numai că sunt înrădăcinate în valorile comune ale Uniunii Europene, dar și joacă un rol central în promovarea coeziunii sociale și teritoriale. Uniunea și Statele Membre, fiecare în limita competențelor sale, trebuie să aibă grijă ca aceste servicii să funcționeze pe baza unor principii și condiții care le permit să își îndeplinească misiunile.

Principiile generale care trebuie avute în vedere la definirea unui SIEG sunt:

- ❖ **Neutralitatea** – furnizorii de servicii pot fi publici sau privați – nu se solicită privatizarea acestora;
- ❖ **Statele Membre au libertatea de a defini serviciile de interes general, de a alocă drepturile speciale, reglementa conducerea întreprinderilor furnizoare și de a le finanța;**
- ❖ **Prevederile articolului 106 alineatul (2) din TFUE¹⁹¹ nu se aplică serviciilor de interes general fără caracter economic (educația obligatorie, asigurările sociale) și activităților de interes național, care sunt prerogativele statelor (siguranță, justiție, diplomație, înregistrarea nașterilor, deceselor sau căsătoriilor etc.)¹⁹²;**
- ❖ **Proportionalitatea** – trebuie să existe un echilibru între obligația de furnizare a unui serviciu de interes general și serviciul prestat (resursele alocate trebuie să fie corelate cu rezultatele obținute).

Din acest punct de vedere, în absența unor norme specifice ale Uniunii în materie, Statele Membre sunt, în general, libere să stabilească modul în care ar trebui organizate și finanțate SIEG. În absența unor norme specifice ale Uniunii care să definească criteriile pe baza cărora se stabilește existența unui SIEG, Statele Membre au o largă marjă de apreciere în ceea ce privește definirea unui anumit serviciu ca SIEG și în ceea ce privește acordarea de compensații prestatorului de servicii. Competența Comisiei în această privință este limitată la a verifica dacă Statul Membru a comis o eroare vădită atunci când a definit serviciul respectiv ca SIEG.

În concluzie, serviciile care urmează a fi clasificate ca SIEG trebuie să fie destinate cetățenilor sau să fie în interesul societății, în general. Încredințarea unei „misiuni speciale de serviciu public” implică furnizarea de servicii pe care o întreprindere, dacă ar ține seama de propriile sale interese comerciale, nu și le-ar asuma sau nu și le-ar asuma în aceeași măsură sau în aceleași condiții. Totodată, este important de știut că **nu se poate încredința un SIEG dacă serviciile sunt prestate deja sau pot fi prestate în condiții similare (preț, calitate, continuitate, accesibilitate) de către întreprinderi care își desfășoară activitatea în condiții normale de piață.**

Sub acest aspect, eșecul pieței de a asigura, prin mecanisme proprii, furnizarea, către populație, a unui serviciu de interes economic general în condițiile sau standardele impuse de stat poate fi demonstrat/verificat prin următoarele modalități:

---

¹⁹¹ Acesta prevede că: „Întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun normelor TFUE și, în special, regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Uniunii.”

¹⁹² Jurisprudența Curții Europene de Justiție relevă faptul că articolul 107 din TFUE nu se aplică atunci când statul acționează „prin exercitarea prerogativelor de autoritate publică” sau în cazurile în care autoritățile din statul respectiv acționează „în calitatea lor de autorități publice”. Se poate considera că o entitate acționează prin exercitarea prerogativelor de autoritate publică în cazul în care activitatea respectivă este o sarcină care face parte din funcțiile esențiale ale statului sau este legată de acele funcții, prin natura sa, prin obiectivul său și prin normele care se aplică în cazul acesteia. Exemple în acest sens sunt activitățile legate de: armată sau poliție; siguranța și controlul navigației aeriene; controlul și siguranța traficului maritim; supravegherea antipoluare; organizarea, finanțarea și executarea pedepselor cu închisoarea.

Consultare publică – așa cum prevede și punctul 14 din *Comunicarea Comisiei - Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011)*¹⁹³, Statele Membre ar trebui să demonstreze faptul că au acordat o atenție corespunzătoare necesităților de serviciu public sprijinite, printr-o consultare publică sau prin alte instrumente adecvate, pentru a ține seama de interesele utilizatorilor și ale furnizorilor.

Studiu / analiză de piață – studiu aprofundat privind capacitatea pieței analizate de a furniza, în condiții competitive, serviciul de interes economic general, ținând seama de interesele și așteptările utilizatorilor și ale furnizorilor, precum și de nivelul de risc pe care îl implică furnizarea acestui serviciu. Nivelul de risc depinde de sectorul în cauză, de tipul de serviciu și de caracteristicile mecanismului de compensare, de către stat, a cheltuielilor ocazionate de prestarea acestuia. Analiza ar trebui să concluzioneze că nu există, pe piața respectivă, o întreprindere care, prin mijloace proprii, să aibă capacitatea sau interesul de a furniza serviciul public, în conformitate cu cerințele stabilite de autoritatea locală pe a cărei rază administrativ-teritorială va fi prestat acest serviciu.

Procedură de achiziție eşuată – este situația în care, în urma organizării unei proceduri competitive deschise, transparente și necondiționate pentru prestarea serviciului de interes economic general, în condițiile respectării dispozițiilor legale procedurale, nu a fost selectat un ofertant capabil să furnizeze serviciul respectiv la cel mai mic preț pentru comunitate.

---

¹⁹³ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 8 din 11.01.2012.

18. COMPENSAȚIA PENTRU PRESTAREA OBLIGAȚIEI DE SERVICIU PUBLIC ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR CĂRORA LE-A FOST ÎNCREDINȚATĂ PRESTAREA UNUI SIEG

Anumite SIEG pot fi furnizate de către întreprinderi publice sau private, fără un sprijin financiar specific din partea autorităților Statelor Membre. Alte servicii pot fi furnizate numai în cazul în care autoritatea în cauză oferă compensații financiare prestatorului de servicii. Este cazul în care, așa cum se menționa anterior, statul nu are capacitatea de a asigura această obligație și încredințează unei întreprinderi remedierea acestui eșec al pieței. Această compensație reprezintă sprijinul pe care statul îl acordă prestatorului în schimbul îndeplinirii, de către acesta, a obligației de serviciu public încredințate de către stat, cu respectarea condițiilor specifice impuse de acesta din urmă.

18.1. Acordarea compensației pentru obligația de serviciu public

Pentru ca articolul 106 alineatul (2) din TFUE să fie aplicabil, furnizarea unui SIEG trebuie să fie atribuită uneia sau mai multor întreprinderi. Întreprinderilor în cauză trebuie, prin urmare, să le fi fost încredințată de către stat o misiune specială. Misiunea de serviciu public trebuie să fie atribuită printr-unul sau mai multe acte care, în funcție de legislația în vigoare în Statele Membre, poate lua forma unui instrument legislativ sau normativ sau a unui contract.

Legislația specifică acestui domeniu indică **elementele minime conținute de actul de încredințare a obligației prestării serviciului public:**

- ❖ întreprinderea căreia i-a fost încredințată obligația prestării serviciului;
- ❖ obligații specifice prestării serviciului (inclusiv de păstrare și consolidare a infrastructurii specifice);
- ❖ durata și posibilitățile de prelungire;
- ❖ teritoriul asociat;
- ❖ natura drepturilor exclusive sau speciale acordate;
- ❖ parametrii de calcul, control și revizuire ai compensației;
- ❖ mecanism de recuperare a unei eventuale supracompensații și de evitare a acesteia;
- ❖ indicatorii de performanță;
- ❖ bonusurile de performanță / penalitățile.

18.2. Condiții de acordare a compensației pentru prestarea obligației de serviciu public

În cele ce urmează, sunt explicitate principalele elemente care trebuie avute în vedere la acordarea unei compensații pentru prestarea serviciului de interes economic general:

18.2.1. Parametrii de calcul al compensației

Aceștia trebuie să fie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent, pentru a se garanta faptul că aceștia nu conferă un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară față de întreprinderile concurente. Necesitatea de a stabili, în prealabil, parametrii compensației nu înseamnă că aceasta trebuie să fie calculată pe baza unei formule specifice (de exemplu, un anumit preț pe zi, pe masă, pe pasager sau pe număr de utilizatori). Ce contează este doar să fie clar, de la început, modul în care trebuie calculată compensația. În cazul în care decide să compenseze toate elementele de cost ale furnizorului, autoritatea trebuie să stabilească de la început modul în care aceste costuri vor fi stabilite și calculate.

Costurile care sunt luate în considerare cuprind toate costurile suportate pentru prestarea serviciului de interes economic general. Acestea se calculează pe baza unor principii de contabilizare a costurilor general acceptate, după cum urmează:

- (a) atunci când activitățile întreprinderii în cauză se limitează la serviciul de interes economic general, se pot lua în calcul toate costurile acesteia;
- (b) atunci când întreprinderea desfășoară și alte activități care nu intră în domeniul de aplicare al serviciului de interes economic general, se iau în calcul numai costurile legate de serviciul de interes economic general;
- (c) costurile aferente serviciului de interes economic general pot acoperi toate costurile directe suportate pentru îndeplinirea serviciului de interes economic general și o contribuție proporțională la costuri, comună atât serviciului de interes economic general, cât și altor activități;
- (d) costurile legate de investiții, cu precădere cele privind infrastructura, pot fi luate în calcul atunci când acest lucru este necesar pentru îndeplinirea serviciului de interes economic general. Costurile care trebuie luate în considerare sunt toate costurile legate de SIEG, respectiv costurile directe necesare pentru a furniza SIEG și o contribuție adecvată la costurile indirecte comune atât SIEG, cât și altor activități.

Veniturile care trebuie luate în considerare cuprind cel puțin totalitatea veniturilor obținute din prestarea serviciului de interes economic general, indiferent dacă veniturile respective sunt clasificate sau nu ca ajutor de stat în sensul articolului 107 din TFUE. În cazul în care întreprinderea respectivă deține drepturi speciale sau exclusive asociate altor activități decât serviciile de interes economic general pentru care se acordă ajutoare, care generează profituri ce depășesc profitul rezonabil, sau beneficiază de alte avantaje oferite de stat, acestea se includ în cadrul veniturilor, indiferent de clasificarea lor în temeiul articolului 107 din TFUE. Statul Membru în cauză poate decide ca profiturile provenite din alte activități decât cele care intră în domeniul de aplicare al serviciului de interes economic general respectiv să fie alocate în totalitate sau în parte pentru finanțarea serviciului de interes economic general.

Profitul rezonabil trebuie să însemne rata rentabilității capitalului pe întreaga perioadă de valabilitate a actului de atribuire, care ar fi cerută de o întreprindere tipică, care analizează dacă să presteze sau nu serviciul de interes economic general, ținând seama de nivelul de risc suportat. Nivelul de risc depinde de sectorul în cauză, de tipul de serviciu și de caracteristicile mecanismului de compensare. În cazuri temeinic justificate, se pot utiliza alți indicatori ai

nivelului profitului decât rata rentabilității capitalului pentru a se stabili care ar trebui să fie profitul rezonabil, cum ar fi rata medie de rentabilitate a capitalurilor proprii pe durata de valabilitate a actului de atribuire, rentabilitatea capitalului angajat, randamentul activelor sau rata rentabilității comerciale. O rată a rentabilității capitalului care nu depășește rata swap relevantă, majorată cu o primă de 100 de puncte de bază, este considerată ca fiind rezonabilă în orice caz. Rata swap relevantă este rata swap a cărei scadență și monedă corespund duratei și monedei prevăzute în actul de atribuire.

În cazul în care compensația financiară se bazează, total sau parțial, pe costurile și veniturile estimate, ele trebuie specificate în actul de atribuire. Acestea trebuie să se bazeze pe parametrii plauzibili și observabili privind mediul economic în care este furnizat SIEG. De asemenea, *costurile și veniturile trebuie să se bazeze, după caz, pe expertiza autorităților de reglementare din domeniu sau a altor entități independente de întreprindere. Statele membre trebuie să indice sursele pe care se bazează aceste estimări.* Estimarea costurilor trebuie să reflecte câștigurile preconizate în materie de creștere a eficienței, obținute de cel care prestează SIEG pe perioada de valabilitate a actului de atribuire.

18.2.2. Evitarea supracompensării

Compensația **nu trebuie să depășească** ceea ce este necesar pentru a acoperi în totalitate sau în parte costurile suportate în cursul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil. *Compensația care depășește ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor nete suportate de întreprinderea în cauză pentru efectuarea serviciului nu este necesară pentru prestarea serviciului de interes economic general și, prin urmare, constituie ajutor de stat incompatibil, care trebuie rambursat statului.* Compensația acordată pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general, dar folosită în realitate de întreprinderea în cauză pentru a acționa pe o altă piață în alte scopuri decât cele stabilite prin actul de atribuire nu este necesară pentru furnizarea serviciului de interes economic general și, prin urmare, poate constitui, la rândul său, ajutor de stat incompatibil, care trebuie rambursat.

Astfel, **compensația trebuie calculată ca diferența dintre costurile suportate pentru efectuarea serviciului de interes economic general și veniturile provenite din serviciul de interes economic general plus un profit rezonabil** sau, alternativ, ca diferența dintre costul net de funcționare cu îndeplinirea obligației de serviciu și costul net ori profitul obținut atunci când întreprinderea funcționează fără îndeplinirea obligației de serviciu public (metodologia costului net evitat, descrisă la următorul subcapitol). În special, dacă obligația de serviciu public determină o reducere a veniturilor, de exemplu ca urmare a tarifelor reglementate, însă nu afectează costurile, trebuie să fie permis să se determine costul net suportat în îndeplinirea obligației de serviciu public pe baza beneficiului nerealizat.

Pentru a se evita orice denaturări nejustificate ale concurenței, este necesar, de asemenea, să se țină seama de toate **veniturile** obținute din prestarea serviciului de interes economic general, și anume toate veniturile pe care furnizorul nu le-ar fi obținut dacă nu i-ar fi fost atribuite astfel de obligații pentru calcularea valorii compensației. În cazul în care întreprinderea în cauză deține drepturi speciale sau exclusive asociate altor activități decât serviciile de interes economic general pentru care se acordă ajutoare, care generează profituri ce depășesc profitul rezonabil,

sau beneficiază de alte avantaje oferite de stat, acestea trebuie să fie incluse în cadrul veniturilor, indiferent de clasificarea acestora în temeiul articolului 107 din TFUE.

Atunci când o întreprindere desfășoară atât activități din categoria serviciilor de interes economic general, cât și alte activități, **este obligatorie menținerea unei contabilități separate.**

18.2.3. Metodologia costului net evitat

În cadrul metodologiei costului net evitat, costul net necesar, efectiv sau preconizat, pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se calculează ca diferența dintre costul net suportat de prestator atunci când îndeplinește o obligație de serviciu public și costul sau profitul net al aceluiași prestator atunci când își desfășoară activitatea fără a îndeplini o astfel de obligație.

Trebuie să se acorde atenția corespunzătoare evaluării corecte a costurilor pe care se preconizează că prestatorul serviciului le va evita și a veniturilor pe care se preconizează că nu le va primi, în absența obligației de serviciu public.

Calculul costului net ar trebui să evalueze beneficiile, inclusiv cele intangibile, în măsura posibilului, pentru prestatorul de SIEG.

Deși Comisia consideră metodologia costului net evitat ca fiind metoda cea mai riguroasă pentru determinarea costului unei obligații de serviciu public, pot exista situații în care folosirea acestei metodologii nu este posibilă sau adecvată. În astfel de situații, în cazul în care sunt justificate în mod corespunzător, Comisia poate accepta metode alternative de calcul al costului net necesar îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, cum ar fi metodologia bazată pe alocarea costurilor.

18.2.4. Metodologia bazată pe alocarea costurilor

Conform metodologiei de alocare a costurilor, costul net necesar pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public poate fi calculat ca diferența dintre costurile și veniturile unui anumit prestator care îndeplinește obligațiile de serviciu public, astfel cum sunt precizate și estimate în actul de atribuire.

Costurile care trebuie luate în considerare cuprind toate costurile necesare prestării SIEG. Atunci când activitățile întreprinderii în cauză se limitează la SIEG, se pot lua în considerare toate costurile acesteia. Atunci când întreprinderea desfășoară și activități care nu se încadrează în domeniul de aplicare a SIEG, costurile care trebuie luate în considerare pot acoperi toate costurile directe necesare pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public și o contribuție adecvată la costurile indirecte comune atât SIEG, cât și altor activități.

Costurile legate de orice activitate în afara domeniului de aplicare a SIEG trebuie să includă toate costurile directe și o contribuție adecvată la costurile comune. Pentru a se stabili contribuția corespunzătoare la costurile comune, pot fi luate ca reper prețurile pieței privind utilizarea resurselor, dacă sunt disponibile. În absența unor astfel de prețuri pe piață, contribuția adecvată la costurile comune poate fi determinată prin raportarea la nivelul profitului rezonabil estimat a

fi realizat de întreprindere prin activități care nu fac obiectul domeniului de aplicare a serviciului de interes economic general sau, dacă se dovedește mai oportun, prin utilizarea altor metodologii.

18.3. Condițiile în care compensația pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat

În hotărârea pronunțată în cauza Altmark¹⁹⁴, Curtea de Justiție a hotărât că o compensație pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 din TFUE, cu condiția îndeplinirii a patru criterii cumulative.

Primul criteriu Altmark impune *definirea unei sarcini SIEG*. Din textul articolului 106 alineatul (2) din TFUE rezultă că întreprinderile cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general sunt întreprinderi care au primit „o misiune specială”. *În general, încredințarea unei „misiuni speciale de serviciu public” implică furnizarea de servicii pe care o întreprindere, dacă ar ține seama de propriile sale interese comerciale, nu și le-ar asuma sau nu și le-ar asuma în aceeași măsură sau în aceleași condiții*. De asemenea, primul criteriu Altmark impune ca întreprinderii să i se fi încredințat exercitarea unei obligații de serviciu public. În consecință, pentru a se respecta jurisprudența Altmark, este necesară atribuirea unui serviciu public care definește obligațiile întreprinderilor în cauză și ale autorității. Aceste obligații fac obiectul **actului de atribuire**, prezentat anterior.

Al doilea criteriu Altmark vizează *parametrii pe baza cărora se calculează compensația*. Parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent.

În conformitate cu **cel de-al treilea criteriu Altmark**, compensația nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru a acoperi în totalitate sau în parte costurile suportate în cursul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil. Prin urmare, alegerea oricărui mecanism de selectare a furnizorului de servicii trebuie efectuată astfel încât nivelul compensației să fie determinat pe baza acestor elemente.

În conformitate cu **al patrulea criteriu Altmark**, compensația acordată trebuie să constituie fie (i) rezultatul unei proceduri de achiziții publice care să permită selectarea ofertantului capabil să furnizeze aceste servicii la cel mai scăzut cost pentru comunitate, fie (ii) rezultatul unei evaluări comparative în raport cu o întreprindere tipică, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele necesare.

(i) Cel mai simplu mod pentru ca autoritățile publice să îndeplinească al patrulea criteriu Altmark este de a efectua o procedură de achiziții publice în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu. Astfel, desfășurarea unei astfel de proceduri de achiziții publice este adesea o cerință obligatorie conform normelor existente ale Uniunii.

---

¹⁹⁴ Cauza C-280/00, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark.

De asemenea, în cazurile în care aceasta nu este o cerință legală, o procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie de achiziții publice reprezintă o metodă adecvată pentru a compara diferite oferte potențiale și a fixa compensația astfel încât să se excludă prezența ajutorului. Conform jurisprudenței Curții de Justiție, o procedură de achiziții publice exclude existența unui ajutor de stat numai în cazul în care permite alegerea ofertantului capabil să furnizeze serviciul „la cel mai scăzut cost pentru comunitate”.

În privința caracteristicilor procedurii de atribuire, o procedură deschisă, în conformitate cu cerințele impuse de normele privind achizițiile publice este cu siguranță acceptabilă, însă și o procedură restrânsă poate satisface cel de al patrulea criteriu Altmark, cu excepția cazului în care operatorii interesați sunt împiedicați să participe la procedura de atribuire fără motive întemeiate.

Pe de altă parte, un dialog competitiv sau o procedură de negociere prin publicarea unui anunț de participare conferă autorității contractante o marjă largă de manevră și pot restrânge participarea operatorilor interesați.

Prin urmare, acestea pot fi considerate suficiente pentru a satisface al patrulea criteriu Altmark doar în cazuri excepționale.

Prin procedura de negociere fără publicarea unui anunț de participare nu se asigură faptul că se ajunge la selectarea ofertantului capabil să furnizeze aceste servicii la cel mai scăzut cost pentru comunitate.

În ceea ce privește criteriile de atribuire, „prețul cel mai scăzut” îndeplinește în mod evident cel de al patrulea criteriu Altmark.

De asemenea, și „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic” este considerată suficientă, dacă criteriile de atribuire, inclusiv cele de mediu sau sociale, sunt strâns legate de obiectul serviciilor prestate și să permită alegerea ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic, care corespunde valorii de pe piață. În cazul în care apar astfel de circumstanțe, poate fi adecvată folosirea unui mecanism de recuperare (claw-back) pentru a se reduce riscul de supracompensare ex-ante.

Autoritatea contractantă este liberă să stabilească standarde calitative care trebuie îndeplinite de toți operatorii economici sau să țină seama, în decizia sa de atribuire, de aspectele calitative legate de diferitele propuneri.

În fine, pot exista circumstanțe în care, în urma unei proceduri de achiziții publice, nu se poate ajunge la cel mai scăzut cost pentru comunitate, deoarece nu se întrunesc condițiile pentru a avea o concurență suficient de deschisă și de autentică.

Acest lucru s-ar putea întâmpla, de exemplu, din cauza particularităților serviciului în cauză, a unor drepturi de proprietate intelectuală existente sau a unei infrastructuri necesare deținute de un anumit furnizor de servicii. În mod similar, în cazurile în care se depune o singură ofertă,

procedura de atribuire nu poate fi considerată suficientă pentru a conduce la cel mai scăzut cost pentru comunitate.

(ii) În cazul în care există o remunerație general acceptată pe piață pentru un serviciu dat, această remunerație practică pe piață oferă cea mai bună referință pentru stabilirea nivelului compensației în absența unei proceduri de achiziții.

În cazul în care nu există o astfel de remunerație pe piață, valoarea compensației trebuie să fie stabilită pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere tipică, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloace materiale astfel încât să fie în măsură să execute obligațiile de serviciu public necesare, le-ar fi suportat în executarea acestor obligații, luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil pentru executarea acestor obligații.

Obiectivul urmărit este acela de a garanta faptul că nu sunt luate ca valori de referință costurile ridicate ale unei întreprinderi ineficiente.

În ceea ce privește conceptul de „întreprindere bine gestionată” și în absența unei definiții oficiale, Statele Membre ar trebui să aplice criteriile obiective care sunt recunoscute din punct de vedere economic ca fiind reprezentative pentru o gestionare satisfăcătoare.

Comisia consideră că simplul fapt de a genera profit nu constituie un criteriu suficient pe baza căruia se poate considera că o întreprindere este „bine gestionată”. Comisia este de părere că noțiunea de „întreprindere bine gestionată” presupune respectarea standardelor contabile în vigoare pe plan intern, la nivelul Uniunii sau pe plan mondial.

Statele Membre își pot baza analiza, printre altele, pe *rate analitice reprezentative pentru productivitate* (de exemplu, *cifra de afaceri raportată la capitalul utilizat, costul total raportat la cifra de afaceri, cifra de afaceri pe angajat, valoarea adăugată pe angajat sau costurile cu personalul raportate la valoarea adăugată*).

Statele Membre pot folosi, de asemenea, în acest sens rate analitice referitoare la calitatea ofertei în raport cu așteptările utilizatorilor. Cu toate acestea, analizarea și compararea structurii costurilor trebuie să țină cont de dimensiunea întreprinderii în cauză și de faptul că, în anumite sectoare, pot exista întreprinderi cu structuri de costuri foarte diferite.

*Raportarea la costurile înregistrate de o întreprindere „tipică” în sectorul vizat implică faptul că există un număr suficient de întreprinderi ale căror costuri pot fi luate în considerare. **Aceste întreprinderi își pot avea sediul în același Stat Membru sau în alte State Membre.***

Cu toate acestea, Comisia consideră că nu se pot invoca costurile unei întreprinderi care se bucură de o poziție de monopol sau primește compensații pentru obligația de serviciu public acordate în condiții care nu sunt conforme cu legislația Uniunii, întrucât, în ambele cazuri, nivelul costurilor ar putea fi mai ridicat decât în mod normal.

În cazul în care Statul Membru poate demonstra că structura costurilor întreprinderii căreia i-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general corespunde structurii medii

a costurilor unor întreprinderi eficiente, comparabile din sectorul în cauză, se consideră că valoarea compensației care va permite întreprinderii să își acopere costurile, inclusiv să obțină un profit rezonabil, respectă al patrulea criteriu Altmark.

19. SERVICIUL DE INTERES ECONOMIC GENERAL EXCEPTAT DE LA OBLIGAȚIA DE NOTIFICARE

În cazul în care nu sunt îndeplinite cumulativ cele 4 criterii Altmark prezentate mai sus și se respectă condițiile generale de aplicare a articolului 107 alineatul (1) din TFUE, compensația pentru obligația de serviciu public reprezintă ajutor de stat și acordarea acesteia se va face cu respectarea reglementărilor specifice din domeniul ajutorului de stat.

În acest sens, *Decizia Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din TFUE în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general*¹⁹⁵ (denumită în continuare *Decizia*) stipulează condițiile în care ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea de SIEG este exceptată de la obligația de notificare la Comisia Europeană.

19.1. Domeniul de aplicare

Prevederile Deciziei se aplică compensației acordate pentru prestarea următoarelor categorii de SIEG:

(a) *compensație care nu depășește valoarea anuală de 15 milioane euro pentru furnizarea unor servicii de interes economic general în alte domenii decât transportul și infrastructura de transport; în cazul în care valoarea compensației variază pe durata de valabilitate a actului de atribuire, valoarea anuală se calculează ca medie a sumelor anuale reprezentând compensația preconizată a fi acordată pe durata de valabilitate a actului de atribuire;*

(b) *compensația pentru prestarea unor servicii de interes economic general de către spitale care asigură servicii de îngrijire medicală, inclusiv, după caz, servicii de urgență. Desfășurarea unor activități auxiliare direct legate de activitățile principale, în special în domeniul cercetării, nu împiedică, totuși, aplicarea prezentului alineat;*

(c) *compensația pentru prestarea de servicii de interes economic general care răspund unor cerințe sociale în ceea ce privește îngrijirea medicală și de lungă durată, îngrijirea copilului, accesul și reintegrarea pe piața muncii, locuințele sociale, îngrijirea și incluziunea socială a grupurilor vulnerabile;*

(d) *compensația pentru prestarea de servicii de interes economic general pentru legăturile aeriene sau maritime către insule al căror trafic mediu anual nu depășește 300 000 de pasageri pe parcursul a două exerciții financiare anterioare celui în care a fost încredințată prestarea serviciului de interes economic general;*

(e) *compensația pentru prestarea de servicii de interes economic general pentru aeroporturi și porturi cu un trafic mediu anual ce nu depășește 200 000 de pasageri în cazul aeroporturilor și*

¹⁹⁵ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 7 din data de 11.1.2012.

300 000 de pasageri în cazul porturilor, pe parcursul a două exerciții financiare anterioare celui în care a fost încredințată prestarea serviciului de interes economic general.

Decizia se aplică în cazul în care perioada pentru care întreprinderii i-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general nu depășește zece ani. În cazul în care durata de valabilitate a actului de atribuire este mai mare de zece ani, prezenta decizie se aplică numai în măsura în care prestatorul serviciilor încredințate trebuie să efectueze investiții semnificative care trebuie să fie amortizate pe perioadă mai mare de timp, în conformitate cu principiile contabile general acceptate.

În cazul în care, pe durata de valabilitate a actului de atribuire, condițiile pentru aplicarea prezentei decizii nu mai sunt îndeplinite, ajutorul se notifică, în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din TFUE.

În domeniul transportului aerian și maritim, prezenta decizie se aplică numai ajutorului de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat, în conformitate cu articolul 106 alineatul (2) din TFUE, întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea de servicii de interes economic general, care respectă dispozițiile *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1107/70 ale Consiliului*¹⁹⁶. Decizia nu se aplică ajutorului de stat sub forma compensației pentru serviciu public, acordată întreprinderilor din domeniul transportului terestru.

Pentru compensațiile cu o valoare de peste 15 milioane euro acordate unei întreprinderi care desfășoară, de asemenea, activități care nu intră în domeniul de aplicare al serviciilor de interes economic general, Statul Membru în cauză publică următoarele informații pe internet sau prin alt mijloc corespunzător: actul de atribuire sau un rezumat al acestuia și sumele reprezentând ajutorul acordat anual întreprinderii.

19.2. Controlul supracompensării

Statele Membre asigură conformitatea compensației acordată pentru îndeplinirea unui serviciu de interes economic general cu cerințele prevăzute de prezenta decizie și, în special, se asigură că întreprinderea nu primește o compensație care depășește suma stabilită în conformitate cu metodologia prezentată anterior.

Statele Membre efectuează controale periodice sau se asigură că sunt efectuate astfel de controale, cel puțin la fiecare trei ani, pe durata de valabilitate a actului de atribuire și la încetarea acestuia. În cazul în care o întreprindere a primit o compensație care depășește suma calculată inițial, Statul Membru dispune întreprinderii în cauză să ramburseze orice supracompensație de care a beneficiat. Parametrii de calcul al compensației se actualizează pentru viitor.

---

¹⁹⁶ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 315 din data de 03.12.2007.

Atunci când suma reprezentând supracompensația nu depășește 10 % din valoarea compensației anuale medii, supracompensația respectivă poate fi reportată pentru perioada următoare și poate fi dedusă din valoarea compensației datorate pentru perioada respectivă.

20. REGULAMENTUL (UE) NR. 360/2012 - AJUTOARE DE MINIMIS ACORDATE PENTRU PRESTAREA SIEG

Prin *Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general*¹⁹⁷ (denumit în continuare Regulamentul), Comisia Europeană a stabilit condițiile în care compensațiile pentru obligația de serviciu public care au o valoare mică nu ar trebui considerate compensații care afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre și/sau care denaturează sau amenință să denatureze concurența.

În acest sens, forul comunitar a considerat că ajutoarele acordate întreprinderilor pentru prestarea unui SIEG nu întrunesc toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE și, prin urmare, **sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din TFUE dacă valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei întreprinderi care prestează servicii de interes economic general nu depășește 500.000 de euro pentru o perioadă de trei ani fiscali (anul fiscal în care acestea sunt acordate și cei 2 ani fiscali anteriori).**

20.1. Domeniul de aplicare

Regulamentul se aplică ajutoarelor acordate pentru prestarea unor SIEG întreprinderilor din toate sectoarele de activitate, cu excepția:

(a) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectoarele pescuitului și acvaculturii, astfel cum sunt reglementate de *Regulamentul (UE) nr. 1379/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1184/2006 și (CE) nr. 1224/2009 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 104/2000 al Consiliului;*

(b) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul producției primare de produse agricole;

(c) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul prelucrării și comercializării produselor agricole, în următoarele cazuri:

(i) atunci când valoarea ajutoarelor este stabilită pe baza prețului sau a cantității unor astfel de produse achiziționate de la producători primari sau introduse pe piață de întreprinderile respective;

(ii) atunci când ajutoarele sunt condiționate de transferarea lor parțială sau integrală către producătorii primari;

¹⁹⁷ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 114 din data de 26.04.2012.

- (d) ajutoarelor destinate activităților legate de export către țări terțe sau către alte State Membre, respectiv ajutoarelor direct legate de cantitățile exportate, ajutoarelor destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export;
- (e) ajutoarelor condiționate de utilizarea preferențială a produselor naționale față de produsele importate;
- (f) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul cărbunelui, astfel cum sunt definite în Decizia 2010/787/UE a Consiliului (2);
- (g) ajutoarelor acordate întreprinderilor care efectuează transport rutier de mărfuri în contul terților sau contra cost;
- (h) ajutoarelor acordate întreprinderilor aflate în dificultate.

În cazul în care întreprinderile își desfășoară activitatea atât în sectoarele menționate la literele (a), (b), (c) sau (g), cât și în sectoare care nu sunt excluse din domeniul de aplicare a *Regulamentului (UE) nr. 360/2012*, acesta se aplică numai ajutoarelor acordate pentru aceste alte sectoare sau activități, cu condiția ca Statele Membre să se asigure că activitățile desfășurate în sectoarele excluse nu beneficiază de ajutoare *de minimis* în temeiul regulamentului, prin mijloace corespunzătoare, precum separarea activităților sau o distincție între costuri.

Regulamentul se aplică numai ajutoarelor pentru care este posibilă calcularea cu exactitate a echivalentului subvenție brută pentru ajutoarele ex-ante (înainte de acordarea acestora), fără a fi necesară efectuarea unei evaluări a riscurilor („ajutoare transparente”).

Plafonul de 500.000 de euro se aplică indiferent de forma ajutoarelor *de minimis* și indiferent dacă ajutorul acordat de Statul Membru este finanțat integral sau parțial din resurse care provin din partea Uniunii și se exprimă ca subvenție în numerar. Toate cifrele folosite exprimă valori brute, adică înainte de deducerea impozitului sau a altor taxe. În cazul în care ajutorul este acordat sub altă formă decât cea a unui grant, valoarea ajutorului este egală cu echivalentul subvenție brută.

În cazul în care valoarea totală a ajutoarelor *de minimis* acordate unei întreprinderi care prestează servicii de interes economic general depășește plafonul prevăzut la paragraful anterior, suma respectivă nu poate beneficia de dispozițiile regulamentului, nici măcar pentru fracțiunea care nu depășește acest plafon.

Ajutoarele care pot fi plătite în mai multe tranșe se actualizează la valoarea lor la data acordării. Rata dobânzii care trebuie aplicată la actualizare este rata de actualizare aplicabilă la data acordării ajutoarelor *de minimis*.

20.2. Cumulul ajutoarelor *de minimis*

Ajutoarele *de minimis* acordate în temeiul *Regulamentului (UE) nr. 360/2012* nu se cumulează cu ajutoarele de stat acordate în legătură cu aceleași costuri eligibile, în cazul în care respectiva cumulare ar avea ca rezultat o intensitate a ajutorului mai mare decât cea prevăzută pentru

condițiile specifice ale fiecărui caz, într-un regulament de exceptare pe categorii sau într-o decizie adoptată de Comisie.

Ajutoarele *de minimis* acordate în temeiul *Regulamentului (UE) nr. 360/2012* se pot cumula cu ajutoarele *de minimis* acordate în temeiul altor regulamente *de minimis* până la plafonul de 500.000 de euro.

Ajutoarele *de minimis* acordate în temeiul acestui regulament nu se cumulează cu nicio compensație acordată pentru același serviciu de interes economic general, indiferent dacă acesta constituie ajutor de stat sau nu.

21. REGULAMENTUL (CE) NR. 1370/2007

21.1 Domeniul de aplicare

Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1107/70 ale Consiliului (denumit în continuare Regulamentul (CE) nr. 1370/2007) stabilește condițiile în care autoritățile competente, atunci când impun sau contractează obligații de serviciu public, compensează operatorii de servicii publice pentru costurile suportate și/sau acordă drepturi exclusive în schimbul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public.

Regulamentul se aplică în cazul serviciilor publice de transport de călători pe calea ferată și cu alte moduri de transport pe șine, precum și de transport rutier, cu excepția serviciilor exploatare în principal pentru interesul lor istoric sau turistic. Statele Membre pot aplica prevederile regulamentului în domeniile transportului în comun pe căi navigabile interioare și pe ape maritime naționale.

21.2 Definiții

Pentru facilitarea înțelegerii conceptelor cu care operează acest regulament, sunt definite noțiunile relevante în acest sens, printre care:

- ❖ **"transport public de călători"** - serviciile de transport de călători care sunt de interes economic general și care sunt prestate către public în mod nediscriminatoriu și continuu;
- ❖ **"autoritate locală competentă"** - orice autoritate competentă a cărei zonă de competență teritorială nu corespunde teritoriului național;
- ❖ **"obligație de serviciu public"** - o cerință definită sau stabilită de către o autoritate competentă, pentru a asigura servicii publice de transport de călători de interes general, pe care un operator, dacă ar ține seama de propriile sale interese comerciale, nu și le-ar asuma sau nu și le-ar asuma în aceeași măsură sau în aceleași condiții fără a fi retribuit;
- ❖ **"drept exclusiv"** - un drept care permite exploatarea anumitor servicii publice de transport de călători de către un operator de servicii publice pe o anumită rută sau rețea ori într-o anumită zonă, cu excluderea oricărui alt asemenea operator;
- ❖ **"compensație de serviciu public"** - orice beneficiu, în special financiar, acordat direct sau indirect de către o autoritate competentă din fonduri publice în perioada de punere în aplicare a unei obligații de serviciu public sau în legătură cu perioada respectivă;
- ❖ **"contract de servicii publice"** - unul sau mai multe acte obligatorii din punct de vedere juridic și care confirmă acordul încheiat între o autoritate competentă și un operator de serviciu public cu scopul de a încredința respectivului operator de serviciu public gestionarea și exploatarea serviciilor publice de transport de călători, sub rezerva unor obligații de serviciu public; în funcție de dreptul Statelor Membre, contractul poate consta, de asemenea, într-o decizie adoptată de către autoritatea competentă;

- sub forma unui act cu putere de lege sau a unor acte administrative speciale sau
- care cuprinde condițiile în care autoritatea competentă însuși prestează serviciile sau încredințează prestarea unor astfel de servicii unui operator intern;

❖ **"operator intern"** - o entitate cu personalitate juridică distinctă asupra căreia autoritatea locală competentă sau, în cazul unui grup de autorități, cel puțin una dintre autoritățile locale competente exercită un control asemănător cu cel exercitat asupra propriilor sale departamente;

❖ **"valoare"** - valoarea unui serviciu, a unei rute, a unui contract de servicii publice sau a unui regim de compensare pentru transportul public de călători și care este echivalentul remunerației totale, înainte de aplicarea TVA, convenită operatorului sau operatorilor de serviciu public, inclusiv compensația de orice fel plătită de autoritățile publice și venitul din vânzarea biletelor care nu este restituit autorității competente în cauză;

❖ **"profitul rezonabil"** - rata de rentabilitate a capitalului care este normal pentru sectorul de activitate respectiv într-un Stat Membru dat și care ține seama de riscul sau de absența riscului suportat de către operatorul de serviciu public în virtutea intervenției autorității publice.

21.3 Modalitatea de prestare a serviciilor publice de transport feroviar și rutier de călători

Orice autoritate locală competentă poate decide să presteze ea însuși servicii publice de transport de călători sau să atribuie contracte de servicii publice în mod direct unei entități cu personalitate juridică distinctă asupra căreia autoritatea locală competentă sau, în cazul unui grup de autorități, cel puțin una dintre autoritățile locale competente exercită un control¹⁹⁸ asemănător cu cel exercitat asupra propriilor sale departamente.

21.4 Atribuirea prestării serviciilor publice către un operator intern

Operatorul intern și orice entitate asupra căreia respectivul operator exercită chiar și o influență minimă trebuie să își desfășoare activitatea de transport public de călători pe teritoriul autorității locale competente, fără a aduce atingere vreunei linii de ieșire sau altor elemente auxiliare activității respective care intră pe teritoriul autorităților locale competente vecine, și să nu participe la procedure competitive de atribuire privind prestarea de servicii de transport public de călători în afara teritoriului autorității locale competente.

Cu toate acestea, *operatorul intern poate participa la proceduri competitive echitabile de atribuire începând cu doi ani înaintea expirării Contractului său de servicii publice atribuit direct*, cu condiția să se fi luat o decizie finală, în sensul ca serviciile publice de transport de călători vizate de

---

¹⁹⁸ În scopul de a stabili dacă autoritatea locală competentă exercită controlul, sunt luați în considerare factori, precum gradul de reprezentare în organele administrative, de conducere sau supraveghere, dispozițiile referitoare la această reprezentare în actul constitutiv, participarea la capitalul social, influența efectivă și controlul efectiv asupra deciziilor strategice și asupra deciziilor manageriale individuale. Participarea autorității publice competente la capitalul social în proporție de 100%, în special în cazul parteneriatelor public-privat, nu este o cerință obligatorie pentru stabilirea controlului în sensul prezentului alineat, cu condiția să existe o influență publică dominantă și să se poată stabili controlul pe baza altor criterii.

contractul operatorului intern să facă obiectul unei proceduri competitive echitabile de atribuire și ca operatorul intern respectiv să nu fi încheiat niciun alt contract de servicii publice atribuit direct.

În cazul în care nu există o autoritate locală competentă, aceasta poate fi înlocuită de o autoritate reprezentativă care însă nu acoperă teritoriul național, cu condiția ca **operatorul intern să nu participe la proceduri competitive de atribuire privind prestarea de servicii publice de transport de călători care se organizează în afara zonei pentru care a fost atribuit contractul de servicii publice.**

Dacă are loc o **subcontractare a prestării serviciilor publice de transport de călători** către alți operatori, operatorul intern selectat trebuie să presteze el însuși cea mai mare parte a serviciului public de transport de călători. Un contract de servicii publice, care acoperă în același timp proiectarea, construcția și exploatarea serviciilor publice de transport de călători, poate permite subcontractarea integrală pentru exploatarea acelor servicii. În conformitate cu dreptul intern și cu dreptul comunitar, contractul de servicii publice stabilește condițiile aplicabile subcontractării. Caietele de sarcini și Contractele de servicii publice indică, de o manieră transparentă, dacă subcontractarea poate să fie avută în vedere și, dacă da, în ce măsură.

21.5 Atribuirea prestării serviciilor publice către un terț, altul decât un operator intern

Atunci când autoritatea competentă face apel la un terț, altul decât un operator intern, pentru prestarea de servicii publice de transport de călători, ea trebuie să atribuiască contractele de servicii publice pe baza unei proceduri competitive de atribuire care trebuie să fie echitabilă, deschisă, transparentă și nediscriminatorie.

După preselecția ofertelor, autoritatea competentă poate de asemenea decide, în conformitate cu articolul 5 alineatul (3) din *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*, să negocieze cu părțile preselectate, în cazul existenței unor cerințe specifice sau complexe. Un exemplu în acest sens este reprezentat de situația în care operatorii participanți la licitație trebuie să propună soluții de transport inovatoare din punct de vedere tehnologic, pentru a răspunde cerințelor publicate în documentele de licitație.

Chiar dacă se recurge la preselecție și la negociere, procedura de selecție și de atribuire trebuie totuși să respecte toate condițiile prevăzute la articolul 5 alineatul (3) din regulament. Pentru a le oferi potențialilor ofertanți șanse egale și echitabile, intervalul de timp scurs între momentul lansării procedurii competitive de atribuire și momentul depunerii ofertelor, precum și intervalul de timp cuprins între lansarea procedurii competitive de atribuire și momentul în care trebuie să înceapă operarea serviciilor de transport, trebuie să aibă o lungime adecvată și rezonabilă.

Excepție:

Autoritățile competente pot decide să atribuie direct contracte de servicii publice fie în cazul în care valoarea medie anuală a acestora este estimată la mai puțin de 1.000.000 euro, fie în cazul în care aceste contracte vizează prestarea anuală de servicii de transport public de călători pe mai puțin de 300.000 de kilometri.

În cazul unui Contract de servicii publice atribuit direct **unei întreprinderi mici sau mijlocii** care exploatează cel mult 23 de autovehicule, aceste plafoane pot fi mărite fie la o valoare medie anuală estimată la mai puțin de 2.000.000 EUR, fie la prestarea anuală de servicii publice de transport de călători pe mai puțin de 600.000 de kilometri.

Potrivit *Comunicării Comisiei referitoare la orientări pentru interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători*¹⁹⁹, în cazul IMM-urilor, pragul definit pentru „vehicule” indică faptul că această dispoziție se referă la transportul cu autobuzul, ea neacoperind transportul cu tramvaiul, metroul sau trenul. Pragul de 23 vehicule trebuie să fie interpretat în mod restrictiv, pentru a nu se abuza de caracterul excepțional al articolului 5 alineatul (4). Prin urmare, termenul „vehiculele exploatare” trebuie interpretat ca făcând referire la numărul total de vehicule exploatare de operatorul de transport public și nu la cel al vehiculelor exploatare pentru prestarea unor servicii care fac obiectul unui contract de servicii publice.

Articolul 5 alineatul (6) din regulament permite autorităților competente să atribuie direct contracte de servicii publice pentru transportul feroviar, „cu excepția altor moduri de transport pe șine, precum metroul sau tramvaiul”.

Atunci când acordă terților contracte pentru prestarea de servicii de interes general, autoritățile trebuie să respecte principii generale din Tratat, cum ar fi transparența și egalitatea de tratament. Contractele atribuite direct, în temeiul articolului 5 alineatul (6), nu sunt exonerate de obligația de a respecta aceste principii ale Tratatului. Acesta este motivul pentru care *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007* prevede, în acest sens, la articolul 7 alineatele (2) și (3), că autoritățile competente trebuie să publice anumite informații referitoare la contractele de servicii publice atribuite direct în sectorul transportului feroviar, cu cel puțin un an înainte de atribuirea respectivă și la un an după survenirea acesteia (a se vedea subcapitolul “Publicare”).

Totodată, *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007* prevede faptul că autoritatea competentă poate lua măsuri de urgență în cazul unei perturbări a serviciilor sau în cazul riscului iminent de producere a unei asemenea perturbări. Măsurile de urgență respective iau forma unei atribuirii directe sau a unui acord formal de prelungire a unui contract de servicii publice, sau a unei cerințe de respectare a anumitor obligații de serviciu public. Operatorul de serviciu public are dreptul de a contesta decizia de impunere a executării anumitor obligații de serviciu public.

Atribuirea sau prelungirea unui Contract de servicii publice prin măsuri de urgență, sau impunerea unui astfel de contract nu poate depăși doi ani.

¹⁹⁹ Publicată în Jurnalul Oficial al UE nr. C 92 din 29.03.2014.

21.6 Contractele de servicii publice

În cazul în care o autoritate competentă decide să acorde unui operator ales un drept exclusiv și/sau o compensație de orice natură în schimbul îndeplinirii unor obligații de serviciu public, autoritatea respectivă face aceasta în cadrul unui Contract de servicii publice.

Conținutul obligatoriu al contractelor de servicii publice

Contractele de servicii publice și normele generale:

- ❖ definesc în mod clar obligațiile de serviciu public pe care trebuie să le respecte operatorul de servicii publice, precum și zonele geografice în cauză;
- ❖ stabilesc în prealabil, în mod obiectiv și transparent,

- (i) parametri pe baza cărora urmează să se calculeze plata compensației, dacă există, și
- (ii) natura și întinderea oricărui drept exclusiv acordat, într-un mod care să prevină compensarea în exces.

Acești parametri se stabilesc astfel încât nici o plată compensatorie să nu poată depăși suma necesară pentru acoperirea efectului financiar net asupra costurilor ocazionate și asupra veniturilor generate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, ținând seama de venitul legat de acestea și care este reținut de către operatorul de serviciu public, precum și de un profit rezonabil;

- ❖ stabilesc modalitățile de alocare a costurilor legate de prestarea de servicii.

Aceste costuri pot include, în special, cheltuielile cu personalul, consumul de energie, redevențele aferente infrastructurii, întreținerea și reparațiile autovehiculelor de transport în comun, materialul rulant și instalațiile necesare pentru exploatarea serviciilor de transport de călători, costurile fixe și o rentabilitate adecvată a capitalului.

Durata contractelor de servicii publice este limitată și nu depășește 10 ani pentru serviciile de transport cu autocarul și cu autobuzul și 15 ani pentru serviciile de transport de călători pe calea ferată și cu alte moduri de transport pe șine. Durata contractelor de servicii publice care vizează mai multe moduri de transport este limitată la 15 ani, în cazul în care transportul feroviar sau cu alte moduri de transport pe șine reprezintă peste 50% din valoarea serviciilor în cauză.

Dacă este necesar, ținând seama de condițiile de amortizare a activelor, durata Contractului de servicii publice poate fi prelungită cu cel mult jumătate din durata inițială, în cazul în care operatorul de serviciu public pune la dispoziție active care sunt atât importante în raport cu activele generale necesare pentru prestarea serviciilor de transport de călători vizate de Contractul de servicii publice, cât și legate preponderent de serviciile de transport de călători vizate de Contract.

Durata contractelor de servicii publice de transport feroviar, cu excepția altor moduri de transport pe sine (precum metroul sau tramvaiul) **atribuite direct** nu depășește zece ani, cu excepția situației menționate la paragraful anterior.

În cazul în care acest lucru este justificat de amortizarea capitalului în raport cu investiția excepțională în infrastructură, în capital rulant sau în vehicule și **dacă respectivul contract de servicii publice este atribuit conform unei proceduri competitive de atribuire**, acesta poate fi încheiat pe o durată mai lungă. Pentru a asigura transparența în acest caz, în termen de un an de la încheierea Contractului, autoritatea competentă transmite Comisiei Contractul de servicii publice și elementele care justifică durata mai lungă a acestuia.

În cazul în care autoritățile competente solicită ca operatorii de servicii publice să respecte anumite standarde de calitate, aceste standarde sunt cuprinse în Caietele de sarcini și în Contractele de servicii publice.

Orice compensație legată de o normă generală sau de un contract de servicii publice respectă modalitatea de calcul detaliată la punctul (ii) din paragraful anterior, **indiferent de modul în care a fost atribuit contractul**.

Compensația legată de un contract de servicii publice **atribuit direct** corespunde efectului financiar net echivalent cu totalitatea efectelor, pozitive sau negative, ale conformării cu obligația de serviciu public asupra costurilor și veniturilor operatorului de serviciu public și se stabilește potrivit următorului mecanism²⁰⁰:

Compensația

=

costurile suportate în legătură cu o obligație de serviciu public²⁰¹

-

efecte financiare pozitive generate în cadrul rețelei exploatare în temeiul obligației/obligațiilor de serviciu public în cauză

-

sumele încasate din tarife sau orice alte venituri generate în îndeplinirea obligației/obligațiilor de serviciu public în cauză²⁰²

+

un profit rezonabil.

Considerentul (27) din preambulul *Regulamentului (CE) nr. 1370/2007* prevede că, în cazul atribuirii directe sau al respectării unor norme generale, parametrii pentru compensare ar trebui să fie stabiliți astfel încât să reflecte „dorința de eficiență și calitate a serviciilor”. Aceasta înseamnă că, prin mecanismul de compensare, autoritățile competente ar trebui să încurajeze

²⁰⁰ Modalitatea de calcul al compensației legată de un contracte de servicii publice de transport feroviar este detaliată în Anexa la *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*.

²⁰¹ Cum ar fi: cheltuielile cu personalul, consumul de energie, redevențele aferente infrastructurii, întreținerea și reparațiile, autovehiculelor de transport în comun, materialul rulant, instalațiile necesare pentru exploatarea serviciilor de transport de călători, costurile fixe.

²⁰² Cum ar fi: venituri din vânzarea de bilete și abonamente, venituri din diferențe de tarif, venituri din activități comerciale.

furnizorii de servicii să devină mai eficienți, furnizând servicii de un nivel și o calitate corespunzătoare, cu utilizarea unor resurse minime. În ceea ce privește compensațiile, dispozițiile *Regulamentului (CE) nr. 1370/2007* lasă o anumită libertate de acțiune autorităților competente pentru a elabora mecanisme de stimulare a furnizorului de servicii publice. În orice caz însă, autoritățile competente sunt obligate să „promoveze întreținerea sau dezvoltarea unei gestiuni eficiente efectuate de către operatorul de serviciu public, care poate face obiectul unei evaluări obiective” (punctul 7 din anexă). Acest lucru înseamnă că sistemul compensației trebuie proiectat astfel încât să asigure cel puțin o anumită ameliorare a eficienței în timp.

În ceea ce privește servicii publice de transport feroviar și rutier de călători, în cazul în care **compensația** pentru aceste servicii este plătită în conformitate cu *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*, ea **trebuie considerată compatibilă cu Piața internă și trebuie exceptată de la obligația de notificare prealabilă prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din TFUE**, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din regulamentul respectiv.

Scopul regulamentului este acela de a defini modul în care, în conformitate cu normele dreptului european, autoritățile competente pot acționa în domeniul transportului public de călători pentru a garanta prestarea de servicii de interes general care sunt, printre altele, mai numeroase, mai sigure, de calitate mai bună sau au costuri mai scăzute decât cele pe care le-ar fi permis numai acțiunea forțelor pieței. În acest scop, regulamentul stabilește condițiile în care autoritățile competente compensează operatorii de servicii publice pentru costurile suportate și/sau acordă drepturi exclusive în schimbul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, atunci când impun sau contractează obligații de serviciu public.

În plus, în conformitate cu punctul 7 din Anexa la *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*, „metoda de compensare trebuie să promoveze întreținerea sau dezvoltarea [...] prestării de servicii de transport de călători la standarde suficient de înalte”. Acest lucru înseamnă nu doar că dispozițiile *Regulamentului (CE) nr. 1370/2007* vizează prevenirea oricărei posibile compensații excesive pentru obligații de serviciu public, dar și că ele au scopul de a garanta faptul că oferta de servicii publice definită în contractul de servicii publice este sustenabilă din punct de vedere financiar pentru a atinge și a menține un nivel ridicat de calitate a serviciilor.

Prin urmare, obligația de serviciu public ar trebui compensată în mod adecvat, astfel încât fondurile proprii ale operatorului semnatar al unui contract de servicii publice să nu se erodeze pe termen lung, împiedicând astfel îndeplinirea eficientă a obligațiilor contractuale și menținerea furnizării unor servicii de transport de călători de înaltă calitate, așa cum se menționează la punctul 7 din Anexa la *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*.

În orice caz, dacă autoritatea competentă nu plătește o compensație corespunzătoare, ea riscă fie să provoace o reducere a numărului de oferte depuse ca răspuns la o procedură competitivă de atribuire a unui contract de servicii publice, creându-i operatorului dificultăți financiare grave dacă respectivul contract de servicii publice este atribuit în mod direct și/sau reducând nivelul și calitatea generală a serviciilor publice furnizate pe durata contractului.

21.7 Raportare

Fiecare autoritate competentă publică anual un raport cumulativ privind obligațiile de serviciu public de care este răspunzătoare, operatorii de serviciu public selectați și plățile compensatorii și drepturile exclusive acordate operatorilor de serviciu public respectivi sub forma rambursării²⁰³.

21.8 Publicare

Fiecare autoritate competentă ia măsurile necesare pentru a se asigura că, **cu cel puțin un an înainte de lansarea invitației de participare la procedura competitivă de atribuire sau cu un an înainte de atribuirea directă**, sunt publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene cel puțin următoarele informații:

- ❖ numele și adresa autorității competente;
- ❖ tipul de atribuire vizat;
- ❖ serviciile și zonele potențial vizate de atribuirea respectivă.

Excepție:

Autoritățile competente pot decide să nu publice aceste informații, în cazul în care contractul de servicii publice privește o prestație anuală de mai puțin de 50.000 de kilometri de servicii publice de transport de călători.

Dacă aceste informații se modifică după publicare, autoritatea competentă trebuie să publice o rectificare corespunzătoare cât mai curând posibil. Această rectificare nu aduce atingere datei de lansare a atribuirii directe sau a invitației de participare la procedura competitivă de atribuire.

În cazul atribuirii directe de contracte de servicii publice pentru transportul feroviar, autoritatea competentă face publice, **în termen de un an de la atribuirea respectivă**, următoarele informații:

- ❖ numele entității contractante, participarea la capitalul social al acesteia și, după caz,
- ❖ numele părții sau părților care exercită controlul juridic;
- ❖ durata Contractului de servicii publice;
- ❖ descrierea serviciilor de transport călători care urmează să fie prestate;
- ❖ descrierea parametrilor compensației financiare;
- ❖ obiectivele de calitate, precum punctualitatea și fiabilitatea, precum și retribuțiile și sancțiunile aplicabile.

---

²⁰³ Raportul în cauză trebuie să facă distincția între transportul cu autobuzul și transportul pe șine, să permită monitorizarea și evaluarea funcționării, a calității și a finanțării rețelei de transport în comun și să furnizeze, dacă este cazul, informații cu privire la natura și întinderea eventualelor drepturi exclusive acordate.

21.9 Perioada de tranziție

Atribuirea de contracte de servicii publice feroviare și rutiere respectă prevederile Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 începând cu 3 decembrie 2019. În această perioadă de tranziție, Statele Membre trebuie să ia măsuri pentru a se conforma treptat dispozițiilor articolului 5 din regulament, cu scopul de a evita eventuale probleme structurale grave legate, în special, de capacitatea de transport.

Astfel, aceste prevederi (articolul 8 alineatul (2) din *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*) se referă la articolul 5 în totalitatea sa. Potrivit *Comunicării Comisiei referitoare la orientări pentru interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători*, Comisia consideră că, în acest context, par a fi relevante doar dispozițiile articolului 5 alineatul (3) referitoare la obligația de a aplica proceduri deschise, transparente, nediscriminatorii și echitabile de atribuire a contractelor de servicii publice. După cum se menționează în considerentul (31) din *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*, obiectivul dispozițiilor tranzitorii este de a oferi autorităților competente și operatorilor de servicii publice suficient timp pentru a se adapta dispozițiilor acestuia.

Obligația impusă Statelor Membre de a se conforma treptat dispozițiilor articolului 5 este rezonabilă doar dacă ea se referă la obligația de a aplica proceduri deschise, transparente, nediscriminatorii și echitabile de atribuire a contractelor de servicii publice.

Nu are sens ca Statele Membre să aplice „treptat” noțiunea de operator intern sau excepțiile definite la articolul 5 alineatele (4), (5) și (6) din *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*, deoarece ele introduc dispoziții mai puțin stricte față de principiile generale din Tratat și jurisprudența corespunzătoare.

Articolul 8 alineatul (2) prevede că în termen de șase luni de la încheierea primei jumătăți a perioadei de tranziție (la 3 mai 2015), „Statele Membre transmit Comisiei un raport privind progresele înregistrate, care subliniază punerea în aplicare a oricărei atribuirii treptate de contracte de servicii publice în conformitate cu articolul 5”.

Prin această prevedere, se indică în mod clar că Statele Membre nu pot aștepta data de 2 decembrie 2019 pentru a începe să respecte norma generală privind garantarea unor proceduri competitive de atribuire a contractelor de servicii publice, proceduri deschise tuturor operatorilor în mod echitabil, transparent și nediscriminatoriu.

Statele Membre ar trebui să ia măsuri pentru a se conforma treptat acestei cerințe pe parcursul perioadei de tranziție, pentru a se evita o situație în care capacitatea de transport disponibilă pe piața transportului în comun nu va permite operatorilor de transport să răspundă în mod satisfăcător la toate procedurile competitive de atribuire care vor fi lansate la sfârșitul perioadei de tranziție.

Excepție de la obligația impusă Statelor Membre pe perioada de tranziție nu se aplică în cazul următoarelor tipuri de contracte de servicii publice:

- ❖ contractele atribuite înainte de 26 iulie 2000 pe baza unei proceduri competitive echitabile de atribuire, care pot continua până la expirare;
- ❖ contractele atribuite înainte de 26 iulie 2000 pe baza unei proceduri, alta decât o procedură competitivă, respective cele atribuite după 26 iulie 2000 și înainte de 3 decembrie 2009, pe baza unei proceduri competitive echitabile de atribuire, care pot continua până la expirare, dar nu mai mult de 30 de ani;
- ❖ contractele atribuite după 26 iulie 2000 și înainte de 3 decembrie 2009, pe baza unei proceduri, alta decât o procedură competitivă echitabilă de atribuire, care pot continua până la expirare, cu condiția să fie încheiate pe termen limitat, comparabil cu duratele menționate la articolul 4 din *Regulamentul (CE) nr. 1370/2007*²⁰⁴.

---

²⁰⁴ Conform dispozițiilor articolului 8 alineatul (3) litera (d), contractele de servicii publice atribuite „după 26 iulie 2000 și înainte de 3 decembrie 2009, pe baza unei proceduri, alta decât o procedură competitivă echitabilă de atribuire [...] pot continua până la expirare, cu condiția să fie încheiate pe termen limitat, comparabil cu duratele menționate la articolul 4”. Comisia consideră că termenul „comparabil cu duratele menționate la articolul 4” trebuie interpretat în mod restrictiv, pentru a se asigura astfel că Statele Membre depun eforturi în direcția atingerii obiectivelor regulamentului de la intrarea sa în vigoare la 3 decembrie 2009. Prin urmare, Comisia consideră că ar fi logic să se considere că durata contractelor de servicii publice ar trebui să fie similară celei indicate la articolul 4.

22. LEGEA SERVICIILOR COMUNITARE DE UTILITĂȚI PUBLICE NR. 51/2006

22.1 Domeniul de aplicare

Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51 din 8 martie 2006, republicată (denumită în continuare *Legea nr. 51/2006*) stabilește cadrul juridic și instituțional unitar, obiectivele, competențele, atribuțiile și instrumentele specifice necesare înființării, organizării, gestionării, finanțării, exploatării, monitorizării și controlului furnizării/prestării reglementate a serviciilor comunitare de utilități publice.

Prevederile *Legii nr. 51/2006* se aplică următoarelor servicii de utilități publice înființate, organizate și furnizate/prestate la nivelul unităților administrative-teritoriale din România, la nivelul subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale municipiilor sau la nivelul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară:

- ❖ alimentarea cu apă;
- ❖ canalizarea și epurarea apelor uzate;
- ❖ colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale;
- ❖ alimentarea cu energie termică în sistem centralizat;
- ❖ salubritatea localităților;
- ❖ iluminatul public;
- ❖ transportul public local de călători.

Serviciile de utilități publice fac obiectul unor obligații specifice de serviciu public în scopul asigurării unui nivel ridicat al calității siguranței și accesibilității, egalității de tratament, promovării accesului universal și a drepturilor utilizatorilor și **au următoarele particularități:**

- a) au caracter economico-social;
- b) răspund unor cerințe și necesități de interes și utilitate publică;
- c) au caracter tehnico-edilitar;
- d) au caracter permanent și regim de funcționare continuu;
- e) regimul de funcționare poate avea caracteristici de monopol;
- f) presupun existența unei infrastructuri tehnico-edilitare adecvate;
- g) aria de acoperire are dimensiuni locale: comunale, orașenești, municipale sau județene;
- h) sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice locale;
- i) sunt organizate pe principii economice și de eficiență în condiții care să le permită să își îndeplinească misiunile și obligațiile specifice de serviciu public;
- j) modalitatea de gestiune este stabilită prin hotărâri ale autorităților deliberative ale administrației publice locale;
- k) sunt furnizate/prestate pe baza principiului "beneficiarul plătește";

l) recuperarea costurilor de exploatare și de investiție se face prin prețuri și tarife sau taxe și, după caz, din alocații bugetare²⁰⁵.

22.2 Competențe ale autorităților administrației publice locale și centrale

Autoritățile administrației publice locale au competență exclusivă, în condițiile legii, în tot ceea ce privește înființarea, organizarea, gestionarea și funcționarea serviciilor de utilități publice, precum și în ceea ce privește crearea, dezvoltarea, modernizarea, reabilitarea și exploatarea bunurilor proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale care compun sistemele de utilități publice.

Autoritățile administrației publice locale au competențe partajate cu autoritățile administrației publice centrale și cu autoritățile de reglementare competente în ceea ce privește reglementarea, monitorizarea și controlul serviciilor comunitare de utilități publice.

Autoritățile de reglementare competente pentru serviciile de utilități publice sunt:

- ❖ **Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C)** – pentru serviciile de utilități publice de **alimentare cu apă și canalizare, salubritate a localităților, iluminat public, și transport public local de călători**, conform competențelor acordate prin legea specială;
- ❖ **Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (A.N.R.E.)** – pentru activitățile de **producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice**.
- ❖ **Autoritatea Rutieră Română (A.R.R.)** - pentru serviciile de utilități publice de **transport public local de călători**, conform competențelor acordate prin legea specială.

În exercitarea competențelor și atribuțiilor ce le revin în sfera serviciilor de utilități publice, autoritățile deliberative ale administrației publice locale asigură cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor de utilități publice și adoptă hotărâri în legătură cu:

- ❖ alegerea modalității de gestiune a serviciilor de utilități publice și darea în administrare sau, după caz, punerea la dispoziție a sistemelor de utilități publice destinate furnizării/prestării
- ❖ aprobarea documentației de atribuire, care va include obligatoriu proiectul contractului de delegare a gestiunii ce urmează a fi atribuit și anexele obligatorii la acestea - în cazul gestiunii delegate;
- ❖ urmărirea, monitorizarea și raportarea indicatorilor de performanță și aplicarea metodologiei de comparare a acestor indicatori, elaborată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, prin raportare la operatorul cu cele mai bune performanțe din domeniul serviciilor comunitare de utilități publice;
- ❖ contractarea sau garantarea împrumuturilor, precum și contractarea de datorie publică locală prin emisiuni de titluri de valoare, în condițiile legii, în numele unității administrativ-teritoriale, pentru finanțarea programelor de investiții în vederea dezvoltării, reabilitării și modernizării sistemelor publice. În cazul în care, prin contractul de delegare a gestiunii, operatorul are

²⁰⁵ Măsura poate implica elemente de natura ajutorului de stat, situație în care autoritățile administrației publice locale solicită avizul Consiliului Concurenței.

obligăția de a realiza investiții în infrastructura publică, contractarea sau garantarea unor împrumuturi de către autoritatea administrației publice locale, în favoarea operatorului, poate implica elemente de ajutor de stat, iar punerea în aplicare a măsurii în cauză se realizează cu respectarea reglementărilor naționale și comunitare în domeniu.

22.3 Gestiunea serviciilor de utilități publice

Gestiunea serviciilor de utilități publice se organizează și se realizează în următoarele modalități:

- a) gestiune directă;
- b) gestiune delegată.

Modalitatea de gestiune a serviciilor de utilități publice se stabilește prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale, în baza unui studiu de oportunitate, în funcție de natura și starea serviciului, de necesitatea asigurării celui mai bun raport preț/calitate, de interesele actuale și de perspectivă ale unităților administrativ-teritoriale, precum și de mărimea și complexitatea sistemelor de utilități publice.

Desfășurarea activităților specifice oricărui serviciu de utilități publice, indiferent de forma de gestiune aleasă, se realizează pe baza unui regulament al serviciului și a unui caiet de sarcini, elaborate și aprobate de autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu regulamentul-cadru și cu caietul de sarcini-cadru ale serviciului.

Gestiunea directă este modalitatea de gestiune în care autoritățile deliberative și executive, în numele unităților administrativ-teritoriale pe care le reprezintă, își asumă și exercită nemijlocit toate competențele și responsabilitățile ce le revin potrivit legii cu privire la furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice, respectiv la administrarea, funcționarea și exploatarea sistemelor de utilități publice aferente acestora.

Gestiunea directă se realizează prin intermediul unor operatori de drept public sau privat, astfel cum sunt definiți la art. 2 lit. g), respectiv lit. h), fără aplicarea prevederilor *Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice, Legii nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale și Legii nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii*, care pot fi:

- a) servicii publice de interes local sau județean, specializate, cu personalitate juridică, înființate și organizate în subordinea consiliilor locale sau consiliilor județene, după caz, prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective;
- b) societăți reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective.

Potrivit prevederilor art. 28 din *Legea nr. 51/2006*, autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale sau, după caz, asociațiile de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice, în baza mandatului primit, pot încredința unui operator de drept privat gestiunea serviciilor de utilități publice sau a uneia ori mai multor activități din sfera

acestor servicii prin atribuirea directă a contractului de delegare a gestiunii, cu respectarea următoarelor condiții cumulative ce trebuie îndeplinite atât la data atribuirii contractului de delegare a gestiunii, cât și pe toată durata acestui contract:

a) unitățile administrativ-teritoriale membre ale unei asociații de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice, în calitate de acționari/asociați ai operatorului regional, prin intermediul asociației, sau, după caz, unitatea administrativ-teritorială, în calitate de acționar/asociat unic al operatorului, prin intermediul adunării generale a acționarilor și al consiliului de administrație, exercită un control direct și o influență dominantă asupra deciziilor strategice și/sau semnificative ale operatorului regional/operatorului în legătură cu serviciul furnizat/prestat, similar celui pe care îl exercită asupra structurilor proprii în cazul gestiunii directe;

b) operatorul regional, respectiv operatorul, după caz, desfășoară exclusiv activități din sfera furnizării/prestării serviciilor de utilități publice destinate satisfacerii nevoilor de interes public general ale utilizatorilor de pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre ale asociației, respectiv a unității administrativ-teritoriale care i-a încredințat gestiunea serviciului;

c) capitalul social al operatorului regional, respectiv al operatorului este deținut în totalitate de unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociației, respectiv de unitatea administrativ-teritorială; participarea capitalului privat la capitalul social al operatorului regional/operatorului este exclusă.

În cazul serviciului de transport public local de călători, atribuirea directă a contractelor de delegare a gestiunii se face în condițiile prevăzute de *Regulamentul (CE) nr. 1.370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1.107/70 ale Consiliului*.

Prin excepție de la prevederile alin. (1), serviciile de utilități publice pot fi furnizate/prestate și de regii autonome de interes local sau județean, reglementate de *Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale*, cu modificările ulterioare, numai dacă acestea mai au în derulare proiecte de investiții cofinanțate din fonduri europene, până la finalizarea acestora.

Gestiunea delegată este modalitatea de gestiune în care autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale ori, după caz, asociațiile de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice, în numele și pe seama unităților administrativ-teritoriale membre, atribuie unuia sau mai multor operatori toate ori numai o parte din competențele și responsabilitățile proprii privind furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice, pe baza unui contract, denumit în continuare contract de delegare a gestiunii. Gestiunea delegată a serviciilor de utilități publice implică punerea la dispoziția operatorilor a sistemelor de utilități publice aferente serviciilor delegate, precum și dreptul și obligația acestora de a administra și de a exploata aceste sisteme.

Delegarea gestiunii serviciilor de utilități publice, respectiv operarea, administrarea și exploatarea sistemelor de utilități publice aferente, se poate face pentru toate sau numai pentru o

parte dintre activitățile componente ale serviciilor, pe baza unor analize tehnico-economice și de eficiență a costurilor de operare, concretizate într-un studiu de oportunitate.

Societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral public pot participa la procedurile de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice în zona teritorială de competență a unităților administrativ-teritoriale care exercită o influență dominantă asupra acestora sau în afara acestei zone dacă operatorul nu are încheiat un alt contract de delegare a gestiunii atribuit direct, conform art. 28.

22.4 Contractul de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice

Contractul de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice poate fi:

- a) contract de concesiune de servicii;
- b) contract de achiziție publică de servicii.

Contractul de delegare a gestiunii va fi însoțit în mod obligatoriu de următoarele anexe:

- a) caietul de sarcini privind furnizarea/prestarea serviciului;
- b) regulamentul serviciului;
- c) inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, aferente serviciului;
- d) procesul-verbal de predare-preluare a bunurilor prevăzute la lit. c);
- e) indicatori tehnici corelați cu țintele/obiectivele asumate la nivel național.

Contractul de delegare a gestiunii cuprinde în mod obligatoriu clauze referitoare la:

- a) denumirea părților contractante;
- b) obiectul contractului, cu indicarea activităților din sfera serviciului de utilități publice ce urmează a fi furnizate/prestate în baza contractului de delegare a gestiunii, astfel cum sunt prevăzute în legile speciale;
- c) durata contractului;
- d) aria teritorială pe care vor fi prestate serviciile;
- e) drepturile și obligațiile părților contractante cu privire la furnizarea/prestarea serviciului și la sistemul de utilități publice aferent, inclusiv conținutul și durata obligațiilor de serviciu public;
- f) modul de repartizare a riscurilor între părți, în cazul contractelor de concesiune;
- g) natura oricăror drepturi exclusive sau speciale acordate delegatului;
- h) sarcinile și responsabilitățile părților cu privire la investiții/programele de investiții, precum reabilitări, modernizări, obiective noi, extinderi, inclusiv modul de finanțare a acestora;
- i) indicatorii de performanță privind calitatea și cantitatea serviciului și modul de monitorizare și evaluare a îndeplinirii acestora;
- j) prețurile/tarifele pe care delegatul are dreptul să le practice la data începerii furnizării/prestării serviciului, precum și regulile, principiile și/sau formulele de ajustare și modificare a acestora;

- k) compensația pentru obligațiile de serviciu public în sarcina delegatului, dacă este cazul, cu indicarea parametrilor de calcul, control și revizuire a compensației, precum și modalitățile de evitare și recuperare a oricărei supracompensații;
- l) modul de facturare a contravalorii serviciilor furnizate/prestate direct utilizatorilor și/sau delegatarului, după caz;
- m) nivelul redevenței sau al altor obligații, după caz; **la stabilirea nivelului redevenței, autoritatea publică locală va lua în considerare valoarea calculată similar amortizării pentru mijloacele fixe aflate în proprietate publică și puse la dispoziție operatorului odată cu încredințarea serviciului/activității de utilități publice și gradul de suportabilitate al populației. Nivelul redevenței se stabilește în mod transparent și nediscriminatoriu pentru toți potențialii operatori de servicii de utilități publice, utilizându-se aceeași metodologie de calcul;**
- n) garanția de bună execuție a contractului, cu indicarea valorii, modului de constituire și de executare a acesteia;
- o) răspunderea contractuală;
- p) forța majoră;
- q) condițiile de revizuire a clauzelor contractuale;
- r) condițiile de restituire sau repartiție, după caz, a bunurilor, la încetarea din orice cauză a contractului de delegare a gestiunii, inclusiv a bunurilor rezultate din investițiile realizate;
- s) menținerea echilibrului contractual;
- t) cazurile de încetare și condițiile de reziliere a contractului de delegare a gestiunii;
- u) forța de muncă;
- v) alte clauze convenite de părți, după caz.

Potrivit dispozițiilor art. 32 alin. (2) din *Legea nr. 51/2006*, în vederea încheierii contractelor de delegare a gestiunii, autoritățile administrației publice locale sau, după caz, asociațiile de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice vor asigura elaborarea și vor aproba, în termen de 6 luni de la luarea deciziei privind delegarea gestiunii serviciilor ori de la primirea unei propuneri formulate de un investitor interesat, un studiu de oportunitate pentru fundamentarea și stabilirea soluțiilor optime de delegare a gestiunii serviciilor, precum și documentația de atribuire a contractului de delegare a gestiunii.

Durata contractelor de delegare a gestiunii este limitată. Pentru contractele de delegare a gestiunii a căror durată estimată este mai mare de 5 ani, aceasta se stabilește, după caz, în conformitate cu prevederile *Legii nr. 98/2016*, ale *Legii nr. 99/2016* și ale *Legii nr. 100/2016* și nu va depăși durata maximă necesară recuperării investițiilor prevăzute în sarcina operatorului/operatorului regional prin contractul de delegare. În cazul gestiunii directe, autoritățile administrației publice locale, cu excepția celor care sunt membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, sunt obligate ca, periodic, respectiv o dată la 5 ani, să facă analize privind eficiența economică a serviciului, respectiv să schimbe modalitatea de gestiune a serviciilor publice, după caz.

Totodată, se stipulează faptul că autoritățile administrației publice locale adoptă în maximum 30 de zile hotărârile necesare pentru asigurarea furnizării/prestării serviciilor/activităților de utilități publice în oricare dintre următoarele situații:

- a) revocarea, abrogarea, anularea sau încetarea în orice alt mod a efectelor hotărârii de dare în administrare;
- b) încetarea înainte de termen a contractului de delegare a gestiunii;
- c) neacordarea, retragerea sau încetarea valabilității licenței.

Operatorii serviciilor de utilități publice aflați în oricare dintre situațiile prevăzute mai sus au obligația, la solicitarea autorităților administrației publice locale, de a asigura continuitatea furnizării/prestării serviciilor/activităților din sfera serviciilor de utilități publice până la data desemnării noului operator, dar nu mai mult de 90 de zile.

În ceea ce privește privatizarea operatorilor subordonați autorităților administrației publice locale, având statut de societăți reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital al unităților administrativ-teritoriale, aceștia pot fi privatizați, în condițiile legii, cu condiția să nu beneficieze de un contract de delegare a gestiunii prin atribuire directă sau să nu gestioneze programe de investiții publice de interes local ori intercomunitar destinate înființării, modernizării sau dezvoltării sistemelor de utilități publice, finanțate din fonduri publice nerambursabile, inclusiv din fonduri europene.

Privatizarea se organizează și se derulează în conformitate cu procedurile legale în vigoare. Concomitent cu privatizarea operatorilor din subordine, delegatarul poate proceda și la renegocierea contractului de delegare a gestiunii, pe baza căruia noul operator va furniza/presta serviciul.

Operatorii subordonați autorităților administrației publice locale, având statut de societăți reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital al unităților administrativ-teritoriale, respectiv operatorii regionali, care au beneficiat de un contract de delegare a gestiunii prin atribuire directă, nu pot fi privatizați, nu pot atribui managementul unor entități private și nu se pot asocia pe toată durata contractului de delegare a gestiunii.

22.5 Acordarea licențelor pentru furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice

Acordarea licențelor pentru furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice intră în sfera de competență a autorităților de reglementare competente, după cum urmează:

- ❖ A.N.R.S.C. - pentru serviciile alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate, colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale, salubritatea localităților și iluminatul public;
- ❖ A.N.R.E. - pentru serviciul de alimentare cu energie termică în sistem centralizat;
- ❖ A.R.R. - pentru serviciul de transport public local de călători.

Acordarea licențelor de traseu, în cazul serviciului de transport public local de călători, se face de către comisiile constituite în acest scop la nivelul autorităților administrației publice.

Licența emisă de A.N.R.S.C. este valabilă maximum 5 ani de la data emiterii și poate fi reînnoită în condițiile prevăzute de regulamentul privind acordarea licențelor.

Utilizatorii beneficiază de furnizarea/prestarea unui serviciu de utilitate publică:

- ❖ în baza unui contract de furnizare sau de prestări de servicii încheiat între operator și utilizator;
- ❖ prin achitarea unui tarif sau a costului unui bilet, după caz;
- ❖ prin achitarea unei taxe, în situația în care încheierea contractului de furnizare sau de prestare a serviciului între operator și utilizator nu este posibilă din motive tehnice sau comerciale ori în situația în care hotărârea de dare în administrare sau contractul de delegare a gestiunii prevede această modalitate.

Furnizorii/prestatorii care la data intrării în vigoare a *Legii nr. 31/1990* nu dețineau licență, dar care furnizau/prestau servicii de utilitate publică fie în gestiune directă, fie în gestiune delegată, aveau obligația de a solicita și de a obține eliberarea acesteia, în termen de cel mult un an de la data intrării în vigoare a legii, dacă prin legea specială nu se prevede altfel. În caz contrar, aceștia pierdeau dreptul de a furniza/presta serviciile respective, iar contractele își încetau valabilitatea.

În conformitate cu prevederile art. 52 din *Legea nr. 51/2006*, “măsurile de natura ajutorului de stat nu pot fi acordate decât după avizarea acestora de către Consiliul Concurenței, cu respectarea procedurii naționale prevăzută în *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996*, aprobată cu modificări și completări prin *Legea nr. 20/2015*, cu modificările ulterioare, precum și a procedurilor comunitare din domeniul ajutorului de stat.”

De asemenea, o nouă prevedere introdusă la art. 52 alin. (2), deosebit de importantă, se referă la faptul că contractele de delegare a gestiunii vor putea fi atribuite direct doar după obținerea avizului Consiliului Concurenței cu privire la respectarea prevederilor specifice din domeniul concurenței și al ajutorului de stat.

Prin excepție de la prevederile paragrafului anterior, contractele de delegare a gestiunii pot fi atribuite direct, fără avizul Consiliului Concurenței, atunci când valoarea estimată a acestora este mai mică decât pragurile corespunzătoare prevăzute la art. 7 alin. (5) din *Legea nr. 98/2016*, după caz, la art. 12 alin. (4) din *Legea nr. 99/2016*, precum și operatorilor regionali care implementează proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile în sectorul de apă și apă uzată.

Totodată, se specifică necesitatea solicitării, după caz, a avizului consultativ de la autoritățile de reglementare competente pentru emiterea avizului prevăzut la paragrafele anterioare, de către Consiliul Concurenței.

Sub aspect procedural, în aplicarea alin. (2) al art. 52, Consiliul Concurenței va emite un *Regulament privind conformitatea cu aplicarea regulilor de concurență și ajutor de stat*, care va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I. Prin regulament se pot stabili și alte excepții

de la regula obținerii avizului prevăzut la alin. (2), pentru proiectele finanțate din fonduri europene nerambursabile și pentru serviciile de utilități publice în cazul în care se utilizează un sistem de indicatori ai serviciilor pentru îmbunătățirea performanței prin analiză sistematică și adaptare la cele mai bune practici în domeniu/standarde de cost, ținându-se seama de gradul de afectare al concurenței pe piața relevantă.

În final, pentru proiectele finanțate din fonduri europene nerambursabile și pentru serviciile de utilități publice în cazul în care se utilizează un sistem de indicatori ai serviciilor pentru îmbunătățirea performanței prin analiză sistematică și adaptare la cele mai bune practici în domeniu/standarde de cost, ținându-se seama de gradul de afectare al concurenței pe piața relevantă.

23. Registrul ajutoarelor de stat acordate în România (RegAS)

23.1. Contextul creării RegAS

Asigurarea absorbției fondurilor comunitare puse la dispoziția României pentru exercițiul financiar multianual 2014-2020 este dependentă de îndeplinirea unui set de condiționalități ex-ante, negociate de Comisia Europeană cu autoritățile naționale.

Astfel, în domeniul ajutorului de stat a fost considerată imperativă implementarea unui sistem care să asigure verificarea ex-ante a potențialilor beneficiari ai măsurilor de sprijin din punctul de vedere al respectării regulilor de minimis și de cumul specifice acestui domeniu.²⁰⁶

În vederea îndeplinirii acestei condiționalități, Consiliul Concurenței a implementat proiectul "Crearea unui mecanism care să asigure o mai bună monitorizare și control al ajutoarelor de stat acordate în România"²⁰⁷ - cod SMIS 50633, prin care a fost dezvoltată o bază de date centralizată și un sistem informatic asociat, care permite înregistrarea tuturor ajutoarelor de stat și de minimis acordate de autoritățile române.

Așadar, RegAS reprezintă un sistem de evidență electronică a ajutoarelor acordate tuturor categoriilor de beneficiari, indiferent de obiectivul acordării, instrumentul utilizat, categoria de fonduri implicate și de tipul sau natura furnizorului și conține componente funcționale specifice care facilitează accesul la datele și informațiile încărcate în baza de date prin intermediul unui portal web.

Beneficiile utilizării SI/BD RegAS sunt:

- ❖ permite verificarea ex-ante a unor criterii de eligibilitate a potențialilor beneficiari de ajutor de stat/de minimis de către furnizorii de ajutor de stat;
- ❖ evidențierea ajutoarelor de stat/de minimis acordate unui beneficiar;
- ❖ evidențierea ultimei structuri încărcate în sistem a „întreprinderii unice” din care a făcut parte beneficiarul;
- ❖ respectarea principiului Deggendorf.
- ❖ identificarea și remedierea rapidă a eventualelor încălcări ale legislației naționale și comunitare în domeniul ajutorului de stat;
- ❖ generarea de rapoarte rapide, complexe și cu o structură flexibilă, referitoare la măsurile de ajutor de stat/de minimis implementate, finanțările contractate, ajutoarele acordate și plătite, corecțiile ulterioare etc.

²⁰⁶ Condiționalitate denumită: „Existența unui sistem adecvat de înregistrare care să permită monitorizarea cheltuielilor de ajutor de stat, să asigure respectarea regulilor privind ajutorul de stat, și, în special, să asigure evitarea încălcării regulii de cumul a ajutorului de stat.”

²⁰⁷ Proiect finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2007-2013.

Administrarea RegAS este realizată, în comun, de către Consiliul Concurenței și Serviciul de Telecomunicații Speciale.

23.2 Baza legală

Potrivit prevederilor art. 29 din *OUG nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20/2015*, cu modificările ulterioare, Consiliul Concurenței organizează și păstrează registrul ajutoarelor de stat și de minimis acordate în România.

Registrul se completează de către furnizor/administrator, după caz, acesta fiind răspunzător de corectitudinea și completitudinea datelor introduse.

Modalitatea de completare și utilizare a Registrului este reglementată prin Regulamentul Consiliului Concurenței (denumit în continuare *Regulament*), pus în aplicare prin *Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 437 din 21 iunie 2016 pentru punerea în aplicare a Regulamentului privind Registrul ajutoarelor de stat*.

23.3. Utilizatorii sistemului informatic RegAS

Utilizatorii instituționali ai RegAS sunt:

- ❖ Consiliul Concurenței, inclusiv structurile sale teritoriale;
- ❖ furnizorii și inițiatorii măsurilor de ajutor;
- ❖ administratorii și sub-administratorii măsurilor de ajutor;
- ❖ instituțiile cu rol în controlul și monitorizarea ajutoarelor, inclusiv a celor acordate din fonduri ale Uniunii Europene.

23.4 Informațiile încărcate în baza de date RegAS

În RegAS se înregistrează următoarele categorii de informații:

- ❖ referitoare la măsurile de ajutor;
- ❖ referitoare la actele de acordare a finanțărilor;
- ❖ referitoare la actele de acordare a ajutoarelor;
- ❖ referitoare la plățile efectuate de către furnizorii sau administratorii măsurilor de ajutor;
- ❖ referitoare la obligațiile de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv, impuse beneficiarilor de către Comisia Europeană sau de către furnizori;
- ❖ referitoare la eventualele acțiuni demarate în instanță, de către beneficiari, în vederea contestării obligațiilor de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv impuse de către furnizori;

- ❖ referitoare la soluțiile emise de instanțele naționale ca urmare a acțiunilor demarate de către beneficiari împotriva deciziilor de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv;
- ❖ referitoare la plățile efectuate de către beneficiari în contul obligațiilor de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv, instituite de către Comisia Europeană sau de către furnizorii măsurilor de ajutor.

23.5 Acordarea accesului la informațiile încărcate în RegAS

În funcție de drepturile de acces atribuite, utilizatorii instituționali ai RegAS pot vizualiza, prin utilizatorii lor individuali, următoarele categorii de informații:

- ❖ înregistrările introduse în baza de date de către proprii utilizatori individuali – este cazul tuturor utilizatorilor instituționali cu rol de furnizor, administrator sau sub-administrator;
- ❖ înregistrările introduse în baza de date atât de proprii utilizatori individuali, cât și de utilizatorii individuali provenind din entitățile furnizoare, administratoare sau sub-administratoare ale măsurilor de ajutor care sunt coordonate sau subordonate respectivei entități;
- ❖ toate înregistrările din baza de date – este cazul Consiliului Concurenței și al instituțiilor cu rol în controlul și monitorizarea ajutoarelor.

Utilizatorii individuali ai RegAS au dreptul să vizualizeze informații complete referitoare la ajutoarele acordate unui beneficiar, identificat, în mod unic, prin codul unic de înregistrare fiscală - CUI/CIF, codul de înregistrare în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor - RAF sau prin altă modalitate unică de identificare acceptată de sistemul informatic.

Dreptul de acces la informațiile referitoare la ajutoarele acordate unui beneficiar nu este limitat în funcție de furnizorul sau administratorul măsurii de ajutor, obiectivul acordării ajutorului, sursa de finanțare a acestuia sau de alte considerente.

Utilizatorii individuali din cadrul entităților furnizoare, administratoare sau sub-administratoare ale măsurilor de ajutor pot primi din partea Administratorului RegAS, suplimentar, la solicitarea utilizatorilor instituționali din care aceștia provin, unul sau mai multe din următoarele drepturi:

- ❖ drept de încărcare și versionare în baza de date a măsurilor de ajutor;
- ❖ drept de încărcare și versionare în baza de date a actelor de acordare a finanțării și a actelor de acordare a ajutoarelor, precum și drept de încărcare a plăților, obligațiilor de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv și ale rambursărilor efective ale respectivelor obligații;
- ❖ drept de vizualizare a rapoartelor sintetice generate de RegAS în baza informațiilor la care utilizatorul instituțional și cel individual au acces.

Important!

RegAS nu conține informații referitoare la facilitățile sau finanțările acordate de diverse autorități sau instituții din România care nu reprezintă ajutoare de stat.

Utilizatorii individuali din cadrul Consiliului Concurenței pot primi, suplimentar dreptului de vizualizare general asupra informațiilor încărcate în baza de date RegAS, unul sau mai multe din următoarele drepturi:

- ❖ drept de validare a măsurilor de ajutor finalizate de utilizatorii individuali;
- ❖ drept de alocare a măsurilor primite spre validare persoanelor din cadrul Consiliului Concurenței deținătoare ale dreptului de validare;
- ❖ drept de administrare a RegAS.

Beneficiarii de ajutoare pot vizualiza doar informațiile corespunzătoare ajutoarelor de care au beneficiat.

Dreptul de acces al beneficiarului la informațiile referitoare la ajutoarele acordate acestuia nu este limitat în funcție de furnizorul sau administratorul măsurii de ajutor, obiectivul acordării ajutorului, sursa de finanțare a acestuia sau de alte considerente.

Pentru accesarea informațiilor prevăzute mai sus, datele de identificare ale beneficiarilor trebuie încărcate în RegAS de către utilizatorii individuali, la momentul încărcării informațiilor referitoare la actele de acordare a finanțărilor.

Generarea drepturilor de acces ale beneficiarilor și transmiterea automată către aceștia a informațiilor care permit conectarea la RegAS este condiționată de încărcarea în baza de date, de către utilizatorii individuali, a unei adrese de e-mail valide asociată beneficiarului de ajutor.

Solicitarea dreptului de acces al unui utilizator instituțional la RegAS se realizează o singură dată. Excepție face cazul în care, din diverse motive, au survenit modificări privind structura entității solicitante, de natură a invalida dreptul de acces anterior dobândit.

Solicitarea dreptului de acces al unui utilizator instituțional la RegAS va fi transmisă Consiliului Concurenței în etapa de solicitare a avizului²⁰⁸ pentru prima măsură de ajutor care va fi încărcată în baza de date. Cererea va fi însoțită de solicitarea de creare a utilizatorilor individuali, elaborată potrivit prevederilor art. 22 și a art. 23 alin. (1) din regulament.

În cazul entităților care au în implementare măsuri de ajutor istorice, care urmează a fi importate automat în baza de date RegAS, dreptul de acces se acordă de către Administrator, în mod automat, în baza informațiilor transmise anterior de acestea Consiliului Concurenței.

Acordarea dreptului de acces al utilizatorului instituțional la RegAS presupune emiterea, de către Serviciul de Telecomunicații Speciale, la solicitarea Consiliului Concurenței, a unui certificat digital care va fi folosit de către utilizatorii individuali în procesul de autorizare și autentificare în aplicația RegAS. Certificatul digital se va transmite către utilizatorul instituțional utilizând adresa de e-mail specificată de acesta. Parolele de acces la cheile criptografice asociate certificatului digital vor fi comunicate utilizatorului instituțional, prin SMS, la numărul de telefon mobil specificat de acesta.

În vederea acordării accesului **utilizatorilor instituționali** la RegAS, aceștia vor transmite Consiliului Concurenței o solicitare scrisă, care va include următoarele informații:

- ❖ denumirea actuală a utilizatorului instituțional;
- ❖ eventualele denumiri pe care utilizatorul instituțional le-a purtat în ultimii 3 ani calendaristici, cu menționarea perioadelor de timp între care a fost utilizată fiecare denumire;
- ❖ nivelul la care este organizat utilizatorul instituțional - central/regional/local;
- ❖ tipul de entitate - furnizoare/administratoare/sub-administratoare a unei măsuri de ajutor;
- ❖ adresa poștală a utilizatorului instituțional;
- ❖ adresa web a utilizatorului instituțional;
- ❖ adresa de e-mail și un număr de telefon mobil pentru transmiterea către utilizatorul instituțional a certificatului digital și a parolelor de acces asociate acestora;
- ❖ denumirea departamentului, indiferent de forma sa de organizare, care este responsabil cu acordarea ajutoarelor – se specifică inclusiv un număr de telefon și/sau fax și o adresă de e-mail;
- ❖ denumirea departamentului, indiferent de forma sa de organizare, care este responsabil cu monitorizarea ajutoarelor acordate – se specifică inclusiv un număr de telefon și/sau fax și o adresă de e-mail;
- ❖ denumirea departamentului, indiferent de forma sa de organizare, care este responsabil cu raportarea către Consiliul Concurenței a ajutoarelor acordate – se specifică inclusiv un număr de telefon și/sau fax și o adresă de e-mail;
- ❖ eventualele entități de nivel central/regional/local aflate în coordonarea sau subordonarea acesteia - entități cu rol în administrarea măsurilor de ajutor;
- ❖ drepturi de acces solicitate pentru respectivul utilizator instituțional.

---

²⁰⁸ Avizul privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația europeană în domeniul ajutorului de stat a măsurilor susceptibile să reprezinte ajutor de stat sau ajutor de minimis, emis de Consiliul Concurenței în conformitate cu prevederile OUG nr. 77/2014.

În cazul în care survin modificări în informațiile referitoare la un utilizator instituțional al RegAS, acesta are obligația de a informa Consiliul Concurenței, în scris, în termen de 10 zile de la producerea evenimentului.

Atenție!

Nerespectarea aceste obligații de către furnizor constituie contravenții și poate fi sancționată cu amendă cuprinsă între 5.000 lei și 40.000 lei.

În vederea acordării accesului **utilizatorilor individuali** la RegAS, utilizatorii instituționali vor transmite Consiliului Concurenței o solicitare scrisă, care va include, pentru fiecare dintre aceștia, următoarele informații:

- ❖ numele și prenumele utilizatorului individual;
- ❖ numărul de telefon fix și, eventual, mobil;
- ❖ numărul de fax;
- ❖ adresa de e-mail;
- ❖ drepturile de scriere solicitate Administratorului pentru utilizatorul individual.

În cazul în care, din diverse motive, un utilizator individual părăsește entitatea care a solicitat Consiliului Concurenței acordarea drepturilor de acces și de scriere sau în cazul în care aceasta decide să îi retragă sau să îi modifice utilizatorului individual drepturile anterior acordate, utilizatorul instituțional are obligația de a notifica Consiliul Concurenței, în acest sens, în termen de 5 zile de la data producerii evenimentului care a generat modificarea drepturilor de acces și de scriere.

Atenție!

Nerespectarea aceste obligații de către furnizor constituie contravenții și poate fi sancționată cu amendă cuprinsă între 5.000 lei și 40.000 lei.

Ca urmare a acordării drepturilor de acces și de scriere utilizatorilor individuali, Administratorul RegAS generează un cont de utilizator și o parolă unice, care vor fi transmise automat, prin e-mail, respectivului utilizator. Parola de acces este cunoscută doar de utilizatorul individual. Utilizatorul individual are posibilitatea modificării parolei de acces.

23.6. Politica de acces și confidențialitate

Utilizatorii individuali vor accesa datele și informațiile corespunzător drepturilor acordate lor de către Administratorul RegAS.

Utilizatorii individuali au obligația să nu aducă la cunoștința terților informațiile referitoare la contul de utilizator și parola de acces și să se asigure că acestea nu sunt disponibile terților.

Utilizatorii individuali vor păstra confidențialitatea datelor și informațiilor la care au acces, inclusiv a celor cu caracter personal. Încălcarea regulilor privind confidențialitatea se pedepsește conform legislației naționale în domeniu.

23.7. Procedura de încărcare a informațiilor în RegAS

Ajutoarele de stat acordate în sectoarele agricultură, forestier, pescuit și acvacultură nu se încarcă în RegAS dacă li se aplică normele Uniunii Europene specifice domeniilor anterior menționate, gestionate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în conformitate cu prevederile art. 49 alin. (2) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20/2015, cu modificările ulterioare*.

Ajutoarele de stat acordate în sectoarele agricultură și forestier, în baza normelor generale de ajutor de stat, se încarcă în RegAS.

Ajutoarele de minimis acordate în sectoarele agricultură, pescuit și acvacultură, în conformitate cu normele Uniunii Europene specifice domeniilor prevăzute mai sus, se încarcă în RegAS.

Prin excepție de la prevederile paragrafului anterior, **ajutoarele de minimis acordate persoanelor fizice care nu pot fi identificate prin CUI sau cod RAF nu se înregistrează în RegAS.**

Măsurile de ajutor, actele de acordare a finanțărilor, actele de acordare a ajutoarelor, plățile, obligațiile de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv și rambursările efective ale respectivelor obligații se încarcă manual în RegAS de către utilizatorii individuali cărora li s-au acordat drepturi de scriere în baza de date.

Utilizatorii individuali vor putea încărca în RegAS doar **măsuri de ajutor** în care entitatea pe care o reprezintă are fie calitatea de furnizor, fie cea de administrator.

Utilizatorii individuali vor putea încărca în RegAS doar **acte de acordare a finanțării** și acte de acordare a ajutoarelor corespunzătoare unor măsuri de ajutor încărcate în RegAS și validate anterior de către Consiliul Concurenței.

Actele de acordare a ajutoarelor se încarcă în RegAS ulterior încărcării actelor de acordare a finanțării cărora acestea le corespund.

Plățile, obligațiile de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv și rambursările efective ale respectivelor obligații se încarcă în RegAS ulterior încărcării actelor de acordare a ajutoarelor cărora acestea le corespund.

Important!

Potrivit prevederilor art. 29 din Regulament:

Pentru a crea posibilitatea verificării ex-ante a eligibilității potențialilor beneficiari ai măsurilor de ajutor, se instituie următoarele termene de încărcare a datelor și informațiilor în RegAS:

a) măsurile de ajutor se încarcă în RegAS în termen de 5 zile lucrătoare de la data intrării acestora în vigoare, potrivit prevederilor art. 42 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20/2015, cu modificările ulterioare. În cazul modificării prevederii relevante din respectivul act normativ, termenul de încărcare a informațiilor referitoare la măsurile de ajutor intrate în vigoare se modifică în consecință, fără a mai fi necesară amendarea prezentului Regulament.

b) informațiile referitoare la actele de acordare a finanțării se încarcă în RegAS în termen de 7 zile lucrătoare de la data semnării actului sau a publicării acestuia în Monitorul Oficial, dacă este cazul;

c) actele de acordare a ajutoarelor se încarcă în RegAS în termen de 7 zile lucrătoare de la data semnării actului de acordare;

d) plățile, obligațiile de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv și rambursările efective ale respectivelor obligații se încarcă în RegAS în termen de 7 zile lucrătoare de la data plății sau a instituirii obligației de recuperare;

e) în mod excepțional și pe o perioadă limitată de timp, termenele prevăzute la literele b)-d) pot fi extinse până la 15 zile lucrătoare. Extinderea se acordă de Consiliul Concurenței, în baza unei solicitări formale, motivate, adresate acestuia de către furnizorul ajutorului și este considerată justificată doar în cazul în care numărul actelor de finanțare, al actelor de acordare a ajutoarelor sau al plăților efectuate în contul acestora din urmă este foarte mare, într-o perioadă restrânsă de timp, iar încărcarea acestora devine imposibilă, din punct de vedere tehnic, în termenul prevăzut la literele b)-d) de mai sus.

Atenție!

Nerespectarea, de către furnizor, a obligațiilor prevăzute la art. 29 din Regulament constituie contravenții și poate fi sancționată cu amendă cuprinsă între 5.000 lei și 40.000 lei.

23.8. Răspunderea privind completitudinea, corectitudinea și promptitudinea încărcării informațiilor în RegAS

Utilizatorii individuali sunt responsabili pentru informațiile încărcate în RegAS folosind contul de utilizator acordat acestora de către Administratorul sistemului informatic.

Utilizatorii instituționali sunt responsabili pentru datele și informațiile încărcate în RegAS de către utilizatorii individuali din cadrul acestora.

Furnizorii măsurilor de ajutor sunt responsabili pentru datele și informațiile încărcate în RegAS de entitățile cărora le-au acordat drept de administrator sau sub-administratori ai respectivelor măsuri. Răspunderea extinsă a furnizorilor vizează și respectarea termenelor de încărcare a datelor și informațiilor în RegAS, potrivit prevederilor art. 29 din prezentul Regulament.

Consiliul Concurenței nu este responsabil pentru completitudinea, corectitudinea și promptitudinea încărcării informațiilor în RegAS.

Fac excepție informațiile referitoare la măsurile de ajutor, a căror încărcare corectă în RegAS este verificată de experții Consiliului Concurenței, în cadrul mecanismului de validare.

Rapoartele generate de către RegAS nu exonerează furnizorii, administratorii și sub-administratorii măsurilor de ajutor de obligația verificării eligibilității beneficiarilor, atât din punctul de vedere al respectării condițiilor asociate ajutorului de stat, cât și din perspectiva verificării oricăror altor condiții de eligibilitate care trebuie îndeplinite de aceștia pentru accesarea finanțării.

Rapoartele generate de RegAS nu conferă certitudine juridică.

Procedura de validare a măsurilor de ajutor presupune transmiterea automată, de către sistem, a măsurilor de ajutor finalizate de către utilizatorii individuali, către Consiliul Concurenței.

Măsurile de ajutor validate sunt încărcate automat în baza de date RegAS, iar sistemul informează utilizatorul individual, automat, prin e-mail, despre validarea măsurii de ajutor. Măsura validată permite încărcarea ulterioară de acte de acordare a finanțării și acte de acordare a ajutorului în baza ei.

Refuzul validării unei măsuri de ajutor presupune retransmiterea automată a măsurii utilizatorului individual, în vederea completării/modificării, însoțită de comentariile validatorului.

23.9. Versionarea informațiilor încărcate în baza de date RegAS

RegAS permite modificarea informațiilor referitoare la măsurile de ajutor, actele de acordare a finanțărilor și actele de acordare a ajutoarelor.

Versionarea înregistrărilor încărcate inițial în baza de date RegAS, referitoare la măsurile de ajutor, presupune modificarea informațiilor privind măsurile de ajutor deja validate și corespunde modificării actului normativ sau administrativ care stă la baza instituirii respectivei măsuri.

Actele de acordare a finanțărilor și actele de acordare a ajutoarelor încărcate în RegAS ulterior datei modificării măsurii de ajutor vor fi asociate, automat, noii versiuni a acesteia. Încărcarea noilor acte este condiționată de validarea anterioară a noii versiuni a măsurii de ajutor.

Versionarea înregistrărilor încărcate inițial în baza de date RegAS, referitoare la actele de acordare a finanțărilor și actele de acordare a ajutoarelor, presupune modificarea informațiilor privind actele finalizate, ca urmare a amendării acestora prin acte adiționale sau orice alt tip de acte asimilate acestora.

Actele de acordare a ajutoarelor încărcate în RegAS ulterior datei modificării actului de acordare a finanțării vor fi asociate, automat, noii versiuni a acesteia. Încărcarea noilor acte este condiționată de finalizarea anterioară a noii versiuni a actului de acordare a finanțării.

Plățile, obligațiile de recuperare a ajutoarelor ilegale sau utilizate abuziv și rambursările efective ale respectivelor obligații vor fi asociate, automat, ultimelor versiuni ale actelor de acordare a ajutoarelor încărcate în RegAS.

Sistemul va păstra în memorie toate versiunile măsurilor de ajutor, ale actelor de acordare a finanțărilor și ale actelor de acordare a ajutoarelor.

23.10. Încărcarea informațiilor istorice în baza de date RegAS

În vederea elaborării raportărilor impuse României prin legislația Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat și în vederea verificării eligibilității potențialilor beneficiari ai măsurilor de ajutor, este necesară popularea bazei de date RegAS cu informații istorice privind ajutoarele acordate și plătite beneficiarilor de către toți furnizorii de ajutor, din toate categoriile de fonduri, în perioada 2012-2015.

Pentru asigurarea încărcării datelor și informațiilor istorice, Consiliul Concurenței a transmis furnizorilor solicitări de informații în format scris și electronic. Solicitățile de informații includ detalii referitoare, printre altele, la datele și informațiile necesare, termenele de transmitere, formatul de raportare.

Transmiterea informațiilor istorice nu exonerează furnizorii de obligația de raportare a ajutoarelor acordate potrivit prevederilor art. 5 din Regulamentul privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat, pus în aplicare prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/2007.

Atenție!

În cazul repetării faptelor sau al refuzului repetat de a se conforma termenelor stabilite prin Regulament, furnizorilor, administratorilor sau sub-administratorilor măsurilor de ajutor li se poate aplica măsura retragerii dreptului de vizualizare a informațiilor încărcate în RegAS pentru perioade care pot varia între 1 și 3 luni.

Această măsură se aduce la cunoștința entităților vizate, de către Administratorul RegAS, prin adresă scrisă și e-mail adresat utilizatorilor individuali ai entităților, cu 5 zile lucrătoare înainte de intrarea în vigoare a acesteia.

Important!

Următoarele fapte ale utilizatorilor individuali atrag retragerea dreptului de acces al acestora la RegAS:

- ❖ **nerespectarea regulilor privind confidențialitatea informațiilor încărcate în baza de date RegAS;**
- ❖ **tentativa de a afecta sau afectarea integrității ori securității bazei de date sau a sistemului informatic RegAS;**
- ❖ **transmiterea către terți a informațiilor privind contul de utilizator și parola de acces la RegAS.**

Și, nu în ultimul rând:

FOARTE IMPORTANT!

CALITATEA INFORMAȚIILOR CARE VOR FI GENERATE DE SISTEM VA DEPINDE DE CALITATEA INFORMAȚIILOR ÎNCĂRCATE ÎN SISTEM DE UTILIZATORI:

- informații complete;
- informații corecte;
- informații încărcate la timp.

BIBLIOGRAFIE

1. **VERSIUNE CONSOLIDATĂ A TRATATULUI PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI A TRATATULUI PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE**, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 326 din 26.10.2012;
2. **REGULAMENTUL (CE) NR. 651/2014** al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 187 din 26.06.2014;
3. **ORIENTĂRILE** privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 209 din 23.07.2013;
4. **REGULAMENTUL (UE) NR. 1407/2013** al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din TFUE ajutoarelor de minimis, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 352 din 24.12.2013;
5. **REGULAMENTUL (UE) NR. 360/2012** al Comisiei din 25.04.2012 privind aplicarea art. 107 și 108 al TFUE în cazul ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 114/26.04.2012.
6. **REGULAMENTUL (UE) NR. 1408/2013** privind aplicarea articolelor 107 și 108 din TFUE ajutoarelor de minimis în sectorul agricol, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 352/24.12.2013.
7. **REGULAMENTUL (UE) NR. 717/2014** privind aplicarea articolelor 107 și 108 al TFUE ajutoarelor de minimis în sectorul pescuitului și acvaculturii, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. L 190/28.06.2014.
8. **COMUNICAREA COMISIEI** privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 8 din 11.01.2012;
9. **DECIZIA COMISIEI** din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din TFUE în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 7 din 11.01.2012;
10. **COMUNICAREA COMISIEI** - Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 8 din 11.01.2012;
11. **ORIENTĂRI (CE)** privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 249/2014;
12. **COMUNICAREA COMISIEI** privind aplicarea, de la 1 august 2013, a normelor privind ajutoarele de stat pentru măsurile de sprijin în favoarea băncilor în contextul crizei financiare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 216 din 30.07.2013
13. **CADRUL** pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 198/2014;
14. **ORIENTĂRI** privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 200/2014;
15. **ORIENTĂRI** privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 19/2014);

16. **ORIENTĂRI** ale UE pentru aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul dezvoltării rapide a rețelelor de comunicații în bandă largă, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 25/2013;
17. **COMUNICAREA COMISIEI** privind ajutoarele de stat pentru filme și alte opere audiovizuale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 332/2013;
18. **COMUNICAREA COMISIEI** cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 155/2008;
19. **METODOLOGIA COMUNĂ DE EVALUARE A AJUTOARELOR DE STAT (2014)** - document de lucru al serviciilor Comisiei
20. **COMUNICAREA COMISIEI** privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 14/2008;
21. **REGULAMENTUL (UE) NR. 2015/1589** al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din TFUE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 248/24.09.2015;
22. **REGULAMENTUL (CE) NR. 794/2004** de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din TFUE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 140/30.04.2004, cu modificările și completările ulterioare;
23. **COMUNICARE DIN PARTEA COMISIEI** - Pentru o punere în aplicare eficientă a deciziilor Comisiei de obligare a Statelor Membre să recupereze ajutorul de stat ilegal și incompatibil, publicată în Jurnalul Oficial nr. C 272/15.11.2007.
24. **REGULAMENTUL (UE) 2015/2282** al Comisiei de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei în ceea ce privește formularele de notificare și fișele de informații, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 325/10.12.2015;
25. **COMUNICARE A COMISIEI** privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din TFUE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 262/19.07.2016;
26. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 77/2006** privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 893/09.12.2014;
27. **REGULAMENTUL** privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat aprobat prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/2007 și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 436/28.06.2007;
28. **REGULAMENTULUI** privind Registrul ajutoarelor de stat, aprobat prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 437 din 21 iunie 2016 și publicat în Monitorul Oficial al României cu numărul 539/19 iulie 2016.
29. **HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 517** din 26 iunie 2014 privind intensitatea maximă a ajutorului de stat regional în perioada 2014-2020 pentru investiții inițiale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 479/28 iunie 2014;
30. **HOTĂRÂRE GUVERNULUI NR. 98** din 10 februarie 2010 privind constituirea Consiliului interministerial "Consiliul pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat", publicată în Monitorul Oficial al României nr. 108/17 februarie 2010;
31. **REGULAMENTUL** privind transparența relațiilor financiare dintre autoritățile publice și întreprinderile publice, precum și transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi,

aprobat prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 120/2004 și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 525 din data de 10.06.2004, cu modificările și completările ulterioare;

32. <http://www.ajutordestat.ro/>

33. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

34. **GHID PRIVIND AJUTORUL DE STAT - MANUAL DE CURS** - Revizuit și editat de Mihaela Marinescu și Lucian Stroe, http://www.ajutordestat.ro/documente/GHID%20PRIVIND%20AJUTORUL%20DE%20STAT_1140ro.pdf

35. **SUPORT DE CURS AJUTOR DE STAT - MODUL 1** - <http://www.anfp.gov.ro/R/Doc/2014/Proiecte/Proiect%20ajutoare%20stat/Suport%20de%20curs%20ajutor%20de%20stat%20-%20Modul%201.pdf>

36. <http://www.ajutordestat.ro/?lang=ro#>.